

DE GEWELDIGE SCHOOL

ONDER DE LOEP VAN HET NJI

DE GEWELDIGE SCHOOL

ONDER DE LOEP VAN HET NJI

Student: Mariska Videler
Studentnummer: 0839566
Onderwijsinstelling: Hogeschool Rotterdam
Opleiding: Pedagogiek
Module: Afstuderen
Cursuscode: PEDAFS04RV
Jaar: 2013-2014
Afstudeerdocent: Hanneke Kroonsberg
Datum: 10 juni 2014
Plaats: Putte

Afstudeerorganisatie: De Geweldige School
Opdrachtgever: Sandy Kardolus

Eerste beoordelaar: Hanneke Kroonsberg
Tweede beoordelaar: Hans de Lange

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag betreffende het praktijkgericht onderzoek naar de antipestmethode van De Geweldige School. Hierin staat nauwkeurig beschreven hoe dit onderzoek is vormgegeven en welke resultaten en conclusies hieruit zijn voortgekomen. Als fanatieke vierdejaars Pedagogiek-studente heb ik gestreefd naar een hoge kwaliteit van zowel het onderzoek als dit verslag.

Het praktijkvraagstuk kwam vanuit de opdrachtgever, maar had ook direct mijn interesse. Wat mij hierin direct aansprak was het onderwerp pesten, gezien mijn verleden als slachtoffer van pesten. Daarnaast ben ik een liefhebber van het Nederlands Jeugdinstituut en maak ik regelmatig dankbaar gebruik van de stukken die in deze databank zijn opgenomen. Na mijn verdieping in het vraagstuk en de actualiteit ervan begonnen mijn handen te jeuken om aan dit onderzoek te gaan beginnen.

Graag wil ik een aantal personen bedanken. Zonder deze personen had ik mijn onderzoek niet kunnen uitvoeren zoals ik dit nu gedaan heb. Allereerst gaat mijn dankbetuiging uit naar Hanneke Kroonsberg voor het vinden van deze opdracht, de terechte feedback waarvan ik heb geleerd en de gesprekken die we hebben gevoerd. Eveneens wil ik Sandy Kardolus, mijn opdrachtgever, bedanken voor de fijne en goede communicatie, de zelfstandigheid die ik binnen dit onderzoek kreeg, de wederzijdse openheid over zowel het onderzoek als privé-zaken en haar bereikbaarheid gedurende het onderzoek (zelfs in de avonduren en op vrije dagen). Een bedankje aan de docenten mag natuurlijk niet ontbreken, omdat zij open stonden voor dit onderzoek, de vragenlijst voor de ouders aan de kinderen meegaven en weer verzamelden en omdat ik hen mocht interviewen. Verder wil ik de ouders bedanken voor het invullen van de vragenlijst en het geven van toestemming voor een interview met hun kind(eren). Ten slotte wil ik de kinderen bedanken voor het invullen van de vragenlijst en kennistoets en de openheid tijdens de interviews.

Dit onderzoeksverslag weerspiegelt het harde werk en de tijd die ik in het onderzoek heb gestopt. Ik ben zelf erg trots op het eindresultaat.

Mariska Videler

Putte, 24 januari 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inhoudsopgave.....	4
Samenvatting.....	7
Engelstalig.....	7
Nederlandstalig	8
Inleiding.....	9
Situatieanalyse	9
Probleemanalyse	10
Doelgroep	10
Relevantie van dit onderzoek.....	10
Leeswijzer	11
Theoretische onderbouwing	12
Geweld.....	12
Pesten	12
In- en uitsluiting.....	15
Vijfsporenaanpak.....	16
Vergelijkbare pestprogramma's in Nederland	16
Pestprogramma in het buitenland	17
De Geweldige School.....	17
Hoofdvraag en deelvragen.....	19
Begripsomschrijving	19
Onderzoeksmethoden	21
Resultaten.....	23
Hoe beoordelen de leerlingen, die het project de Geweldige Klas en de vervolglussen hebben gevolgd, de methodiek?	23
Hoe beoordelen docenten, die het project de Geweldige Klas en docentenbijeenkomst hebben bijgewoond en de vervolglussen hebben gegeven, de methodiek?	35
Hoe beoordelen ouders van leerlingen die het project de Geweldige Klas en de vervolglussen hebben gevolgd, de methodiek?	38
Aan welke criteria die vanuit het Nederlands Jeugdinstituut worden gesteld, voldoet de methodiek van De Geweldige School wel en aan welke niet?	41
Welke theorieën komen overeen met de methodiek van De Geweldige School?	44
Conclusie	45
Koppeling beroepsproduct	46
Aanbevelingen.....	46
Terugblik.....	47

Evaluatie	47
Bruikbaarheid, validiteit en betrouwbaarheid	47
Vervolgonderzoek	48
Discussiepunten	48
Literatuurlijst	49
Bijlagen.....	54
Bijlage 1. Uitgebreide informatie pestprogramma's	54
Bijlage 2. Overzicht vragenlijst leerlingen	56
Bijlage 3. Tabellen en cirkeldiagrammen vragenlijst	68
Bijlage 4. Antwoorden kennistoets	74
Bijlage 5. Uitwerking kennistoets	75
Bijlage 6. Overzicht interviews leerlingen	89
Bijlage 7. Overzicht interviews docenten	111
Bijlage 8. Overzicht vragenlijst ouders	117
Bijlage 9. Theorie die overeenkomt met informatie uit methodiek	123
Transcripten.....	129
Transcripten leerlingen	129
Transcript 1.....	129
Transcript 2.....	134
Transcript 3.....	138
Transcript 4.....	142
Transcript 5.....	146
Transcript 6.....	152
Transcript 7.....	156
Transcript 8.....	163
Transcript 9.....	166
Transcript 10.....	169
Transcript 11.....	172
Transcript 12.....	176
Transcript 13.....	180
Transcript 14.....	183
Transcript 15.....	186
Transcripten docenten	189
Transcript 1.....	189
Transcript 2.....	192
Transcript 3.....	196

Samenvatting

Engelstalig

De Geweldige School had created a methodology to tackle and/ or prevent bullying and wants that this methodology is listed in the database of the Nederlands Jeugdinstituut. Though, the NJi had started a research to the effectiveness of antibullying programs. State Secretary Dekker and Children's Ombudsman Dullaert want oblige every school to use a evidence based program from 2015. The NJi had composed an independent commission, that had determined three conditions which the antibullying programs must comply with. A program must be theoretical and empirical grounded and must contain clear described preconditions to accomplish the program. The methodology of De Geweldige School doesn't comply with this conditions and isn't NJi-proof.

The bidder wanted to know how she can customize the methodology so that this does comply with the three conditions and can be listed in the database of the NJi. The target group consists of the higher groups of the primary school. This survey is accomplished on the Gravin Aleidaschool and De Wieken in Schiedam and De Wereldwijzer in Vlaardingen.

The main question is as follows: *'What is necessary to customize the antibullying program of De Geweldige School so that this does comply with the conditions of the NJi and can be listed in the database of the NJi?'* The conditions were checked with the help of documents, the internet and an informant of the NJi, theories that correspond with the content of the methodology were searched on the internet, in literature and in the HBO-knowledge base and, at last, the teachers, schoolchildren and their parents are questioned about their experiences/ opinions with respect to the methodology. The schoolchildren had made a questionnaire and a test and were interviewed, the parents had fill out a questionnaire and the teachers were also interviewed.

In this moment, the methodology appeared insufficiently theoretical grounded. In most cases it's unknown which literature was used. The instruction books also don't contain a description of the target group and conditions of expulsion. Before this survey an empirical analysis of the effects wasn't accomplished and the preconditions to accomplish the program well weren't described correctly too. During this survey there was made a description of the theory according to the information in the instruction books of the methodology. In the test many schoolchildren were not able to give the correct answers to six of the eleven sub goals. The teachers said the classes aren't comply with four of these sub goals yet. Almost all schoolchildren said the class was changed and a large part was changed by itself, mainly in behaviour. The schoolchildren also were positive about the fact that the coach, irrespective the own teacher, gives lessons. At the same time they thought there will be a difference in the (bullying)behaviour in class when only the own teacher would had given the lessons. At last, almost all schoolchildren were completely satisfied about the offer of De Geweldige School. Two of them gave an addition and six of them wished the coach comes more often. The teachers said the behaviour in all classes was changed as a result of the methodology. They were positive about the coach as a person and her method of working. Three of the four teachers gave an addition about the content of the lessons. Approximately half of the parents thought that their child and the class were changed as a result of the lessons.

Based on these results the conclusions are that the methodology doesn't comply with the conditions of the NJi; that it's difficult for the schoolchildren to verbalise and to utilize the knowledge in practice, or that they doesn't (or no more) possess this knowledge; that bullying hasn't stopped completely, but it was reduced indeed; that the behaviour in the classes was changed and, at last, that the schoolchildren and the teachers were positive about the offer of the methodology, but also gave additions to improve it.

These conclusions were used to make recommendations, which give a practical answer on the main question. The recommendations are:

- Keep or raise the amount of return moments and the complicity with the teachers.
- Customize the instruction books of the project and sequel lessons.
- Expand the role description of the visiting lecturer.
- Utilize the knowledge in practice and keep the balance with it.
- Evaluate regularly.

Nederlandstalig

De Geweldige School heeft een methodiek ontwikkeld om pesten in de klas aan te pakken en/of te voorkomen en wil dat deze wordt opgenomen in de databank van het Nederlands Jeugdinstituut. Het NJi is echter een onderzoek gestart naar de effectiviteit van antipestprogramma's. Staatsecretaris Dekker en Kinderombudsman Dullaert willen namelijk alle scholen per 2015 verplichten een bewezen effectief programma te gebruiken. Het NJi heeft een onafhankelijke commissie samengesteld, die drie criteria heeft vastgesteld waaraan antipestprogramma's moeten voldoen. Het gaat erom dat een programma zowel theoretisch als empirisch onderbouwd is en de randvoorwaarden om het programma uit te voeren duidelijk beschreven zijn. De methodiek van De Geweldige School voldoet niet aan deze criteria en is dus niet NJi-proof.

De opdrachtgever wilde weten hoe zij de methodiek kan aanpassen zodat deze aan de drie genoemde criteria voldoet en opgenomen kan worden in de databank van het NJi. De doelgroep bestond uit bovenbouwleerlingen van de basisschool. Het onderzoek is verricht op de Gravin Aleidaschool en De Wieken in Schiedam en De Wereldwijzer in Vlaardingen.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: *'Wat is er nodig om de antipestmethodiek van De Geweldige School zodanig aan te passen dat deze aan de criteria van het Nederlands Jeugdinstituut voldoet en in de databank van het Nederlands Jeugdinstituut kan worden opgenomen?'* De criteria zijn langsgelopen met behulp van documenten, internet en een informant van het NJi, er is op internet, in literatuur en de HBO Kennisbank gezocht naar theorieën die overeenkomen met de inhoud van de methodiek en docenten, leerlingen en ouders zijn naar hun ervaringen/ meningen gevraagd met betrekking tot de methodiek. De leerlingen hebben een vragenlijst en kennistoets gemaakt en zijn geïnterviewd, de ouders hebben een vragenlijst ingevuld en de docenten zijn geïnterviewd.

Uit de analyse van de criteria bleek dat de methodiek op dit moment theoretisch niet voldoende is onderbouwd. In bijna alle gevallen is het onbekend welke literatuur is gebruikt. De handleidingen bevatten tevens geen beschrijving van de doelgroep en uitsluitingscriteria. Ook is er vóór dit onderzoek geen empirisch effectenonderzoek gedaan en zijn de randvoorwaarden om het programma goed uit te voeren niet duidelijk genoeg beschreven. Gedurende dit onderzoek is er theorie beschreven die overeenkomt met de informatie in de handleidingen van de methodiek. In de kennistoets konden veel leerlingen geen juist antwoord geven op zes van de elf subdoelen. Over vier van deze doelen wordt door de docenten ook gezegd dat de klassen er nog niet aan voldoen. Bijna alle leerlingen zeggen dat de klas is veranderd en een groot deel is zelf ook veranderd, voornamelijk in het gedrag. Ook zijn de leerlingen positief over het feit dat de klassencoach, naast de eigen docent, lessen geeft. Daarnaast denken ze bijna allemaal dat er een verschil zou zijn in het (pest)gedrag in de klas als de eigen docent alle lessen gegeven zou hebben. Ten slotte zijn bijna alle leerlingen volledig tevreden over het aanbod van De Geweldige School. Twee geven een aanvulling en zes zouden willen dat de klassencoach vaker komt. De docenten zeggen dat het gedrag in alle klassen is veranderd door de methodiek. Ze zijn positief over de klassencoach als persoon en haar aanpak. Drie van de vier docenten geven een aanvulling op de inhoud van de lessen. Ongeveer de helft van de ouders is van mening dat hun kind en de klas zijn veranderd door de lessen.

Op basis van deze resultaten is geconcludeerd dat de methodiek op veel vlakken niet voldoet aan de criteria van het NJi; de leerlingen het verwoorden van de opgedane kennis en het toepassen ervan in de praktijk moeilijk vinden of niet (meer) beschikken over deze kennis; het pesten niet helemaal is gestopt in de klas, maar wel is verminderd; dat het gedrag van de klassen is veranderd en dat zowel de leerlingen als docenten positief zijn over het aanbod van de methodiek, maar ook aanvullingen geven ter verbetering ervan.

Deze conclusies zijn verwerkt in aanbevelingen, die in het beroepsproduct een praktisch antwoord geven op de hoofdvraag. De aanbevelingen zijn als volgt:

- Behouden en eventueel frequentie verhogen van terugkommomenten en betrokkenheid bij docenten.
- De handleidingen van het project en de vervolglesen aanpassen
- Rolbeschrijving van de gastdocenten uitbreiden.
- Theorie oefenen in de praktijk en daarmee de balans bewaren.
- Regelmatig evalueren.

Inleiding

Situatieanalyse

De Geweldige School heeft een methodiek ontwikkeld om pesten in de klas aan te pakken en/of te voorkomen. Deze methodiek is ingediend bij het Nederlands Jeugdinstituut (hierna NJi), met als doel dat deze wordt opgenomen in de databank met evidence based (bewezen effectieve) methoden. Het NJi is echter gestart met een onderzoek naar de effectiviteit van antipestprogramma's, waarop wordt ingegaan bij de probleemanalyse.

Organisatie

De Geweldige School is 3 jaar geleden (op 1 januari 2011) opgericht. In die drie jaar is het project de Geweldige Klas uitgevoerd op de volgende locaties:

- Wateringse Veld College, Den Haag
- Sondervick College, Veldhoven
- Gravin Aleidaschool, Schiedam
- Horizon Gelinckschool, Schiedam
- Horizon Gelinckschool, Oostvoorne
- Horizon Gelinckschool, Spijkenisse
- Melanchton Prinses Irene, Rotterdam
- Albeda College Slingeplein, Rotterdam
- Forensisch Centrum Teylingereind, Sassenheim
- De Goudse Waarden locatie Heemkerkstraat, Gouda
- LMC afdeling Talingstraat, Schietbaanstraat en Huismanstraat, Rotterdam
- Staring College, Borculo
- Pius College, Bladel
- ROC, Tilburg
- Sint Jozef School, Schiedam
- De Wieken, Schiedam
- KinderUniversiteit, Haarlem
- Da Vinci College, Dordrecht
- Lyceum Oudehoven, Gorinchem
- De Wereldwijzer, Vlaardingen
- S.K.E.W., Hardinxveld-Giessendam

De methodiek

De Geweldige School heeft als doel dat pesten in een klas wordt aangepakt en/of voorkomen. De methodiek bestaat uit het project 'de Geweldige Klas' (docententraining, vier lessen in de klas en een afsluitende ouderavond) en 36 vervolglussen om dit doel te realiseren. Het project 'de Geweldige Klas' is geschikt voor alle leerlingen van zowel het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs als het beroepsonderwijs. De vervolglussen hiervan richten zich op bovenbouwleerlingen van het basisonderwijs, met name op leerlingen in groep 6 en 7. Een uitgebreide beschrijving van de methodiek staat in de theoretische onderbouwing onder de kop 'De Geweldige School'.

Nederlands Jeugdinstituut

Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) is een landelijk kennisinstituut en verbetert de kwaliteit van de jeugd- en opvoedingssector op verschillende manieren. Vanuit een maatschappelijk belang deelt het instituut kennis met het hele land. De website is openbaar voor iedereen en bevat informatie over:

- opvoedings- en opgroei problemen;
- de normale ontwikkeling en opvoeding van kinderen en jongeren;
- effectieve werkwijzen, programma's en instrumenten;
- professionaliseringsvraagstukken, en
- stelselvraagstukken (Nji, n.d.).

Het Nji werkt in opdracht van de overheid, instellingen en professionals in de jeugd- en opvoedingssector. De opdrachtgevers zijn het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; het ministerie van Binnenlandse Zaken; de Europese Commissie; agentschappen; decentrale overheden; branche- en beroepsorganisaties; instellingen en fondsen (Nji, n.d.).

Het indienen van een interventie verloopt gewoonlijk via een vastgesteld stappenplan. De ingediende interventies worden beoordeeld door de Erkenningscommissie Interventies. In dit geval is dit stappenplan anders en wordt de methodiek beoordeeld door de Commissie Anti-pestprogramma's, omdat het een antipestmethodiek betreft. In de probleemanalyse wordt de reden hiervan verteld.

Probleemanalyse

Er is een groot aanbod van anti-pestprogramma's, waarvan slechts weinig voldoende effectief zijn om het pestprobleem aan te pakken. Hiermee wordt bedoeld dat de doelen, die in de programma's beschreven staan, onvoldoende worden bereikt. Vanaf 2015 moeten volgens staatssecretaris Dekker en Kinderombudsman Marc Dullaert alle scholen een bewezen effectieve methode gebruiken om het pesten aan te pakken (NJI, 2013). Nieuwsuur vult dit aan door in een aflevering te vermelden dat Staatssecretaris Dekker op dit moment een wet aan het voorbereiden is die scholen verplicht één van de goedgekeurde antipestprogramma's vanaf 2015 te integreren in het schoolbeleid (Nieuwsuur, 2014). Dekker meent dat er vaak veel energie verloren gaat aan methoden die weinig of geen effect hebben. Dullaert zegt dat kinderen recht hebben op een veilige schoolomgeving. Naast het gebruik van een methode, moeten scholen ook nagaan of kinderen zich werkelijk veilig voelen. Het NJi begeleidt dit onderzoek naar effectieve antipestprogramma's (NJI, 2013). Er is een onafhankelijke commissie van deskundigen samengesteld, die de Commissie Anti-pestprogramma's wordt genoemd. De Commissie heeft criteria vastgesteld waar een anti-pestprogramma aan moet voldoen. Deze criteria staan beschreven in de begripsomschrijving.

De antipestmethodiek van De Geweldige School voldoet op dit moment niet (volledig) aan deze criteria. De methodiek is dus nog niet NJi-proof. Er zijn theorieën aan verbonden, maar hiervan is niet duidelijk waar de informatie vandaan komt. Ook heeft het NJi als vereiste dat de methodiek door middel van empirisch onderzoek is onderbouwd. Dit is echter niet gedaan door De Geweldige School en hiermee was ook geen begin gemaakt.

De opdrachtgever wil weten op welke punten zij de methodiek moet aanpassen, zodat deze NJi-proof is en wordt opgenomen in het overzicht. Het gevolg hiervan kan zijn dat ze een grotere groep scholen bereikt die binnen de doelgroep van de methodiek past. Indirecte belanghebbenden zijn slachtoffers, meelopers en daders van pesten, hun ouders en docenten.

Doelgroep

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit bovenbouwleerlingen van het basisonderwijs. Dit komt overeen met de doelgroep van de vervollessen van de methodiek van De Geweldige School.

Relevantie van dit onderzoek

De maatschappelijke relevantie is zichtbaar in het feit dat dit onderzoek berust op een actueel probleem, namelijk dat antipestprogramma's volgens staatssecretaris Dekker en Kinderombudsman Marc Dullaert effectief moeten zijn en dat scholen vanaf 2015 verplicht een effectief antipestprogramma moeten toevoegen aan hun pestbeleid (Julen, 2014). Als de methodiek effectief blijkt te zijn en wordt opgenomen door het NJi, wordt deze landelijk inzichtelijk. Iedereen kan immers de website van het NJi (www.nji.nl) bezoeken. Scholen kunnen aan de slag gaan met deze methodiek, studenten kunnen de methodiek gebruiken voor hun schoolopdrachten of ter uitbreiding van hun kennis, enz. Met behulp van deze methodiek kan (nadat deze NJi-proof is gemaakt en effectief blijkt te zijn) het pestprobleem in met name groep 6 en 7 op basisscholen worden aangepakt en/of voorkomen.

Bewezen effectiviteit is voor zowel de opdrachtgever als HBO-pedagogen een belangrijk begrip. Op basis van dit onderzoek kan de opdrachtgever de methodiek eventueel aanpassen, zodat deze uiteindelijk voldoet aan de criteria van het NJi. Dit onderzoek levert dus mogelijk een bijdrage aan haar toekomstwens om geweld en pesten op scholen aan te pakken.

Methodisch en evidence based werken is niet meer weg te denken uit het agogische werkveld. Instellingen werken met uiteenlopende methodieken. Binnen een methodiek wordt gewerkt volgens een vaste structuur. Zaken worden systematisch aangepakt, wat als voordelen heeft dat:

- er meer greep is op een situatie;
- je weet wat je kunt verwachten;
- je handelen geëvalueerd kan worden en deze daarmee kan verbeteren en
- anderen een duidelijker beeld krijgen van de handelingen die gedaan worden.

Volgens BTSG (2013) heeft methodisch werken vier kenmerken:

- het handelen is doelgericht;
- het handelen is systematisch: het verloopt volgens van tevoren geplande stappen die afgeleid zijn van de doelstelling;
- het handelen is procesmatig: de verschillende stappen sluiten op elkaar aan. Hierbij wordt rekening gehouden met het effect dat de stappen op elkaar kunnen hebben;
- het handelen is bewust: de uitvoerder weet wat hij doet (planning) en waarom (doel).

Ten slotte is pesten een pedagogisch probleem. Het NJi (n.d.) stelt dat kinderen die herhaaldelijk en op verschillende manieren worden gepest, sociale en emotionele problemen ontwikkelen en vaker last hebben van psychosomatische klachten. Hierop wordt in de theoretische onderbouwing dieper ingegaan. Pesten heeft dus gevolgen voor de ontwikkeling van kinderen en is daarmee een belangrijk onderwerp binnen de pedagogiek.

Leeswijzer

Om de lezer een weg te wijzen in dit onderzoeksverslag zal worden aangegeven wat deze kan verwachten.

Allereerst vindt er een theoretische onderbouwing plaats ter ondersteuning van dit onderzoek. Daarna worden de hoofdvraag en deelvragen vermeld met daarbij de begripsomschrijving. Verder worden de gebruikte onderzoeksmethoden voor dit onderzoek beschreven. Vervolgens komen de resultaten aan bod die zijn verkregen uit de genoemde onderzoeksmethoden, gevolgd door een conclusie, op basis van die resultaten. Daarna volgt er op basis van de conclusie een opsomming van de aanbevelingen. Deze geven een praktisch antwoord op de hoofdvraag. Ook is er in dit onderzoeksverslag een terugblik opgenomen, waarin een evaluatie op dit onderzoek plaatsvindt, de betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid met betrekking tot dit onderzoek worden toegelicht. Tevens wordt aangegeven voor welke zaken vervolgonderzoek wenselijk is en welke discussiepunten er zijn naar aanleiding van dit onderzoek. Het verslag eindigt met een literatuurlijst met alle literatuur waarnaar in dit verslag wordt verwezen.

Theoretische onderbouwing

Op basis van relevante, actuele, nationale en internationale literatuur is er een theoretische verkenning gemaakt ter ondersteuning van dit onderzoek. Het gaat om begrippen die te maken hebben met het onderzoek of de inhoud van de methodiek. De volgende begrippen worden toegelicht: geweld, pesten, in- en uitsluiting, vergelijkbare programma's in Nederland, pestprogramma's in het buitenland en de methodiek van De Geweldige School.

Geweld

Geweld is onder te verdelen in fysiek, verbaal en psychisch geweld. Fysiek/ lichamelijk geweld is volgens de politie (n.d.) bedoeld om iemand aan te vallen of te verwonden. Als voorbeelden worden vuistslagen, slaan, steken, snijden, knijpen, bijten, duwen, stompen, aan het haar trekken, trappen, schoppen, spugen, urineren, wurgen, het gezicht of lichaam verbranden met bijtende stoffen en moord genoemd.

De politie (n.d.) stelt dat je met geestelijk/ psychisch geweld de ander beperkt in zijn/haar vrijheid, ontwikkeling en zelfontplooiing. Dit kan gebeuren door iemands lichaam of houding te beledigen of belachelijk te maken, iemands persoonlijke activiteiten niet te accepteren, iemand negatieve kritiek te geven op alles wat hij/zij doet of zegt en de ander vernederen of beschuldigen, te dreigen om de ander te verlaten, het gevoelsleven van iemand anders te controleren of door iemand op te sluiten.

Minachtende opmerkingen, scheldwoorden, de gevoelens van de ander kleineren, schreeuwen en verbale dreigementen behoren tot verbaal geweld (Verbaal Geweld, 2013).

Prof. Dr. Mooij en Dr. Witvliet (2012) beschrijven de ervaring van sociale (on)veiligheid in het primair (speciaal) onderwijs en het voortgezet (speciaal) onderwijs. Daarin komen met betrekking tot kinderen in het primair (speciaal) onderwijs de volgende cijfers aan bod:

- 94% van de leerlingen voelt zich veilig binnen school.
- 90% van de leerlingen voelt zich veilig in de fietsenstalling.
- 87% van de leerlingen voelt zich veilig in de schoolomgeving.
- 82% van de leerlingen voelt zich veilig op de parkeerplaats bij de school.
- 10% van de leerlingen vindt dat de veiligheid in school moet worden vergroot.

Ook zijn de volgende cijfers te geven:

- Circa 25 – 50% van de leerlingen is getuige.
- Circa 8 – 26% van de leerlingen is slachtoffer.
- Circa 3 – 12% van de leerlingen is dader.

Pesten

Het CJG meent dat pesten vooral voorkomt bij kinderen tussen 10 en 14 jaar, met een piek bij 12 jaar (CJG, n.d.). Fonds Psychische Gezondheid (2010) geeft aan dat ongeveer 8% van de kinderen in het basisonderwijs minimaal één keer per week wordt gepest. Dit komt neer op een gemiddelde van twee kinderen per klas. Volgens het CCV (2012) wordt op 94% van de scholen soms tot heel vaak gepest. Het is daarmee de meest voorkomende vorm van agressief gedrag op scholen. 12% van de jongeren is wel eens digitaal gepest. Dit laatste gegeven wordt ook benadrukt door Pestweb (n.d.). Verder geeft Pestweb aan dat meisjes vaak meer digitaal gepest worden dan jongens en dat 45% van de leerlingen cyberpesten net zo erg vindt als 'gewoon' pesten. 77% van de leerlingen weet wie cyberpest, waarvan 56% dit aan vrienden, 37% dit aan ouders en 24% dit aan de docent vertelt. Er zijn op dit moment nog weinig interventies ontwikkeld ter preventie of vermindering van digitaal pesten. Naar deze interventies is nog geen effectenonderzoek gedaan (VeiligLeefbaar, 2013).

Pestweb (n.d.) geeft een aantal voorbeelden van pesten. In dat rijtje staat o.a.: je mag niet meedoen, je wordt belachelijk gemaakt, je wordt geduwd, er worden grapjes over je

gemaakt, je wordt uitgescholden, je wordt uitgelachen, je spullen worden kapot gemaakt, je spullen worden afgepakt, er wordt over je geroddeld, je wordt achtervolgd, je wordt gediscrimineerd, je wordt bedreigd, je wordt geslagen of geschopt. Tevens geeft Pestweb (n.d.) aan dat pesters vaak sterker, ouder of met meer zijn, het pesten tegen je zin is maar je het niet kunt stoppen, het pesten soms weken of maanden lang gebeurt, volwassenen het meestal niet merken en dat je verdriet of pijn hebt en het pesten je bang of angstig maakt. Eveneens wordt er door Pestweb (n.d.) gesproken over verschillende rollen bij het pesten. Er wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen pester, slachtoffer en omstanders, maar binnen de laatste groep zijn er nog vijf rollen te onderscheiden:

- Meepester. Deze persoon doet mee, omdat degene denkt dat hij/zij er dan bij hoort.
- Helper. Deze persoon neemt het op voor het slachtoffer. Hij/zij is niet bang voor de pester en helpt graag. Daarom is hij/zij vaak populair.
- Stiekemer. Degene bemoeit zich nergens mee uit angst om zelf gepest te worden. Hij/zij is niet tegen het pesten en roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- Buitenstaander. Degene kan het niks schelen of er gepest wordt of niet, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- Stille. Deze persoon bemoeit zich ook nergens mee uit angst om zelf gepest te worden, net als de stiekemer. Het verschil is echter dat de stille tegen het pesten is.

Hieronder worden drie fragmenten uit het boek 'Spijt!' van Carry Slee getoond (Slee, 2013), waarin de verschillende rollen aan bod komen.

De Bal suist als een kogel over het net in de richting van Jochem. Hij heeft zo'n vaart, dat Jochem van schrik wegduikt.
'Wat een held!' juicht Sanne. 'Dat is dus één-nul voor ons.'
'Nee,' zegt Tino, 'van een zwangere huismus mag je niet verwachten dat hij de bal vangt. Het blijft nul-nul.' En hij slaat opnieuw de bal op.

Als ze de kleedkamer in komen, zijn Remco en Justin al bijna klaar. Dat belooft wat. David vraagt zich af wat ze van plan zijn, maar als Jochem onder de douche staat, wordt het duidelijk.
Grinnikend halen de twee Jochems kleren van de haak en lopen ermee naar buiten.
'Moet je nou zien.' Niels wijst naar het raam. Jochems kleren worden zorgvuldig in een boom gehangen. Een paar jongens moeten lachen, maar de meeste kleden zich snel aan, alsof ze er niks mee te maken willen hebben. Als Jochem onder de douche vandaan komt en de lege haak ziet, krijgt hij iets door. Met een rood hoofd kijkt hij onder de bank en in de kast. Paniekerig loopt hij door de kleedkamer heen en weer, maar hij vraagt niks. Waarom zou hij ook? Hij weet inmiddels ook wel dat iedereen hem negeert.
'Zoek je iets?' Remco wijst naar de boom. 'Na de klassenfoto krijg je ze terug.'
'Ja,' zegt Justin. 'Je denkt toch zeker niet dat we met zo'n vetkwab op de foto willen, hè?'
David kijkt naar Niels, maar die is ook niet van plan er iets tegen te doen. Hij weet hoe Niels erover denkt. Niels vindt dat het Jochems eigen schuld is dat hij wordt gepest.

David schiet in de lach. 'Nee, Vera.'
'O, ik dacht dat je Jochem altijd belde als er een uur uitviel?'
'Eh..'. David weet niet zo gauw wat hij moet zeggen. 'De telefoencirkel is veranderd, geloof ik.' Zijn stem klinkt niet erg overtuigend.
'Jullie laten dat arme joch toch niet voor niks komen, hè? Dat gepest vind ik zo misselijk.'
'Ik heb Jochem nog nooit gepest,' zegt David.
'Maar je komt ook niet voor hem op.'
David strooit hagelslag op zijn brood. 'Waarom moet ik dat doen? Laat hij voor zichzelf opkomen. Hij moet hun eens een grote bek geven, dan is het zo afgelopen.'
'Dat durft hij dus niet, dat weet je best. Hij heeft gewoon een beetje steun nodig.'
David wordt chagrijnig. Nou begint zijn moeder ook al.
'Als je alleen maar dit soort vervelende vragen weet te stellen, ontbijt ik liever alleen.'

Pranger (n.d.) geeft een aantal redenen voor pesten. Hij noemt de eigen onzekerheid van de pester en het verleden als slachtoffer als reden, maar ook het gebrek aan sociale vaardigheden om op een positieve manier contact te leggen. Ook benoemt hij dat slachtoffers van pesten vaak onzeker zijn en dit uitstralen, waardoor ze als kwetsbare kinderen signalen afgeven aan pesters. Als belangrijkste reden voor de meelopers noemt hij ook het feit dat ze bang zijn om zelf het slachtoffer te worden.

Het CJG (n.d.) en NJi (n.d.) geven een beschrijving van de gevolgen voor de pester en het slachtoffer.

Kinderen die gepest worden kunnen gevoelens van eenzaamheid en depressieve gevoelens krijgen. Ook kunnen ze zichzelf minder leuk gaan vinden, geen vertrouwen hebben in leeftijdgenoten en zijn ze bang om naar school te gaan. Deze gevoelens kunnen leiden tot verder isolement en een diepe depressie. Naast deze psychische gevolgen zijn er ook lichamelijke gevolgen. Slachtoffers hebben vaker last van hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

Op de korte termijn ervaren pesters geen negatieve gevolgen. Ze zijn populair en hebben een hoge zelfwaardering. Ze hebben echter grotere kans op ernstige problemen bij het ouder worden. Ze komen bijvoorbeeld vaker met justitie in aanraking, drinken meer alcohol en plegen vaker zelfmoord. Er is een onderscheid te maken tussen jongens en meisjes. Jongens raken vaker betrokken bij vechtpartijen. Meisjes hebben grotere kans om betrokken te raken bij huiselijk geweld en op een zwangerschap in de tienerjaren.

Een onderzoek naar vriendschappen en pesten op de basisschool (n.d.) bevestigt het voorgaande. Er is door het Erasmus MC in samenwerking met GGD Rotterdam-Rijnmond en Generation R onderzoek gedaan naar kinderen die op jonge leeftijd gepest worden. Uit dit onderzoek blijkt namelijk dat slachtoffers eerder gevoelens van eenzaamheid kunnen hebben en eerder schoolvermijdend gedrag vertonen. Pesten heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van het kind als het op jonge leeftijd voorkomt. Ook kan het ernstige gevolgen hebben voor het kind als het ouder wordt.

Er is een groot verschil tussen plagen en pesten, dat door het Fonds Psychische Gezondheid (2010) wordt beschreven. Plagerijen zijn niet kwaad bedoeld. De persoon die plaagt en de persoon die geplaagd wordt, zijn aan elkaar gewaagd. Ze houden elkaar voor de gek. Dit evenwicht is er niet bij pesten. De pester heeft de overmacht over het slachtoffer. Pesten gebeurt ook vaak in groepsverband en het slachtoffer wordt gekwetst. Pesten kan lichamelijke en psychische gevolgen hebben en het slachtoffer kan er levenslang last van ondervinden.

Scholen worden sinds 1994 verplicht om hun leerlingen en personeel te beschermen tegen alle vormen van geweld. Dit werd gedaan middels de Arbowet. In 2007 werd deze wet herzien en werd pesten duidelijk benoemd. Hieruit kwam voort dat scholen een anti-pestbeleid moeten voeren. Vervolgens is in de cao vastgesteld dat sinds 1 januari 2006 alle scholen een veiligheidsplan moeten hebben, waarvan een antipestprotocol een onderdeel is. Een dergelijk protocol geeft alle betrokkenen duidelijkheid over hoe gehandeld dient te worden als er sprake is van pesten op een school.

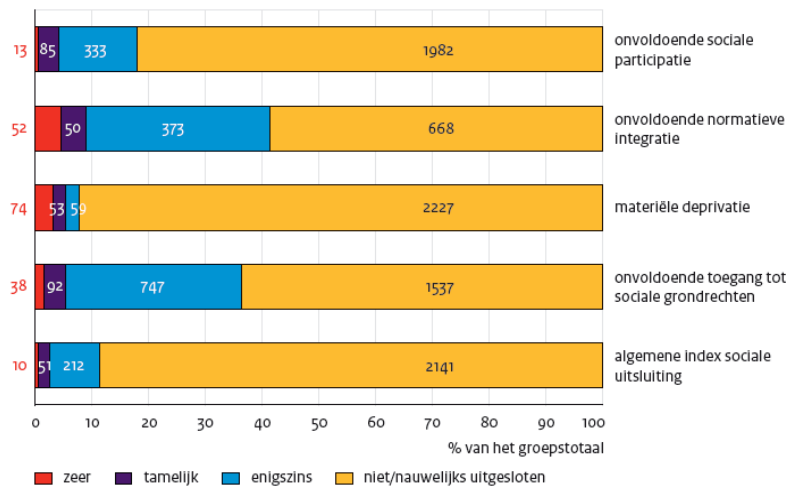
Ook worden scholen vanaf 1 augustus 1998 door de Kwaliteitswet verplicht klachten over alle vormen van onveiligheid (waaronder pesten) in behandeling te nemen. Alle betrokkenen moeten immers een klacht kunnen indienen. Dit gebeurt bij een onafhankelijke klachtencommissie waarbij de school is aangesloten.

Voormalige ministers Donner van Justitie en Van der Hoeven van Onderwijs gaven in 2006 aan dat pesten niet strafbaar is. Wel kunnen slachtoffers de pesters of de school aansprakelijk stellen voor de materiële of immateriële schade die de slachtoffers hebben geleden. Dit gebeurt via een civielrechtelijke procedure (Nji, n.d.).

In- en uitsluiting

Roest, Lokhorst en Vrooman (2010) van het Sociaal en Cultureel Planbureau hebben een studie gedaan naar sociale uitsluiting bij kinderen van 5 tot 17 jaar. Daarin zijn ze nagegaan wat deze inhoudt, hoeveel kinderen in Nederland ermee te maken hebben en in hoeverre bepaalde risicofactoren leiden tot sociale uitsluiting bij kinderen. Hiernaast is een figuur te zien met daarin percentages en aantallen van kinderen in Nederland die sociaal uitgesloten zijn.

Percentages sociaal uitgesloten kinderen* in Nederland, per dimensie en volgens de algemene index

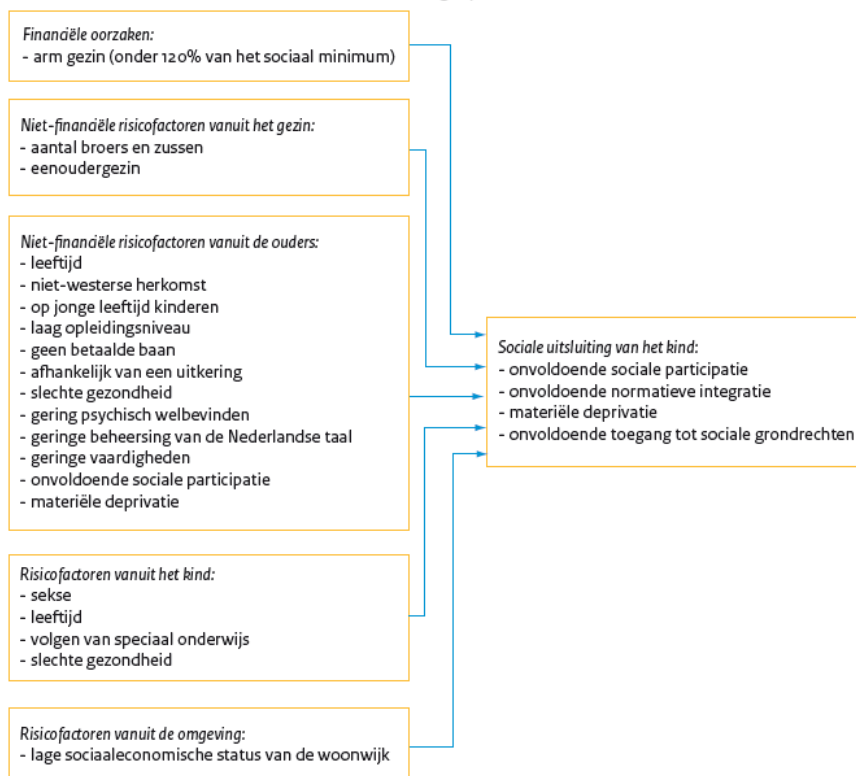

Bij sociale uitsluiting kan het gaan om sociaal-culturele uitsluiting en economisch-structurele uitsluiting. Sociaal-culturele uitsluiting kan worden onderverdeeld in 'onvoldoende sociale participatie' en 'onvoldoende normatieve integratie'. Economisch-structurele uitsluiting kan worden onderverdeeld in 'materiële deprivatie' en 'uitsluiting van sociale grondrechten'. Deze dimensies komen bij kinderen uiteraard anders tot uiting dan bij volwassenen. De vier dimensies worden op kindniveau als volgt toegelicht:

- Onvoldoende sociale participatie: vrijetijdsbesteding met leeftijdsgenoten. Dit kan gaan om sport en culturele activiteiten, maar ook activiteitenclubs. Daarnaast worden door de gemeente, scholen, enz. activiteiten georganiseerd. Ten slotte behoren speelplaatsen, ontmoetingsplaatsen, uitstapjes, vakanties, kampen en jeugdvakantieweken ook tot deze dimensie. Kinderen leren om deel uit te maken van een groter geheel en samen te werken. Ook leren zij andere kinderen kennen, waardoor ze hun sociale identiteit kunnen ontwikkelen. Deze dimensie heeft dus ook te maken met het hebben van sociale contacten.
- Onvoldoende normatieve integratie: kinderen voldoen niet aan de gangbare normen en waarden in de maatschappij. Voor kinderen is het eenvoudiger dan voor volwassenen om de inhoud van onvoldoende normatieve integratie te omschrijven. Wat kinderen wel of niet mogen is immers gemakkelijker te bepalen. Wanneer kinderen het belang van de normen en waarden niet onderschrijven, hebben zij een tekort aan normatieve integratie. Hiervan is ook sprake bij normoverschrijdend gedrag, waarvan pesten een voorbeeld is. Ten slotte valt delinquent gedrag (stelen of zaken vernielen) onder deze dimensie. Al deze gedragingen zijn duidelijk negatief.
- Materiële deprivatie: tekorten op materieel gebied. Het gaat om de persoonlijke ervaringen die bij deze tekorten horen en niet om de hoogte van het inkomen. Dit laatste is bij armoede het geval. Ook deze dimensie komt bij kinderen anders tot uiting dan bij volwassenen. Toch hebben zij wel degelijk te maken met materiële aspecten, zoals een eigen kamer, mobiele telefoon en een eigen fiets. Het is belangrijk voor ze dat ze regelmatig nieuwe kleding en schoeisel krijgen van hun ouders en dat ze cadeautjes kunnen kopen voor een vriend(in) als die jarig is. Als dit niet het geval is, kunnen ze zichzelf sociaal uitgesloten voelen.
- Onvoldoende toegang tot sociale grondrechten: het programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2007) beschrijft vijf ontwikkelingsvoorwaarden voor elk kind, ongeacht de culturele achtergrond of zijn/ haar fysieke gesteldheid:
 - Gezond opgroeien. Hierbij gaat het om lichamelijke en geestelijke gezondheid, een gezonde leefstijl en continuïteit in de opvoeding en verzorging.
 - Veilig opgroeien. Dit houdt geborgenheid, onvoorwaardelijke liefde, respect, aandacht, grenzen, structuur en regelmaat, veilig thuis (voor geweld, mishandeling en seksueel misbruik) en veiligheid buitenshuis in.

- Steentje bijdragen aan de maatschappij. Dit houdt in: actief betrokken zijn bij de maatschappij, kunnen meedenken en –doen, actief betrokken zijn in de naaste omgeving, positief gedrag en burgerschap.
- Talenten ontwikkelen en plezier hebben. Dit is mogelijk doordat kinderen onderwijs, de mogelijkheid tot (sportieve, culturele en recreatieve) hobby's en de vrijheid om te spelen krijgen.
- Goed voorbereid zijn op de toekomst. Dit gebeurt door het behalen van een diploma, werk te vinden, in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien en door een stimulerende leefomgeving.

Overzicht van risicofactoren voor sociale uitsluiting bij kinderen

Er is een aantal risicofactoren te noemen die sociale uitsluiting kunnen beïnvloeden. Het kan hier gaan om financiële, maar ook niet-financiële factoren. Volgens de sociaal-ecologische benadering van Bronfenbrenner kan er een onderscheid worden gemaakt tussen kenmerken van het gezin, kenmerken van de ouders, kenmerken van het kind en kenmerken van de omgeving. In de figuur hiernaast staan alle risicofactoren per categorie beschreven (Roest, Lokhorst en Vrooman, 2010).

Vijfsporenaanpak

Bob van der Meer is de bedenker van de vijfsporenaanpak. Het is een manier om pesten aan te pakken en richt zich op iedereen die erbij betrokken is:

- Het gepeste kind
- De pester
- De ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester
- Klasgenoten
- School

Met het gepeste kind, de pester en hun ouders worden gesprekken gevoerd, de klasgenoten worden betrokken bij de oplossing en de school neemt de verantwoordelijkheid. Dit laatste betekent dat de school een beleid heeft ontwikkeld tegen pesten en dat haar medewerkers kennis hebben over pesten, dit kunnen signaleren en kunnen aanpakken (Werkmodel: de Vijfsporenaanpak, n.d.).

Vergelijkbare pestprogramma's in Nederland

Drie pestprogramma's in Nederland worden kort beschreven. Uitgebreide informatie over deze programma's is te vinden in bijlage 1. Deze drie programma's zijn opgenomen in de databank 'Effectieve Jeugdinterventies' van het NJi. Dat betekent dat zij minimaal theoretisch goed onderbouwd zijn en erkend zijn door de Commissie Antipestprogramma's.

Kanjertraining

De Kanjertraining richt zich met name op sociale vaardigheden en mede op het voorkomen en verminderen van pesten. Het NJi noemt het programma na onderzoek 'effectief volgens goede aanwijzingen' (Nji, n.d.).

De Kanjertraining is geschikt voor verschillende doelgroepen en werkt aan vier doelen gedurende een schooljaar. De kinderen krijgen wekelijks of tweewekelijks lessen. Hierin worden sociale vaardigheden aangeleerd, rollenspellen gespeeld waarin petten in vier kleuren of handpoppen met petten worden gebruikt en vertrouwens oefeningen worden gedaan. Ook wordt er feedback aan elkaar gegeven. Eveneens wordt er aandacht besteed aan het gedrag van de leerkracht, het schoolbeleid en ouderparticipatie.

Leefstijl

Leefstijl is gericht op sociaal gedrag en positieve betrokkenheid en mede gericht op pesten en gepest worden (Nji, n.d.). De methode kent een brede doelgroep, zowel qua leeftijd als het soort onderwijs waarop deze gegeven kan worden. Kinderen leren sociale vaardigheden in de praktijk toe te passen. Ook biedt het programma ouderworkshops en trainingen voor leerkrachten aan. NJi bestempelt het programma als 'goed onderbouwd' (Nji, n.d.).

PRIMA-methode

De PRIMA-methode is met name gericht op het voorkomen en verminderen van pesten. NJi noemt de methode 'effectief volgens goede aanwijzingen' (Nji, n.d.). De methode is gebaseerd op de aanpak van Dan Olweus en begeleidt scholen minimaal twee jaar. Er wordt gewerkt op schoolniveau, groepsniveau en individueel niveau.

Pestprogramma in het buitenland

Pesten is niet alleen in Nederland een probleem, maar ook in het buitenland. Daar heeft men ook antipestprogramma's ontwikkeld. Het KiVa-programma is hiervan een zeer bekende. Het programma wordt hieronder kort beschreven. Uitgebreide informatie is tevens te vinden in bijlage 1. Dit programma is opgenomen in de databank 'Effectieve Jeugdinterventies' van het NJi. Dat betekent dat het minimaal theoretisch goed onderbouwd is en erkend is door de Commissie Antipestprogramma's.

KiVa-programma

KiVa is een preventief antipestprogramma dat in Finland is ontwikkeld. KiVa gebruikt de kracht van de groep om het pestproblemen op school op te lossen. Het programma is na onderzoek door het NJi bestempeld als 'goed onderbouwd' (Nji, n.d.).

Leerlingen van het basisonderwijs krijgen tien lessen per jaar over verschillende thema's rondom pesten, leren vaardigheden toe te passen met behulp van het KiVa-spel en vullen vragenlijsten in om verandering in het pestgedrag zichtbaar te maken.

De aanpak van het programma is schoolbreed. Er is aandacht voor leerling-, klas- en schoolniveau, maar ook voor het personeel van de school. Zij krijgen een training en (na)scholing. Ook vindt er uitwisseling plaats tussen scholen op ervaringsbijeenkomsten. Het programma blijft zichzelf ontwikkelen door wetenschappelijk onderzoek en ervaringen van school.

De Geweldige School

De methodiek van De Geweldige School bestaat uit het project de Geweldige Klas en 36 vervollessen (de Geweldige Lessen). Het project bestaat uit een docententraining, vier lessen die door een gastdocent voor de klas gegeven worden en een afsluitende ouderavond (De Geweldige School, n.d.). De reden dat een gastdocent (van De Geweldige School) de vier lessen voor de klas geeft, is dat er sprake is van onafhankelijkheid en objectiviteit. De gastdocent weet eventueel wat er speelt in een klas, maar niet wie wat heeft

gedaan. Hij/zij is dus onbevooroordeeld. Eveneens is het een feit dat een vaste docent deel uitmaakt van het systeem van de klas. De docent is er een onderdeel van geworden. Een gastdocent heeft meer afstand ten opzichte van de klas. De Geweldige Lessen worden daarentegen wel door de vaste docent van de klas gegeven, waardoor deze onderdeel worden van het lesaanbod. Eén keer per vier weken komt de gastdocent terug als klassencoach. Tijdens deze bijeenkomst wordt er geëvalueerd en wordt één van de vervolgllessen gegeven door de klassencoach.

De lessen duren ongeveer 90 minuten en zijn als volgt ingedeeld:

- Les 1 over geweld. Oorzaken en gevolgen van alle vormen van geweld worden besproken.
- In les 2 ligt de nadruk op pesten. De Geweldige School geeft een andere en diepere betekenis aan dit woord, namelijk Psychisch Emotioneel Sociaal Terreur. Met deze woorden kom je tot de term 'pest'. De reden dat er 'en' achter staat, is dat het structureel voorkomt. In de les komt het onderwerp diversiteit aan bod en worden eveneens de oorzaken en gevolgen besproken. Ook wordt er aandacht besteed aan de verschillende vormen van pesten en de verschillen die hierin te zien zijn bij jongens en meisjes.
- Les 3 is de Geweldige Les. Er wordt stilgestaan bij wat mensen onzeker maakt en waardoor ze meer zelfvertrouwen krijgen. In deze les wordt aandacht besteed aan het geven van complimenten. Op deze manier wordt er op een positieve wijze met elkaar omgegaan.
- In les 4 worden er afspraken gemaakt hoe leerlingen met elkaar om horen te gaan. Deze afspraken worden positief vermeld (dus het woord 'niet' blijft achterwege). Ten slotte wordt met z'n allen de Geweldige Schoolkrant gemaakt. Daarin worden alle dingen die de leerlingen gemaakt hebben, een aantal complimenten en de afspraken verwerkt. De leerlingen maken ook kunstwerken die aan de krant worden toegevoegd.

Tijdens de ouderavond wordt er eveneens gesproken over de reden en de oorzaken van pesten. Ook wordt hierbij aandacht geschonken aan de rol van de ouders. De krant die de leerlingen hebben gemaakt, wordt op deze avond getoond en gebruikt.

Na dit project dient de docent regelmatig te toetsen of de afspraken worden nagekomen, waarna er een beloning volgt als dit werkelijk zo is. De ervaring van mevrouw Kardolus is dat dit niet wordt gedaan. Daarom was er iets nodig om de continuïteit te waarborgen, waardoor de kennis die is opgedaan uit het project blijvend wordt ingezet. Als antwoord op dit probleem zijn er 36 vervolgllessen ontwikkeld met een omvang van 45-60 minuten. Het boek 'Treiterkoppen, achtbanen en cupcakes' van Carolien Kruijs wordt hierbij als leidraad genomen. Per les wordt een stuk tekst en/of onderwerp uit dit boek gebruikt. Het was in eerste instantie de bedoeling om alle lessen in één schooljaar te geven. Vanuit de mogelijkheden op scholen kon dit echter niet gerealiseerd worden. Daarom is besloten de eerste 18 lessen te geven aan leerlingen in groep 6 en de laatste 18 lessen aan leerlingen in groep 7 van een school.

Er wordt uitgegaan van een klassikale benadering. Er is interactie tussen de klas en gastdocent en de leerlingen werken samen in groepjes. Er zijn geen momenten waarop individueel met leerlingen wordt gewerkt, maar wel waarop de leerlingen individueel aan de slag gaan. Dit is altijd uiteindelijk gericht op de gehele groep. In les 3 is het bijvoorbeeld de bedoeling dat leerlingen voor een ander complimenten opschrijven op een memoblaadje. Als iedereen klaar is, worden de memoblaadjes gegeven aan de leerling wiens complimenten erop staan. Dit versterkt het zelfvertrouwen van een leerling en daarmee ook het groepsgevoel.

Doelgroep

Het project 'de Geweldige Klas' is geschikt voor alle leerlingen van zowel het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs als het beroepsonderwijs. De vervolgllessen hiervan richten zich op leerlingen van het basisonderwijs, met name op leerlingen in groep 6 en 7.

Hoofdvraag en deelvragen

Hoofdvraag

Op basis van de vraag en het doel vanuit de opdrachtgever, de situatie- en probleemanalyse, is de volgende hoofdvraag opgesteld:

Wat is er nodig om de antipestmethodiek van De Geweldige School zodanig aan te passen dat deze aan de criteria van het Nederlands Jeugdinstituut voldoet en in de databank van het Nederlands Jeugdinstituut kan worden opgenomen?

Deelvragen

Om deze vraag te beantwoorden is er onderscheid gemaakt tussen de criteria vanuit het NJi, het theoretische gedeelte en het empirisch onderzoek. Op basis van dit onderscheid, zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- 1. Aan welke criteria die vanuit het Nederlands Jeugdinstituut worden gesteld, voldoet de methodiek van De Geweldige School wel en aan welke niet?*
- 2. Welke theorieën komen overeen met de methodiek van De Geweldige School?*
- 3. Hoe beoordelen de leerlingen, die het project de Geweldige Klas en de vervollessen hebben gevolgd, de methodiek?*
- 4. Hoe beoordelen docenten, die het project de Geweldige Klas en docentenbijeenkomst hebben bijgewoond en de vervollessen hebben gegeven, de methodiek?*
- 5. Hoe beoordelen ouders van leerlingen die het project de Geweldige Klas en de vervollessen hebben gevolgd, de methodiek?*

Bij deelvraag 1 worden de criteria vanuit het NJi nagelopen, deelvraag 2 heeft betrekking op de theoretische onderbouwing van de methodiek en deelvraag 3, 4 en 5 op het empirisch onderzoek. Hierin staat de persoonlijke ervaring van de personen centraal en wordt nagegaan of de doelen, die in de methodiek beschreven staan, zijn bereikt.

Begripsomschrijving

Criteria NJi

Aangezien de opdrachtgever wil dat de methodiek van De Geweldige School aan de eisen van het NJi voldoet, worden deze toegelicht. De criteria vanuit het NJi, die zijn opgesteld door de Commissie Anti-pestprogramma's, zijn onderverdeeld in indicatoren en zijn als volgt:

Criterium 1: Het programma is theoretisch goed onderbouwd

- 1.1. Het programma wordt verantwoord met actuele theoretische inzichten die empirisch getoetst zijn.
- 1.2. Er wordt onderbouwd hoe en waarom het programma de doelen bereikt.
- 1.3. In het programma staat dat het gericht is op het voorkomen en/of verminderen van pesten.
- 1.4. Er is een definitie van pesten waarin de verschijningsvormen worden genoemd.
- 1.5. De gebruikers (onderwijsprofessionals en leidinggevendenden), doelgroep (leerlingen) en andere betrokkenen (zoals ouders, sportclubs en jeugdhulp) bij het programma zijn omschreven.
- 1.6. Eventuele uitsluitingscriteria en contra-indicaties staan aangegeven.
- 1.7. Het programma heeft betrekking op de schoolse situatie (in en om de school, in de klas).

Criterion 2: Het programma is empirisch adequaat onderbouwd

- 2.1. Er zijn eerste aanwijzingen voor effectiviteit beschikbaar op basis van voldoende opgedane praktijkervaringen met het programma en resultaten van empirisch effectonderzoek.
- 2.2. In het effectonderzoek is een adequaat onderzoeksdesign gehanteerd.
- 2.3. De metingen zijn verricht met betrouwbare en valide instrumenten.
- 2.4. De beoogde doelgroep is in het onderzoek bereikt.
- 2.5. De veranderingen hebben betrekking op doelen en doelgroep.
- 2.6. Er zijn adequate statistische technieken toegepast.
- 2.7. Er zijn effectgroottes berekend.
- 2.8. De statistische power van de gebruikte toets is voldoende.

Criterion 3: Randvoorwaarden om het programma uit te voeren zijn duidelijk beschreven

- 3.1. Er is een handleiding van het programma beschikbaar waarin ten minste de volgende elementen zijn beschreven: doelen, leerdoelen, opzet, aanpak, tijdsplan, werkvormen, didactische uitgangspunten, rol van de gebruiker, evaluatie, materialen.
- 3.2. In het programma is vastgelegd welke competenties (kennis, vaardigheden) en attitude gevraagd worden van de gebruiker van het programma.
- 3.3. In het programma zijn de randvoorwaarden aangegeven die nodig zijn om het programma goed uit te voeren zoals tijd, geld, middelen, draagvlak en betrokkenheid scholen.
- 3.4. In het programma is aangegeven op welke wijze er is gezorgd, of gezorgd kan worden, voor enthousiasme bij de gebruikers en doelgroep voor het programma.
- 3.5. Er is een systeem van evaluatie van tevredenheid bij gebruikers en doelgroep over het programma beschikbaar, dat interpreteerbare uitkomsten geeft.
- 3.6. In het programma wordt beschreven hoe borging van het programma in het schoolbeleid dient te gebeuren (NJI, 2013).

Effectladder

Het NJi (n.d.) hanteert de effectladder van Van Yperen en Veerman die, ondanks het feit dat een interventie niet 'bewezen effectief' is, aangeeft op welk niveau van effectiviteit de interventie zich bevindt. De vijf niveaus zijn gekoppeld aan het ontwikkelingsstadium waarin de interventie zich bevindt.

Niveau 0: een interventie wordt methodisch uitgevoerd, maar er staat nog niet duidelijk op papier wat er precies gedaan wordt en waarom dat zou kunnen werken. Er bestaat een mogelijkheid dat deze interventie effectief is, maar dit is echter niet duidelijk voor outsiders. Ook kan deze interventie niet goed worden overgedragen. Deze staat immers niet op papier, maar wordt vanuit het hoofd uitgevoerd.

Niveau 1: houdt in dat de interventie goed en specifiek is beschreven. Hierdoor is de werkwijze inzichtelijk gemaakt en kan er een grove schatting worden gemaakt over de effectiviteit. Ook is de interventie overdraagbaar, omdat deze specifiek op papier staat.

Niveau 2: bevat goed onderbouwde interventies. Er is theorie geformuleerd en er is sprake van een geloofwaardig verhaal dat de interventie in de praktijk werkt. De interventie wordt daarbij nog sterker als deze theorie met onderzoek wordt ondersteund.

Niveau 3: een interventie is effectief volgens eerste aanwijzingen. Via cijfers die uit metingen voortkomen kan worden vastgesteld dat de doelen bereikt zijn en de interventie de beoogde doelgroep heeft bereikt. Dit zijn de eerste bewijzen dat de interventie effectief is. Dit mag echter nog niet volmondig gezegd worden. Bij veel deelnemers worden bijvoorbeeld de doelen bereikt, maar dit wil niet zeggen dat dit volledig te danken is aan de interventie.

Niveau 4: hiertoe behoren de interventies die 'bewezen effectief' genoemd kunnen worden. Dit betekent dat de verbetering die is gemeten volledig toe te kennen is aan de interventie. De aanpak is goed omschreven, theoretisch onderbouwd en in de praktijk getoetst. Door middel van vergelijkingen met een groep waarbij geen en een groep waarbij een andere interventie toegepast is, is aangetoond dat de interventie beter is dan de keuze voor een andere of geen interventie bij dezelfde doelgroep.

Onderzoeksmethoden

Aangezien dit onderzoek uit drie onderdelen bestond, zoals in het vorige stuk met de hoofdvraag en deelvragen is gebleken, en om het overzicht te bewaren, worden de gebruikte onderzoeksmethoden en bronnen per deelvraag toegelicht.

1. Aan welke criteria die vanuit het Nederlands Jeugdinstituut worden gesteld om een antipestmethodiek op te nemen in de databank, voldoet de methodiek van De Geweldige School wel en aan welke niet?

Om deze deelvraag te beantwoorden, is gebruik gemaakt van documenten, internet en een informant. Alle criteria en indicatoren zijn langsgelopen. De criteria waren op de website van het NJi te vinden. Deze is ook gebruikt wanneer een criterium of criteria niet duidelijk is/waren. Er is tevens telefonisch contact geweest met een medewerker van het NJi ter verduidelijking van een aantal van deze criteria, aangezien internet niet in alle gevallen voldoende informatie gaf. Verder zijn de website van De Geweldige School, de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas', de handleiding van de vervollessen en het opgavedocument van de opdrachtgever aan het NJi aandachtig en kritisch bekeken om te checken aan welke criteria deze wel en niet voldoen.

2. Welke theorieën komen overeen met de methodiek van De Geweldige School?

Hierbij is gebruik gemaakt van internet, literatuur en de HBO Kennisbank. Deze bronnen zijn geraadpleegd om informatie te verkrijgen die overeenkomt met de inhoud van de methodiek.

3. Hoe beoordelen de leerlingen, die het project de Geweldige Klas en de vervollessen hebben gevolgd, de methodiek?

Om antwoord te kunnen geven op deze deelvraag, is dieper ingegaan op de ervaringen en opvattingen van respondenten, in dit geval de leerlingen op de volgende drie scholen:

- De Wereldwijzer, Vlaardingen (groep 7, 24 kinderen)
- De Wieken, Schiedam (groep 7/8, 23 kinderen)
- Gravin Aleidaschool, Schiedam (groep 8, 19 kinderen).

De scholen zijn nu apart benoemd en zijn gedurende het gehele onderzoek tevens gescheiden gebleven. Dit onderscheid is in dit verslag ook aangehouden. Dit houdt in dat de gegevens van de drie scholen nooit als één geheel beschouwd zullen worden, maar afzonderlijk van elkaar worden benoemd. Voor het overzicht zal ook dezelfde volgorde aangehouden worden zoals de scholen hier zijn opgesomd.

Er is door de opdrachtgever bewust voor deze scholen gekozen. Bij de aanvang van dit onderzoek, waren deze scholen al bezig met de vervollessen. Het pestprobleem was op deze scholen volgens de opdrachtgever ook zeer groot in vergelijking met de andere scholen die lessen krijgen of hebben gekregen van De Geweldige School.

Per school geeft de opdrachtgever lessen in één klas. Er is dus ook per school één klas onderzocht. De woorden 'school' en 'klas' zullen beide in dit verslag worden gebruikt. Hiermee wordt echter hetzelfde bedoeld.

De leerlingen hebben op twee verschillende momenten een vragenlijst en een kennistoets gemaakt en er zijn vijf kinderen per klas geïnterviewd. De vragenlijst en kennistoets waren beide gestructureerd. Bij de vragenlijst, waarop het interview is gebaseerd, kregen de kinderen de keuze uit een aantal antwoordmogelijkheden. Onder deze antwoordmogelijkheden stond een balk waarin de kinderen een opmerking over de desbetreffende vraag konden schrijven. De kennistoets bevatte open vragen die

overeenkwamen met de doelen die in de methodiek van De Geweldige School beschreven staan. De antwoorden van de leerlingen zijn vergeleken met de 'juiste antwoorden', dus met andere woorden: de antwoorden zoals deze in de methodiek staan beschreven.

De interviews waren face-to-face en individueel, zodat de kinderen zagen wie de vragen stelde, er kon worden ingespeeld op wat de kinderen zeiden en zij niet eventueel beïnvloed konden worden door een klasgenoot. De interviews waren halfgestructureerd, zodat er ruimte was om af te wijken van de vooraf bedachte vragen en om door te vragen bij onduidelijkheden. De interviewvragen zijn opgesteld aan de hand van de vragenlijst en met de criteria van het NJi in het achterhoofd. Er is middels een brief aan de ouders om toestemming gevraagd voor de interviews. Daarna heeft de docent een selectie gemaakt, zodat er een groep van vijf kinderen overbleef die varieerde in geslacht, culturele achtergrond en huidige of voormalige rol als het om pesten gaat. Bij de uitwerking van de resultaten is de samenstelling van deze groepen geïnterviewde kinderen toegelicht.

4. Hoe beoordelen docenten, die het project de Geweldige Klas en docentenbijeenkomst hebben bijgewoond en de vervollessen hebben gegeven, de methodiek?

Ook voor de beantwoording van deze deelvraag, is dieper ingegaan op de ervaringen en opvattingen van respondenten, in dit geval de docenten op de drie genoemde scholen.

De docenten zijn face-to-face en mondeling geïnterviewd. De klassen hebben één docent, dus het streven was om drie docenten te interviewen. Op de Gravin Aleidaschool is De Geweldige School echter al in vroeg het vorige schooljaar van start gegaan, waardoor de toenmalige docent ook een bijdrage kon leveren aan dit onderzoek. Er is voor gekozen de toenmalige en huidige docent van de klas tegelijkertijd te interviewen, omdat zij samen het traject tot op dat moment hadden meegemaakt. Hierdoor bestond de mogelijkheid dat ze elkaar konden aanvullen en verbeteren. Ook deze interviews waren halfgestructureerd, zodat de mogelijkheid er was om af te wijken van de vooraf bedachte vragen en om door te vragen bij onduidelijkheden.

5. Hoe beoordelen ouders van leerlingen die het project de Geweldige Klas en de vervollessen hebben gevolgd, de methodiek?
--

Ten slotte is voor de beantwoording van deze deelvraag ook dieper ingegaan op de ervaringen en opvattingen van respondenten, in dit geval de ouders van de kinderen op de drie genoemde scholen.

De kinderen hebben een vragenlijst voor hun ouders mee naar huis gekregen, die ze vóór een bepaalde datum weer zouden inleveren bij de docent. Er is bewust voor gekozen de ouders een vragenlijst te geven, omdat op die manier een grote groep bereikt kon worden en de mogelijkheid bestond dat zij niet geïnterviewd wilden worden. In het laatste geval hebben zij toch informatie gegeven die nuttig was binnen dit onderzoek. De vragenlijst was gestructureerd en bevatte zowel open als multiplechoicevragen. Onder de multiplechoicevragen stond een balk waarin de ouders nog een opmerking over deze vraag konden schrijven.

Uiteindelijk is de keuze gemaakt om de interviews met de ouders uit het onderzoek te schrappen. In de terugblik zal de reden hiervan worden toegelicht.

Resultaten

Om de hoofdvraag 'Wat is er nodig om de antipestmethode van De Geweldige School zodanig aan te passen dat deze aan de criteria van het Nederlands Jeugdinstituut voldoet en in de databank van het Nederlands Jeugdinstituut kan worden opgenomen?' te beantwoorden, zijn de vijf deelvragen afzonderlijk onderzocht. De resultaten staan hieronder per deelvraag beschreven.

Allereerst wordt ingegaan op de resultaten van het empirisch onderzoek bij de leerlingen, docenten en ouders (deelvraag 3, 4 en 5). Daarna komt de analyse van de criteria vanuit het NJi aan bod (deelvraag 1). Ten slotte is er aandacht voor de theoretische onderbouwing van de methodiek.

Hoe beoordelen de leerlingen, die het project de Geweldige Klas en de vervollessen hebben gevolgd, de methodiek?

Zoals aangegeven wordt deze deelvraag beantwoord naar aanleiding van de vragenlijst, kennistoets en interviews met de leerlingen. In de tabel hieronder is weergegeven om hoeveel kinderen het per school per onderdeel gaat.

Aantal kinderen per school per onderdeel van het onderzoek

	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Vragenlijst	23	23	18
Kennistoets	22	22	17
Interview	5	5	5

De aantallen wijken in sommige gevallen af van het werkelijk aantal kinderen in de klas. Dit kwam door ziekte of een doktersafspraak.

Hieronder is toegelicht hoe de samenstelling van de groepen geïnterviewde kinderen eruit ziet.

De Wereldwijzer

Er zijn twee meisjes en drie jongens geïnterviewd. Eén meisje en één jongen zijn Nederlands, de rest heeft volgens de docent Turkse ouders. De twee meisjes zijn beide slachtoffer, één jongen is pester en twee zijn meeloper. Het vermoeden bestaat dat de pester op zijn vorige school zelf is gepest, dus dat hij een verleden als slachtoffer heeft.

De Wieken

Vanwege het feit dat dit een combinatieklas is, is er bij de keuze door de docent ook rekening gehouden met de klas waar de kinderen in zitten. Er zijn twee meisjes en drie jongens geïnterviewd. Eén van de twee meisjes zit in groep 7, evenals één van de jongens. In deze groep zitten er dus drie in groep 8. De twee meisjes en één van de jongens zijn Nederlands. Een andere jongen heeft Turkse ouders. Bij de derde jongen twijfelde de docent. Hij heeft een Spaanse moeder. De afkomst van de vader is niet bekend. Eén van de meisjes is een meeloper, het andere meisje en één jongen zijn slachtoffers en de twee andere jongens zijn pesters.

Gravin Aleidaschool

Er zijn twee meisjes en drie jongens geïnterviewd. De twee meisjes en één jongen zijn Nederlands. De twee andere jongens zijn half Nederlands. Eén hiervan heeft een ouder uit een Balkanland en de ander heeft een Spaanse ouder. Eén meisje en twee jongens zijn meelopers, het andere meisje is een slachtoffer en één jongen is pester.

Vragenlijst

De gegeven antwoorden uit de vragenlijst zijn overzichtelijk weergegeven in bijlage 2. In bijlage 3 staan dezelfde gegevens in tabellen, waarin de aantallen per school en per vraag zijn ingevuld, en bijbehorende cirkeldiagrammen. Ook staan hierin extra tabellen met de rollen en cijfers die de kinderen geven voor- en nadat zij de lessen van 'de Geweldige Klas' en een deel van de vervollessen hebben gehad.

Het belangrijkste wat hierin opvalt is dat het aantal slachtoffers, meelopers, pesters of een combinatie van deze rollen is afgenomen en dat het aantal leerlingen dat geen van alle rollen heeft, sterk is toegenomen. Dit is overzichtelijk weergegeven in onderstaande twee tabellen.

Rollen van de kinderen voordat De Geweldige School begon

	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Pester	2	0	0
Slachtoffer	8	5	4
Meeloper	3	6	2
Ik had geen van deze drie rollen	5	8	8
Pester en slachtoffer	2	0	1
Pester en meeloper	0	1	1
Slachtoffer en meeloper	2	3	1
Pester, slachtoffer en meeloper	1	0	0
Geen antwoord	0	0	1

Rollen van de kinderen nu

	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Slachtoffer	2	3	1
Meeloper	1	5	1
Ik heb geen van deze drie rollen	20	15	16

Op alle drie de scholen geven de meeste kinderen aan dat er soms wordt gepest in de klas. Dit wordt verschillend toegelicht. De kinderen van De Wereldwijzer geven aan dat er nog op verschillende manieren wordt gepest (opmerkingen, schoppen/ slaan/ duwen). Ook op De Wieken geven ze verschillende dingen aan (schelden, handgebaren, slaan, roddelen). De leerlingen van de Gravin Aleidaschool geven wat mildere antwoorden (op elkaar letten, alleen slaan bij sommige spelletjes, alleen bij ruzies, een akkefietje). Op De Wieken geven daarentegen twee kinderen en op de Gravin Aleidaschool één kind aan dat er nog vaak wordt gepest. Eén kind wordt paardenkop genoemd omdat het van paarden houdt, één kind wordt gepest over het uiterlijk. Het kind van de Gravin Aleidaschool geeft geen toelichting. Van de kinderen die aangeven dat er nooit meer wordt gepest in de klas, zitten er vijf op De Wereldwijzer, één op De Wieken en twee op de Gravin Aleidaschool. Wat nog meer opvalt, is dat er in totaal drie kinderen geweest zijn die zich niet tot de antwoordmogelijkheden hebben beperkt en vonden dat er tussen soms en nooit wordt gepest in de klas (één leerling van De Wieken en twee van de Gravin Aleidaschool).

Op de vraag of ruzies zonder geweld worden opgelost, is verschillend gereageerd op de scholen. Zowel de leerlingen van De Wereldwijzer als van De Wieken geven opvallend vaker aan dat er soms geen geweld gebruikt wordt. Van de overige kinderen (negen van De Wereldwijzer en drie van De Wieken) geven er respectievelijk vijf en twee aan dat ruzies op een andere manier, dus zonder geweld, worden opgelost. Eén leerling van De Wereldwijzer heeft op deze vraag geen antwoord gegeven. Dit betekent dat drie leerlingen van De

Wereldwijzer aangeven dat er altijd geweld wordt gebruikt in een ruzie. Datzelfde geldt voor één leerling op De Wieken. In tegenstelling tot deze twee scholen geven op de Gravin Aleidaschool de meeste kinderen (maar liefst elf van de achttien) aan dat ruzies vaak zonder geweld worden opgelost. Zes leerlingen geven aan dat er soms geweld wordt gebruikt bij ruzies (wat één van de kinderen al aangaf bij het antwoord dat er soms nog wordt gepest in de klas) en slechts één leerling geeft aan dat er altijd geweld wordt gebruikt.

Dezelfde scheiding is te zien bij de vraag of kinderen alles durven te zeggen in de klas. Op zowel De Wereldwijzer als De Wieken geeft het merendeel aan niet alles te durven zeggen. Op De Wereldwijzer zijn dat dertien leerlingen tegenover tien die dit wel durven. Op de Wieken zijn het er vijftien tegenover acht. Op de Gravin Aleidaschool is dit precies andersom. Zes leerlingen geven aan niet alles te durven zeggen tegenover twaalf leerlingen die zeggen dit wel te durven. Dit laatste getal is twee derde van de hele klas. Ondanks de 'overeenkomst' tussen De Wereldwijzer en De Wieken is er wel een verschil te zien in de aantallen. Bij De Wereldwijzer gaat het om iets meer dan de helft van de kinderen, terwijl bij De Wieken bijna twee derde van de kinderen niet alles durft te zeggen.

Cijfers per klas voor de lessen van De Geweldige School

De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
10	10	7,5
9	10	9
10	8	10
10	8	9,9
9	9	10
8	9	9
10	10	8
8	10	10
9	8	7,5
8,5	10	4
10	10	10
10	9	8
10	10	10
10	8	9,5
9	9	9
10	10	9
10	8	9
10	9	9
10	10	
9	8	
9	10	
9	9	
10	10	

Zoals in de tabel hiernaast te zien is geven bijna alle leerlingen van de drie scholen, op één leerling na, de lessen van De Geweldige School minimaal een 7,5. De leerling die het hier niet mee eens is, zit op de Gravin Aleidaschool en geeft de lessen een 4. Deze leerling geeft aan dat de lessen saai zijn, zoals in bijlage 2 te lezen is bij de toelichtingen (ga naar Gravin Aleidaschool, nummer 10). Opvallend hierbij is dat deze leerling de enige leerling in de klas is die aangeeft nog steeds slachtoffer te zijn.

De leerlingen is gevraagd twee cijfers te geven voor de klas. Het eerste cijfer is een cijfer voordat de klas les kreeg van De Geweldige School. Het tweede cijfer is een cijfer dat de klas op dit moment verdient. In de tabel met gemiddelde cijfers is te zien dat de leerlingen op De Wereldwijzer zichzelf eerst een matige voldoende (5,5) en de leerlingen op De Wieken en Gravin Aleidaschool zichzelf zelfs een onvoldoende gaven (respectievelijk 4,9 en 5). In bijlage 3 is te lezen dat in totaal 22 leerlingen op de drie scholen letterlijk aangeven dat er toen veel werd gepest en dat er (veel) geweld was. Ook zeiden 14 leerlingen dat het niet zo goed/ dat het slecht ging. Op dit moment verdienen de klassen volgens de leerlingen zelf minimaal een 8. Op De Wieken was dit het gemiddelde cijfer. Daarna volgt De Wereldwijzer met een 8,1. De uitschieter is de Gravin Aleidaschool met gemiddeld een 8,7.

Gemiddelde cijfer klas voor en na lessen van De Geweldige School

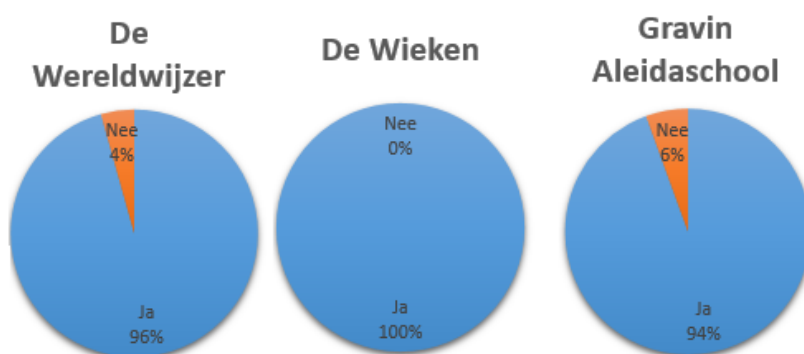
	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Gemiddelde cijfer klas vóór de lessen van De Geweldige School	5,5	4,9	5
Gemiddelde cijfer klas nu	8,1	8	8,7

Verschil cijfer klas voor en na de lessen van De Geweldige School

De Wereldwijzer			De Wieken			Gravin Aleidaschool		
Voor lessen	Nu	Ver-schil	Voor lessen	Nu	Ver-schil	Voor lessen	Nu	Ver-schil
6	8	+2	9	8	-1	7	8,5	+1,5
6	9	+3	5	8	+3	2	8,5	+6,5
6	9	+3	6	7,5	+1,5	5	10	+5
6	7	+1	5	8	+3	3	9,7	+6,7
6	9	+3	5	8,5	+3,5	4	9	+5
4	6	+2	4	8,5	+4,5	4	8	+4
1	8	+7	6	8	+2	4	9,5	+5,5
1	10	+9	6	8	+2	2	7	+5
6	9	+3	6	8,5	+2,5	6,5	10	+3,5
10	8	-2	4	8,5	+4,5	1	4	+3
5	8	+3	1	6	+5	7	10	+3
6	10	+4	5	9,5	+4,5	6	9	+3
6	9	+3	1	7	+6	5	8	+3
4	5	+1	6,5	8	+1,5	5,5	9	+3,5
6	8	+2	7	8	+1	7	9,5	+2,5
3	9	+6	4	10	+6	7	9	+2
10	8	-2	6	8,5	+2,5	8	9,5	+1,5
7	9	+2	5	8	+3	6	9	+3
8	4	-4	2	7	+5			
5	8	+3	6	6	0			
7	9	+2	4	8	+4			
2	9	+7	6	8,5	+2,5			
			4	7,2	+3,2			
Totaal		+58	Totaal		+69,7	Totaal		+67,2
Gem.		+2,6	Gem.		+3,0	Gem.		+3,7

Ook is er een tabel gemaakt met daarin het verschil tussen het cijfer dat de leerlingen geven vóór de lessen en het cijfer nu. Op vier leerlingen na (drie op De Wereldwijzer en één op De Wieken) geven alle kinderen de klas nu een hoger cijfer. In dezelfde tabel is ook te zien dat het cijfer voor de klas op de Gravin Aleidaschool een grotere stijging kent dan de andere twee, maar liefst 3,7 punten. Op De Wereldwijzer en De Wieken zijn dit respectievelijk 2,6 en 3,0 punten.

De leerlingen op alle drie de scholen geven aan dat er iets in de klas is veranderd door de lessen van De Geweldige School. Slechts twee leerlingen (één op De Wereldwijzer en één op de Gravin Aleidaschool) zeggen dat er niets is veranderd, zoals is te zien in de cirkeldiagrammen hieronder.

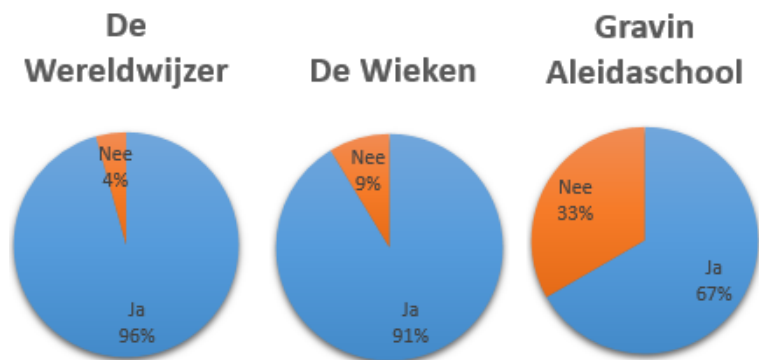

Is er iets veranderd in de klas?

Eén hiervan geeft geen toelichting. De ander zegt dat het hetzelfde is als eerst. Een opvallend feit hierbij is dat dit om dezelfde leerling gaat die de lessen van De Geweldige School een onvoldoende geeft en die aangeeft nog steeds slachtoffer te zijn.

Op De Wereldwijzer geven leerlingen aan dat ze rustiger zijn, het pesten is gestopt, er minder wordt gepest en er beter wordt geluisterd. Op De Wieken zeggen leerlingen dat er minder wordt gepest, er meer wordt geholpen, er beter naar de meester wordt geluisterd, er minder wordt gescholden, de klas rustiger is, de sfeer is veranderd, er beter wordt samengewerkt, ze aardiger voor elkaar zijn en er minder ruzie is. Op De Gravin Aleidaschool geven leerlingen aan dat er minder wordt gepest, er minder geweld is, er niet meer wordt gepest, er minder ruzie is, de leerlingen praten op een normale toon, de klas rustiger is, de leerlingen aardiger zijn voor elkaar, de leerlingen beter met elkaar omgaan en dat de klas gezelliger is. Op wat verschillen na zijn er veel overeenkomsten te zien tussen de antwoorden.

Ten slotte is aan de leerlingen gevraagd of zij zelf door de lessen van De Geweldige School zijn veranderd. Wat zij hierop hebben geantwoord is tevens te zien in cirkeldiagrammen.

Is er iets veranderd bij de leerlingen?

Op De Wereldwijzer geeft dezelfde leerling aan dat hij/zij net als de klas zelf ook niet is veranderd door de lessen. De rest geeft aan van wel. Een deel van deze leerlingen kan het gedrag beter beheersen, pest niet meer, zegt geen vieze woorden meer en wordt niet meer gepest. Op De Wieken geven twee leerlingen aan dat zij zelf niet zijn veranderd. Eén hiervan geeft aan nog te worden gepest over zijn/ haar uiterlijk en land van herkomst. De andere leerling zegt nog steeds aardig te doen tegen kinderen. Van de leerlingen die aangeven wel veranderd te zijn, wordt onder andere het volgende gezegd: het besef hoe anderen zich voelen, minder schelden, beter luisteren, meer durven zeggen, aardiger zijn, zichzelf kunnen zijn, minder pesten, geen ruzie meer zoeken, weglopen bij een ruzie, niet meer slaan en niet meer meelopen. Op de Gravin Aleidaschool geven maar liefst zes kinderen aan dat zij niet zijn veranderd door de lessen. Van de andere twaalf geeft een deel aan zichzelf te durven zijn, bijna niemand meer te pesten, minder arrogant te reageren, niet meer te pesten, zich beter te voelen, de mening meer te durven geven, meer te durven zeggen in de klas, minder brutaal te zijn en meer op te kunnen lossen zonder geweld.

Kennistoets

De vragen van de kennistoets zijn opgesteld aan de hand van de doelen die door de opdrachtgever zijn weergegeven in het opgavedocument aan het NJi. Elke vraag komt overeen met een doel. De goede antwoorden (aan de hand van deze methodiek) op de vragen staan in bijlage 4. Uiteraard zijn de antwoorden van de kinderen op deze kennistoets ook overzichtelijk weergegeven, namelijk in bijlage 5.

Om het overzicht te bewaren zijn de resultaten verwerkt in een tabel. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen die geen antwoord geven of aangeven het niet te weten, leerlingen die het 'goede antwoord' en leerlingen die 'niet het goede antwoord geven'. Bij de twee laatste gaat het erom of het antwoord overeenkomt met de informatie uit de methodiek, dus de inhoud van de lessen.

Welke vormen van geweld kun je opnoemen?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	1	21. Minimaal twee vormen. Eén noemt er zelfs zeven.	
De Wieken	2	20. Minimaal twee. Eén noemt zelfs acht vormen.	
Gravin Aleidaschool		17. Minstens één vorm, met uitschieters naar zes vormen.	
Welke oorzaken zijn er van geweld? Hoe komt het dat er geweld is?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	4	15, waarvan er acht (o.a.) ruzie als reden noemen.	3, waarvan er één een gevolg noemt.
De Wieken		14, waarvan er vier aangeven dat ruzie en vier dat boosheid een oorzaak is.	8, drie hiervan geven gevolgen.
Gravin Aleidaschool		16. De meest genoemde oorzaken zijn 'erbij willen horen' (vier leerlingen) en 'stoer doen' (zeven leerlingen, waarvan er drie ook 'erbij willen horen' als antwoord gaven).	2. Eén hiervan geeft ook een gevolg.
Wat zijn de gevolgen van geweld voor de dader?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	3	14	5. Noemen iets anders dan een gevolg.
De Wieken	1	19. 'spijt' (vier leerlingen) en 'straf' (tien leerlingen) worden het meest genoemd.	2.
Gravin Aleidaschool		17	
Wat zijn de gevolgen van geweld voor het slachtoffer?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	2	15. Het antwoord dat het meest wordt gegeven, is dat het slachtoffer zelf dader wordt (vijf leerlingen).	5
De Wieken	1	20	1
Gravin Aleidaschool		16	1
Kun je de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	3	6	13, waarvan er tien zijn die uitleggen wat een dader en wat een slachtoffer zijn.
De Wieken	5	12	5
Gravin Aleidaschool	2	14	1. Legt uit wat een dader en slachtoffer zijn.
Wat is het verschil tussen plagen en pesten?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer		19	3
De Wieken		19	3
Gravin Aleidaschool		17	

Wat werkt wel om pesten te stoppen?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	1	7	14. Deze leerlingen noemen individuele dingen, terwijl de methodiek het bespreekbaar maken en een groepsaankpak nastreeft.
De Wieken		7	15. Ook deze leerlingen noemen individuele dingen.
Gravin Aleidaschool	1	3	13. Ook deze leerlingen noemen individuele dingen.
Wat werkt niet om pesten te stoppen?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	3		19
De Wieken		1	21
Gravin Aleidaschool			17
Wat is gewenst gedrag?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	4	13	5
De Wieken		14	8
Gravin Aleidaschool		12. Hiervan benoemen er vijf 'respect', wat op de andere scholen niet wordt genoemd.	5, waarvan vier enkel zeggen dat je 'normaal' moet doen.
Schrijf een compliment over een kwaliteit van de juffrouw/ meester.			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer		11	11. Deze complimenten gaan over karakter of uiterlijk en niet over een kwaliteit.
De Wieken		15	7. Twee hiervan geven geen compliment. De overige vijf gaan over karakter of uiterlijk.
Gravin Aleidaschool		12	5. Deze complimenten gaan over karakter of uiterlijk.
Hebben jullie in opdrachten geleerd om op een positieve manier met elkaar om te gaan? Wat voor opdrachten?			
	Geen antwoord	Goede antwoord	Niet goede antwoord
De Wereldwijzer	6	15, waarvan er twaalf een opdracht toelichten	1. Geeft aan dat ze geen opdrachten hadden.
De Wieken	1	20, waarvan er negentien een opdracht toelichten.	1. Geeft aan dat ze geen opdrachten hadden,
Gravin Aleidaschool	1	15, waarvan er twaalf een opdracht toelichten.	1. Geeft aan dat ze geen opdrachten hadden.

Een groot verschil in de tabel is te zien bij de vragen 'wat werkt wel om pesten te stoppen?' en 'wat werkt niet om pesten te stoppen?'. De reden dat veel leerlingen op de eerste vraag niet het goede antwoord gaven, is dat de methodiek een groepsaankpak nastreeft en het dus niet om individuele zaken gaat. De leerlingen die niet het goede antwoord gaven, gaven dus antwoorden op individueel niveau. De reden dat veel leerlingen de tweede vraag niet goed hebben beantwoord, is dat het volgens de methodiek niet werkt om daders te straffen of slachtoffers weerbaarder te maken. Hier gaat het erom dat er niets wordt gedaan of besproken op groepsniveau. De enige leerling die deze vraag goed beantwoordde, gaf als antwoord dat het niet werkt als je geen lessen krijgt.

Interviews

In bijlage 6 staat een overzicht met fragmenten uit de interviews met de leerlingen, gesorteerd per vraag. Ook hierin is het onderscheid tussen de scholen behouden. In dit stuk worden de resultaten per school apart benoemd.

De Wereldwijzer

Alle vijf de geïnterviewde leerlingen zijn positief over de lessen. Allemaal zeggen ze dat de lessen leuk of goed zijn. Daarbij wordt ook individueel door de leerlingen aangegeven dat de lessen duidelijk en handig zijn, de leerlingen leren met pesten om te gaan en hoe ze zich moeten gedragen, dat de activiteiten leuk zijn, dat de klassencoach leuke grappen maakt en het beter gaat in de klas.

Drie leerlingen vonden de complimentenles de leukste les van allemaal. Nog een leerling geeft aan dat dit een leuke les was, maar vond de les waarin ze met kaarten leerden pesten leuker. Door de andere leerling werd het spelen van toneelstukjes, waarin je moest laten zien hoe je je niet en daarna hoe je je wel moet gedragen, het leukst.

Ook is de vraag gesteld wat de leerlingen het beste vinden wat De Geweldige School heeft gedaan. Twee geven aan dat het pesten is gestopt, één leerling geeft aan dat er minder wordt gescholden en geslagen. De twee anderen vinden het beste dat de klassencoach heeft verteld hoe gepeste mensen zich voelen en de complimentenles, omdat iedereen zich daardoor beter voelde. Deze laatste twee leerlingen geven later in het interview ook aan dat kinderen langzamerhand stopten met pesten en dat kinderen terugdachten aan de lessen als ze iemand uitscholden en het daarna weer goed was.

Het effect op twee leerlingen was dat zij niet meer worden gepest. Eén leerling dacht terug aan hoe iemand zich kon voelen en stopte zelf met pesten. Weer een ander geeft aan minder te schelden. De vijfde kreeg het gevoel dat ze wel in de klas thuishoorde.

De leerlingen hebben verschillende dingen geleerd over pesten. De eerste geeft aan dat er verschillende manieren zijn om te pesten en legt uit hoe groepsdruk werkt:

Dat er als er veel groepsdruk is, dat eigenlijk gewoon iedereen hetzelfde doet. Als bijvoorbeeld één iemand 'A' zegt en de andere sommige denken ook 'A' en de anderen denken dan iets anders, dat ze dan ook automatisch 'A' gaan zeggen. Omdat ze denken van 'nou, bijna iedereen zegt het dus het zal wel goed zijn'.

De tweede zegt dat je iemand vanbinnen kunt breken en diegene zich niet goed voelt. De derde geeft aan dat je het niet terug moet doen als iemand je pest. De vierde heeft onthouden dat pesten een betekenis heeft, maar is die vergeten, dat er verschillende soorten pesten zijn en dat mensen er zelfmoord door kunnen plegen. Dit laatste geeft de vijfde leerling ook aan.

Bij twee van de drie jongens heeft het voorgaande effect gehad op hun gedrag. Eén benadrukt gestopt te zijn met pesten (het gaat hier om een andere leerling dan de leerling die dit eerder in dit stuk ook aangaf). De ander zegt dat hij eerst nadacht als hij bijna wilde gaan schelden.

Twee jongens vonden het leuk om complimenten te geven aan anderen in de complimentenles:

Wel leuk, want ze verdienen het soms.

Vond ik leuk. Vooral voor degene. Omdat het een fijn gevoel gaf.

Eén van deze twee jongens vond het krijgen van complimenten echter niet zo speciaal, omdat hij denkt dat die kinderen het niet meenden. Drie leerlingen geven aan dat ze het leuk vonden, waarvan twee aangeven dat ze zo te weten komt hoe anderen over je denken. Ten slotte werd er één heel blij van, omdat ze ook een compliment had gekregen van degene die haar destijds pestte.

Twee jongens geven aan dat zij vaker complimenten geven, één aan vrienden en soms de juffrouw en één aan bijna de hele klas. Drie van de vijf leerlingen, waaronder dezelfde twee jongens die vaker complimenten geven, krijgen vaker complimenten.

Alle vijf de leerlingen zijn positief over het feit dat de klassencoach de lessen komt geven in plaats van alleen de eigen leerkracht. Argumenten zijn dat het pesten daardoor is gestopt, dat ze voor bijna alles een oplossing weet en de klas onder controle kan houden, dat ze niet zo snel als de eigen leerkracht de kinderen de klas uitstuurt, dat ze ernaar uitkijken dat ze weer komt en dat ze de klas helpt.

Op de vraag hoe de leerlingen het zouden ervaren als alleen hun leerkracht de lessen gegeven zou hebben, geven ze allemaal aan dat het beter is dat de klassencoach dit doet. Drie leerlingen geven aan dat de klassencoach meer kennis en ervaring over het onderwerp heeft, één geeft aan dat er meer gepest zou worden als de eigen leerkracht de lessen gegeven zou hebben en één geeft aan dat de klassencoach leuker is, omdat ze haar niet gewend zijn en de eigen leerkracht wel.

De klassencoach komt op deze school één keer in de vier weken terug. Drie leerlingen geven echter aan dat zij het leuker zouden vinden als zij één keer per week zou komen, zoals in het begin van het traject. Eén hiervan geeft wel aan dat één keer in de vier weken 'ook wel goed' is. Een andere leerling zegt dat het niet elke week kan, omdat de klas zelf ook dingen moet doen. De laatste leerling vindt het leuk dat ze één keer in de vier weken komt, omdat ze er zo iets aan doet om het pesten te stoppen.

Vier leerlingen willen niks veranderen of toevoegen aan de lessen. Eén leerling geeft aan dat er meer gesproken moet worden over roddelen, omdat ze denkt dat kinderen nog steeds niet begrijpen wat het met je doet.

Dankzij De Geweldige School wordt één leerling niet meer gepest en is daardoor vrolijker, wordt één leerling minder beledigd, let één leerling meer op wat hij zegt en is één leerling gestopt met pesten (dezelfde leerling die dit eerder in dit stuk ook aangaf) en wordt zelf niet meer gepest.

Bij de vraag wat er goed gaat in de klas, geven drie leerlingen aan dat het pesten minder is geworden. Eén hiervan zegt dat ook het aantal ruzies en vechtpartijen is verminderd. Een andere leerling beaamt dit. Eén van deze vijf leerlingen geeft zelfs aan dat het pesten is gestopt (dit is dezelfde leerling die dit eerder in dit stuk ook aangaf).

Ten slotte is de vraag gesteld wat er nog beter kan in de klas. Ook hier wordt verschillend op gereageerd. Eén van de twee meisjes zegt dat de klas meer één groep moet worden. Het andere meisje vindt dat het roddelen nog aangepakt moet worden en dat kinderen niet echt begrijpen wat pesten met je doet, terwijl ze zeggen van wel. Eén van de jongens vindt dat de klas helemaal moet stoppen met schelden. Een andere jongen benadrukt het gescheld over andermans moeder. De laatste zou graag willen dat pesten en ruzies helemaal niet meer voorkomen.

De Wieken

De vijf geïnterviewde leerlingen zijn allen positief over de lessen van De Geweldige School. Drie leerlingen geven aan dat het leerzaam is, waarvan er één aangeeft dat de sfeer in de klas nu niet meer zo slecht is als eerst en er meer naar elkaar wordt geluisterd. Eén leerling geeft aan dat er niet meer gepest wordt en de laatste geeft aan dat kinderen zich door de lessen gaan verplaatsen in het slachtoffer.

Twee leerlingen zeggen dat ze de complimentenles het leukst vonden om te doen. Eén hiervan vult aan dat het pestspel met de kaarten ook het leukst was. Verder worden de volgende drie dingen genoemd: achterover vallen en de ander moest je opvangen, samenwerken om met alle jongens op één stoel te zitten en iets opschrijven wat met De Geweldige School te maken heeft.

De leerlingen bestempelen verschillende dingen als 'het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan': complimenten over wat andere kinderen goed kunnen, kinderen laten inzien wat ze doen, er wordt goed gezorgd voor elkaar. Twee leerlingen geven twee antwoorden. De één zegt dat er gepraat is over groepsdruk en dat pesters niet geboren

worden. De ander benadrukt het geven van complimenten en aangeven hoe je woest en boos wordt.

Het effect in de klas is ook divers volgens deze leerlingen. O.a. wordt genoemd dat de kinderen er niets mee deden, er minder ruzies zijn, een slachtoffer nu veel vrienden heeft, er meer complimenten worden gegeven en kinderen aardig zijn tegen elkaar.

Wat er in de klas is besproken heeft ook een effect op de leerlingen zelf gehad. Eén geeft aan af en toe ruzie te hebben en time-outkaarten te krijgen en nu niet meer. Een ander zegt niet meer mee te lopen. Ook geeft iemand aan meer zelfvertrouwen te krijgen.

De leerlingen geven aan verschillende dingen over pesten geleerd te hebben. Eén hiervan herhaalt dat pesters niet geboren worden. Ook zegt ze dat pesten niet leuk is en dat het gevolgen heeft. Twee leerlingen noemen als gevolg zelfs dat kinderen zelfmoord plegen. De vierde geeft aan dat pesten een afkorting van iets is, maar weet deze niet te benoemen, en dat er verschillende soorten zijn in een pestgroep (zoals hoofdpester, clown). De laatste spreekt uit eigen ervaring wat hij geleerd heeft.

Hoe kinderen zich voelen, want ze kunnen niks doen. Want soms zijn de pesters veel sterker. En ik word ook wel eens gepest en die is dan veel sterker dan mij en ik kan niks doen. Ten minste, je wil wel wat doen, maar je krijgt het twee keer zo hard terug. Dus het is best wel eng eigenlijk.

De leerlingen geven ook aan dat er iets in hun gedrag is veranderd. Eén van de twee meisjes heeft minder snel een weerwoord als iemand iets zegt, behalve bij haar broer. Het andere meisje luistert beter naar de meester. Eén van de jongens zegt geen ruzie en time-outkaarten meer te hebben. Een ander is gestopt met pesten, omdat hij door de lessen wist hoe de slachtoffers zich voelden. De laatste is gaan nadenken waarom hij iemand pest. Drie leerlingen reageren positief op het geven van complimenten aan klasgenoten. De redenen waren: je maakt iemand blij, je weet hoe je over elkaar denkt en de kinderen denken dat je ze irritant vindt, maar dat is niet. Eén leerling zei dat het 'gewoon complimenten' waren. De laatste vond het moeilijk om complimenten te schrijven voor iemand die hij niet aardig vindt of niet goed kent. Complimenten schrijven aan vrienden vond hij niet moeilijk. Op het krijgen van complimenten reageerden alle leerlingen positief, de één wat meer dan de ander. De twee meisjes geven aan er blij van te worden en het aardig te vinden. Eén jongen werd er ook blij van. Hij en een andere jongen zeggen dat ze niet wisten dat anderen zo over hun dachten. De laatste jongen reageerde als volgt:

Ik vond het ook wel leuk, maar toen dacht ik. Het ging alleen maar over voetbal of skaten en dat wordt al heel veel tegen mij gezegd, dus het was niet echt origineel ofzo. Het was niks nieuws. Maar het was wel leuk.

Hij geeft niet vaker complimenten aan anderen. De andere vier zeggen van wel. De persoon/ personen aan wie ze complimenten geven behoort/ behoren tot hun vriendenkring. Dezelfde jongen en één meisje geven aan dat ze niet vaker complimenten krijgen van anderen. Na een doorvraag zegt hij dat dit soms gebeurt. De andere drie zeggen van wel. Alle vijf de leerlingen zijn positief over het feit dat de klassencoach ook lessen komt geven in plaats van alleen de eigen leerkracht. De meisjes noemen het allebei 'goed' dat de klassencoach ook in de klas komt, omdat de klassencoach echt naar de kinderen luistert en de kinderen niet goed met elkaar omgingen. De jongens noemen ook verschillende redenen:

Hoe ze soms verhalen vertelt enzo, wat er is gebeurd enzo, zulke dingen vind ik eigenlijk ook wel leuk om te horen.

Dan wordt er meer geluisterd dan naar de meester. Dus uhm. Het is veel rustiger dan

Dat vind ik wel leuk, want dan hebben we een keer iemand anders voor de klas en dan gaat het niet alleen maar over rekenen en taal enzo, maar ook over pesten.

Op de vraag hoe de leerlingen het ervaren zouden hebben als de klassencoach geen lessen gegeven zou hebben, wordt ook verschillend gereageerd. Eén leerling geeft aan dat het hetzelfde zou zijn als hun meester alle lessen gaf. Een ander zou het nog wel leuk vinden, maar denkt dat dan er nog veel ruzie en (verbaal) geweld zou zijn. Twee leerlingen reageren negatief, omdat de kinderen dan door de meester heen praten. Eén hiervan vult aan dat hij denkt dat er nog veel kinderen zouden pesten en schelden en dat ze minder leuke dingen zouden doen.

De klassencoach komt op De Wieken één keer per week in plaats van één keer per vier weken. Aan de leerlingen is gevraagd wat ze daarvan vinden. Vier leerlingen geven aan dat dit leuker/ fijner is en één zegt dat het 'goed' is. Eén hiervan zou eigenlijk nog vaker les willen van de klassencoach. De drie anderen geven de volgende redenen: je leert van elkaar, kinderen vergeten het niet snel en de klassencoach zegt leuke dingen.

De leerlingen willen niets veranderen of toevoegen aan de lessen.

Alle leerlingen geven aan dat er iets is veranderd door De Geweldige School. De meisjes geven aan minder snel een grote mond te hebben. Eén jongen is niet meer onbeschoft. Een andere jongen benoemt veranderingen van anderen ten opzichte van hem en bij hemzelf. Hij wordt minder uitgescholden, krijgt meer complimenten en wordt minder gepest. Zelf pest en scheldt hij minder. De laatste jongen kreeg eerst veel time-outkaarten en nu 'af en toe eentje'.

Vier leerlingen geven aan wat er nu goed gaat in de klas, wat eerst niet goed ging.

Ze pesten minder. Ze denken wat meer aan hun gedrag tegenover de meester en tegenover de andere kinderen. En ze denken eerst na voordat ze iets gaan doen.

Geen pesten meer en we zijn gewoon aardig. We gaan met iedereen netjes om hoe het moet.

De gedrag van de kinderen tegenover elkaar en tegenover de leerkracht. Eerst was eigenlijk gewoon de meeste kinderen deden gewoon heel uh irritant tegen de meester en tegen elkaar.

Het schelden is een stuk minder. Uhm, complimenten geven, dat is beter. Uhm.. We zijn nou, we zijn iets ietsie sneller stil. Niet heel veel, maar iets sneller.

Eén leerling geeft aan niet te weten wat er nog beter kan in de klas. De andere vier noemen verschillende dingen die nog beter kunnen. De eerste heeft aangegeven dat het pesten minder is, maar dat het nog niet helemaal is gestopt. De tweede zegt dat er meer geluisterd moet worden naar de meester, zodat hij minder snel boos hoeft te worden. De derde benoemt het sneller stil zijn in de klas en het pesten in het algemeen. Als voorbeeld geeft hij met zijn allen tegen één pesten. De laatste noemt de handgebaren die in de klas worden gebruikt.

Gravin Aleidaschool

De vijf geïnterviewde leerlingen zijn positief over de lessen van De Geweldige School. De twee meisjes zeggen dat ze ervan hebben geleerd. Eén van de drie jongens heeft geleerd voor zichzelf op te komen en wat hij moet doen als hij wordt gepest. De manier van lesgeven van de klassencoach vindt hij leuk. Een andere jongen zegt dat de klassencoach de klas leuker heeft gemaakt, omdat ze heeft laten zien hoe het voelt om zelf gepest te worden, hoe je kunt omgaan met pesten en hoe je het kan voorkomen. De laatste begreep eerst niet waarom ze de lessen kregen en licht dit toe.

Ik vind het wel goed. Alleen in het begin snapte ik niet hoe ze uhm, hoe heet het nou, waarom ze kwam. Want ik dacht eerst dat het niet ging helpen, want iedereen deed toch niet normaal en iedereen scheldt uh scholdt elkaar uit en ze schopten iedereen en ze trokken stoelen weg. Dus toen begreep ik uiteindelijk, na twee weken dacht ik van 'o ja, daarom komt ze'. Maar toen dacht ik van 'ja, het is best wel goed'. Deze klas was echt heel erg. Want ik werd heel erg gepest, kinderen werden op stenen, met hun hoofd op stenen gegooit.

Twee leerlingen vonden de complimentenles de leukste les. Een andere leerling noemt het achterover vallen en je laten opvangen door een klasgenoot. Ook het maken van een piramide met de kinderen werd genoemd door een leerling. De laatste vindt het in het algemeen het leukste om dingen te doen en vooral om te praten.

Op de vraag wat het beste is wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan, benoemen alle leerlingen het pesten. Drie geven aan dat het pesten is gestopt, twee geven aan dat het voor een groot deel is gestopt. Er wordt nog gepest tijdens een ruzie of er wordt een geintje gemaakt, dat later wordt opgelost.

Dit heeft op drie leerlingen een effect gehad. Eén geeft aan meer zelfvertrouwen te hebben dan in de twee voorgaande schooljaren. Een ander zegt dit ook en vult aan dat ze met meer plezier naar school gaat. De derde werd gepest en nu niet meer.

De leerlingen hebben verschillende dingen geleerd over pesten. Twee benoemen het feit dat mensen zelfmoord (willen) plegen als ze worden gepest. Eén geeft aan dat het niet leuk is en dat je het niet moet doen. Twee leerlingen hebben meerdere dingen geleerd.

Hoe je het beste kan stoppen. En hoe je kan zien dat het gebeurt. Als iemand gepest wordt.

Waarom kinderen het doen en uh hoe je kan zeggen dat je het echt niet wil en dat je dat het pesten moet stoppen.

Vier leerlingen geven aan dat ze het moeilijk vonden om voor sommige kinderen complimenten te bedenken. Dit ging om kinderen die pestten of gemeen waren. Eén van deze vier kinderen geeft aan dat het wel leuk was, omdat je elkaar beter leerde kennen.

Twee van deze vier kinderen zeggen dat het voor vrienden makkelijker was om complimenten te bedenken. De vijfde leerling vond het leuk om te doen, omdat hij nooit zomaar complimenten gaf. De leerlingen vonden het leuk om complimenten te krijgen. Eén leerling benadrukte vooral het compliment van degene door wie hij gepest werd.

Alle vijf de leerlingen geven nu vaker complimenten. Zij geven allen ook aan dat zij niet alleen complimenten geven aan vrienden, maar ook aan andere kinderen uit de klas.

De twee meisjes zeggen dat zij niet vaker complimenten krijgen van anderen. De drie jongens zeggen van wel. Twee hiervan geven aan dat dit zelfs 'heel vaak' is.

Twee leerlingen geven aan dat als zij een ander dan de eigen juffrouw voor de klas krijgen, ze moeten wennen en moeten kijken of ze diegene kunnen vertrouwen. Dit is dus een antwoord in het algemeen. De drie anderen zijn positief. Specifiek over de klassencoach die nu in de klas lessen geeft, zeggen twee leerlingen dat ze aandacht krijgt van de klas. Een ander zegt dat ze elke keer praat over nieuwe dingen en de klas daar veel van leert. De laatste zegt dat ze door de klassencoach weet waar ze meer aan moet werken.

De kinderen geven aan dat er een verschil zou zijn als hun eigen juffrouw alle lessen gegeven had. Twee leerlingen denken dat de klas dan niet zo ver zou zijn als nu, dus dat de lessen minder effect zouden hebben. Een ander zegt dat het 'heel anders zou zijn' en dat de kinderen minder zouden luisteren naar hun eigen juffrouw. Twee leerlingen spreken vanuit zichzelf. De een geeft aan dat hij niet zoveel zou hebben opgepikt als bij de klassencoach. De ander denkt dat ze wel zou luisteren, maar alles ook sneller zou vergeten.

De leerlingen reageren verschillend op het feit dat de klassencoach één keer in de vier weken terugkomt. Twee zijn positief, waarvan één aangeeft dat het leuke lessen zijn en dat de klassencoach weet hoe ze met kinderen moet omgaan. De ander geeft als toelichting dat de klassencoach op die manier ziet hoe het gaat en wat de klas beter kan doen. Eén leerling denkt dat het te weinig is en zou liever zien dat de klassencoach twee keer in de week komt, bijvoorbeeld op maandag en een half uur op vrijdag. Ook geeft hij als optie dat de juffrouw weet dat de klassencoach komt en de klas niet. Dan kan ze komen kijken hoe het gaat in de klas. Twee leerlingen geven aan het 'jammer' te vinden en geven de volgende toelichtingen:

Dat vind ik dan wel jammer, want zoals ik al zei 'de lessen zijn heel erg leuk' en dan gebeurt er dus minder.

Vind ik heel jammer, want eerst in de week op vrijdag vond ik wel wat leuker. Want dan zie je d'r ook wat vaker en heb je leukere lessen vaker. En ik vind juf (naam klassencoach) ook wel leuker dan de andere vakken.

Drie leerlingen willen niets veranderen of toevoegen aan de lessen. Eén leerling wil graag de film Spijt! kijken en heeft als idee dat de klassencoach deze halverwege kan stopzetten en erover in gesprek kan gaan of een vragenlijst kan uitdelen over de film. De laatste leerling zou het leuk vinden als de klassencoach mensen meeneemt die het pesten zelf hebben meegemaakt.

Drie leerlingen geven aan nu vrolijker te zijn door De Geweldige School. Eén hiervan vult aan dat hij meer vrienden heeft gemaakt en meer zelfvertrouwen heeft, een ander dat ze anders denkt en zichzelf kan zijn en de laatste dat de klas gezelliger is geworden. Eén leerling geeft aan niet meer gepest te worden, kan opkomen voor zichzelf en niet meer mee te lopen met anderen. De laatste zegt dat het volgende voor hem is veranderd:

Omdat ik gepest ben uh ging ik later zelf ook pesten en nu pest ik niet meer.

De kinderen geven verschillende dingen aan die beter gaan in de klas. Zo geeft één leerling aan dat er eerst veel ruzies waren en dat dit verbeterd is en dat kinderen niet meer zoveel door elkaar heen kletsen als eerst. Een ander geeft aan dat kinderen niet meer zo vaak brutaal zijn tegen hun juffrouw en dat er niet meer wordt gedreigd. De derde zegt dat de kinderen elkaar meer helpen, beter op elkaar reageren en elkaar niet meer negeren. Een andere leerling benadrukt ook dat de kinderen normaal reageren. Ook vult ze aan dat dit voor sommige kinderen nog moeilijk is, maar het steeds beter gaat. Er wordt op een normale toon gepraat en de kinderen zijn aardiger voor elkaar. Tevens wordt er niet gepest over iemands uiterlijk. Ten slotte zegt een leerling het volgende:

En het samenwerken. Dat gaat ook al wel wat beter. Nu zijn we echt een klas. Eerst was het eigenlijk gewoon ieder z'n eigen groepje zegmaar.

Volgens één leerling kan er niets beter in de klas. De rest geeft wel een aantal zaken aan. Twee leerlingen geven namelijk aan dat kinderen meer op zichzelf moeten letten en zich minder met anderen zouden moeten bemoeien. Een ander zegt dat kinderen minder druk mogen zijn van hem. Het komt niet zoveel voor volgens hem, maar kinderen kunnen dan gaan schreeuwen of een ander pijn doen door diegene net iets te hard aan te raken. De laatste vindt dat de stilte tijdens een toets beter kan. Daarna geeft hij aan dat het tijdens het oefenen voor de musical voorkomt dat kinderen hem uitlachen en napraten, omdat hij vanwege zijn dyslexie niet goed kan voorlezen.

Hoe beoordelen docenten, die het project de Geweldige Klas en docentenbijeenkomst hebben bijgewoond en de vervollessen hebben gegeven, de methodiek?

In bijlage 7 staat een overzicht met fragmenten uit de interviews met de docenten, gesorteerd per vraag. Tevens is er een tabel toegevoegd in de bijlage met alle doelen waarvan de docenten hebben aangegeven of die in hun klas zijn behaald. Ook hierin is het onderscheid tussen de scholen behouden. In dit stuk worden de resultaten per school apart benoemd. Aangezien de docenten iets over de opdrachtgever zeggen en deze benaming in dit geval niet passend is, zal de opdrachtgever in dit stuk 'klassencoach' worden genoemd.

Doelen

Alle scholen vinden dat, op één doel na, alle doelen zijn behaald. De docenten van De Wereldwijzer en De Wieken zijn van mening dat het doel 'Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten' (nog) niet behaald is in hun klas. De docent van De Wereldwijzer geeft aan dat drie van de 24 kinderen het moeilijk vinden om zulke complimenten te geven. Zelf zei ze hierover dat het een klein aantal is. De docent van De Wieken merkt dat er tijdens de lessen van De Geweldige School 'prachtige complimenten'

werden gegeven door de kinderen. De toepassing hiervan in de praktijk is volgens hem een ander verhaal. Hij denkt dat dit komt door de groepsdruk, die in deze klas naar eigen zeggen 'enorm groot' is. Hij zou graag willen dat de klassencoach de kinderen leert om complimenten te geven, ook buiten de lessen van De Geweldige School.

Volgens de twee docenten van Gravin Aleidaschool is het doel 'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat' (nog) niet geheel behaald. De kinderen kunnen dit volgens hen de ene keer wel zeggen en de andere keer niet. Eén docent denkt dat dit ligt aan hoe de pet van de kinderen op dat moment staat. De andere docent denkt dat het er ook aan ligt dat sommige kinderen het moeilijk vonden om in de groep hun mening te geven. De eerste docent gaf daarnaast ook aan dat ze kinderen er wel over zag nadenken, maar dat ze het misschien niet kunnen vertellen. Beide docenten zijn van mening dat het niet ligt aan het aanbod van de klassencoach en dat zij dit ook niet kan beïnvloeden.

De docent van De Wieken merkte niet alleen bij het complimenten geven dat dit in de praktijk lastig toe te passen is door zijn klas. Hij benoemde ook de doelen 'Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader', 'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat' en 'Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is'. Bij het eerste genoemde doel zegt hij dat de leerlingen het kunnen vertellen, maar niet kunnen inleven in het gevoel van de ander. Hij zou daar het liefst oefeningen voor zien, zodat ze het zelf ervaren. Ook het tweede doel kunnen de leerlingen beantwoorden met hun verstand, maar niet toepassen door de groepsdruk. De docent is van mening dat je het goed moet kunnen toepassen voordat er op dit vlak verandering kan optreden. Hetzelfde zegt hij over het laatste doel. Individueel kunnen de leerlingen vertellen wat gewenst gedrag is, maar ook dit kunnen ze niet in de praktijk toepassen.

De docenten van de Gravin Aleidaschool gingen dieper in op het complimenten geven. De docent die de klas vorig jaar les heeft gegeven (hierna 'voormalige docent') heeft hierin een verandering gezien bij de leerlingen. Destijds waren de complimenten 'heel summier'. Daarna zag ze het niveau verbeteren. De huidige docent van de klas geeft wel aan dat de één er beter in is dan de ander'. De voormalige docent merkte bij zichzelf dat ze ook meer complimenten ging geven. De huidige docent beaamt dit.

Ja, dat je echt zegt van 'zo, dat heb je goed gedaan' in plaats van.. Of 'wat kun jij dat goed' of..

Klassencoach

Los van de methodiek, hebben de docenten ook een paar punten laten doorschemeren die ze goed vinden aan de klassencoach of waarvoor ze haar een tip willen geven.

De methodiek stuurt aan op een afwisseling tussen het vertellen van theorie en het oefenen/toepassen van vaardigheden. De huidige docent van de Gravin Aleidaschool merkt echter dat het praten in haar klas soms te lang duurt en er minder tijd is voor de activiteiten. De leerlingen vragen veel aandacht, ook bij bijvoorbeeld gastlessen, doordat ze volgens de docent enthousiast zijn. Een valkuil daarbij is volgens haar dat de klassencoach meer gaat vertellen. De voormalige docent vult haar aan door te zeggen dat de klassencoach na een tijd moet stoppen met vragen beantwoorden en verder moet gaan. Daarna gaf de voormalige docent aan dat ze het goed vond dat de klassencoach na de les een gesprek hield met haar waarin ze haar ei kwijt kon, kon vertellen waar ze tegenaan liep en wat haar opviel tijdens de lessen. De klassencoach benoemde ook de dingen die haar waren opgevallen en samen maakten ze een plan van aanpak voor de volgende les. Ten slotte vond ze het 'perfect' dat de klassencoach meteen iets persoonlijks over zichzelf zei.

De docent van De Wieken noemt de klassencoach een geweldige vrouw. Haar persoonlijke verhaal heeft veel impact op hem en de klas gehad. Het is zelfs één van de twee lessen die hem het meest zijn bijgebleven. Daarnaast benoemt hij ook dat het een lastige groep blijft. De klassencoach laat de klas echter niet zomaar los en neemt veel initiatief en steekt er veel tijd in volgens hem. Ze gaat er in eigen tijd nog wel mee door.

Methodiek

Alle docenten geven aan dat er iets is veranderd in de klas door De Geweldige School. De docent van De Wereldwijzer zegt dat het pesten zo goed als voorbij is. Over twee kinderen komen er nog klachten binnen, waarvan de een niet beseft wat ze doet en de ander aangeeft niet door te hebben wat hij doet. Ook geeft de docent aan dat er één kind is verhuisd en dat dat er tevens aan heeft bijgedragen. Ten slotte zegt ze dat sommige kinderen erg gedraaid zijn in hun gedrag.

De docent van De Wieken merkt dat de leerlingen minder scheldwoorden gebruiken. De klassencoach heeft een persoonlijk verhaal verteld, wat eraan heeft bijgedragen dat de kinderen niet meer met bepaalde woorden schelden. Hij noemt dat 'een grote verandering'.

De huidige docent van de Gravin Aleidaschool noemt een aantal dingen die in de klas zijn veranderd:

Ze zijn positiever.. Tegen elkaar, ze helpen elkaar, nou je zag hoe ze vandaag bezig waren met die uh.. Met die musical. Het was gewoon echt een groep. Het was echt een groep, ze waren gewoon met z'n allen waren ze gewoon bezig met elkaar. Af en toe wel iets te uitbundig natuurlijk, maar dat is bij alles bij ze. Maar ze zijn gewoon echt mét elkaar bezig. En ze vinden het gewoon echt erg dat het bijna afgelopen is.

De voormalige docent benadrukt ook dat er twee leerlingen uit de klas zijn gegaan en dat dat ook scheelt. De huidige docent stelt daar tegenover dat er ook een verandering in het gedrag is en dat het vertrouwen in elkaar is veranderd. Daarna zegt ze dat het een combinatie is geweest. Ze denkt dat de methodiek iets minder effectief was geweest als die twee leerlingen nog wel in de klas zaten. Dan was er een negatieve sfeer geweest. Ze twijfelt of de klas die omslag dan zo goed had kunnen maken als nu.

De docenten vinden verschillende onderdelen het meest effectief binnen de methodiek. De docent van De Wereldwijzer benoemt het project rondom de Kledingbank. De leerlingen voeren het project zelf uit, ze werken samen met klasgenoten waar ze naar eigen zeggen 'normaal gesproken alleen al niet naast elkaar wilden zitten' en het 'maakt de groep weer een groep'. De docent vindt dit om deze redenen een fijne opdracht. Ze geeft aan dat het moeilijk is om een groepso opdracht te maken.

Een verrassend onderdeel vond de docent van De Wieken de complimentenles.

Dat vond ik een heel bijzonder moment.

Daarna benoemde hij nogmaals de les waarin de klassencoach het persoonlijke verhaal vertelde dat hiervoor al is genoemd.

De docenten van de Gravin Aleidaschool hebben hier ook ieder hun eigen mening over. De huidige docent benoemt het bewustmaken van het effect van pesten op anderen, hoe kinderen het zelf kunnen verbeteren en het leren kijken naar wat zij zelf doen. Bij één of twee kinderen uit de klas twijfelt ze wel eens of zij wel begrijpen hoe ze dat moeten doen. De voormalige docent benoemt de vraag 'wat is nou pesten?'. Ze geeft aan dat het even duurde voordat de leerlingen doorhadden wat pesten precies is en welke verschillende vormen er zijn. Dat is voor haar een eye-opener geweest. En ook dat de klassencoach het liet zien. Hiervan geeft deze docent een voorbeeld.

Wat er met je gebeurt als je twee keer bij iemand zo zit te doen te prikken en dat jij zegt 'hou op!'. Dat ze echt die stadia liet zien wat er met iemand gebeurt en dat je dan op een gegeven moment ontploft.

De docent van De Wereldwijzer zegt niet te weten wat er nog toegevoegd of veranderd kan worden aan de methodiek.

De docent van De Wieken had begrepen dat het boekje Treiterkoppen, achtbanen en cupcakes een pilot was, maar hij raadt aan om dat erin te houden. Dit was voor hem een middel om er steeds mee bezig te kunnen zijn. Hij vond het als leerkracht lastig om het te integreren in zijn dagelijkse lessen, maar dat wijt hij aan zichzelf. Daarnaast benadrukt hij weer de praktijk. Het is veel praten met elkaar, waarvan hij vindt dat dat ook moet om het onderwerp aan bod te laten komen, maar hij wil ook dat de klas meer doet.

De docenten van de Gravin Aleidaschool benoemen ook dat er iets meer gedaan moet worden, omdat ze merken dat er op een gegeven moment minder goed geluisterd wordt. De voormalige docent geeft aan dat het goed is dat er veel herhaald wordt en dat ernaar wordt gekeken wat zij zelf kunnen doen. Ook is zij positief over het feit dat de methodiek inspeelt op de actualiteit, bijvoorbeeld het internet. Ook het onderwerp cyberpesten is bij haar besproken. De huidige docent vindt dat dat nu 'ietsjes meer naar boven mag komen'. Volgens haar speelt het nu heel erg en is het iets wat goed besproken moet worden. Als tip geven de docent dus dat het cyberpesten herhaald moet worden.

Bij de vraag of de docenten nog iets willen toevoegen aan wat zij tot dan toe hadden gezegd, gaf de docent van De Wieken aan geen idee te hebben. De docent van De Wereldwijzer zegt dat ze heel blij is met de lessen en het fijn vindt dat de klassencoach steeds terugkomt. De leerlingen beseffen op die manier dat het er niet bij is gebleven. De docent is weer blij en heeft weer energie. Ten slotte zegt ze:

Tuurlijk gaat het nog weleens mis. We hebben nog wel eens een vechtpartijtje en uh schelden en weet ik wat. Ja, het verschil gewoon met hoe het was is echt uh. Ik ben echt heel blij.

De huidige docent van de Gravin Aleidaschool vindt het heel goed dat homoseksualiteit wordt besproken, omdat daar naar eigen zeggen een taboe op heerst. Het is iets wat ze van huis uit vaak niet mee krijgen volgens de voormalige docent. De huidige docent voegt eraan toe dat de kinderen nu anders aankijken tegen homoseksualiteit. De voormalige docent brengt ook de volgende uitspraak naar voren: je kan niet, als je in de buik van je moeder zit, een sms'je sturen hoe je eruit wil zien en hoe je wil zijn. De leerlingen begrepen het, omdat de klassencoach het volgens de docent zo beeldend bracht.

Hoe beoordelen ouders van leerlingen die het project de Geweldige Klas en de vervollessen hebben gevolgd, de methodiek?

In onderstaande tabel staat weergegeven hoeveel ouders per school de vragenlijst hebben ingevuld en bij de school hebben ingeleverd.

Aantal ouders per school die de vragenlijst hebben ingevuld

De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
13	6	7

Het gaat hier dus om 13 van de 24 ouders op De Wereldwijzer, dus iets meer dan de helft (54%). 6 van de 23 ouders, is iets meer dan een kwart (26%). Bij de Gravin Aleidaschool gaat het om iets meer dan een derde van de leerlingen (37%).

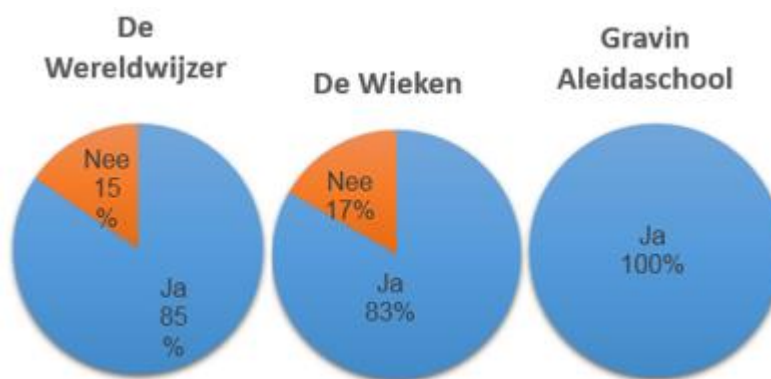
De gegeven antwoorden uit de vragenlijst zijn overzichtelijk weergegeven in bijlage 8. Vraag 1 t/m 4 dienden als ijsbreker. Dit waren algemene vragen over naar school gaan en omgang met vrienden uit de klas. Deze vragen zijn voor dit onderzoek niet relevant en worden dus buiten beschouwing gelaten. Vraag 5, 6 en 7 gaan specifiek over de lessen van De Geweldige School. Extra moet worden benadrukt dat niet alle ouders de vragenlijst hebben ingevuld én ingeleverd. De gegeven aantallen en percentages gelden dus niet voor alle ouders van de leerlingen, enkel voor de ouders die hebben deelgenomen aan dit onderzoek.

Vragenlijst

Om een duidelijk beeld te krijgen wat de ouders hebben geantwoord op de vraag 'Heeft uw kind wel eens verteld over de lessen van De Geweldige School? Zo ja, wat heeft uw kind verteld over de lessen?', zijn deze antwoorden hieronder per school opgenomen in een tabel en bijbehorende cirkeldiagrammen.

Antwoorden op vraag 'heeft uw kind wel eens verteld over de lessen van De Geweldige School?'

	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Ja	11	5	7
Nee	2	1	0

Heeft kind wel eens verteld over de lessen?

Wat direct opvalt, is het verschil tussen De Wereldwijzer en De Wieken enerzijds en de Gravin Aleidaschool anderzijds. De percentages van ouders die aangeven dat hun kind wél heeft verteld over de lessen van De Geweldige School, liggen op De Wereldwijzer en De Wieken dicht bij elkaar. Uit de tabel valt echter wel op te maken dat deze percentages uit heel andere gegevens komen. Er zijn immers tweemaal zoveel ouders van De Wereldwijzer die beide antwoorden hebben gegeven dan van De Wieken. Dus ondanks de overeenkomst in de cirkeldiagrammen, is er een verschil te zien in de tabel. De ouders van leerlingen op de Gravin Aleidaschool zeggen alle zeven dat hun kind heeft verteld over de lessen van De Geweldige School.

De ouders van De Wereldwijzer die 'ja' hebben geantwoord, geven verschillende toelichtingen: een kind vindt het jammer dat de lessen zo snel zijn afgelopen, de complimentenles heeft diepe indruk gemaakt, de inhoud en activiteiten van de lessen, een kind geeft thuis voorbeelden die ze uit de lessen heeft meegekregen.

Ook de ouders van De Wieken geven uiteenlopende toelichtingen bij hun antwoord: lessen worden thuis volledig naverteld, dat in de les iedereen goed meedoet en de klasgenoten er buiten de les niet zoveel mee doen, inhoud van de lessen, hoe de leerlingen met pestsituaties moeten omgaan.

Ditzelfde geldt ook voor de ouders van de Gravin Aleidaschool: inhoud van de lessen en de complimentenles, enkel dat de les is geweest en niets inhoudelijks, beknopte uitleg als de ouder ernaar vraagt, dat de lessen leuk zijn en ze een geweldige juf hebben, voorbeelden vanuit het perspectief van zowel de pester als het slachtoffer.

Vier ouders van De Wereldwijzer geven aan dat hun kind is veranderd door de lessen van De Geweldige School. Dit zijn vier verschillende dingen: meer over gevoel en zichzelf praten, geduldiger, meer op de hoogte van pesten, niet meer pesten of plagen. Drie ouders geven aan dat hun kind nog steeds aardig of rustig is. De andere zes ouders hebben geen antwoord gegeven of zeggen dat er niets is veranderd of dat ze niks merken.

Op de vraag of de klas is veranderd door de lessen, reageren een paar ouders instemmend. Het kind van één ouder zegt dat niemand meer pest door De Geweldige School. Vier ouders geven aan dat de klas rustiger is geworden. Hiervan geeft één ouder aan dat het kind zegt dat er nog wel aan gewerkt moet worden. Eén ouder zegt dat dit aan de leerkracht gevraagd moet worden. De overige ouders vinden dat er niets is veranderd of geven geen antwoord.

Twee ouders van De Wieken menen dat er niets bij hun kind is veranderd door de lessen van De Geweldige School. Twee andere ouders zeggen dat er 'niet zoveel' is veranderd, maar geven wel een verschil in gedrag aan: één kind probeert minder irritatie-opwekkende dingen te doen en één kind komt vaker op voor anderen en geeft aan dat bepaalde situaties niet fijn/ goed zijn. De twee overgebleven ouders geven ook een verandering bij hun kind aan. Eén ouder geeft aan dat het kind een bredere kijk op de kinderen in de klas heeft gekregen en gedrag nu beter begrijpt. De andere ouder zegt dat het kind het nu sneller aangeeft als het niet goed gaat op school.

Eén ouder geeft aan niet te weten of er iets in de klas is veranderd door de lessen. Eén ouder geeft aan dat dit niet veel is en het nog niet echt positief is. De andere vier ouders geven wel aan dat er iets is veranderd en geven ook aan wat dit is. Het gaat hier om verschillende toelichtingen, namelijk:

Minder excessen en er wordt sneller gecorrigeerd (door de leerkracht?) en de groepsdynamiek is naar mijn mening iets rustiger.

Er is iets meer respect ten opzichte van elkaar, in de klas. Buiten de klas, op het plein of bij de gym is dat respect wel eens zoek.

Word minder gepest, geroddeld en buitengesloten.

Ook mijn kind geeft aan dat in de klas het gedrag wel iets verbeterd is, maar op momenten zonder toezicht (op het plein, of van- en naar de gym) gaat het minder goed. Buiten schooltijd heeft mijn kind weinig contact met klasgenoten, behalve dan 3 vriendinnen.

Drie van de zeven ouders van de Gravin Aleidaschool geven aan dat er niets bij hun kind is veranderd. De vier andere ouders zien wel een verandering en hebben die toegelicht. Eén kind respecteert de ander zoals diegene is, één kind weet zich goed te uiten, één kind is meer zelfbewust en kan aangeven wat het wel of niet wil, het laatste kind is zich er bewuster van wat pesten doet.

Vijf van de zeven ouders geven ook een verandering in de klas aan. Zij geven hiervoor allen verschillende toelichtingen: er wordt minder gepest en het is gezelliger in de klas, er wordt niet gepest, het is een stuk rustiger en minder negatief, er is meer een groepsgevoel en de kinderen zijn opener naar elkaar, betere omgang met elkaar.

In totaal kan voor alle ouders van de drie scholen het volgende gezegd worden:

Is er iets veranderd bij hun kind door de lessen? Is er iets veranderd in de klas door de lessen?

Ja	Nog steeds aardig/ rustig	Nee
10	3	13

Ja	Nee
14	12

Aan welke criteria die vanuit het Nederlands Jeugdinstituut worden gesteld, voldoet de methodiek van De Geweldige School wel en aan welke niet?

In de begripsomschrijving zijn de criteria en indicatoren weergegeven, die zijn opgesteld door de Commissie Anti-pestprogramma's. Aan de hand van die criteria en indicatoren wordt de methodiek door het NJi beoordeeld. Per criterium zijn alle indicatoren individueel beantwoord, om een zo overzichtelijk en duidelijk mogelijk beeld te krijgen. In de conclusie worden de resultaten van de drie criteria in hoofdlijnen samengevat.

Criterium 1: Het programma is theoretisch goed onderbouwd

1.1. Het programma wordt verantwoord met actuele theoretische inzichten die empirisch getoetst zijn.

In de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' staan allerlei vormen van geweld en pesten, de oorzaken en gevolgen ervan voor slachtoffer, dader, omstanders en de maatschappij beschreven. In het stuk over pesten staat ook het verschil tussen jongens en meisjes beschreven. Al deze informatie lijkt voort te komen uit ervaringsverhalen en theorieën (bijvoorbeeld het percentage jongeren dat wel eens een wapen mee naar school neemt of het feit dat iemands karakter of uiterlijk vaak genoemd worden als reden om geweld te gebruiken), maar de herkomst van deze informatie is niet bekend. Met andere woorden: er is literatuur gebruikt, maar het is onbekend welke. Een uitzondering op dit alles is de vervolgles over de voedselbank. De informatie die hierover staat beschreven in de handleiding van de vervolglesen, is afkomstig van een bron waarnaar wordt verwezen. Een tweede uitzondering zijn de cijfers over transseksualiteit in dezelfde handleiding.

1.2. Er wordt onderbouwd hoe en waarom het programma de doelen bereikt.

In de inleiding van zowel de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' als de handleiding van de vervolglesen staat dat het doel is pesten bespreekbaar te maken. De Geweldige School beweert dat pesten op die manier kan stoppen. In de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' staan doelstellingen beschreven voor de docentenbijeenkomst, de afzonderlijke lessen en de ouderbijeenkomst. Hoe hieraan gewerkt wordt, staat in een tabel beschreven. In die tabel staat wat er wordt besproken, hoe lang dit duurt, wat het doel daarvan is en welke werkvorm wordt gebruikt.

In de handleiding van de vervolglesen staan geen doelstellingen beschreven. In de handleiding staat wel beschreven wat er gedaan moet worden per les, maar het is dus onduidelijk of dit gekoppeld is aan een bepaald doel.

1.3. In het programma staat dat het gericht is op het voorkomen en/of verminderen van pesten.

In zowel de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' als de handleiding van de vervolglesen staat dat het doel is pesten bespreekbaar te maken. De Geweldige School beweert dat pesten op die manier kan stoppen. In het opgavedocument aan het NJi staat dat het hoofddoel van de methodiek is pesten in een klas aan te pakken en/of te voorkomen. Dit staat echter niet letterlijk beschreven in beide handleidingen.

1.4. Er is een definitie van pesten waarin de verschijningsvormen worden genoemd.

In de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' staat de volgende definitie van pesten: "De Geweldige School vindt dat pesten een afkorting is van Psychisch Emotioneel Sociale Terreur. Dat er 'EN' achter staat, betekent dat het systematisch gebeurt. Pesten kan gebeuren door buitensluiten, het geven van bijnamen, uitlachen, fysiek geweld, belachelijk maken, vernederen, meer tegen een, negeren, regelmatig spullen afpakken, roddelen, bedreigen en afpersen" (De Geweldige School, n.d.).

1.5. De gebruikers (onderwijsprofessionals en leidinggevendenden), doelgroep (leerlingen) en andere betrokkenen (zoals ouders, sportclubs en jeugdhulp) bij het programma zijn omschreven.

De lessen die in de beschrijving van het project staan beschreven, worden door gastdocenten gegeven. De vervolglessen zullen door de vaste docenten van de klassen worden gegeven.

De doelgroep van de methodiek staat niet beschreven in zowel de beschrijving van het project als de handleiding van de vervolglessen. Op de website staat dit echter wel, namelijk dat de projecten worden aangeboden aan het basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en dat de vervolglessen zijn ontwikkeld voor groep 6 en 7 (De Geweldige School, 2014).

1.6. Eventuele uitsluitingscriteria en contra-indicaties staan aangegeven.

Op de website staat dat de projecten worden aangeboden aan het basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. Op de website, in de beschrijving en in de handleiding staan geen uitsluitingscriteria beschreven. In het opgavedocument dat naar het NJi is verzonden staat echter dat de methodiek niet kan worden uitgevoerd bij leerlingen met een ernstige verstandelijke beperking.

1.7. Het programma heeft betrekking op de schoolse situatie (in en om de school, in de klas).

De Geweldige School geeft in de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' en in de handleiding van de vervolglessen uitleg over de invulling van lessen die een (gast)docent geeft aan een klas. Deze lessen staan in het teken van pesten. Pesten wordt bespreekbaar gemaakt. De Geweldige School beweert dat het op die manier kan stoppen.

Criterium 2: Het programma is empirisch adequaat onderbouwd

Er is geen empirisch effectonderzoek gedaan, dus dit criterium kan in zijn geheel niet beantwoord worden.

Criterium 3: Randvoorwaarden om het programma uit te voeren zijn duidelijk beschreven

- 3.1. Er is een handleiding van het programma beschikbaar waarin ten minste de volgende elementen zijn beschreven: doelen, leerdoelen, opzet, aanpak, tijdspad, werkvormen, didactische uitgangspunten, rol van de gebruiker, evaluatie, materialen.

De lessen en bijeenkomsten zijn in de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' en de handleiding van de vervolglessen uitgebreid beschreven. De beschrijving en handleiding vertonen echter verschillen. In de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' staan per onderdeel de doelen beschreven met daaronder een tabel met de aanpak in die bijeenkomst, de werkvorm die daarbij wordt gehanteerd en de tijdsduur. De handleiding van de vervolglessen bevat alleen de aanpak per les. Hierbij staat niet beschreven hoe lang de verschillende activiteiten duren. In het opgavedocument aan het NJi geeft De Geweldige School een duidelijk hoofddoel en duidelijke subdoelen weer. Deze staan echter niet in dezelfde overzichtelijke samenstelling in de beschrijving van het project en de handleiding van de vervolglessen.

De didactische uitgangspunten komen in beide stukken niet voor.

In het opgavedocument dat De Geweldige School heeft verzonden naar het NJi staat dat de docent de vervolglessen geeft. Dit staat in de handleiding van de vervolglessen echter niet beschreven. De rol van de docent bij het geven van de vervolglessen staat eveneens niet beschreven in de handleiding. Wel staat er in de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' een uitleg over de rol van de gastdocent.

Eveneens is er een evaluatielijst met betrekking tot het project 'de Geweldige Klas' beschikbaar. De leerlingen kunnen dertien stellingen beantwoorden met de antwoordmogelijkheden 'vaak', 'soms' en 'nooit'.

Zowel in de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' als de handleiding van de vervolglessen staat per bijeenkomst beschreven welke materialen er nodig zijn.

- 3.2. *In het programma is vastgelegd welke competenties (kennis, vaardigheden) en attitude gevraagd worden van de gebruiker van het programma.*

In de beschrijving van het project 'de Geweldige Klas' staat beschreven wat er van de gastdocent verwacht wordt, zowel qua attitude als competenties.

In het opgavedocument dat De Geweldige School heeft verzonden naar het NJi staat dat de docent de vervolglessen geeft. In de handleiding van de vervolglessen staat echter niets beschreven over de competenties en attitude die van de docent verwacht worden. Eveneens staat in het opgavedocument beschreven dat de docent getraind wordt door de coach om de vervolglessen te geven. Hierover staat ook niets in de handleiding van de vervolglessen.

- 3.3. *In het programma zijn de randvoorwaarden aangegeven die nodig zijn om het programma goed uit te voeren zoals tijd, geld, middelen, draagvlak en betrokkenheid scholen.*

Eventuele randvoorwaarden worden niet letterlijk beschreven in zowel de beschrijving van het project als de handleiding van de vervolglessen. In het opgavedocument geeft De Geweldige School wel aan dat er tijd in het rooster vrijgemaakt moet worden om de lessen te kunnen geven. Daarnaast moeten de ouder- en docentenbijeenkomst ook ingepland worden. De te gebruiken middelen komen aan bod in de beschrijving van het project en de handleiding van de vervolglessen. Per les staat immers beschreven welke middelen er nodig zijn. Deze middelen dienen aanwezig te zijn om de beschreven les uit te kunnen voeren. De onderwerpen geld, draagvlak en betrokkenheid van scholen komen nergens voor.

- 3.4. *In het programma is aangegeven op welke wijze er is gezorgd, of gezorgd kan worden, voor enthousiasme bij de gebruikers en doelgroep voor het programma.*

In het opgavedocument beschrijft De Geweldige School verschillende zaken die voor enthousiasme zorgen. Ten eerste worden de lessen van het project gegeven door een externe klassencoach, die het programma bewaakt en dus op dit gebied werk bespaart voor de docent. Eveneens is er een aantal contactmomenten tussen de klassencoach en docent ter begeleiding en motivatie. Ten slotte is bij de vervolglessen een koppeling gemaakt met het boek 'treiterkoppen, achtbanen en cupcakes', dat vanuit verschillende perspectieven is geschreven.

Deze zaken worden echter niet in de handleiding en beschrijving van het project beschreven.

- 3.5. *Er is een systeem van evaluatie van tevredenheid bij gebruikers en doelgroep over het programma beschikbaar, dat interpreteerbare uitkomsten geeft.*

Er is een evaluatielijst met betrekking tot het project 'de Geweldige Klas' beschikbaar. De leerlingen kunnen dertien stellingen beantwoorden met de antwoordmogelijkheden 'vaak', 'soms' en 'nooit'. Met betrekking tot de vervolglessen is er geen evaluatielijst.

De evaluatielijst bij het project geeft een indicatie of de klas 'geweldig', 'bijna geweldig' of 'niet geweldig' is. Wat dit concreet inhoudt en wat de gevolgen van de verschillende uitkomsten zijn, is niet bekend.

- 3.6. *In het programma wordt beschreven hoe borging van het programma in het schoolbeleid dient te gebeuren.*

In het opgavedocument beschrijft De Geweldige School dat alle activiteiten binnen de methodiek ingeroosterd moeten worden. Daarnaast is steun vanuit school (docent, intern begeleider en directie) belangrijk.

Dit staat echter niet in de handleiding van de vervolglessen en de beschrijving van het project beschreven.

Welke theorieën komen overeen met de methodiek van De Geweldige School?

De theorie die overeenkomt met de informatie uit de handleidingen van De Geweldige School, is opgenomen in bijlage 9. Hieronder staat een lijst met de onderwerpen die zijn toegelicht in de bijlage. De onderwerpen zijn zowel in onderstaande lijst als in de bijlage genummerd, zodat deze snel gevonden kunnen worden. De opdrachtgever kan bepalen welke theorie geïntegreerd zal worden in de methodiek.

Het gaat om theorieën en informatie die zijn gezocht aan de hand van wat er in de documenten van De Geweldige School staan beschreven. Het kan dus overeenkomen, maar bepaalde stukken kunnen ook verschillen door bijvoorbeeld verschillende definities of opsommingen.

<i>1. Het geven van praktijkvoorbeelden</i>	<i>16. LSD</i>
<i>2. Vormen van geweld</i>	<i>17. Intrinsicke motivatie</i>
<i>3. Gevolgen van geweld</i>	<i>18. Tips voor weerbaarheid op internet</i>
<i>4. Verschil tussen plagen en pesten</i>	<i>19. Complimenten</i>
<i>5. Vormen van pesten</i>	<i>20. Het maken van afspraken</i>
<i>6. Oorzaken van pesten</i>	<i>21. Rollenspellen</i>
<i>7. Verschil tussen jongens en meisjes</i>	<i>22. Positief roddelen</i>
<i>8. Gevolgen van pesten</i>	<i>23. Groepsdruk</i>
<i>9. Systeemtheorie</i>	<i>24. G-schema</i>
<i>10. Sociogroepsstrategie</i>	<i>25. Rollen bij pesten</i>
<i>11. No Blame- aanpak</i>	<i>26. Transgender mensen</i>
<i>12. Competentiegericht werken</i>	<i>27. Conflict</i>
<i>13. Docenten en ouders betrekken</i>	<i>28. Buitensluiten</i>
<i>14. Ik-boodschap</i>	<i>29. Vragen stellen</i>
<i>15. Onderwijsleergesprek</i>	

Conclusie

Aan de hand van de resultaten wordt een conclusie getrokken. Deze conclusie is de basis voor de aanbevelingen, die een praktisch antwoord geven op de hoofdvraag *‘Wat is er nodig om de antipestmethodiek van De Geweldige School zodanig aan te passen dat deze aan de criteria van het Nederlands Jeugdinstituut voldoet en in de databank van het Nederlands Jeugdinstituut kan worden opgenomen?’*. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de criteria, de theoretische onderbouwing, de doelen en de ervaringen, omdat deze onderdelen tevens gescheiden aan bod zijn gekomen in dit onderzoek.

Criteria

De methodiek voldoet op veel vlakken niet aan de criteria. Deze is niet voldoende onderbouwd: het is in bijna alle gevallen onbekend welke literatuur is gebruikt en de doelstellingen en doelgroep staan niet beschreven in de handleidingen. Tevens is er geen empirisch effectenonderzoek gedaan en zijn de randvoorwaarden niet (duidelijk genoeg) beschreven.

Theorie

Beschreven is welke theorie overeenkomt met informatie uit de handleidingen. De opdrachtgever beslist wat hiervan geïntegreerd gaat worden in de methodiek.

Doelen

Aan de hand van de kennistoets konden de meeste leerlingen van alle drie de scholen geen compliment geven over een kwaliteit en niet (juist) beantwoorden wat wel en niet werkt om pesten te stoppen en wat gewenst gedrag is. De meeste leerlingen van De Wereldwijzer en De Wieken konden niet (juist) beantwoorden wat de oorzaken van geweld zijn en wat de wisselwerking tussen dader en slachtoffer is. De meeste leerlingen van De Wereldwijzer konden eveneens niet (juist) vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader. Volgens de docent van De Wieken kunnen de leerlingen niet vertellen wat de gevolgen zijn, wat wel en niet werkt om pesten te stoppen, wat gewenst gedrag is en kunnen ze geen complimenten geven op basis van kwaliteiten. Hierbij wordt benadrukt dat ze het vooral niet kunnen toepassen. De docenten van de Gravin Aleidaschool en De Wereldwijzer benoemen beide maar één ding en dat zijn respectievelijk het niet kunnen vertellen wat wel en niet werkt om pesten te stoppen en het geven van complimenten over een kwaliteit.

Het verwoorden van opgedane kennis in een toets en het toepassen ervan in de praktijk is dus voor veel kinderen moeilijk of zij beschikken niet (meer) over deze kennis.

Ervaringen

Volgens de docenten is het gedrag in alle klassen veranderd door de methodiek. Ze zijn allen positief over de klassencoach als persoon en haar aanpak. Als aanvullingen worden meer praktijkoefeningen en meer aandacht aan cyberpesten gegeven.

Een aantal leerlingen geeft aan niet meer te pesten of gepest te worden. Bijna alle leerlingen zeggen dat de klas is veranderd en een groot deel is zelf ook veranderd, voornamelijk in het gedrag. Tevens zijn ze positief over de klassencoach en het feit dat zij, naast de eigen docent, lessen geeft in de klas. Daarnaast denken ze bijna allemaal dat er een verschil zou zijn in het (pest)gedrag in de klas als de eigen docent alle lessen gegeven zou hebben. Ze zijn bijna allemaal tevreden over het aanbod. Zes leerlingen willen dat de klassencoach vaker komt en drie leerlingen geven een aanvulling voor de lessen. Bijna de helft van de ouders zegt dat zowel hun kind als de klas zijn veranderd door de lessen.

Het pesten in de klassen is dus niet helemaal gestopt, maar wel verminderd. Ook is het gedrag van de leerlingen veranderd. Zowel leerlingen als docenten zijn positief over het aanbod van de methodiek. Er worden echter wel ideeën gegeven voor eventuele aanvullingen.

Koppeling beroepsproduct

In dit hoofdstuk wordt een opsomming van de aanbevelingen gegeven, die zijn gevormd aan de hand van de conclusie. Deze worden in het beroepsproduct nader toegelicht en helpen de opdrachtgever met haar vraagstuk, namelijk hoe zij haar methodiek kan aanpassen om deze NJi-proof te maken. Dit betekent dat de methodiek aan alle criteria van het NJi voldoet. In het beroepsproduct zal ook worden beschreven hoe de opdrachtgever de aanbevelingen kan omzetten naar praktisch handelen. Er is naar gestreefd dit zo concreet mogelijk te verwoorden.

Aanbevelingen

- Behouden en eventueel frequentie verhogen van terugkommomenten en betrokkenheid bij docenten.
- De handleidingen van het project en de vervolglesen aanpassen.
- Competentieprofiel voor de gastdocenten uitbreiden.
- Theorie oefenen in de praktijk en daarmee de balans bewaren.
- Regelmatig evalueren.

Terugblik

Evaluatie

Voordat dit onderzoek van start ging, is er een uitgebreide planning gemaakt met alle stappen. Al snel is van deze planning afgeweken, vanwege de data die de klassencoach gepland had om de scholen te bezoeken (en de kinderen de vragenlijst konden invullen en kennistoets konden maken) en de momenten waarop de interviews met de leerlingen konden plaatsvinden. Er was al snel contact met De Wereldwijzer, de vragenlijst was sneller dan gepland ingevuld en het interview met de docent was ook eerder dan verwacht gedaan. De stappen op de andere twee scholen verliepen grotendeels volgens plan. Er waren enige afwijkingen van de planning, maar deze waren klein.

Het was lastiger dan gedacht om ouders bereid te laten zijn een vragenlijst in te vullen en deel te nemen aan een interview. Hier is meer tijd aan besteed dan gepland. Er waren weinig ouders die geïnterviewd wilden worden, waarvan sommige als reden gaven dat zij niet genoeg weten over de methodiek. Tevens stelde de ouder bij het eerste afgenomen interview alle vragen aan zijn kind. De verkregen informatie was dus niet zijn ervaring. Aangezien de theoretische onderbouwing belangrijk is om de methodiek te kunnen indienen bij het NJi, is er in overleg met de opdrachtgever besloten dat de interviews met de ouders werden geschrapt. Een aantal ouders hadden een vragenlijst ingevuld én ingeleverd, dus er was toch informatie over hun ervaring/ mening. Hierbij kan echter wel de vraag gesteld worden in hoeverre zij deze vragen op dat moment door hun kind hebben laten beantwoorden. Als het schrappen van de interviews had plaatsgevonden voordat de vragenlijsten aan de ouders werden gegeven, waren er verdiepende vragen aan de vragenlijst toegevoegd. Dit is niet gebeurd, waardoor er minder informatie bekend is vanuit de ouders dan werd verwacht.

De zoektocht naar overeenkomstige theorie bleek lastiger te zijn dan verwacht. De kaders waren al gegeven door de informatie die in de handleidingen staat beschreven. Dit is anders dan wanneer zonder vooraf opgestelde grenzen informatie over een bepaald onderwerp gezocht mag worden.

Het contact met de opdrachtgever verliep goed. Er werden vooraf contactafspraken gemaakt en alles was bespreekbaar. Bij onduidelijkheden of vragen was de opdrachtgever snel bereikbaar, zelfs op vrije dagen en in het weekend. Verder was er de vrijheid om zelfstandig contact op te nemen met de scholen en de onderdelen van het onderzoek uit te voeren. Het contact met de docenten verliep daarentegen regelmatig stroef. Ten tijde van het onderzoek ging er veel tijd naar de cito-toets in de klassen, naast de drukke agenda die de docenten al hadden. Wanneer er werd gebeld, waren ze niet aanwezig, in bespreking of bezig en mails werden regelmatig niet of laat beantwoord. Door op een vroeg moment contact te zoeken, konden er wel in de gewenste periode afspraken gemaakt worden.

Bruikbaarheid, validiteit en betrouwbaarheid

Met zowel de vragen in de vragenlijsten als in de interviews is ernaar gestreefd zoveel mogelijk naar ervaringen en meningen te vragen van leerlingen, docenten en ouders. Zoals hiervoor al is benoemd, is het echter mogelijk dat de informatie die is verkregen uit de vragenlijsten van de ouders, gebaseerd is op de mening/ ervaring van de leerlingen. De kans bestaat namelijk dat de ouders de vragen door hun kind hebben laten beantwoorden. Er was voor de start van het onderzoek geen nulmeting gedaan. Er is daarom in de vragenlijsten/ interviews gevraagd hoe de situatie eerst was en hoe deze nu is. Op die manier kon er toch een vergelijking tussen de situatie toen en de huidige situatie gemaakt worden.

De drie klassen die zijn onderzocht, zijn niet representatief voor het gehele land. De kinderen in een klas in Noord-Brabant of Groningen zijn anders dan in een klas in de Randstad. De drie klassen kunnen wel representatief zijn voor Zuid-Holland. Het gaat om gemengde klassen met kinderen met verschillende achtergronden en niveaus.

Wanneer ditzelfde onderzoek nogmaals zou worden uitgevoerd, is de kans er dat hieruit dezelfde resultaten verkregen worden. Alle leerlingen van de drie klassen en al hun ouders zijn benaderd met een vragenlijst. Om verschillende redenen hebben ze niet allemaal de vragenlijst ingevuld. Ook alle docenten van de klassen zijn geïnterviewd. Er is zelfs voor gekozen de docent van vorig jaar van de klas op de Gravin Aleidaschool te interviewen om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen. De huidige en voormalige docent zijn tegelijkertijd geïnterviewd, omdat zij samen het traject tot dat moment hadden meegemaakt. Op de inhoud van de methodiek na, is het gehele onderzoek controleerbaar. Alle stappen die zijn gemaakt, zijn na te lezen in dit onderzoeksverslag en/of de bijlagen. Bij de kinderen is er sprake van triangulatie, doordat hun ervaringen en meningen op verschillende manieren en momenten zijn bevraagd. Vanwege de beperkte representativiteit is het mogelijk dat er in onderzoek op andere scholen (deels) andere resultaten komen. Doordat de interviews met de ouders zijn geschrapt en de vraag is in hoeverre zij de vragen in de vragenlijst door hun kind hebben laten beantwoorden, kan dit deel ook niet geheel betrouwbaar zijn.

Dit onderzoek is bruikbaar, doordat het is gebaseerd op een praktijkvraagstuk. Aan de hand van dit onderzoeksverslag past de opdrachtgever de methodiek aan, zodat deze ingediend kan worden bij het NJi. Eveneens wordt de bruikbaarheid gewaarborgd doordat de informatie en resultaten begrijpelijk worden omgeschreven. Door het geven van concrete en praktische aanbevelingen, zullen de uitkomsten van dit onderzoek bruikbaar zijn voor de opdrachtgever. Na het lezen van de resultaten en aanbevelingen, dient de opdrachtgever direct te weten wat er bedoeld wordt, hoe dit onderzocht is en hoe de toepassing in de praktijk eruitziet.

De mate van objectiviteit en onafhankelijkheid is groot. Alle vragenlijsten en de kennistoets zijn zelf uitgedeeld en opgehaald en alle interviews zijn zelf afgenomen. De opdrachtgever heeft hierin geen aandeel gehad, evenals de wijze waarop deze zaken zijn uitgewerkt. Zowel positieve als negatieve feiten zijn opgenomen in de resultaten. Tevens zijn de resultaten gebaseerd op de eigen uitspraken van de kinderen en docenten. Er is dus geen sprake van enige subjectiviteit of voorkeur van de onderzoeker. De delen van de interviews waarin de onderzoeker iets invult of suggereert, wat in de uitwerking van de interviews eveneens te zien is, zijn niet gebruikt. Bij de uitspraken die over de inhoud van de methodiek en de klassencoach zijn gedaan, is vermeld van wie deze afkomstig is. Zelf zijn er geen dergelijke uitspraken gedaan. Ook zijn de inhoud en resultaten van de onderdelen binnen het onderzoek niet met de opdrachtgever gedeeld.

Ten slotte is de anonimiteit gewaarborgd. Persoonlijke gegevens worden niet openbaar gemaakt. Tevens worden er nergens in dit stuk of in de bijlagen namen genoemd.

Vervolgonderzoek

Zoals eerder is aangegeven, konden de interviews met de ouders niet doorgaan. Om een breder beeld te krijgen van hun ervaringen en meningen, zou er alsnog onderzoek naar gedaan kunnen worden. Hierbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat de ouders geen contact moeten kunnen opnemen met hun kind tijdens het interview om te voorkomen dat ze de vragen aan hun kind stellen. Het gaat immers om hun ervaring en mening. Na eventuele aanpassingen kan tevens onderzocht worden of de methodiek wél NJi-proof is, dus of deze aan alle criteria voldoet.

Discussiepunten

Aan de hand van dit onderzoek zijn de volgende vragen geformuleerd die ter discussie kunnen staan:

1. 'In hoeverre heeft het tot nu toe behaalde effect van de methodiek in de onderzochte klassen te maken met de klassencoach als persoon?'
2. 'Is de keuze om scholen te verplichten gebruik te maken van een erkend antipestprogramma, wel de juiste om het pestprobleem op scholen aan te pakken?'
3. 'Zijn de antipestprogramma's die door het NJi worden erkend werkelijk beter dan de antipestprogramma's die niet worden erkend?'

Literatuurlijst

Bentvelsen, Y. (n.d.). *Communiceren via een 'ik-boodschap'*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.carrieretijger.nl/functioneren/communiceren/mondeling/vaardigheden/ik-boodschap>

Borstlap, S. & Overzee, N. De No Blame methode tegen pesten. *Veerkracht*, 1 (3), 21-23.

BTSG. (2013). *Methodisch werken, kwaliteit en klantgericht werken*. Geraadpleegd op 11 december 2013, van <http://www.btsg.nl/infobulletin/methodischwerken.html>

CCV. (2012). *Geweld op school*. Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.hetccv.nl/dossiers/geweld-op-school/achtergrond>

CJG. (n.d.). *De gevolgen van pesten*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van <http://www.cjg.nl/basisschoolkind/opvoeding-en-gedrag/lastig-gedrag/pesten/gevolgen-van-pesten>

CJG. (n.d.). *Mijn kind wordt gepest*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van <http://www.cjg.nl/basisschoolkind/opvoeding-en-gedrag/lastig-gedrag/pesten/mijn-kind-wordt-gepest?qclid=CMTDml2q6bsCFYZa3godKH4Ahw>

De Geweldige School. (2014). *Lesmateriaal boek treiterkoppen, achtbanen en cupcakes*. Geraadpleegd op 7 juni 2014, van <http://www.degeweldigeschool.nl/lesmateriaal-boek-treiterkoppenachtbanen-en-cupcakes/>

De Geweldige School. (n.d.). *De Geweldige Klas*. Geraadpleegd op 11 december 2013, van <http://www.degeweldigeschool.nl/projecten-pesten-geweld-lessen/de-geweldige-klas/>

Douma, J. (n.d.). *Het G-schema*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://www.josdouma.nl/pneumapastoraat/gschema.pdf>

Encyclo. (2012). *Opzoeken: aanranding*. Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.encyclo.nl/zoek.php?woord=aanranding>

Encyclo. (2012). *Opzoeken: doodslag*. Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.encyclo.nl/zoek.php?woord=doodslag>

Encyclo. (2012). *Opzoeken: moord*. Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.encyclo.nl/zoek.php?woord=moord>

Encyclo. (2012). *Opzoeken: verkrachting*. Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.encyclo.nl/begrip/verkrachting>

Encyclo. (2014). *Intrinsieke motivatie*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.encyclo.nl/begrip/Intrinsieke%20motivatie>

Family Lives. (n.d.). *What to do if you're being bullied on a social network*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.bullying.co.uk/cyberbullying/what-to-do-if-you-re-being-bullied-on-a-social-network/>

Ham, H. van der. & Bobbink, A. F. (2007). *Voor jou zeker...?!* Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

InfoNu. (2010). *Wat is een conflict*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/diversen/55032-wat-is-een-conflict.html>

InfoNu. (2011). *Buitensluiten, ook een vorm van pesten*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal/76034-buitensluiten-ook-een-vorm-van-pesten.html>

ITASC. (n.d.). *vraagtechnieken*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://www.itasc.nl/itascv2/downloads/vraagtechnieken.pdf>

Julen, J. (2014). *Waarom de anti-pestprogramma's volgens Dekker nu wel werken*. Geraadpleegd op 29 mei 2014, van <http://www.trouw.nl/tr/nl/4556/Onderwijs/article/detail/3662647/2014/05/27/Waarom-de-anti-pestprogramma-s-volgens-Dekker-nu-wel-werken.dhtml>

Kardolus, S. & Andre, C. (n.d.). *Project de Geweldige Klas: gastdocenten*.

Kardolus, S., Andre, C. & Kruijs, C. (n.d.). *Handleiding de Geweldige Klas: vervollessen*.

Kärnä, A., Voeten, M., Little, T. D., Poskiparta, E., Kaljonen, A. & Salmivalli, C. (2011). A Large-Scale Evaluation of the KiVa Antibullying Program: Grades 4–6. *Child Development*, 82 (1), 311-330.

KennisDelen. (n.d.). *Onderwijsleergesprek*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.kennisdelen.eu/onderwijsleergesprek/>

KennisDelen. (n.d.). *Soorten vragen in een onderwijsleergesprek*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.kennisdelen.eu/soorten-vragen-in-een-onderwijsleergesprek/>

KiVa School. (n.d.). *KiVa-programma*. Geraadpleegd op 21 januari 2014, van <https://www.kivaschool.nl/kiva-programma>

Marwijk, F. van. (n.d.). *Het groot complimentenboek*. Geraadpleegd op <http://www.complimentenboek.nl/>

Meer, B. van der. (2009). *PRIMA-onderzoek*. Geraadpleegd op 22 januari 2014, van http://www.bobvandermeer.info/index.php?option=com_content&task=view&id=227&Itemid=52

Meer, B. van der. (n.d.). *De vijfsporenaanpak bij pesten*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://wij-leren.nl/pesten-op-school.php>

Mooij, T. & Witvliet, M. (2012). *Ontwikkeling van sociale veiligheid in en rond scholen P(S)O en V(S)O 2006-2012: brochure*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit / Amsterdam: Regioplan.

MW Methodisch Werken. (n.d.). *Competentiebenadering*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van http://www.methodieken.nl/methodieken_methoden.asp?methode_link=Competentiebenadering

Nabuurs, M. (2010). *Basisboek Systeemgericht werken*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.

Nieuwkuijk, I. van. (2013). *De conflictstijlen van Thomas & Kilmann in de praktijk*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://www.fnvprofessionals.nl/de-conflictstijlen-van-thomas-kilmann-in-de-praktijk/>

Nieuwsuur. (2014, 26 mei). *Anti-pestmethodes, zin of onzin?* [TV-uitzending]. Hilversum: NOS/NTR.

NJi. (2013). *Criteria en indicatoren*. Geraadpleegd op 2 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/antipestprogramma/Criteria-en-indicatoren>

NJi. (2013). *Fins antipestprogramma KiVa vermindert pestklachten*. Geraadpleegd op 21 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-over-de-jeugdsector/2013/2013-Fins-antipestprogramma-KiVa-vermindert-pestklachten>

NJi. (2013). *Onderzoek naar effectieve anti-pestprogramma's*. Geraadpleegd op 2 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-van-het-NJi/Onderzoek-naar-effectieve-anti-pestprogrammas>

NJi. (2013). *Pesten schaadt dader en slachtoffer*. Geraadpleegd op 5 juni 2014, van <http://nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-over-de-jeugdsector/2013/Pesten-schaadt-dader-en-slachtoffer>

NJi. (n.d.). *De effectladder*. Geraadpleegd op 13 februari 2014, van <http://www.nji.nl/De-effectladder>

NJi. (n.d.). *Erkende interventies*. Geraadpleegd op 4 juni 2014, van <http://nji.nl/Pesten-Praktijk-Erkende-interventies>

NJi. (n.d.). *Gevolgen*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van <http://www.nji.nl/Pesten-Probleemschets-Gevolgen>

NJi. (n.d.). *Interventie: kanjertraining*. Geraadpleegd op 23 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies-Kanjertraining>

NJi. (n.d.). *Interventie: leefstijl*. Geraadpleegd op 23 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies-Leefstijl>

NJi. (n.d.). *Interventie: PRIMA-methode*. Geraadpleegd op 22 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/PRIMA-methode>

NJi. (n.d.). *Over het Nederlands Jeugdinstituut*. Geraadpleegd op 19 januari 2014, van <http://nji.nl/nl/Het-Nederlands-Jeugdinstituut/Over-het-Nederlands-Jeugdinstituut.html>

NJi. (n.d.). *Thomas Gordon*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.nji.nl/Thomas-Gordon>

NJi. (n.d.). *Wet- en regelgeving*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van <http://www.nji.nl/Pesten-Beleid-Wet--en-regelgeving>

Onderzoek naar vriendschappen en pesten op de basisschool (n.d.). Geraadpleegd op 6 januari 2014, van <http://www.pestenopbasisscholen.nl/pesten-op-school/gevolgen-pesten>

Pesten bij kinderen en volwassenen: als plagen uit de hand loopt. (2010). Brochure Fonds Psychische Gezondheid. Amersfoort: Fonds Psychische Gezondheid.

Pesten op basisscholen. (n.d.). *Omgaan met pesten*. Geraadpleegd op 5 juni 2014, van <http://www.pestenopbasisscholen.nl/nuttige-informatie/tips>

Pestweb. (n.d.). *Cijfers over cyberpesten*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van http://www.pestweb.nl/artikel/-/asset_publisher/tjJfPw3ZHEMA/content/cijfers-over-cyberpest-1

Pestweb. (n.d.). *Rollen bij pesten*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van http://www.pestweb.nl/artikel/-/asset_publisher/tjJfPw3ZHEMA/content/rollen-bij-pesten;jsessionid=B025F087E89788E5F5061C62B051D95F

Pestweb. (n.d.). *Vormen van pesten*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van http://www.pestweb.nl/artikel/-/asset_publisher/tjJfPw3ZHEMA/content/vormen-van-pesten

Politie. (n.d.). *Wat is geestelijk geweld?* Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.vraaghetdepolitie.nl/sf.mcgi?277>

Politie. (n.d.). *Wat is lichamelijk geweld?* Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.vraaghetdepolitie.nl/sf.mcgi?278>

Pranger, A. (n.d.). *Pesten is niet cool*. Geraadpleegd op 6 januari 2014, van <http://www.jongperspectief.nl/Pesten.htm>

PrimaOnderwijs. (2013). *Kinderombudsman Marc Dullaert strijdt voor antipestwet*. Geraadpleegd op 13 april 2014, van <http://www.primaonderwijs.nl/wp-content/uploads/2013/09/ombudsman.pdf>

Programmaministerie voor Jeugd en Gezin. (2007). *Alle kansen voor alle kinderen*. Den Haag.

Rietdijk, M. (2011). *'Belonen is het effectiefste middel om gedrag te veranderen'*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van http://www.adriba.vu.nl/nl/Images/InterviewNVVK_tcm177-222756.pdf

Robinson, G. & Maines, B. (2003). *Een schreeuw om hulp: de No Blame- aanpak bij pesten*. Mechelen: Bakermat Uitgevers.

Roest, A., Lokhorst, A. M. & Vrooman, C. (2010). *Sociale uitsluiting bij kinderen: omvang en achtergronden*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Rooijen, K. van. (2012). *Risicofactoren bij pesten*. Geraadpleegd op 5 juni 2014, van http://www.nji.nl/nl/Risicofactoren_Pesten.pdf

Scheper, M. (2014). *Roddelen is goed voor je*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://www.gezondheidsnet.nl/geest/roddelen-is-goed-voor-je>

School en Veiligheid. (n.d.). *Juridische stappen tegen pesten*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van http://www.schoolenveiligheid.nl/artikel/-/asset_publisher/yD5jULECg2gc/content/juridische-stappen-tegen-pesten?redirect=http%3A%2F%2Fwww.schoolenveiligheid.nl%2Fartikel%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_yD5jULECg2gc%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mod

[e%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D5%26p_r_p_564233524_categoryId%3D95083](#)

Slee, C. (2013). *Spijt!* Amsterdam: FMB uitgevers bv.
Systeemtheorie.nl. (n.d.). *Wat is de Systeemtheorie?* Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.systeemtheorie.nl/systeemtheorie.php>

Tondeur, J., Braak, J. van, Voogt, J., Pareja Roblin, N. & Fisser, P. (2013). *Praktijkvoorbeelden als bron voor professionalisering*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://4w.kennisnet.nl/artikelen/2013/10/04/praktijkvoorbeelden-als-bron-voor-professionaliser/>

Veenstra, R., Huitsing, G., Koens, R., Munniksma, F., Oldenburg, B., Ploeg, R. van der, Sentse, M. & Velthausz, F. (2013). *Het KiVa antipestprogramma: signaleren en tegengaan van pesten*. Geraadpleegd op 21 januari 2014, van http://www.gmw.rug.nl/~veenstra/CV/KiVa_KAP13.pdf

VeiligLeefbaar. (2013). *Pesten*. Geraadpleegd op 22 januari 2014, van <http://veiligleefbaar.nl/pesten/>

Vennix, P. (2013). *Feiten over transgender mensen*. Geraadpleegd op 6 juni 2014, van <http://www.transgendernederland.nl/wp-content/uploads/2013/06/FEITEN-OVER-TRANSGENDER-MENSEN-2013-06-18.pdf>

Verbaal Geweld. (2013). Geraadpleegd op 5 januari 2014, van <http://www.allaboutlifechallenges.org/dutch/verbaal-geweld-faq.htm>

Violence Prevention Works. (n.d.). *The World's Foremost Bullying Prevention Program*. Geraadpleegd op 23 januari 2014, van http://www.violencepreventionworks.org/public/olweus_bullying_prevention_program.page

Werkmodel: de Vijfsporenaanpak. (n.d.). Geraadpleegd op 21 januari 2014, van http://www.factor-e.nl/saw/images/stories/Mondriaan/Werkmodellen/Cursus/De_Vijfsporenaanpak.pdf

Willem Alexanderschool. (n.d.). *Kanjertraining*. Geraadpleegd op 23 januari 2014, van <http://www.alexanderschool.nl/index/kanjerschool.htm>

Winters, I. (2013). *Luisteren, Samenvatten, Doorvragen (LSD)*. Geraadpleegd op 26 mei 2014, van <http://www.sollicitatiedokter.nl/sollicitatiegesprek-startpagina/luisteren-samenvatten-doorvragen-lsd/>

Bijlagen

Bijlage 1. Uitgebreide informatie pestprogramma's

Kanjertraining

De Kanjertraining is geschikt voor verschillende doelgroepen: leerlingen van 4 t/m 15 jaar in regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en klas 1 en 2 van alle typen voortgezet onderwijs; dezelfde klassen als hiervoor die sociaal zijn vastgelopen. En kinderen van 6 t/m 14 jaar die problemen hebben in de omgang met anderen. Zij worden met hun ouders in groepjes getraind door Kanjer-psychologen in een praktijk.

De Kanjertraining werkt aan vier doelen, om uiteindelijk sociale problemen te voorkomen of te verminderen en het welbevinden van jongeren te vergroten. Ten eerste wordt ernaar gestreefd dat jongeren kennis van en inzicht hebben in hun eigen gedrag en wat de gevolgen daarvan zijn voor anderen. Eveneens worden sociale vaardigheden aangeleerd, zodat het meeloopgedrag wordt verminderd. Verder worden kinderen gemotiveerd om zich goed te gedragen op sociaal gebied. Ten slotte wordt hen verantwoordelijkheidsbesef aangeleerd. Ze zijn zich ervan bewust dat je ervoor kunt kiezen hoe je je gedraagt. In het onderwijs probeert men hiermee een gevoel van veiligheid in de klas te creëren. De Kanjertraining wordt gedurende een schooljaar ingezet, waarin wekelijks of tweewekelijks lessen gegeven worden. Hierin worden sociale vaardigheden aangeleerd, rollenspellen gespeeld waarin petten in vier kleuren of handpoppen met petten worden gebruikt en vrouwensoefeningen worden gedaan. Ook wordt er feedback aan elkaar gegeven. Eveneens wordt er aandacht besteed aan het gedrag van de leerkracht, het schoolbeleid en ouderparticipatie.

Door middel van de petten worden kinderen zich ervan bewust dat zij in elke situatie kunnen kiezen hoe ze zich gedragen. De petten staan namelijk voor verschillende soorten gedrag en coping strategieën:

- Zwart: pestvogel. Deze is brutaal, agressief en dominant.
 - Rood: aap. Deze is onverschillig en vertoont meeloop- en uitlachgedrag.
 - Geel: konijn. Het konijn is verlegen, bang, en gedraagt zich zielig.
 - Wit: tijger. Dit is de kanjer, die sociaal vaardig, authentiek en betrouwbaar is en oplossingsgericht gedrag vertoont. De sociale vaardigheden die in de lessen worden aangeleerd horen hierbij.
- Op het moment van het rollenspel gedragen de kinderen zich naar de kleur pet die ze op hebben. Eveneens staan op een poster vijf afspraken die verwijzen naar het gedrag volgens de vier petten (Willem Alexanderschool, n.d.).

In een onderzoek zijn 14 interventieklassen vergeleken met 14 controleklassen. Op klasniveau waren de grootste effecten te zien. Leerlingen voelden zich sociaal aanvaard en de relatie met de leerkracht was verbeterd. Op individueel niveau was er een significant verschil met de controlegroep. Er was verbetering op het gebied van prosociaal gedrag, depressieve gevoelens en zelfwaardering (NJI, n.d.).

Leefstijl

Deze methode is breed inzetbaar. De doelgroep bestaat uit leerlingen van 4 t/m 18 jaar in het regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, alle typen voortgezet onderwijs en opvoedkundige organisaties. Het programma wordt in het onderwijs uitgevoerd door de leerkrachten.

De methode streeft ernaar sociaal gedrag en betrokkenheid van jongeren te verbeteren en te stimuleren. In het basisonderwijs wordt ook een gezonde leefstijl aangemoedigd. Tijdens de uitvoering worden sociale vaardigheden geoefend. Jongeren wordt aangeleerd deze vaardigheden toe te passen in allerlei contacten die ze hebben. Naast de lessen worden ook ouderworkshops en trainingen voor de leerkrachten aangeboden.

Over onderzoeken naar de effectiviteit van de methode is geen informatie gevonden. Wel is er een onderzoek geweest naar de implementatie van Leefstijl. Uit dat onderzoek blijkt dat de effecten 'subtiel' zijn, wat vooral wordt beïnvloed door de sfeer op school en onderlinge verhoudingen tussen zowel leerlingen als leerkrachten (NJI, n.d.).

PRIMA-methode

De PRIMA-methode is een preventieve antipestmethode voor kinderen van 4 t/m 12 jaar die regulier basisonderwijs volgen. De methode is ontwikkeld door NIGZ (Nationaal Instituut voor Gezondheids-

bevordering en Ziektepreventie) en TNO en gebaseerd op de aanpak van de Noorse psycholoog en wetenschapper Dan Olweus (Van der Meer, 2009).

De methode heeft als doelen pesten te voorkomen en verminderen en de relaties tussen leerlingen te verbeteren (Violence Prevention Works, n.d.). Scholen worden met deze methode minimaal twee jaar begeleid in het invoeren van een beleid tegen pesten. Er wordt op verschillende niveaus gewerkt. Ten eerste wordt er op schoolniveau een kernteam samengesteld, een antipestbeleid opgesteld en een ouderavond georganiseerd. Ouders worden dus ook bij de aanpak betrokken. Ten tweede wordt op groepsniveau de PRIMA-Pestmeter afgenomen (in groep 6, 7 en 8), worden regels over pesten opgesteld en regelmatig besproken en worden er lessen gegeven over pesten. Ten slotte worden er maatregelen getroffen op individueel niveau om pesten te stoppen.

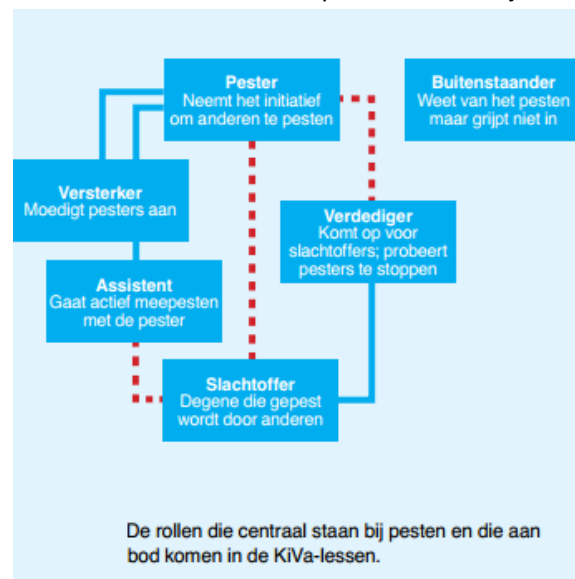
Het effect van de methode is tussen 2005 en 2007 onderzocht op 49 scholen (3557 leerlingen). Op zowel de interventie- als de controlescholen was een duidelijke vermindering van het aantal leerlingen dat werd gepest en het aantal leerlingen dat zelf pestte. Dit kwam mogelijk doordat deze scholen eveneens onderdelen van de PRIMA-methode hebben gebruikt (Nji, n.d.).

KiVa-programma

KiVa is een preventief antipestprogramma dat in Finland is ontwikkeld. Het programma is geschikt voor groep 5 t/m groep 8 van de basisschool en wordt gegeven in tien lessen per jaar. Thema's als groepsdruk, communicatie en respect komen hierin aan bod. De leerlingen leren kennis, houding en vaardigheden aan ten opzichte van pesten, die ze kunnen toepassen in het KiVa-spel. Elke twee jaar worden vragenlijsten bij de leerlingen afgenomen om na te gaan of het pestgedrag is veranderd (KiVa School, n.d.).

Een kenmerk van de aanpak is dat het schoolbreed is. Dit houdt in dat er aandacht is voor zowel leerling-, klas- als schoolniveau. Er is niet alleen aandacht voor de kinderen. Ook het personeel van de school krijgt training en (na)scholing zodat zij als rolmodel kunnen fungeren. Eveneens vindt er uitwisseling plaats tussen verschillende scholen op de ervaringsbijeenkomsten. Aan het begin van het schooljaar wordt zichtbaar gemaakt dat de school werkt volgens de aanpak door de schoolbrede kick-off, teamvergadering, posters die in de school hangen en surveillanten die in de pauze KiVa-hesjes dragen.

Wanneer er sprake is van pesten in de klas, wordt dit in de groep bespreekbaar gemaakt en wordt er gezamenlijk naar een oplossing gezocht. Als dit om een bepaalde reden niet mogelijk is, wordt er een steungroep samengesteld die er is voor het slachtoffer. De steungroep bestaat uit de pester(s), vrienden van het slachtoffer en neutrale klasgenoten en wordt gevraagd een positieve bijdrage te leveren. De week die daarop volgt, dient de steungroep iets met of voor het slachtoffer te doen. Daarna volgt er een evaluatie met het slachtoffer waarin wordt besproken of de situatie is verbeterd. Mede met deze informatie wordt de evaluatie bij de steungroep gedaan. Een alternatief (als de laatstgenoemde aanpak niet werkt) is de herstelleraanpak. Leerlingen schrijven met een KiVa-teamlid (volwassene die getraind is om pesten aan te pakken) een plan om hun gedrag te veranderen (KiVa School, n.d.). (Veenstra et al., 2013).

Het programma ondervindt regelmatig ontwikkelingen dankzij wetenschappelijk onderzoek en ervaringen van scholen.

In Finland werd het voor het eerst getest in het schooljaar 2007-2008. In Nederland is er vanaf medio 2012 een onderzoek gestart naar de effectiviteit van het programma. Dit onderzoek is nog gaande, maar de eerste resultaten zijn positief (KiVa School, n.d.). Het is dus een actueel antipestprogramma te noemen. In een onderzoek onder leiding van René Veenstra is naar voren gekomen dat het programma pestklachten vermindert. Op de KiVa-scholen daalde het percentage kinderen dat werd gepest met meer dan de helft (van 29% naar 13,5%) (Nji, 2013).

Er is tevens onderzoek naar het KiVa-programma gedaan in 39 interventieklassen en 39 controleklassen. Daaruit is gebleken dat na 9 maanden het programma heeft bijgedragen aan het verminderen van pesten (Kärnä, Voeten, Little, Poskiparta, Kaljonen & Salmivalli, 2011).

Bijlage 2. Overzicht vragenlijst leerlingen

De Wereldwijzer

Het cijfer voor de klas vóór de lessen van de Geweldige School en het cijfer voor de klas nu zijn later op deze school getoetst. Daarom zijn deze niet te koppelen aan de nummers van de vragenlijsten en staan deze in een aparte tabel.

	1. Welke rol had jij voordat de Geweldige School begon? Wil je daar nog iets over vertellen?	2. Welke rol heb je nu? Wil je daar nog iets over vertellen?	3. Wordt er nu nog in de klas gepest? Wil je daar nog iets over vertellen? Als er nog wordt gepest, op welke manier wordt er dan gepest? Of hoe komt het dat er niet meer wordt gepest?	4. Als kinderen ruzie met elkaar hebben, wordt dit zonder geweld opgelost Wil je daar nog iets over vertellen? Als er geweld wordt gebruikt, wat doen de kinderen dan? Als er geen geweld gebruikt wordt, hoe wordt de ruzie dan opgelost?
1	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Nooit	Soms wordt er geen geweld gebruikt
2	Pester, slachtoffer en meeloper	Meeloper	Soms Op je uiterlijk.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
3	Pester en slachtoffer	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
4	Pester en slachtoffer Dat pesten niet goed is en ik ermee ga stoppen.	Ik heb geen van deze rollen /	Soms /	Soms wordt er geen geweld gebruikt /
5	Slachtoffer en meeloper	Ik heb geen van deze rollen	Nooit Door alle lessen.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
6	Slachtoffer en meeloper Ik kijk.	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
7	Pester En ook soms heel aardig.	Ik heb geen van deze rollen Gewoon een aardige jongen maar ik plaag wel eens.	Soms Ja maar ze bedoelen wel een grap.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
8	Pester	Ik heb geen van deze rollen	Soms Door de geur van iemand.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Er wordt soms geweld gebruikt maar alleen duwen.
9	Slachtoffer Ik werd wel gepest maar nu niet meer.	Ik heb geen van deze rollen	Nooit We maken wel grappen maar iedereen is lief.	Nooit, er wordt altijd geweld gebruikt in een ruzie Als ze naar de juf gaan.
10	Slachtoffer Ze gingen steeds voetballen op me hoofd gooien.	Ik heb geen van deze rollen Ik ben gewoon een normale persoon die met ze vrienden en al omgaat.	Geen antwoord Ik weet het niet.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Als er iets gebeurt is het in de andere pauze weer goed.
11	Slachtoffer Nee.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Nooit Er wordt niet meer gepest omdat we lessen hebben gekregen van take care en de geweldige school.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Als er geweld is dan gaan ze vechten als er geen geweld is dan lossen ze het op met de directrice.
12	Slachtoffer	Ik heb geen van deze rollen Niks.	Soms Soms schoppen ze me of slaan ze me.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Nee.

	Ik was niks ik werd alleen gepest.			
13	Slachtoffer Ik vond het niet leuk dat ik werd gepest.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Geen antwoord Ik weet het niet.	Geen antwoord Weet ik niet wand dan ben ik er niet bij.
14	Slachtoffer Het is niet leuk.	Slachtoffer Soms wordt ik nog gepest, soms wil ik nog dood..	Soms Met woorden meestal. Het gebeurt wel minder.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Soms is er geweld soms niet.
15	Slachtoffer	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
16	Slachtoffer	Ik heb geen van deze rollen Heel soms wordt ik wel gepest nu niet meer zo veel.	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
17	Meeloper Nee.	Slachtoffer Nee.	Soms Ik weet er niets over.	Nooit, er wordt altijd geweld gebruikt in een ruzie Nee.
18	Meeloper Ik heb er spijt van en gaat het niet meer doen!	Ik heb geen van deze rollen Helper: dat ik gestopt ben en gaat het niet meer doen ik help ze!	Soms Dan als ik het niet ziet als er gepest wordt kan ik ook niet helpen.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Want als er geweld wordt gebruikt kunnen ze in een ziekenhuis belanden!
19	Meeloper Nou ik ben eigenlijk gewoon de pester laat stoppen dat die niet meer gaat pesten en soms een mee looper.	Ik heb geen van deze rollen Nu eigenlijk niet meer ze pesten nu niet mee in de klas.	Geen antwoord Ik weet het eigenlijk niet.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
20	Ik had geen van deze drie rollen Ik was een normaal meisje.	Ik heb geen van deze rollen	Nooit	Nooit, er wordt altijd geweld gebruikt in een ruzie
21	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt Om de kinderen uit elkaar te zetten.
22	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms Soms met een duw geven niet zo erg.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
23	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld

	5. Durf jij in de klas te zeggen wat jij graag wil zeggen? Kun je een voorbeeld geven waar je wel of niet iets over durft te zeggen in de klas?	6. Welk cijfer geef je de lessen van de Geweldige School? Waarom geef je dit cijfer?	8. Is er iets veranderd in de klas door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?
1	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Daarom.	Nee
2	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	Ja
3	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	Ja Dat we rustiger zijn.
4	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Omdat het een goede manier is om pesten te stoppen.	Ja Pesten gestopt is en geweld.
5	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	Ja Er wordt nu minder gepest.

	Over mijn vader.	Omdat ik het heel leerzaam vindt.	
6	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	8 Ik vind het wel leuk.	Ja
7	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Mij maakt het niet zoveel uit.	10 Omdat ze ons leerd dat pesten niet leuk is en juf (naam klassencoach) is heel aardig.	Ja Er word minder geplaagt.
8	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	8 Sommige nemen het niet serieus.	Ja Er wordt minder gepest.
9	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Of ik bijvoorbeeld ben geslagen per ongeluk.	9 Want als ze dit alemaal vertellen dan hebben ze spijt aan iedereen.	Ja Ze doen niet meer gemeen alleen grappen.
10	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Ik durf te zeggen dat iemand me uitgescheld heeft.	8,5 Ik heb er van geleerd veel geleerd.	Ja Ze pesten veel minder.
11	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Nee.	10 Omdat juf (naam klassencoach) goed heeft uitgelegt wat pesten doet enzo.	Ja Er wordt minder gepest en geplaagt.
12	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Ik mag alles zeggen wat ik wil.	10 Ze helpen me dat ik niet meer word gepest.	Ja Word minder gepest.
13	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Soms, heel soms.	10 Omdat het leuken en grappige lessen zijn.	Ja Er word niet meer gepest.
14	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Soms niet altijd.	10 Omdat het je helpt en de lessen zijn leuk.	Ja Het is rusiger.
15	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	Ja
16	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	Ja
17	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Niet echt.	10 Omdat dit veel leert over wat pesten met je doet.	Ja Nee.
18	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Soms, niet altijd. Dat ga ik niet doen anders weten jullie het toch!	10 Want nu wordt er minder gepest!	Ja Er wordt minder gepest.
19	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Nou omdat er vaker niet meer gepest word door de Geweldige Klas.	Ja
20	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	Ja
21	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Met rekenen dan heb ik de antwoord maar dat durf ik het niet te zeggen.	9 Omdat het wel werkt dat kinderen minder pesten.	Ja Er woord beter geluistert.
22	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	Ja
23	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	Ja Dat juf (naam klassencoach) heb verteld wat er moet gaan gebeuren.

	9. Is er iets veranderd bij jezelf door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?		Cijfer klas voor de lessen van De Geweldige School	Cijfer klas nu
1	Nee	1	6 Het was niet slecht ook niet goed.	8 Het gaat beter.
2	Ja	2	6 We waren veel aan het pesten.	9 We pesten veel minder.
3	Ja Gedragsbeheersing.	3	6 Omdat er veel gepest werd en gescholden.	9 Omdat er niet meer veel gepest woord en gescholden en gevochten en je mag zijn die je wilt zijn en hoe je bent.
4	Ja Dat ik niet meer ga pesten.	4	6 Omdat ik veel werd gepest.	7 Omdat het nu een beetje beter gaat.
5	Ja Ik doe niet meer mee het meelopen.	5	6 Want er was best vaak gepest.	9 Want nu wordt er minder gepest en dat vindt ik nu fijner.
6	Ja	6	4 Pesten enzo.	6 Drm.
7	Ja Ik plaag niet meer heel vaak.	7	1 Omdat er weer werd gepest.	8 Omdat er minder word gepest.
8	Ja Ik pest niet meer.	8	1 Was heel slecht.	10 Door juf Sendy zij heeft alles verteld.
9	Ja Ik doe niks meer ik zeg ook niet vieze woord.	9	6 Omdat er nog gepest werd.	9 Er word bijna niet meer gepest.
10	Ja Klein beetje. Eerst werd ik beetje snel boos en nu niet meer.	10	10 Omdat ze lief zijn.	8 Omdat er soms ruzie komt.
11	Ja Dat ik nu weet wat pesten doet met andere kinderen.	11	5 We gebruikte nog veel geweld vooral de jongens waren snel agresief.	8 Ik vind het veeel beter gegaan en we sluiten niemand meer buiten.
12	Ja Niet zoveel.	12	6 Want er werdt wel gepest maar niet zo erg.	10 Omdat er nu niet meer wordt gepest.
13	Ja Ik word niet meer gepest.	13	6 Er was veel gepest.	9 Er is minder gepest.
14	Ja Een beetje.	14	4 Het ging heel slecht.	5 Het gaat nog steeds slecht.
15	Ja	15	6	8
16	Ja	16	3 Er werd veel gepest en geplaagt.	9 Er is soms ruzie en er word soms geplaagt.
17	Ja Nee.	17	10 Dat leerden me minder boos zijn.	8 Er word nog gepest.
18	Ja Ik pest niet meer. Nu is het leuker in de klas.	18	7 Omdat niet zo goed ging toen als nu.	9 Omdat het nuu verbeterd word.
19	Ja Ik ging wel nog vaker plagen maar niet pesten.	19	8 Toen werdt er niet gepest.	4 Er wordt wel een beetje gepest.
20	Ja	20	5	8

			Het ging heel slecht.	Nu gaat het wat beter met elkaar.
21	Ja Ik word minder afgeluit in de klas.	21	7 Omdat er veel werd gepest.	9 Omdat er minder wordt gepest.
22	Ja	22	2 We konden niet goed met elkaar omgaan.	9 Het gaat steeds beter in de klas maar niet de beste kant.
23	Ja			

De Wieden

	1. Welke rol had jij voordat de Geweldige School begon? Wil je daar nog iets over vertellen?	2. Welke rol heb je nu? Wil je daar nog iets over vertellen?	3. Wordt er nu nog in de klas gepest? Wil je daar nog iets over vertellen? Als er nog wordt gepest, op welke manier wordt er dan gepest? Of hoe komt het dat er niet meer wordt gepest?	4. Als kinderen ruzie met elkaar hebben, wordt dit zonder geweld opgelost Wil je daar nog iets over vertellen? Als er geweld wordt gebruikt, wat doen de kinderen dan? Als er geen geweld gebruikt wordt, hoe wordt de ruzie dan opgelost?
1	Ik had geen van deze drie rollen Niemand heeft er iets over gezegd met rollen.	Ik heb geen van deze rollen	Soms Er wordt over uiterlijk en over je land gepest.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
2	Ik had geen van deze drie rollen Het was leerzaam om te zien.	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt De kinderen kijken.
3	Ik had geen van deze drie rollen Nee.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Soms Er wordt meer geluisterd.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Gewoon uitpraten.
4	Ik had geen van deze drie rollen Ik pestte niet, maar ik ging wel mijn eigen wegetje op.	Ik heb geen van deze rollen Ik ga iets meer met andere kinderen opschieten.	Soms Er wordt soms nog gescholden.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
5	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
6	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
7	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
8	Ik had geen van deze drie rollen Ik heb en had drie vriendinnen die gewoon met mij omgaan.	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
9	Slachtoffer Nee.	Meeloper Ik doe aardig tegen de kinderen.	Soms Als ik aardig doe dan pesten zij mij niet.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Door helpen.
10	Slachtoffer Het was niet leuk.	Slachtoffer	Soms Ruzie en soms schelden met handgebaren en met k.	Nooit, er wordt altijd geweld gebruikt in een ruzie Dan gaan ze flipen en boos worden.
11	Slachtoffer	Slachtoffer	Vaak Omdat ik van paarden hou en dan zeggen ze paardkop.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
12	Slachtoffer	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt

13	Slachtoffer	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
14	Meeloper Nou ik weet niet echt waarom ik het deed.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Soms Nou ze gaan je beetje slaan en schelden over je familie.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Nee niet echt.
15	Meeloper Nee.	Meeloper Nee.	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
16	Meeloper /	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt Als er ruzie met geweld is is het een kleine conflict dat groot word verteld het is 2x gebeurd.
17	Meeloper Ja ik moest wel mee lopen want ander gingen ze mij pesten of over mij roldellen.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Soms/ nooit Nee.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Uitpraten met een meester/ juf.
18	Meeloper	Ik heb geen van deze rollen	Soms Over iemand ze uiterlijk.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Meestal wel geweld.
19	Meeloper Als er een ruzie is dan ga ik altijd met die gene mee maar ik doe niks bij die gene.	Meeloper	Nooit Nou sommige kinderen praten over je moeder.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Dan gaan ze vechten.
20	Slachtoffer en meeloper Nee.	Meeloper Ik word minder gepest.	Soms Met handgebaren/ woorden.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Dan gaan ze niet met elkaar om en word er genegeert.
21	Slachtoffer en meeloper	Meeloper	Vaak Over mijn moeder en over mijn uiterlijk.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
22	Slachtoffer en meeloper Werd wel gepest en om dat te voorkomen liep ik soms mee.	Slachtoffer Half. soms wel soms niet.	Soms Met/ door roddels.	Soms wordt er geen geweld gebruikt Gescholden worden zeker negeren vaak ook vechten soms bijna niet.
23	Pester en meeloper	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt

	5. Durf jij in de klas te zeggen wat jij graag wil zeggen? Kun je een voorbeeld geven waar je wel of niet iets over durft te zeggen in de klas?	6. Welk cijfer geef je de lessen van de Geweldige School? Waarom geef je dit cijfer?	7. Welk cijfer gaf je de klas voordat jullie de lessen van de Geweldige School kregen? Waarom geef je dit cijfer?
1	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Omdat het een goede zaak is voor kinderen die woorden gepest.	9 Omdat het gelijk begon over pesten dat moest stommen.
2	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Als het niet met het werk te maken heeft dan niet maar anders wel.	10 Omdat het leerzaam is en het is spanend en leuk.	5 Omdat het toen niet goed ging maar nu wel.
3	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Dat ik iemand verklikt.	8 Omdat het heel leerzaam is.	6 Omdat het toen niet zo goed ging want er waren veel waarschuwingen.
4	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	8 Omdat het wel helpt, maar sommige kinderen beseffen het niet.	5 Omdat er vroeger veel gepest werd.
5	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	5
6	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	4

7	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Omdat het echt goed helpt.	6 Omdat het toen veel slechter ging.
8	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Als ik iets leuks heb gedaan.	10	6
9	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Want soms durf ik niet voor de klas te staan.	8 Omdat er soms wordt gepest.	6 Want toen was er steeds gepest.
10	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Het is heel leuk en juf Candy is heel lief.	4
11	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Omdat het werkt in de klas.	1 Omdat toen iedereen werd gepest.
12	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	5
13	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	1 Ik vind dat (onleesbaar woord) wat mag doen.
14	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	8 Omdat juf (naam klassencoach) ons heel erg heeft geholpen.	6,5 Omdat het heel slecht ging in de klas.
15	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Nee.	9	7
16	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Het is leerzaam je ziet dat de kinderen schrikken wat ze doen en ze proberen het te verbeteren.	4 Het was altijd gepest.
17	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Nee.	8 Het is goed om te stoppen met pesten. Sommige verhalen zijn wel leuk en spannend.	6 Ik vond het wel slecht maar niet heel erg.
18	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	5 Omdat het snel fout ging.
19	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Want sommige dingen zijn privé.	10 Omdat we steeds iets aardiger worden tegen elkaar.	2 We sloegen scholden en pesten.
20	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Dat we het alleen samen kunnen.	8 Het heeft ons veranderd (op aardige manier).	6 We kunnen meer doen.
21	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Ik zelf vind het leuk dus ja daarom dus.	4 Het ging slecht.
22	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Uitlachen, pesten.	9 Het heeft heel veel geholpen.	6 Het ging mega slecht: pesten/ vechten enz....
23	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	4

	8. Is er iets veranderd in de klas door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?	9. Is er iets veranderd bij jezelf door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?	Cijfer klas nu
1	Ja Kinderen pesten minder, maar ze schelden nog wel.	Nee En ik wordt nog ook gepest over me land en uiterlijk.	8
2	Ja Er wordt minder gepest en er wordt meer geholpen.	Ja Als er iets is gebeurt kan je best helpen.	8
3	Ja	Nee Ik blijf aardig doen tegen kinderen.	7,5

	We luisteren veel meer naar de meester dan eerst.		
4	Ja Er word veel minder gescholden.	Ja Er besef het meer hoe andere zich voelen.	8
5	Ja Er word minder gepest.	Ja Ik scheld minder.	8,5
6	Ja Het pesten is nu al iets minder geworden.	Ja Dat schelden meer pijn doet dan slaan.	8,5
7	Ja Alles.	Ja Beter luisteren beter concentreren.	8
8	Ja Minder gepest.	Ja Ik durf meer te zeggen.	8
9	Ja Ekaar uitlachen.	Ja Toen wist ik niet wat ik zegde.	8,5
10	Ja Van alles wat.	Ja Veel.	8,5
11	Ja Er word minder gepest.	Ja Er is mider gepest.	6
12	Ja We zijn rusteger.	Ja Ik ben meer aardig.	9,5
13	Ja We pesten niet meer zo vaak.	Ja Ik kan me zelf zijn.	7
14	Ja Niet meer gepest en de sweer is veranderd.	Ja Ik scheld niet meer zoveel en pest ook niet meer veel.	8
15	Ja We kunnen beter samen werken. Er is minder ruzie.	Ja Ik zoek geen ruzie meer.	8
16	Ja Wat veranderd is dat we alles gewoon rustig tegen elkaar vertellen alleen om de regels in de klas.	Ja Als er ruzie is loop ik meestal weg of je moet me nijdig (boos/ woedend) maken.	10
17	Ja We roldelen haast niet meer luistere beter zijn aardige voor elkaar.	Ja Ik scheld minder, loop niet meer mee met kinderen als ze gaan pesten dan loop ik gewoon weg.	8,5
18	Ja Minder pesten. De handgebaren gebeuren vaak.	Ja Vroeger schelden ik meer dan nu.	8
19	Ja We pesten niet meer heel erg.	Ja Ik sla niet meer of ik scheld niet meer.	7
20	Ja We zijn rustiger.	Ja Ik roep niet heel vaak door de klas.	6
21	Ja Het pesten.	Ja Ik ben gestopt met mee lopen.	8
22	Ja Minder ruzie, pesten.	Ja Ik ben minder meeloper.	8,5
23	Ja Nou eerst werd er veel gepest de sfeer was slecht zulke dingen.	Ja Kheb minder ruzie geen discussies met de meester over bepaalde dingen.	7,2

	8. Is er iets veranderd in de klas door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?	9. Is er iets veranderd bij jezelf door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?	Cijfer klas nu
1	Ja Kinderen pesten minder, maar ze schelden nog wel.	Nee En ik word nog ook gepest over me land en uiterlijk.	8
2	Ja Er word minder gepest en er wordt meer geholpen.	Ja Als er iets is gebeurt kan je best helpen.	8

3	Ja We luisteren veel meer naar de meester dan eerst.	Nee Ik blijf aardig doen tegen kinderen.	7,5
4	Ja Er word veel minder gescholden.	Ja Er besef het meer hoe andere zich voelen.	8
5	Ja Er word minder gepest.	Ja Ik scheld minder.	8,5
6	Ja Het pesten is nu al iets minder geworden.	Ja Dat schelden meer pijn doet dan slaan.	8,5
7	Ja Alles.	Ja Beter luisteren beter concentreren.	8
8	Ja Minder gepest.	Ja Ik durf meer te zeggen.	8
9	Ja Ekaar uitlachen.	Ja Toen wist ik niet wat ik zegde.	8,5
10	Ja Van alles wat.	Ja Veel.	8,5
11	Ja Er word minder gepest.	Ja Er is mider gepest.	6
12	Ja We zijn rusteger.	Ja Ik ben meer aardig.	9,5
13	Ja We pesten niet meer zo vaak.	Ja Ik kan me zelf zijn.	7
14	Ja Niet meer gepest en de sweer is veranderd.	Ja Ik scheld niet meer zoveel en pest ook niet meer veel.	8
15	Ja We kunnen beter samen werken. Er is minder ruzie.	Ja Ik zoek geen ruzie meer.	8
16	Ja Wat veranderd is dat we alles gewoon rustig tegen elkaar vertellen alleen om de regels in de klas.	Ja Als er ruzie is loop ik meestal weg of je moet me nijdig (boos/ woedend) maken.	10
17	Ja We roldelen haast niet meer luistere beter zijn aardige voor elkaar.	Ja Ik scheld minder, loop niet meer mee met kinderen als ze gaan pesten dan loop ik gewoon weg.	8,5
18	Ja Minder pesten. De handgebaren gebeuren vaak.	Ja Vroeger schelden ik meer dan nu.	8
19	Ja We pesten niet meer heel erg.	Ja Ik sla niet meer of ik scheld niet meer.	7
20	Ja We zijn rustiger.	Ja Ik roep niet heel vaak door de klas.	6
21	Ja Het pesten.	Ja Ik ben gestopt met mee lopen.	8
22	Ja Minder ruzie, pesten.	Ja Ik ben minder meeloper.	8,5
23	Ja Nou eerst werd er veel gepest de sfeer was slecht zulke dingen.	Ja Kheb minder ruzie geen discussies met de meester over bepaalde dingen.	7,2

Gravin Aleidaschool

	1. Welke rol had jij voordat de Geweldige School begon? Wil je daar nog iets over vertellen?	2. Welke rol heb je nu? Wil je daar nog iets over vertellen?	3. Wordt er nu nog in de klas gepest? Wil je daar nog iets over vertellen? Als er nog wordt gepest, op welke manier wordt er dan gepest? Of hoe komt het dat er niet meer wordt gepest?	4. Als kinderen ruzie met elkaar hebben, wordt dit zonder geweld opgelost Wil je daar nog iets over vertellen? Als er geweld wordt gebruikt, wat doen de kinderen dan? Als er geen geweld gebruikt wordt, hoe wordt de ruzie dan opgelost?
1	Geen antwoord Ik had wel een rol maar ik weet het niet meer.	Ik heb geen van deze rollen Ik heb geen rol.	Soms Nee.	Nooit, er wordt altijd geweld gebruikt in een ruzie Nee.

2	Slachtoffer en meeloper Soms slachtoffer en dee soms ook mee pesten omdat ik bang was!!	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
3	Pester en meeloper	Meeloper	Soms Er worden altijd wel opmerkingen gemaakt.	Soms wordt er geen geweld gebruikt
4	Pester en slachtoffer In groep 7 werd ik een beetje gepest en daarna werd ik een beetje een pester.	Ik heb geen van deze rollen We zijn aardig tegen elkaar.	Soms/ nooit Er word nu heel weinig gepest.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
5	Meeloper	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
6	Meeloper	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
7	Slachtoffer Ik was wel een slachtoffer, maar niet heel de periode voordat de geweldige school.	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
8	Slachtoffer Nee.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Soms Dat je op elkaar let (gemeen opletten) of er wordt geslagen in sommige spelletjes.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Nee sorry.
9	Slachtoffer Maar dat kwam door mensen uit groep 8 die tijd door hun werd ik gepest.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt Uitpraten/ uitschelden.
10	Slachtoffer Nee.	Slachtoffer Nog steeds.	Vaak	Soms wordt er geen geweld gebruikt
11	Ik had geen van deze drie rollen Nee.	Ik heb geen van deze rollen Nee.	Soms/ nooit Ik kan het niet echt goed uitleggen.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Rustig praten.
12	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms Eigenlijk alleen met ruzies.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
13	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms Uitlachen.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
14	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
15	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms Er gebeurt soms echt heel weinig een akefietje.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld Ruzies worden hier opgelost met uitpraten.
16	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Soms	Soms wordt er geen geweld gebruikt
17	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Nooit	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld

18	Ik had geen van deze drie rollen	Ik heb geen van deze rollen	Nooit Als er wordt gepest is het via telefoons.	Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld
----	---	------------------------------------	---	--

	5. Durf jij in de klas te zeggen wat jij graag wil zeggen? Kun je een voorbeeld geven waar je wel of niet iets over durft te zeggen in de klas?	6. Welk cijfer geef je de lessen van de Geweldige School? Waarom geef je dit cijfer?	7. Welk cijfer gaf je de klas voordat jullie de lessen van de Geweldige School kregen? Waarom geef je dit cijfer?
1	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Nee.	7,5 Er word minder gepest.	7 Er werd wel gepest maar het ging wel goed.
2	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9 Ik dee soms wel mee maar ben best blij dat het zo is gegaan want nu durf ik op te komen en zonder de geweldige klas niet.	2
3	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Omdat je er echt veel van leer.	5
4	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen En dat komt omdat we elkaar al 3 jaar kunnen.	9,9 Net geen 9 en net geen 10 een 9,9.	3 Er werd veel gepest.
5	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	4
6	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	4
7	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Ik durf het meeste wel te zeggen, maar bijv. als ik iets heb gedaan met iemand die gepest wordt of ruzie heeft, durf ik dat niet te zeggen uit angst om benaderd te worden door hun.	8	4
8	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Nee sorry.	10 Het is leuk en heel heel goed.	2 Ik werd erg gepest en anderen ook.
9	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Ik durf gwn alles te zeggen.	7,5 Het is maar 1x in de maand.	6,5 Het ging niet bepaald perfect.
10	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Dat vind ik eng.	4 Ik vind het saai.	1
11	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen Ik durf alles te zeggen.	10 Het helpt.	7 Omdat het heel goed gaat.
12	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	8 Omdat niet veel kinderen geconcentreert bezig zijn.	6 Er waren vaker ruzies en meer gepeste kinderen.
13	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10 Ze helpen je goed met problemen.	5 Het ging niet zo goed toen.
14	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9,5 Het zijn leuke lessen.	5,5 Het ging toen niet zo goed.
15	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9 Het heeft veel geholpen.	7
16	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	7

			Omdat er toen veel fout ging in de klas.
17	Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	9	8
18	Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen Alle twee eigenlijk.	9 Omdat het veel beter gaat maar het kan altijd nog beter.	6 Ik had er nooit echt last van maar soms wel.
	8. Is er iets veranderd in de klas door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?	9. Is er iets veranderd bij jezelf door de lessen van de Geweldige School? Kun je vertellen wat er wel of niet is veranderd?	Cijfer klas nu
1	Ja Er word minder gepest.	Nee Ik vind het van niet misschien andere kinderen wel.	8,5
2	Ja Ja, er word niet meer gepest en ook niet meer brutaal tegen de juffen.	Ja Het peste is wel verrandert en het brutaliteit in de en ik durf mezelf te zijn!	8,5
3	Ja Minder kinderen die gepest worden en minder geweld.	Ja Ik pest bijna niemand meer.	10
4	Ja Heeeeel veeel gepest en nu minder veeel minder.	Ja Minder arrogant reageren.	9,7
5	Ja Praten op een normale toon.	Ja Ik pest niet meer.	9
6	Ja Veel minder ruzie.	Ja Ik voel mij beter.	8
7	Ja De klas is rustiger geworden door de lessen en ook gezelliger.	Ja Ik durf meer te zeggen in de klas en ik durf mijn mening meer te geven.	9,5
8	Ja Er woord minder gepest.	Ja Ik durf stekker te staan.	7
9	Ja Heel veel	Ja Ik durf gwn te zeggen wat ik wil ik ben zelfverzekerd.	10
10	Nee Omdat het gewoon hetzelfde als eerst.	Nee Gewoon niet.	4
11	Ja Vroeger werd er meer gepest in de klas.	Ja Zo veel.	10
12	Ja Kinderen zijn aardiger voor elkaar.	Ja Ik ben minder brutaal.	9
13	Ja Er word niet veel gepest.	Nee Ik ben hetzelfde.	8
14	Ja Er word nog heel, heel, heel zelden gepest.	Nee Er is bij mij niks veranderd.	9
15	Ja We gaan beter met elkaar om.	Nee Ik heb nooit gepest, dus er is niet echt iets veranderd.	9,5
16	Ja Er wordt haast helemaal niet meer gepest.	Ja Ik kan door de lessen veel oplossen zonder geweld.	9
17	Ja We zijn nu rustiger.	Ja Ik ben rustiger.	9,5
18	Ja We zijn gezelliger geworden.	Nee Ik ben niet heel erg veranderd.	9

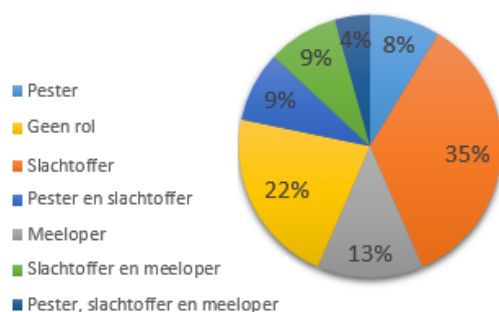
Bijlage 3. Tabellen en cirkeldiagrammen vragenlijst

Rollen van de kinderen voordat De Geweldige School begon

1. Welke rol had jij voordat de Geweldige School begon?	De Wereldwijzer 23 kinderen	De Wieken 23 kinderen	Gravin Aleidaschool 18 kinderen
Pester	2	0	0
Slachtoffer	8	5	4
Meeloper	3	6	2
Ik had geen van deze drie rollen	5	8	8
Pester en slachtoffer	2	0	1
Pester en meeloper	0	1	1
Slachtoffer en meeloper	2	3	1
Pester, slachtoffer en meeloper	1	0	0
Geen antwoord	0	0	1

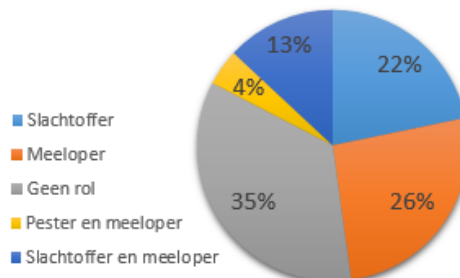
Welke rol hadden de kinderen?

De Wereldwijzer

Welke rol hadden de kinderen?

De Wieken

Welke rol hadden de kinderen?

Gravin Aleidaschool

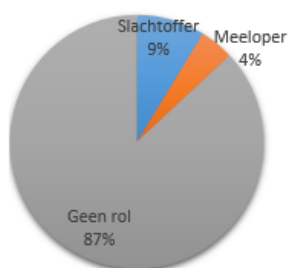

Rollen van de kinderen nu

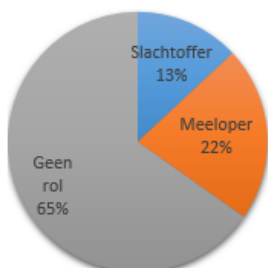
2. Welke rol heb je nu?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Pester	0	0	0
Slachtoffer	2	3	1
Meeloper	1	5	1
Ik heb geen van deze drie rollen	20	15	16
Pester en slachtoffer	0	0	0
Pester en meeloper	0	0	0
Slachtoffer en meeloper	0	0	0
Pester, slachtoffer en meeloper	0	0	0

Welke rol hebben de kinderen?

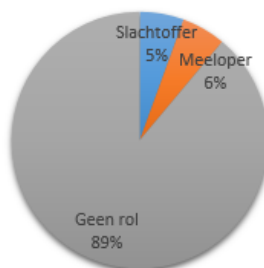
De Wereldwijzer

De Wieken

Gravin Aleidaschool

Verschil rol voordat De Geweldige School begon (toen) en rol nu (nu)

De Wereldwijzer		De Wieken	
Toen	Nu	Toen	Nu
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Meeloper	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Meeloper	Geen van deze rollen/ helper	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Meeloper	Slachtoffer	Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Slachtoffer	Meeloper
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Slachtoffer	Slachtoffer
Slachtoffer	Slachtoffer	Slachtoffer	Slachtoffer
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Slachtoffer	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Slachtoffer	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Meeloper	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Meeloper	Meeloper
Slachtoffer	Geen van deze rollen	Meeloper	Geen van deze rollen
Pester	Geen van deze rollen	Meeloper	Geen van deze rollen
Pester	Geen van deze rollen	Meeloper	Geen van deze rollen
Slachtoffer en meeloper	Geen van deze rollen	Meeloper	Meeloper
Slachtoffer en meeloper	Geen van deze rollen	Slachtoffer en meeloper	Meeloper
Pester en slachtoffer	Geen van deze rollen	Slachtoffer en meeloper	Meeloper
Pester en slachtoffer	Geen van deze rollen	Slachtoffer en meeloper	Slachtoffer
Pester, slachtoffer en meeloper	Meeloper	Pester en meeloper	Geen van deze rollen

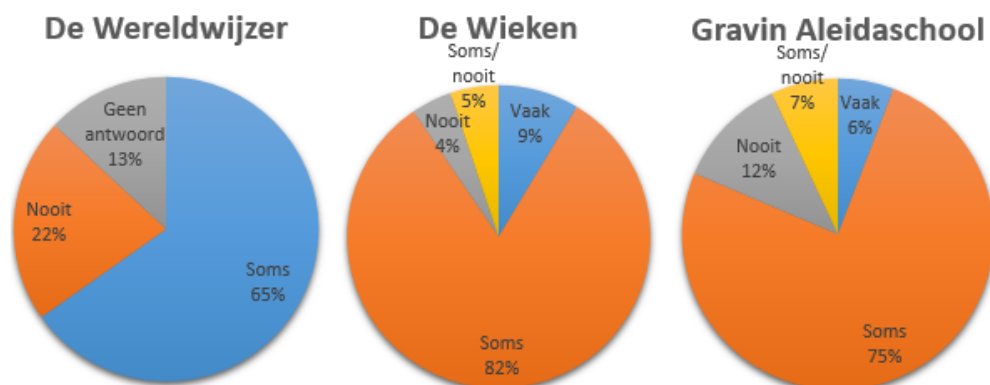
Verschil rol voordat De Geweldige School begon (toen) en rol nu (nu), vervolg

Gravin Aleidaschool	
Toen	Nu
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Geen van deze rollen	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Slachtoffer
Slachtoffer	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Geen van deze rollen
Slachtoffer	Geen van deze rollen
Meeloper	Geen van deze rollen
Meeloper	Geen van deze rollen
Pester en slachtoffer	Geen van deze rollen
Pester en meeloper	Meeloper
Slachtoffer en meeloper	Geen van deze rollen
Geen antwoord	Geen van deze rollen

Wordt er nu nog in de klas gepest

3. Wordt er nu nog in de klas gepest?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Vaak	0	2	1
Soms	15	19	13
Nooit	5	1	2
Soms/ nooit	0	1	2
Geen antwoord	3	0	0

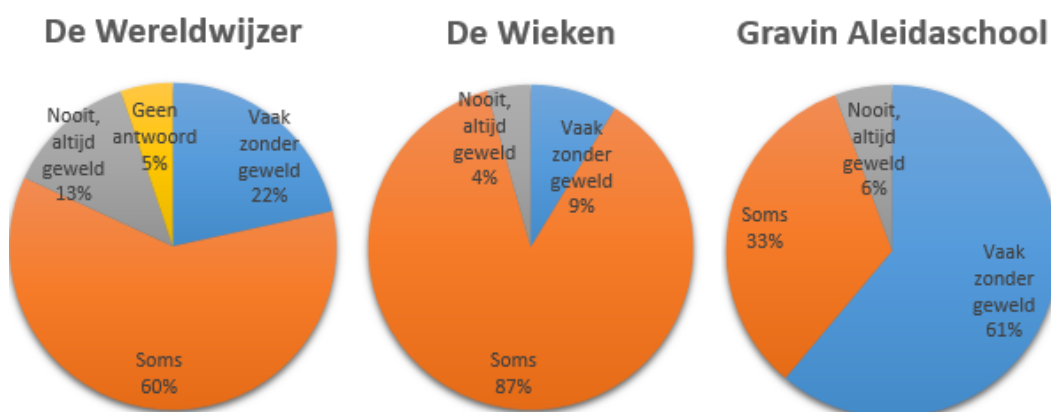
Wordt er nog gepest?

Ruzie wordt zonder geweld opgelost

4. Als kinderen ruzie met elkaar hebben, wordt dit zonder geweld opgelost	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Vaak wordt het op een andere manier opgelost, dus zonder geweld	5	2	11
Soms wordt er geen geweld gebruikt	14	20	6
Nooit, er wordt altijd geweld gebruikt in een ruzie	3	1	1
Geen antwoord	1	0	0

Wordt een ruzie zonder geweld opgelost?

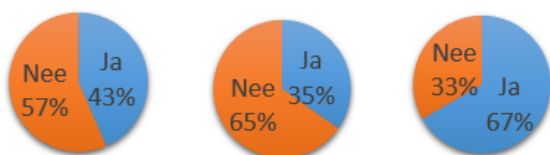

Durven kinderen te zeggen in de klas wat zij willen zeggen

5. Durf jij in de klas te zeggen wat jij graag wil zeggen?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Ja, ik durf alles te zeggen wat ik wil zeggen	10	8	12
Nee, ik durf niet alles te zeggen wat ik wil zeggen	13	15	6

Durven de kinderen alles te zeggen?

De Wereldwijzer De Wieken Gravin Aleidaschool

Cijfers per klas voor de lessen van De Geweldige School

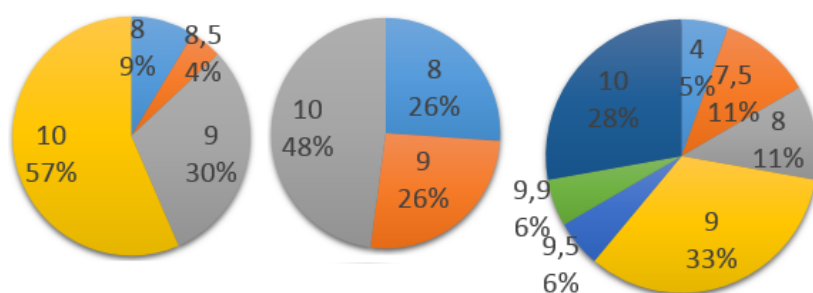
6. Welk cijfer geef je de lessen van de Geweldige School?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	1
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
7,5	0	0	2
8	2	6	2
8,5	1	0	0
9	7	6	6
9,5	0	0	1
9,9	0	0	1
10	13	11	5

Cijfer lessen van De Geweldige School

De Wereldwijzer

De Wieken

Gravin Aleidaschool

Cijfers klas voor de lessen van De Geweldige School

7. Welk cijfer gaf je de klas voordat jullie de lessen van de Geweldige School kregen?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
0	0	0	0
1	2	2	1
2	1	1	2
3	1	0	1
4	2	5	3
5	2	5	2
5,5	0	0	1
6	9	7	2
6,5	0	1	1
7	2	1	4
8	1	0	1
9	0	1	0
10	2	0	0

Cijfers klas nu, aantallen per school

Cijfer klas nu	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	1	0	1
5	1	0	0
5,5	0	0	0
6	1	2	0
6,5	0	0	0
7	1	2	1
7,2	0	1	0
7,5	0	1	0
8	7	9	2
8,5	0	6	2
9	9	0	5
9,5	0	1	3
9,7	0	0	1
10	2	1	3

Vershil cijfer klas voor en na de lessen van De Geweldige School

De Wereldwijzer			De Wieken			Gravin Aleidaschool		
Voor lessen	Nu	Vershil	Voor lessen	Nu	Vershil	Voor lessen	Nu	Vershil
6	8	+2	9	8	-1	7	8,5	+1,5
6	9	+3	5	8	+3	2	8,5	+6,5
6	9	+3	6	7,5	+1,5	5	10	+5
6	7	+1	5	8	+3	3	9,7	+6,7
6	9	+3	5	8,5	+3,5	4	9	+5
4	6	+2	4	8,5	+4,5	4	8	+4
1	8	+7	6	8	+2	4	9,5	+5,5
1	10	+9	6	8	+2	2	7	+5
6	9	+3	6	8,5	+2,5	6,5	10	+3,5
10	8	-2	4	8,5	+4,5	1	4	+3
5	8	+3	1	6	+5	7	10	+3
6	10	+4	5	9,5	+4,5	6	9	+3
6	9	+3	1	7	+6	5	8	+3
4	5	+1	6,5	8	+1,5	5,5	9	+3,5
6	8	+2	7	8	+1	7	9,5	+2,5
3	9	+6	4	10	+6	7	9	+2
10	8	-2	6	8,5	+2,5	8	9,5	+1,5
7	9	+2	5	8	+3	6	9	+3
8	4	-4	2	7	+5			
5	8	+3	6	6	0			
7	9	+2	4	8	+4			
2	9	+7	6	8,5	+2,5			
			4	7,2	+3,2			
Totaal		+58	Totaal		+69,7	Totaal		+67,2
Gem.		+2,6	Gem.		+3,0	Gem.		+3,7

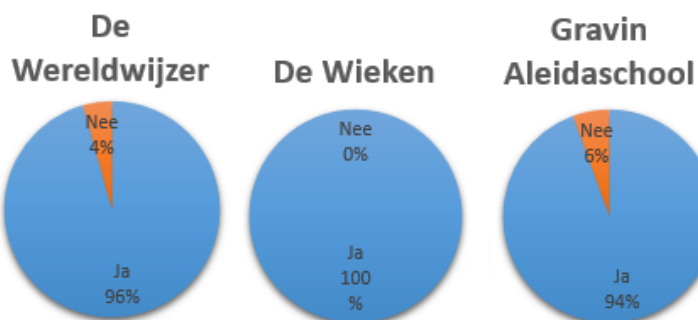
Gemiddelde cijfer klas voor en na lessen van De Geweldige School

	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Gemiddelde cijfer klas vóór de lessen van De Geweldige School	5,5	4,9	5
Gemiddelde cijfer klas nu	8,1	8	8,7

Is er iets veranderd in de klas door de lessen van De Geweldige School

8. Is er iets veranderd in de klas door de lessen van de Geweldige School?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Ja	22	23	17
Nee	1	0	1

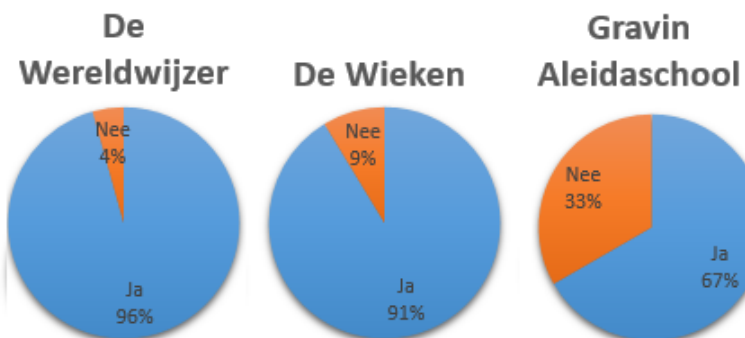
Is er iets veranderd in de klas?

Is er iets veranderd bij leerlingen voor de lessen van De Geweldige School

9. Is er iets veranderd bij jezelf door de lessen van de Geweldige School?	De Wereldwijzer	De Wieken	Gravin Aleidaschool
Ja	22	21	12
Nee	1	2	6

Is er iets veranderd bij de kinderen?

Bijlage 4. Antwoorden kennistoets

Waarom denk je dat de klassencoach van De Geweldige School lessen in jullie klas heeft gegeven?
x

Welke vormen van geweld kun je opnoemen?

Schelden, slaan, schoppen, bedreigen, chanteren, afpersen, vandalisme, doodslag, moord, oorlog, wapen geweld, aanranding, verkrachting, pesten, discriminatie, cyberpesten.

Welke oorzaken zijn er van geweld? Hoe komt het dat er geweld is?

Stoer doen, erbij horen, geld, anders zijn, discriminatie, media, status, macht, opvoeding, omgeving, vrienden, zelfverdediging, angst, onzekerheid, ruzie, in het verleden slachtoffer geweest, agressie, karakter (manier van reageren op frustraties, irritaties en stressvolle situaties), drugs/ alcohol.

Wat zijn de gevolgen van geweld voor de dader?

Wordt verhoord, opgepakt, voor de rechter, strafblad, gevangenis, taakstraf, straf, last van geweten, angst, nachtmerries, spijt, vrienden verliezen, slachtoffer worden.

Wat zijn de gevolgen van geweld voor het slachtoffer?

Eenzaam, gekwetst, pijn, angstig, laag zelfbeeld, onzeker, depressief, trauma, slecht slapen, minder concentreren, bang om naar school te gaan, nachtmerries, zelfmoord, wraak nemen.

Kun je de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen?

Vaak zie je dat eerst iemand slachtoffer is en later een dader wordt.

Voorbeeld, je wordt uitgescholden, dus je bent slachtoffer en je scheld terug waardoor je een dader bent.

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Plagen is af en toe, gelijkwaardig en is een grapje die door de ander ook als grapje wordt opgevat.

Pesten is ongelijkwaardig, meer tegen 1 structureel voor de een een grapje voor de ander heel kwetsend.

Wat werkt wel om pesten te stoppen?

Door afspraken met de groep te maken en de hele groep te laten inzien wat ze de ander aandoen. Het inlevend vermogen van de ander moet vergroot worden.

Het groepsgedrag belonen als ze zich aan de afspraken houden.

Wat werkt niet om pesten te stoppen?

Het straffen van de dader of het slachtoffer alleen maar weerbaarbaar maken en niets met de groep doen.

Wat is gewenst gedrag?

Naar elkaar luisteren, aardig zijn, de ander in zijn waarde laten, complimenten geven.

Schrijf hieronder een compliment over een kwaliteit van de juffrouw/ meester.

Belangrijk hierin is dat het gaat over wat iemand goed kan, een kwaliteit. Het gaat dus niet om een compliment over het uiterlijk of karakter.

Hoe vond jij het om een inhoudelijk compliment te krijgen van een ander in de complimentenles? Waarom?

x

Welke afspraken zijn er in de klas gemaakt om op een positieve manier met elkaar om te gaan?

Per klas verschillend

Hebben jullie in opdrachten geleerd om op een positieve manier met elkaar om te gaan?

Wat voor opdrachten?

Opdrachten uit het boekje 'Treiterkoppen, achtbanen en cupcakes', o.a. complimenten geven, positief roddelen, toneelstukken met ongewenst en gewenst gedrag.

Bijlage 5. Uitwerking kennistoets

De Wereldwijzer

	Waarom denk je dat de klassencoach van De Geweldige School lessen in jullie klas heeft gegeven?	Welke vormen van geweld kun je opnoemen?	Welke oorzaken zijn er van geweld? Hoe komt het dat er geweld is?	Wat zijn de gevolgen van geweld voor de dader?	Wat zijn de gevolgen van geweld voor het slachtoffer?
1	Omdat er veel gepest word en dan kan ze het uitleggen wat het is en dan word	Discriminatie cyber geweld fysiek pesten schelden, vechten, pesten, plagen	Omdat sommige mensen maken ruzie en kinderen pesten ook	Als het op school is moet je naar de directeur en als je boven de twaalf ben moet je naar een jeugd gevangenis tot de 18 en boven de 18 moet je naar de gevangenis	Dan voelt hij/zij zich niet goed
2	Om het pesten en het gescheld te stoppen en er geen ruzie's komen	Racisme, discriminatie, vechten, pesten, cybergeweld buitensluiten	Door bv vals te beschuldigen en die ander zegt dan van niet en dan schelden en dan een gevecht	Taakstraf of naar de gevangenis	Pijn, angst, verdriet
3	Omdat er heel veel gepest werd en gevochten.	Vechten, pesten, ruzie, schelden en buitensluiten.	Door en niet met die gene eens zijn, dingen door vertellen en vechten.	Pesten, schelden, vechten, meelopen, schreeuwen.	Er over praten zelf oplossen, voor je zelf opkomen
4	Dat er minder gepest moet worden en juf (naam klassencoach) geeft ons ook tips en er moet niet gediscrimineert worden	Pesten Discriminatie Mishandelen	Pesten. Dat mensen woorden gepest door zijn uiterlijk en dat die misschien arm is	Weet ik niet	Weet ik niet
5	Omdat daarvoor wel best veel gepest wordt	Discrimineren, stalken, pesten, schelden	Dat als iemand iets doet wat hij niet wilt wordt hij boos dan hebben ze ruzie en dan gaan ze vechten, schelden	Dat de slachtoffer aangifte gaat doen	Dat hij aangifte kan doen bij de politie
6	Om minder gepest te worden en minder ruzie en plagen en schelden	Pesten en schelden en plagen	weetniet	Slaan en schoppen	Niks doen
7	Om te verzorgen dat er niet word gepest en minder geweld word gebruikt	Schelden, slaan, schoppen	Omdat er sommige mensen schoppen of uitschelden en dan komt er ruzie	Dat de dader misschien een slachtoffer word	Dat de slachtoffer misschien een dader word
8	Omdat er gepest word	Slaan, roddelen, pesten, plagen, schelden	Omdat gepest werd		
9	Omdat er werd gepest en buiten gesloten	Vechten – schelden – pijn doen rodelen	Door ruzie en pesten	Hij kan naar de gevangenis gaan	Hij krijgt pijn
10	Om niet te pesten en om lief te zijn	X	X	Dader slaat vecht maar slachtoffer gaat naar juf of naar zijn moeder ofzo maar dader is gemeen	Slachtoffer slaat maar dader begint

11	Nou in onze klas werd vroeger een beetje gepest. En nog meer dingen en mensen waren ook buitengesloten in onze klas	Schoppen duwen schelden.	Door ruzie ze gaan dan schelden tegen elkaar en dan beginnen ze te vechten schoppen.	De dader word misschien een slachtoffer	De slachtoffer word misschien een dader.
12	Om dat ze wil dat er minder wordt gepest en dat kinderen uit de klas geen zelfmoord plegen	Sexiwele geweld online geweld en noormaals geweld	Omdat mensen heel snel denken dat ze iemand kennen maar soms is het niet zo bijvoorbeeld bij skype	Als een dader wordt betrapt als hij of zij iets doet en je bent nog tussen 17 of 20 dan als je later gaat werken kan je niet met babys werken want dan heb je een strafblad	De dader is verdrietig en bang want hij of zij denkt dat de dader hij of zij komt opzoeken!
13	Om goed met elkaar kunnen gaan	Pesten schelden uiterlijk pesten		slachtoffer	Dader
14	Dat deze klas anders was hier werd veel gepest en gescholden en buitengesloten dus daarom	Bedreigen Pesten Uitschelden Discrimineren	Dat je heel boos ben deze kinderen worden snel boos en ze doen mensen naa dan komt er ruzie	Dan krijg je straf of zeggen ze niet meer doen	De slachtoffer word een dader
15	Omdat er veel gevochten werd in onze klas en gepest	Cibergeweld Discriminatie Pesten Bedreigen		Hij woord opgesloten of woord het slachtoffer	Hij woord geslagen en word de dader
16	Omdat er veel werd gepest	Pesten plagen buitensluiten roddelen vechten	Meestal vechten het komt door iemand beschuld hem de andere die en dan word het vechten	Ze worden bijna nooit beschuldigd	Die worden soms beschuldigd
17	Omdat er het gepest werd	Discrimineren Op het internet	Dat je heel er boos bent	Meelopers	Gepest Bedreigt
18	Omdat er veel werd gepest en gevochten	Schelden Discrimineren Vechten	Omdat als iemand een grapje maakt maar de andere vond de grap niet leuk en dan komt er ruzie	straf	Pijn bloed huilen
19	Zodat er niet gepest wordt en we later goed met mensen omgaan	Slaan Duwen	Ruzie dat ze niet goed met elkaar om gaan		Ze kunnen boos/ verdrietig zijn misschien zelfmoord plegen
20	Omdat er veel gepest werd geroldeld	Stalken, pesten, discrimineren	Meestal zijn er geweld over duwen enzovoort	Dat hij gepakt woord dus dader is de gene die pest	Dat ie michien pijn heeft kan ook met woorden
21	Omdat ze wil dat pesten gaat stoppen	Kwetsen, vechten, discrimineren	Door bijv: door dat je iets lelijks aan hebt of dat je per ongeluk doet	Problemen krijgen	Dat het je kwetst maar dan heb je geen problemen
22	Dat er minder gepest of buiten gesloten wordt en eerst werd er gepest en buiten gesloten.	Discriminatie, schelden, pesten, zelfmoord.	Zelfmoord of weglopen van huis.	Ze moeten naar de gevangenis	Ze plegen zelfmoord. Weg lopen van huis.

	Kun je de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen?	Wat is het verschil tussen plagen en pesten?	Wat werkt <u>wel</u> om pesten te stoppen?	Wat werkt <u>niet</u> om pesten te stoppen?
1	Ja kijk als ik zeg tegen jan oo pim zeg dat jij een klootzak ben en dan wordt hij boos op hem terwijl jan het heb gezegd	Pesten is vaak met z'n allen en plagen is alleen	Om niet op elkaar te reageren	Om toch bijv. te zeggen van he dikzak dat moet je dan niet zeggen
2	Je begint als slachtoffer en als je de dader pijn doet wordt je zelf de dader en de ander wordt dan slachtoffer	Plagen is als grap en met vrienden met pesten probeer je iemand pijn te doen	Negeren en geen aandacht geven	Terug schelden en vechten
3	Dan woord die gene ook slachtoffer en dan ben jij dader	Plagen is soms grapig en pesten doet heel veel pijn.	Er over praten en voor je zelf opkomen	NIKS je kan alles er tegen doen.
4	Als je iemand uitscheld ben je de dader en als de gene jou uitscheld ben jij de slachtoffer	Pesten is iets ergs en plagen is niet zo erg	Les krijgen en je moet het niet doen	Dat je zegt wat ga je pesten wat ga je pesten
5	De dader doet dingen wat niet mag de slachtoffer doet dingen wat juist wel mag.	Plagen zijn grapjes en pesten is geen grapje.	Om met een groepje te zeggen hou toch op pesten is niet leuk want je kwetst iemand.	Om alleen te kijken wat de pester doet.
6	Nee.	Plagen doe je alleen pesten doe je samen.	Weet ik niet.	Niks te doen.
7	Nee.	Plagen is voor de lol dus dat je niemand kwetst en pesten is juist dat je iemand kwetst.	Zeggen tegen de juf.	Om hun te negeren.
8	Dan zou het niet leuk zijn voor me zelf en voor de ander.	Plagen is ja jij hebt een groote oor pesten is nog ergere dingen bv schelden of dikzak of.	Dat ze minder pesten.	Dat er nog gepest woord.
9	Dat de slachtoffer woord dader en de dader word slachtoffer.	Plagen dan vind iedereen het leuk pest dan vind de ander het niet leuk.	Een erge straf geven.	Dat je alleen maar zeg stop er mee.
10	Dader is dat iemand vecht slaat enzo maar slachtoffer doet niks.	Plagen is tong uitsteken, maar pesten is erg ze maken zichzelf ook dood, maar bij plagen niet.	We doen lief tegen elkaar maar er wordt wel best veel ruzie.	X
11	De dader gebruikt geweld tegen de slachtoffer en de slachtoffer word geslagen of hij/zij word gescheld.	Plagen is een soort grap dat bedoelen ze niet echt en pesten doet echt pijn de mensen weten niet wat ze voelen en dat vind ik heel erg.	Om er over te praten.	Om er niet over te praten dan gaan de mensen juist meer pesten.
12	Ja de slachtoffer wordt ook een dader omdat zij of hij ook heeft gescholden.	Plagen is een grapje en pesten doet iemand pijn.	Er niks van aantrekken negeren.	Terug pesten.
13	Dader wat hij bij iemand doet slachtoffer wat iemand bij hem gedaan heeft.	Plagen maak je met hem grapje pesten is geen grapje.	Aardig met elkaar zijn.	Dat je steeds onaardig ben tegen anderen.
14	De dader word slachtoffer en de slachtoffer word de dader.	Plagen kan je grapjes maken, pesten doe je iemand pijn.	In onze klas niks. Meschien wel beetje maar echt nooit helemaal stoppen.	Om te praten met kinderen.
15	Dan woord de dader het slachtoffer en slachtoffer dader.	Plagen is voor de grap en pesten niet.	Het uitpraten.	

16	De dader is eigenlijk de pestkop en de slachtoffer heeft niks gedaan.	Pesten: daar pleegen meestal kinderen zelfmoord. Plagen: dan lachen ze je uit om je uiterlijk.	Gezellig doen.	Niet steeds doorgaan.
17	Dader: is pester. Slachtoffer: is iemand die niks doet.	Pesten is hele tijd doet. Plagen is dat je een keer doet.	Veel straf geeft.	Hun niet straf geven.
18	Omdat daders zo zijn geboren.	Plagen is als een grapje bedoeld en pesten is letterlijk bedoeld.	Hele erge straf.	Trug doen.
19	De dader die pest en is niet verdrietig maar de slachtoffer die wordt gepest en is verdrietig (en onzeker van zichzelf).	Plagen is niet erg. Pesten kan mensen de veel onzeker maken.	Elkaar helpen dingen oplossen en geen meeloper worden.	
20	Dader is iemand die pest en slachtoffer iemand die het meemaakt.	Plagen is dat doe je met vrienden of allen net als pesten maar heel anders.	Niet elkaar bijten sluiten.	Elkaar wel buiten sluiten.
21	Een dader doet iets slecht slachtoffer = dat heb bijv de de slachtoffer gebeurd.	Plagen is een grapje maar pesten is echt dat je iemand kwetst.	Door vrienden met elkaar worden of elkaar te helpen of activiteiten te maken.	Door niet te helpen of geen activiteiten doen over pesten.
22	Nee, sorry.	Pesten doe je met een groep en plagen doe je met je vrienden.	Helemaal niks. Je moet zelf stoppen.	Verder gaan met pesten.

	Wat is gewenst gedrag?	Schrijf hieronder een compliment over een kwaliteit van de juffrouw/meester.	Hoe vond jij het om een inhoudelijk compliment te krijgen van een ander in de complimenten? Waarom?	Welke afspraken zijn er in de klas gemaakt om op een positieve manier met elkaar om te gaan?	Hebben jullie in opdrachten geleerd om op een positieve manier met elkaar om te gaan? Wat voor opdrachten?
1		Aardig Grappig Cool Lief	Leuk want dan weet je toch wat ze over je denken	Stil zijn Luisteren Op je zelf letten	
2	Als je niet pest en aardig bent tegen iedereen	Grappig	Leuk het geeft me een fijn gevoel	Dat we aardig voor elkaar zijn rustig in de klas zijn dat we naar elkaar luisteren	Ja.
3		Aardig, sociaal, en altijd leuke kleren. Vrolijk, leuk, grappig, behulpzaam ze kan goed les geven.	Aardig, leuk, heel vriendelijk	Geen, het gaat van zelf.	Heel erg en bedankt voor alles!! ☺
4	Aardig zijn	Dat de juffrouw goed les geeft	Weet ik niet	Wij zijn aardig voor elkaar wij luisteren naar elkaar	Weet ik niet
5	Aardig, lief, leuk, beleefd.	Ze is lief, leuk, ze helpt veel met ons.	Leuk want het is gewoon fun als je het ziet of terugleest en je krijgt een prettig gevoel.	Aardig zijn voor elkaar, luisteren naar elkaar.	Ja, de complimente opdracht.
6	Weet ik niet.	Goed lesgeven.	Leuk: drm.	?weet niet.	? weet niet.
7	Dat je aardig bent tegen anderen.	Juf (naam juffrouw) kan goed les geven.	Heel aardig omdat me het een goed gevoel geeft.	Naar elkaar luisteren.	Weet ik niet meer.
8	Ze wel lieve dingen nog soms zegen.	Dat ze soms mee helpt.	Heel leuk dat er wel elke dag kan geburen.	We zijn aardig voor elkaar en leten op ons zelf.	Was leuk dat van een persoon kompieten moeten op schrijven.

9	Aardig zijn lief zijn.	Dat ze het heel goed doet om er voor te zorgen dat pesten stopt.	Ik voel me anders het is heel lief.	Wij luisteren naar elkaar, wij zijn aardig voor elkaar.	Dat we met ze alle spelen.
10	X	Ze is lief maar ze is ook heel blij soms.	Omdat ze niet meer gemeen zijn.	Slachtoffer zijn je moet naar de juf als je word gepest.	X
11	Aardig lief beleefd.	De juf is een lief juf ze laat pesten ook stoppen en ook geweld.	Het deed iets met mij ik was blij ik vond het heel leuk om te krijgen.	Als je ruzie hebt moet je niet gelijk geweld gebruiken en het met elkaar omgaan.	We hadden geen opdrachten maar we hadden er wel over gepraat.
12	Bijvoorbeeld als je een boer laat pardon zeggen.	Als de juf voorleest zit ik echt in het verhaal volgens mij had de juf in groep 5 al av 4 uit.	Leuk om ook eens een compliment te krijgen.	Wij luisteren naar elkaar. Wij zijn rustig in de klas. Wij zijn aardig voor elkaar.	Opdrachten met complimenten niet van je lichaam maar iets dat je goed kan.
13	Niet goeie gedrag.	Dat ze erlijk.	Heel erg leuk en blij.	Aardig tegen elkaar zijn.	Positieve (omgaan) roddelen.
14	Dat iedereen lief doet dat ze niet roddelen en dat ze niet schelden.	Jufvrouw (naam juffrouw) geeft goed les en is een lief juf.	Eigenlijk beetje beter gevoel want ze menen het toch niet.	Wij zijn aardig voor elkaar, wij luisteren naar ekaar.	Met elkaar te werken.
15	Lief en aardig.	Lief aardig.	Leuk.		Kledingbank.
16	Dat je een leuke gedrag hebt en je bent er aan gewend.	Nou, de juf zorgt ook meestal dat het gezellig wordt in de klas en dat is heel lief.	Lief omdat ze vertellen wat ik ben en hoe ik ben.	Beleefd zijn tegen elkaar.	Ik denk het.
17	Aardig.	De juf leert ons en ze is aardig.	Leuk.	Wij luisteren elkaar. Wij zijn rustig in de klas. Wij zijn aardig voor elkaar.	Naar de kledingbank gegaan.
18	Aardig zijn.	Ze is niet gemeen.	Heel leuk wand dat gebeurt niet vaak.	We luisteren naar elkaar. We zijn rustig in de klas. We zijn aardig voor elkaar.	Over elkaar positief praate.
19	Niet pesten, helpen en wordt aub geen meeloper!	Ze is heel lief. Ze helpt ook wel kinderen die gepest worden.	Aardig, omdat het leuk is om te horen maar het voelt echt alsof het nep is. Ze zeggen sorry maar ze gaan alsnog door met pesten.	Niet slaan, lief zijn, steunen elkaar.	Ja. Lief zijn en aardig.
20	Dat.	Mijn juf kan lief zijn en streng ze geeft ons traktatie als we allemaal goede cijfer halen.	Het was heel leuk.	Dat we naar elkaar moeten luisteren.	Dat we naar de kledingbank moesten gaan.
21	Dat je luistert niemand pesten en niemand buitensluiten.	Ze is grappig en lief.	Leuk want het geef je een fijn gevoel.	Luisteren, aardig voor elkaar zijn.	Door met elkaar te spelen en omgaan.
22	Heel goed luisteren.	Goed uitgelegt bedankt.	Normaal.	Heleboel.	Ja, minder pesten.

De Wieken

	Waarom denk je dat de klassencoach van De Geweldige School lessen in jullie klas heeft gegeven?	Welke vormen van geweld kun je opnoemen?	Welke oorzaken zijn er van geweld? Hoe komt het dat er geweld is?	Wat zijn de gevolgen van geweld voor de dader?	Wat zijn de gevolgen van geweld voor het slachtoffer?
1	Nou kijk, onze klas zat niet op een rijtje. Iedereen schold elkaar uit, we schoppen elkaar en slaan en daarom denk ik dat juf (naam klassencoach) lessen gaf.	Schoppen, slaan.	Roddelen, grapjes.		
2	Omdat er gepest werd.	Schoppen, slaan, mishandeling en schelden.	Omdat mensen stoer willen doen. mensen zijn onzeker en gaan dan geweld gebruiken om zeker te worden.	Soms heeft de dader er spijt van.	Verdriet, pijn, gekwetst, huilen.
3	Omdat we niet rustig ware en niet aardig.	Aardig?	Want we (niet leesbare woorden).	Aardig zijn?	Niet aardig zijn?
4	Zodat we leren normaal met elkaar om te gaan.	Schelden, schoppen, slaan, dreigen.	Ziekenhuis, eeuwige pijn, pijn in je hart. Omdat mensen zogenaamd gelijk moeten zijn.	Blij, tevreden, voelt zich stoer.	Verdrietig, pijn, eenzaam, boos.
5	Omdat er gepest en gescholden, geslagen, geschopt word.	Dreigen, schopen, slaan, bedreigen.	Ruzie krijgen door stokers.	Gevangenis straf of straf krijgen.	Pijnlijk kwetsen enzo.
6	Omdat het in de klas een gahos was en dat iedereen elkaar pesten en er werd geweld in de klas gebruikt.	(onleesbaar woord) maken en naar elkaar toe gooien scharen gebruiken als schoppen slaan.	Gewonden naar het ziekenhuis.	Spijt.	Verdriet soms zelfmoord.
7	Om kinderen minder te laten schelde en geweld gebruiken en om minder te pesten.	Pesten, uitschelde, schope, slaan, syberpesten, trijtere, iriteren, rodelen.	Ruzie maken, gewoon leuk vinden om elkaar pijn te doen (dat doe ik niet)	Mischien spijt hebben, vindt het leuk.	Kwetsen, pijn, vindt het niet leuk, van binnen held die genen, heulen, bang zijn.
8	Omdat er wordt gepest en rare handgebaren wordt gebruikt.	Schoppen, slaan, duwen enzo.	Er wordt geschopt en geslagen dat komt omdat er wordt gepest.	Straf.	Bloed of veel pijn, kwetsen.
9	Omdat het niet goed ging in de klas.	Schoppen, slaan, schelden, uitdagen, irriteren.	Omdat ze van ruzie houden.	Hij wordt slachtoffer.	Die word dader.
10	Omdat er veel foute dingen in de klas gebeuren en dat ze dat wil oplossen want dan hoeft de meester ook niet boos te worden.	Schelden, schoppen, slaan, irriteren, uitdagen, knijpen.	Als iemand uit daagd wat je niet zo leuk vind dan word je automatisch boos en dan schop je of sla je degene die je uitdaagd.	Straf waarschuwingen de gevangenis in.	Veel pijn en wilt soms vaak nemen op degene die jou veel pijn heeft gedaan.

11	Omdat het niet goed gaat.	Schelden, slaan, schoppen, bijten, enz.	Je heb ruzie. Omdat iedereen wel is boos is.	Je hebt er spijt van.	Je bent verdrietig of boos.
12	Omdat er veel fout ging zoals schelden, ruzie en brutaliteit in deze klas was en dat verranderd moest worden.	Huishoudelijk geweld, schelden, schoppen, slaan, steken, of kort om alles wat pijnlijk is dus ook gebaren, mishandeling en woorden.	Boosheid, vraakzucht.	Straf, problemen, misschien vaak.	Pijn, verdriet, woedde misschien zelfs overleiding of leiding tot zelfmord.
13	Om te helpen en ons te leren wat pesten is.	Slaan, schoppen, (soort) schelden.	Stoer doen, boosheid, zelfverdedigen.	Bepaldden straffen, zoals de gevangenis.	Heeft pijn is verdrietig, kwetsen.
14	Omdat dan ze wilt dat er niet meer gepest woord en dat de school beter woord.	Pesten slaan enz.	Mensen gaan pesten omdat ze wraak willen nemen toen hun gepest vroeger waren.	Dat ze er spijt van gaan krijgen.	Gekwetst.
15	Omdat het niet zo goed ging.	Slaan, schoppen, schelden en cyberpesten.	Mensen zijn onzeker.	Die word gestraft.	Die gaat zich niet goed voelen.
16	Omdat we pesten in de klas en ze wi helpen.	Slaan pesten.	Verdriet omdat de een het doet en de andere meedoen.	Gesprek straf.	Verdriet en boos.
17	Om pesten en schelden te stoppen.	Pesten, schelden, vechten, opstoken.	Doordat mensen ruzie krijgen en met andere mensen over gaat roddelen.	Staf, een naar leven, zich schuldig voelen.	Pijn, woedend, kwetsen.
18	Omdat onze klas een probleem klas was en het ging niet goed niemand luisterde naar de meester.	Dat ze regels maaken in de klas en dan bespreken.	Geweld is om dat er veel mensen broer en zus is en als die broer overleden is en dan hebben ze kinderen en die lijken erop en dan gaan ze slaan.	gekwets	Heel verdrietig.
19	Omdat het niet niet zo goed ging in de klas.	Pesten schopen slaan pesten en uitdagen.	Vechtende mensen was ik niet maar ik denk dat ze dat afgezien is.	Boosheid.	Pijn.
20	Omdat het slecht ging de sfeer was rottig er werd gepest vechten discriminatie.	Bekvechten vechten discriminatie dreigementen.	Ik denk omdat de sfeer soms nog rot ruzie discriminatie.	Straffen met waarschuwingen t-kaarten.	Gekwest voelen.
21	Omdat de laatste tijd meer geweld of gescholden werd gebruikt en zei wilt dat dat veranderd.	Slaan, schelde, schoppen.	Er zijn meestal groepen die elkaar niet mogen die gaan rodellen of zoiets en dan komt ruzie.	Straf.	Je denkt of hij nog iets gaat doen (je word bang als hij geen straf meer heef) (hij is de dader).
22	Zo dat we aardig woorden zo dat we niet gaan slaan zo dat we niet gaan pesten.	Scheldden, schoppen, slaan, pesten, buiten sluiten, uitdagen.	Om mennsen te pesten vinden ze vijn.	Vijn, stoer.	Verdrietig, boos.

	Kun je de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen?	Wat is het verschil tussen plagen en pesten?	Wat werkt <u>wel</u> om pesten te stoppen?	Wat werkt <u>niet</u> om pesten te stoppen?
1	De dader word de slachtoffer en de slachtoffer word dader.	Plagen is een sort grapje. Pesten is sort pijnlijk.	Naar je meester gaan, naar je moeder gaan, met iemand over praten.	Zelf pesten, er op in gaan.

2	Als je slachtoffer bent en je ziet mensen pesten, ga je mij pesten om erbij te horen.	Plagen is voor de gijn, maar kan uitlopen tot pesten,	Om tegen de pesters te zegen dat als dat met hun gebeurt hun ook niet leuk zouden vinden.	Als je mee gaat pesten word het steeds erger.
3	?	Plagen is dat je egt naar iemand zegt bijvoorbeeld je praat over je moeder en bij pesten niet.	Je moet gewoon nee zegen.	Als je niets zegt.
4	Als iemand gepest is wordt hij meestal zelf de pestkop.	Plagen is als grapje bedoelt, pesten is sirieus	De dader er op aan spreken, het negeren zodat het vanzelf stopt.	Het opzoeken, gemeen doen.
5	/	Plagen is in het begin leuk en daarna wordt het bloed irritant pesten is egt van dat dat elke dag opnieuw gebeurd en opnieuw en opnieuw.	Degene helpen of tegen zijn ouders zeggen of tegen een leerling.	Om het gewoon te laten gaan als je het ziet of weet.
6	Als het slachtoffer de dader gaat pesten.	Plagen is een grapje maken en pesten is door gaan de hele tijd grapjes maken.	Naar de meester gaan.	Negeren.
7	Als je eerst slachtoffer ben wordt je boos en dan ga je het terug doen.	Plagen is voor de lol en pesten is gewoon gemeen.	Altijd zeggen dat je dan het plagen was of ben.	Gewoon door blijven pesten.
8	De dader is niet en de slachtoffer gebeurt het.	Plagen kan voor de grap zijn en pesten is niet leuk.	Goed naar de meester luisteren. En aardig doen tegen elkaar.	Elkaar opstok om iemand te sc.
9	Dader word slachtofer, slachtofer word dader.	Plagen is een grapje en pesten is dat je het meent.	Niet meer te doen.	Om een wet te schrijven.
10	Als er iemand gepest wordt dan wilt het slachtofer soms vaak nemen en dan wordt de slachtofer automatisch de dader.	Plagen is dat je een soort grap maakt en pesten is iemand irriteren.	Samen oplossen of gewoon stoppen met pesten.	Terug te slaan of te schoppen.
11	Als je slachtoffer bent en je gaat naar een andere school dan ben je bang dat je weer slachtoffer wort en dan wort je maar dader.	Plagen is leuk en pesten niet.	Naar de mester gaan. Stop zegen.	Terug pesten!
12	Als je slachtoffer bent en je wil die genen trug pakken word je dader en als je dader was en iemand neemt vaak op je ben je slachtoffer geworden.	Plagen is als grap en pesten is toch ook haat verheid wat mee speeld.	Er achter aan gaan op een normale manier en misschien normaale maatregelen.	Geweld.
13	Meestal als iemand gepest is gaat degene zelf daarna ook pesten.	Plagen kan nog pesten niet. Pesten verwoest LEVENS.	Respect hebben en normaal met elkaar omgaan.	Terugdoen.
14	Weet niet.	Plagen is een soort geintje en pesten is dat er de hele tijd over je gepraat.	Naar de meester of de directeur gaan en negeren.	Als je de hele tijd hun laat doen wat hun willen je moet er iets aan doen!
15	Dader kon slachtoffer worden en andersom.	Plagen is leuk. Pesten is niet leuk.	Negeren.	Terug pesten.
16	Nee.	Plagen is b.v. een petje rond laten gaan van iemand. Pesten is gemeen doen over bv. Iemands uiterlijk en verdriet doen.	Leten wat het is.	Straf.
17	Daders doen iets en het slachtoffer wilt het dan ook doen.	Plagen is een klein grapje en pesten is erger.	Erover praten.	Niets doen.

18	Nou ze gaan zelf doen.	Is een beetje ieriteeren en pesten is slaan uit schelde.	Negeren.	Mee doen.
19	?	Plagen is 1 keer en pesten is elke dag.	Goed erover praten.	Het zegen.
20	Daders worden niet geboren maar gemaakt.	Plagen is een grap en pesten is serieus.	De sfeer verbeteren discriminatie of rascisme te stoppen in de klas.	Elkaar discrimineren.
21	De dader word niet geboren maar gemaakt en slachtoffer word geboren.	Plagen is leuk en voor de lol maar pesten is echt iemand bang maken.	Om de pesters te laten schrikken van hun daden.	Ze laten zien wat ze doen want daar moeten ze om lachen.
22	Als je meer met de dader gaat spelen dan leert je de dader stoute dingen en dan wordt je dader.	Plaagen is leelijke dingen zeggen, maar pesten is slaan met kanker schelden en nog veel meer.	Lessen te krijgen over niet pesten.	Geen lessen krijgen en niks doen als iemand pest.

	Wat is gewenst gedrag?	Schrijf hieronder een compliment over een kwaliteit van de juffrouw/meester.	Hoe vond jij het om een inhoudelijk compliment te krijgen van een ander in de complimentenles? Waarom?	Welke afspraken zijn er in de klas gemaakt om op een positieve manier met elkaar om te gaan?	Hebben jullie in opdrachten geleerd om op een positieve manier met elkaar om te gaan? Wat voor opdrachten?
1	Aardig zijn.	Meester is aardig. We leren alles.	Ik kan.	We zijn aardig, we maken geen rare hand gebaren.	Heel soms. In de gym zoal elkaar vertrouwen.
2	Voor elkaar opkomen en de pesters aan te spreken.	Hij kan lief zijn, maar ook heel streng maar meestal is dat dan ook nodig.	Ik werd er erg blij van.	We zijn aardig. We maken aardige gebaren. Iedereen mag zijn wie die is.	Komplimenten geven, in de kring staan en de pesters moesten proberen naar binnen te gaan.
3	Gewoon.	Niks.	Ja.	Geen rare handgebaren, aardig.	Dat we (onleesbare woorden) vallen en iemand moet je vangen.
4	Niet bezig doen, geen kapsonis hebben.	Hij is aardig en we leren veel van hem.	Heel leuk en ik had het gevoel dat ze meende.	Alle afspraken van juf (naam klassencoach).	Ja, vingers opsteken, we spreken ekaar op een nette manier aan, we gebruiken alleen nederlandse woorden, we gebruiken geen rare handgebaren.
5	Normaal niet schelden niet slaan niet vechten.	De meester kan goed les geven.	Heel leuk het legt eraan of het klopt.	We zijn aardig voor elkaar. We maken aardige handgebaren. Iedereen mag zijn wie die is.	Ja, omdat we aardig tegen iedereen moesten zijn.
6	Elkaar comlimenten geven.	Meester is altijd heel geduldig toppie meester!	Het was fijn dat je komt weten dat ze ook anders denken over.	Niet niet zeggen samen werken aardig zijn.	Potje pesten samen werken.
7	Aardig, lief, betrouwbaar	De meester kan goed les geven.	Leuk en aardig ik werd er ook vrolijk van waarom nou gewoon.	- we zijn aardig. - we maken aardige gebaren. - iedereen mag zijn wie die is.	Ja met alle meiden uit de klas op een stoel zitten en in het gym lokaal iemand op vangen.
8	Gewoon aardig en normaal.	Kan goed streng zijn en soms wel aardig.	Ik von het wel leuk en je wordt er vrolijk van.	1. we zijn aardig. 2. we maken aardige handgebaren.	Elkaar vertrouwen.
9	Goed gedrag.	Goed uitleggen.	Het was fijn (onleesbare woorden).	Aardige hand gebaren maken, een ander helpen, zijn wie je bent.	Vertrouwen in een ander.

10	Heel aardig zijn goed luisteren niet irriteren niet pesten.	De meester kan goed taal rekenen en spelling uitleggen.	Leuk omdat je dan blij wordt van de complimenten die je allemaal krijgt.	Aardig zijn luisteren naar de meester niet elkaar pesten.	Weet ik niet meer.
11	Aardig en leuk doen.	Hij doet altijd anderen leuken dingen dan anderen leraren.	Leuk. Omdat heb je blij maakt van binnen.	Aardig zijn, geen raare gebare maken.	Ja! Positief rodelen en vertrouwensval.
12	Normaal, niet met geweld, aardig en positief.	De meester kan leuke dingen verzinnen om met ons te doen.	Ik vond het wel leuk, ik denk vaak dat ik niks waard ben enzo maar als je dat leest krijg je toch een beetje hoop voor het leven.	- we zijn aardig. - we maken aardige handgebaren. - je mag zijn wie je bent.	Ja, zo al vertrouwings opdrachten en dat je genoeg positiefs kan zeggen in plaats van dat negatieven.
13	Een normaal grapje.	De manier van les geven is heel goed.	Heel leuk ik was vrolijk ze gaven complimenten.	• netjes praten. • aardig zijn. • respect hebben.	Samenwerken, vertrouwen.
14	Aardig praten naar elkaar luisteren.	Kan goed streng zijn en goed lessen geven.	Dan krijg je te horen waar je goed in bent enz.	1. we zijn aardig. 2. we maken aardige hand gebaren. 3. iedereen mag zijn wie hij is.	Elkaar vertrouwen.
15	Aardig geen rare hand gebaren.	De bedachte straffen.	Leuk je krijgt een keer een compliment krijgen in plaats van schelden.	We zijn aardig! We maken aardigen handgebaren! Iedereen mag zijn wie hij is.	Vertrouwingsval dat is op elkaar vertrouwen.
16	Normaal doen.	Hij doet het goed om ruzie's op te lossen.	Leuk want ik krijg wijinig complimenten van klasgenoten.	1. aardige handgebaren. 2. we zijn aardig. 3. iedereen mag zijn wie hij is.	Ja in de kring komen.
17	Aardig, luisterd, pest niet.	Hij blijft meestal rustig, kan goed les geven.	Ja wel leuk, want dan durf je nog meer over dat onderwerp te praten.	We hebben 6 regels en als je ééntje overtreed krijg je een officiële waarschuwing.	Ja maar ik kan het niet uitleggen.
18	Aardig doen.	Meester.	Leuk en aardig.	We zijn aardig.	Nee.
19	Aardig, vriendelijk en nettjes.	Goed de klas behouden.	Super coole les. Je wordt er vrolijk van.	Geen rare hand gebaren enz.	Ja, complimenten geven.
20	Dat het goed gaat geen ruzies meer.	Soms goet les geven.	Ik vond het wel leuk hoe mensen over mij dachten.	De regels die we af hebben gesproken met elkaar.	Het boek treiterkoppen achtbanen en cupcakes.
21	Lief leuk en aardig zijn maar soms kan je dat niet altijd en zoiezo niet brutaal zijn.	De bedachte straf zijn best wel goed bedacht.	Ik vond het leuk niet perse om te krijgen maar dat iemand weer heel blij word van wat je doet dat je die complimenten gaf en iedereen zei dat mij complimenten mooi waren.	1. we zijn aardig tegen elkaar. 2. we maken leuke n handgebaren. 3. iedereen mag zijn wie hij is.	Elkaar steunen en elkaar vertrouwen en het woordje niet zeggen hahaha.
22	Niet bezig doen.	Hij kan heel goet lessen geven en heel aardig.	Vijn, omdat je complimenten krijgt.	Wij hebben oranje blat daar staan de regels.	Leuke en aardige.

Gravin Aleidaschool

	Waarom denk je dat de klassencoach van De Geweldige School lessen in jullie klas heeft gegeven?	Welke vormen van geweld kun je opnoemen?	Welke oorzaken zijn er van geweld? Hoe komt het dat er geweld is?	Wat zijn de gevolgen van geweld voor de dader?	Wat zijn de gevolgen van geweld voor het slachtoffer?
1	Omdat we waren eerst geen leuke klas maar door de lessen van de geweldige school wel.	Pesten, vechten, uitschelden, uitdagen, discriminatie.	Bij een groep willen horen.	Hij kan gestraft worden zelf de slachtoffer worden een strafblad krijgen.	Niet meer op straat durven komen.
2	Om ons daar alles over te leren en dat je het later zelf ook niet gaat doen.	Uitschelden, uitdagen, discrimineren, stoer doen, bedreigen, slaan en schoppen.	Verveling, verdediging, stoer doen, gedwongen worden, bij horen.	Voor de rechter, aangiften.	Je word niet blij, je vergeet het nooit.
3	Om het pesten en de drukte te stoppen in de klas.	Discrimineren, uitschelden, uitdagen, bedreigen, knockpartijen, slaan, schoppen.	Verveling, verdediging, om erbij te horen en stoer doen.	Voor de rechter, aangiftes, straffen.	Je word er niet beter/ vrolijk van. Je vergeet het nooit.
4	Omdat ze pesten en geweld wilt voorkomen.	Pesten, duwen, slaan, foto's op internet, schoppen, schelden.	De dader gaat slaan.	Hij kan zelf gepest worden.	Hij/ zij kan zelf gaan pesten, kan zelfmoord plegen.
5	Omdat er gepest werd en het was onrustig. En sommige kinderen waren brutaal.	Racisme, pesten, schelden, mishandelen, bedreigen.	Omdat ze zich willen verdedigen.	Het slachtoffer kan aangifte doen bij de politie en de dader kan een strafblad krijgen of nog erger: ze kunnen in de gevangenis komen.	Pijn en ze kunnen niemand meer vertrouwen.
6	Om een leuke/ goeien klas van te maken.	Schelden, vechten, discriminatie, pesten.	Om bij een groep te horen of om stoer te zijn.	Strafblad of er word aangiften gedaan, slecht toekomst.	Durf nergens meer heen of gaat het zelfde doen.
7	Omdat er eerst veel gepest werd en omdat ze sommige kinderen niet in bedwang konden houden.	Schoppen, slaan, schelden en mishandelen.	Nou problebleemen thuis of dat hij zelf ook een slachtoffer is geweest of stoer doen.	Straf of problemen.	Niet veilig voelen bij digene. Pijn doen en gewoon minder zelfvertrouwen.
8	Omdat er werd gepest en brutaal.	Cyberpesten, uitschelden, slaan/ schoppen.	Dat mensen over andere grenze gaan.	Verdritig.	Ze kunnen aangifte doen en.
9	Omdat er gepest werd en omdat we druk zijn.	Pesten.	Om stoer te doen ze voellen ze misschien de baas.	Je gaat de verkeerde kant op je kun problemen krijgen.	Dan voel je je verdrittig.
10	Omdat wij vroeger en nu een drukke klas zijn.	Uitschelden.	Om stoer te doen.	Hij in de gevangenis belande.	Nacht merries.
11	Omdat er <u>werd</u> gepest.	Schelden, mishandelen, schoppen, slaan, cyberpesten, discriminatie.	De dader is zelf gepest, de ander doet het terug.	Die wordt slachtoffer.	Die wordt dader.

12	Omdat we eerst een slechte klas waren.	Pesten, uitschelden, chanteren.	Om stoer te doen.	Dat hij een strafblad kan krijgen.	De slachtoffer wordt gepest.
13	Om geweld en pesten in de klas te stoppen.	Pesten, slaan, schoppen, schelden, bedreigen, misbruiken.	De dader kan bang zijn of werdt zelf gepest.	Dat hij geen vrienden maakt.	Dat hij niet graag naar school wil.
14	Omdat het met ons niet zo goed ging: veel gepest, uitschelden, brutaliteit.	Slaan, schoppen, trappen.	Pesterij.	Aangifte op dader, strafblad.	Onzeker.
15	Omdat er veel gepest werd.	Pesten met woorden.	Pijn, spijt.	Spijt.	Pijn, peste.
16	Omdat ze pesten wil stoppen.	Pesten, schelden, schoppen, slaan, belachelijk maken, irriteren.	Als je iets anders ben dan anderen word je gepest.	Gevangenisstraf, time-out waarschuwingen, terug worden gepest, genegeerd worden.	Pijn, onzekerheid, later ook pester worden, durft het tegen niemand te zeggen.
17	Omdat er veel gepest werd en we gingen niet normaal met elkaar om.	Pesten, schelden, slaan, schoppen, uitlachen.	Als er ruzie is. Of als ze boos zijn.	Je voelt je raar en je kan gestraft worden.	Je voelt je alleen en buitengesloten.

	Kun je de wissel-werking tussen dader en slachtoffer uitleggen?	Wat is het verschil tussen plagen en pesten?	Wat werkt <u>wel</u> om pesten te stoppen?	Wat werkt <u>niet</u> om pesten te stoppen?
1	Als je dader bent en je word geslagen word je slachtoffer en als je slachtoffer ben en je slaat iemand dan word je dader.	Plagen is een grapje pesten niet.	Voor de slachtoffer opkomen er niet aan medoen.	Eraan meedoen.
2	Slachtoffer scheld, dader scheld.	Plagen is voor de grap en neem je niet serieus en pesten neem je wel.	Praten met die gene, negeren dan stopt het misschien vanzelf.	Terug schelden, erop reageren, met niemand er over praten.
3	Slachtoffer scheld ↔ dader scheld = wisselwerking.	Plagen: doet niet veel met je/ beetje voor de grap. Pesten: doet veel met je, vergeet je nooit.	Negeren/ erover praten.	Terug schelden/ geheimhouden.
4	Dader word slachtoffer, slachtoffer word dader.	Plagen = grapjes maken ezov. Pesten = duwen schelden nare dingen doen ezov.	Weet ik niet.	Door te gaan en mee helpen met pesten.
5	Als de dader het slachtoffer iets doet en het slachtoffer doet iets terug wordt de dader het slachtoffer en het slachtoffer de dader.	Plagen is een geintje en dat is leuk maar pesten is niet leuk meer.	Prten met de dader en het niet geheim houden.	Terug schelden slaan of schoppen en geheim houden.
6	De dader scheld de slachtoffer uit en als de slachtoffer het terug scheld dan is hij ook dader en de andere slachtoffer.	Plagen is een een grapje en pesten niet.	Voor het slachtoffer opkomen.	Eraan meedoen.
7	Als iemand jou pest en jij gaat terug pesten ben jij van slachtoffer naar dader gegaan.	Plagen kan nog leuk zijn. Pesten is gewoon iritant en gemeen.	Hem of haar slaan en anders naar een leraar of je ouders gaan, negeren.	Suf in een hoekje zitten of zeggen dat je het echt niet leuk vind.
8	Als iemd me uitscheld laat ik gaan. 2x doe ik terug.	Peste kwets mense meer.	Hart staan op je voeten.	Alles late gaan.

9	Als je een dader ben dan pest je iemand en een slachtoffer is dan voel je je niet veilig, bang, verdrietig.	Plagen is een grapje, pesten is dat je elke dag niet aardig doet tegen die gene zoals slaan, schelden.	Om niet te pesten.	Als je door gaat met pesten.
10	Die scheld en dan scheld die andere terug.	Plag is voor de lol maar pesten doet pijn.	Met die gene praten.	Lekker door laten gaan.
11	De dader scheldt en het slachtoffer scheldt terug.	Plagen is dollen pesten is gemeen doen.	Erop letten.	Meedoen.
12	Als je scheld ben je een dader en dan word jij uitgescholden dan is hij de dader.	Plagen is een grapje, pesten niet.	Negeren.	Terug reageren.
13	Als de dader scheld naar het slachtoffer en het slachtoffer doet het terug dan is hij dader en de vorige dader wordt slachtoffer.	Plagen dat is nog een beetje grappig en vind het slachtoffer nog een beetje leuk en pesten is gemeen.	Om pesters te straffen.	Lachen en meelopen.
14	Dader word slachtoffer, slachtoffer word dader.	Plagen is niet zo héél erg maar pesten wel heel erg.	Opkomen voor elkaar.	Eraan mee doen aan de pesterijen.
15	Nee.	Pesten raakt mensen plagen kan een grapje zijn.	Opkomen.	Meelopen.
16	Dader → slachtoffer pesten Slachtoffer → terugpesten.	Plagen kan leuk zijn, pesten niet.	Juf (naam klassencoach) en negeren.	Zeggen stop, hou op. Want dat vinden ze leuk en dan gaan ze door.
17	Nee.	Plagen is nog een grapje, pesten is geen grapje.	Om voor de gepeste iemand op te komen.	Als je niks doet.

	Wat is gewenst gedrag?	Schrijf hieronder een compliment over een kwaliteit van de juffrouw/meester.	Hoe vond jij het om een inhoudelijk compliment te krijgen van een ander in de complimentenles? Waarom?	Welke afspraken zijn er in de klas gemaakt om op een positieve manier met elkaar om te gaan?	Hebben jullie in opdrachten geleerd om op een positieve manier met elkaar om te gaan? Wat voor opdrachten?
1	Aardig en normaal.	Ze helpt ons altijd als we er nodig hebben.	Leuk dan krijg je meer over je zelf te weten.	We leten op ons zelf. We praten op een normale toon. We luisteren naar elkaar. We helpen elkaar.	Ja.
2	Hulp, respect.	Hulpzaam, grappig, lief.	Gewoon lief, het maakt je blij.	Op ons zelf letten. Niet met een ander bemoeien. Op een normale toon reageren. We helpen elkaar.	Op ons zelf letten. Niet met een ander bemoeien. Op een normale toon reageren. We helpen elkaar.
3	Complimenten geven/ hulp/ respect.	Behulpzaam,/ meegaant in je problemen.	Aardig/ ik voelde me blij.	Op onszelf letten. Normaal reageren. We helpen elkaar.	Op onszelf letten. Normaal reageren. We helpen elkaar.
4	Dat ze lief en aardig doen tegen mij.	Ze word <u>niet</u> snel boos.	Weet ik niet.	Weet ik niet uit mijn hoofd.	Nee dat hebben wij niet gehad.
5	Dat mensen mij respecteren hoe ik ben en normaal reageren op iets wat ik zeg en mijn	Ze legt dingen goed uit.	Ik vond het leuk omdat je dan hoort wat anderen leuk aan je vinden.	Op onszelf letten, praten op een normale toon, luisteren naar elkaar en we helpen elkaar.	Complimenten aan elkaar geven en toneelstukjes doen met elkaar.

	mening respecteren				
6	Aardig en normaal.	Goed lesgeven en grappig.	Ik voelde me anders dan normaal.	Voor elkaar opkomen.	Meer voor elkaar opkomen.
7	Respect vol en gewoon niet negeren.	Ze kan het pesten stoppen maar ze kan je ook leren jezelf te beheersen.	Heel leuk ik voelde wel een paar bloemen komen in mijn buik! Omdat er dus ook een groot deel is dat uit complimenten bestaat.	We laten op onszelf. We praten op een normale toon tegen elkaar. We luisteren naar elkaar. We helpen naar elkaar.	Dat je ekaar geen prettig gevoel geeft.
8	Ze vinde het leuk om te doen.	Ze is lief maar komt op voor mensen.	Goed.	We sluiten niemand buiten.	
9	Gwn normaal.	Ze geef goed les.	Ik vond het leuk want ik kom meer te weten over me zelf.	We leten op ons zelf. We praten op een normale toon. We luisteren naar elkaar. We helpen elkaar.	Je schrijft op een blaadje wat je meer gaat doen en dan moet je je eraan houden.
10	Normaal.	Een mooie ring.	Leuk ik voelde me blij.	We praten op een normaale manier.	We leten op ons zelf.
11	Aardig doen.	Legt dingen goed uit.	Speciaal, omdat je datgene misschien nog niet wist.	• we letten op onszelf. • we praten op een normale toon • we luisteren naar elkaar. • we helpen elkaar.	Ja, met opdrachten die je met elkaar doet.
12	Normaal.	Ze kan goed omgaan met kinderen.	Leuk.	Op jezelf letten. Praten op een normale toon. Naar elkaar luisteren. Elkaar helpen.	Ja.
13	Aardig voor elkaar zijn en niet schreeuwen.	Ze merkt snel gepest of geplaag op.	Erg leuk. Want er worden niet veel complimenten gegeven in de klas.	Niet meer schelden en schreeuwen.	Ja als je ruzie hebt uit elkaar blijven.
14	Normaal, lief, aardig, niet pesten, niet plagen.	Ze kan goed met kinderen omgaan, ze heeft 12 jaar groep 8 gehad dus kan ze ook omgaan met de brutaliteit van de kinderen.	Leuk sommige dingen wist ik niet.	Heeeeel veeel.	Ja.
15	Normaal niet als een slaafje.	Ze is echt tegen mensen.	Fijn, ik krijg haast nooit complimenten.	Gewoon lief doen.	Ja, vertrouwspel.
16	Niet pesten. Iedereen respecteren in al zijn normen en waarden houden.	Ze kan goed lesgeven.	Leuk. Dan voel je je sterker in je schoenen staan.	* we letten op onszelf. * we praten op een normale toon. * we luisteren naar elkaar. * we helpen elkaar.	Elkaar respecteren. Iedereen in zijn waarde houden.
17	Als je lief doet.	Ze kan goed met ons omgaan. Juf (naam juffrouw groep 7) ook.	Leuk.	Dat je niet schreeuwt naar elkaar.	Ja, complimenten schrijven.

Bijlage 6. Overzicht interviews leerlingen

In dit overzicht zijn fragmenten van de interviews gesorteerd per interviewvraag. Hierin staan zowel antwoorden van de leerlingen als relevante vragen ter verdieping met de daarbij horende antwoorden. Het gaat hier alleen om fragmenten die daadwerkelijk antwoord geven op de vragen. Overige informatie is achterwege gelaten.

Wat vind je van de lessen van De Geweldige School?

Hoe komt het dat je dat vindt?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Leerling: uh, die zijn heel goed, heel duidelijk. Uhm en het is er ook wel beter op geworden eigenlijk. Mariska: oké. En wat vind je precies duidelijk aan de lessen? Leerling: uhm, het is heel duidelijk dat bijvoorbeeld over groepsdruk dat uh mensen als heel veel mensen het doen, dan op een gegeven moment gaat iedereen gewoon meedoen omdat ze denken van 'dan ben jij de enige die het niet doet' en dan vinden ze dat zeg maar raar.	13. 11 jr., jongen	Ik vind wel goed, want we leren hoe we hoe we ons moeten gedragen en niet gelijk erop reageren of slaan ofzo.
		14. 11 jr., jongen	Het was wel goed, want juffrouw want eerst werd heel veel gepest en zaten zelfs altijd van 'ja uh ja, donder op met je, met donder op enzo altijd een (onverstaanbaar woord) tegen iemand, maar uh toen die het schreef ging het niet goed en toen kwam juffrouw (naam klassencoach) weer en toen was het weer van 'o ja, dat vindt diegene helemaal niet leuk'. En toen was het toen was het wel beter. Het wordt steeds beter in onze klas.
12. 11 jr., meisje	Leerling: echt heel leuk, uh handig, want in de eerste uh paar lessen werd (onverstaanbare woorden). Alleen nu omdat ze één keer in de maand komt is het wat minder, maar het werkt nog steeds goed. Mariska: oké. En je zei 'het is handig'. Maar waarom vind je het handig? Leerling: nou, ze legt het uit over wat pesten met je doet en ook schelden en kinderen leren daarmee om te gaan.	15. 11 jr., jongen	Leerling: ik vind het leuk en het helpt heel erg. Mariska: oké en wat vind je er leuk aan? Leerling: nou, juf (naam klassencoach) maakt soms grappen of anders doen we activiteiten en dat is leuk.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: ik vind het heel leerzaam. Mariska: oké. En wat heb je allemaal geleerd? Leerling: dat je eerst rustig bent, daarna vind je het irritant, dan word je boos en dan word je woest. En als je wat uhm. Wat er gebeurt als je woest bent, wat jou woest maakt en wat je boos maakt en wat je irritant vindt en wat je rustig maakt. Mariska: en dat gaat dan over het pesten, wat je dan woest maakt? Leerling: ja nou, gewoon als je boos bent. Je gedrag. Mariska: gewoon in het algemeen. Leerling: ja. Mariska: als jij gewoon boos bent, wat gebeurt er dan. Zoiets? Leerling: ja.	2. 11 jr., jongen	Leerling: nou ik heb er op zich wel van geleerd, want uh eerst ook in de klas werd er heel veel gepest enzo. Leerling: maar ik deed het ook een keertje, maar nu niet meer. Nu zijn er ook minder ruzies en de lessen hebben heel veel geholpen. Mariska: oké. En uh hoe komt het dat je dat vindt? Leerling: nou, omdat de sfeer in de klas redelijk slecht was maar nu gaat het steeds beter. Mariska: en hoe merk je dat? Dat het beter is. Leerling: er wordt meer geluisterd naar elkaar en de meester kan.. wordt minder vaak boos.
		3. 12 jr., meisje	Leerling: uh het zijn goede lessen, want in de klas is er ook veel veranderd. We pesten niet meer en uh we gaan nou met elkaar om. Goed.
5. 11 jr., jongen	Leerling: leuk. Mariska: ja, en waarom vind je ze leuk? Leerling: uh, het is een leerzaam maar ook wel leuk, want je doet ook complimenten schrijven en als je zelf die complimenten schrijft krijg je ook te horen 'o, wat zijn ze mooi', dus dat is ook een compliment terug. Leerling: en wat juf (naam klassencoach) ook zegt 'als je iets goed doet, krijg je het ook terug' en dat is fijn.	4. 11 jr., jongen	Ik vind het wel goed, want uhm.. Ja, uhm.. De kinderen die uhm gaan zich dan ook verplaatsen in de persoon, ja, als ze iemand pesten. Dan denken ze ook van uh ja.. Dat ze dat dan niet meer willen doen, want hun vinden dat ook niet leuk. En je komt veel meer te weten. Uhm.. Wat pesten eigenlijk betekent. En uh.. Ja, het zijn gewoon goeie lessen.

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: ik vind ze heel uh leerzaam en ze zijn heel erg leuk ook. Mariska: oké, en en waarom vind je ze leerzaam? Leerling: nou uh, ik heb wel geleerd om voor mezelf op te komen en wat ik moet doen als ik word gepest. Mariska: oké, da's heel goed. En je zei dat je ze leuk vindt. Wat vind je er precies leuk aan? Leerling: ja. Nou uh, hoe juf (naam klassencoach) de lessen geeft is wel leuk. Mariska: oké, want hoe doet ze dat? Leerling: uhm, ze maakt af en toe een grapje en uh ze doet het ook op leuke manieren.	7. 12 jr., jongen	Ik vind het wel goed. Alleen in het begin snapte ik niet hoe ze uhm, hoe heet het nou, waarom ze kwam. Want ik dacht eerst dat het niet ging helpen, want iedereen deed toch niet normaal en iedereen scheld uh schold elkaar uit en ze schopten iedereen en ze trokken stoelen weg. Dus toen begreep ik uiteindelijk, na twee weken dacht ik van 'o ja, daarom komt ze'. Maar toen dacht ik van 'ja, het is best wel goed'. Deze klas was echt heel erg. Want ik werd heel erg gepest, kinderen werden op stenen, met hun hoofd op stenen gegooit.
		9. 12 jr., meisje	Leerling: het is wel altijd leuk. Mariska: en wat vind je er leuk aan? Leerling: nou, dat juf (naam klassencoach) altijd zo aandacht trekt en nou ja, je leert er ook heel veel van.
8. 12 jr., jongen	Leerling: uh, ze hebben de klas heel erg geholpen met het pesten en ze heeft ook zelf de klas leuker gemaakt. Mariska: hoe? Leerling: door uh, ze heeft laten zien hoe het voelt om zelf gepest te worden. Uhm, ze leert ook om te gaan met pesten en hoe je het moet voorkomen.	10. 12 jr., meisje	We krijgen veel informatie en je leert er veel van. Ja, ik vind het op zich wel ook wel leuk om te doen, meestal.

Wat vond je het leukste om te doen van alle lessen van De Geweldige School en de lessen van het boekje?

Waarom vind je dat?

Wat moest je precies doen?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	En bij de lessen vond ik het leukst dat uhm met complimenten geven en dat soort dingen, dat was heel leuk. Daar werd ik ook heel blij van, want de pester zelf die heeft uhm ook een briefje geschreven en ja, daar werd ik wel heel blij van.	14. 11 jr., jongen	Complimentjes geven. Nou ik dacht ik dacht uh ik ging, want uh ik wou diegene blij maken, want diegene denkt misschien van 'ja, ik kan niks' en toen, ja toen was het goed. Toen denkt diegene van 'o, dat kan ik wel'. En toen was diegene blij.
12. 11 jr., meisje	Nou, ik ben met de leuke dingen er meestal niet bij. Want met dat uhm, we gingen complimentjes naar elkaar schrijven en daar was ik ook niet bij en het popcornspel was ik er ook niet bij. Maar ik denk dat ik het popcornspel en uhm het pestspel. Dat hebben we gedaan. Die vond ik heel leuk. Want die heb ik thuis ook. Je leert hoe, hoe je moet, ja, samenwerken en je ziet wie wie echt wilt winnen en wie niet wilt winnen en wie denkt van 'het is maar een spel'.	15. 11 jr., jongen	Leerling: de activiteiten. Mariska: de activiteiten. En wat voor activiteiten? Leerling: bijvoorbeeld die toneelstukken of uh met die briefjes, complimenten. Leerling: omdat het heel erg helpt en het geeft je een fijn gevoel. Mariska: en hoe komt het dat je daar een fijn gevoel van krijgt? Kun je precies benoemen wat jou een fijn gevoel geeft? Leerling: complimenten.
13. 11 jr., jongen	Leerling: uh, toneelstukjes na te doen. Mariska: oké. En wat deden jullie toen precies? Leerling: uh dan moeten we eigenlijk hoe het in het echt gaat zo om het op te lossen of hoe het begint en dan proberen en dan zegt juf (naam klassencoach) hoe we het goed moeten maken enzo. Mariska: oké. Dus hoe het niet moet en hoe het wel moet eigenlijk. Leerling: ja.		

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: uhm, van het boekje was het een potje pesten. Dat doe ik nog steeds. Mariska: met de kaarten? Leerling: ja. En van de lessen van De Geweldige School was het de complimentenles. Want dat vond ik wel heel fijn, omdat ik wel complimenten kreeg. Mariska: dan kreeg je allemaal complimenten. Leerling: ja. Mariska: en moest je ook complimenten geven? Leerling: ja, ook. Heel veel. Mariska: ja, veel? Leerling: ja. Mariska: aan heel de klas? Leerling: 23. Mariska: zo. Dus jij moest aan iedereen een compliment geven en je kreeg van iedereen een compliment? Leerling: ja.	3. 12 jr., meisje	Leerling: In de gymzaal moest je, moesten kinderen je vangen uhm waar je niet zo mee omgaat, met die kinderen. Moest je een spel doen en moest je de ander opvangen, kijken of je die kon vertrouwen. Mariska: o, is dat dat je zo achterover moet vallen? Leerling: ja.
2. 11 jr., jongen	Leerling: toen uhm. Dat we moesten opschrijven van uh aardig enzo, wat je in de klas ophangt aan de muur. Mocht je opschrijven 'De Geweldige School' en zulke dingen. Leerling: ja, dan mocht je opschrijven 'De Geweldige School is leuk'. Zulke dingen dan of 'aardig', 'niet pesten', zulke dingen allemaal. Mariska: dus waar je aan dacht als je aan De Geweldige School dacht? Leerling: ja.	4. 11 jr., jongen	Leerling: uhm, dat we uh op een stoel met alle jongens moesten we dan met z'n allen samenwerken om met z'n allen op één stoel te zitten. Mariska: oké. Dus, met hoe veel jongens zijn jullie? Leerling: uh.. Mariska: stuk of tien, twaalf. Zoiets. Leerling: ja. Mariska: ja. En dan moest je op één stoel gaan zitten. Leerling: ja. Omdat we daar met z'n allen samen moesten werken en we moesten ook zorgen dat iedereen erop paste. En toen we vielen was het ook wel grappig.
		5. 11 jr., jongen	De complimenten. Juf (naam klassencoach) zei tegen mij 'je kan directeur worden, want je schrijft heel mooi'. Dus dat was een compliment.

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: Dat je af en toe een compliment aan elkaar moest geven. Mariska: o, die complimentenles. Leerling: ja. Leerling: nou dan uh, zie je hoe mensen uh blij worden van complimenten en ikzelf ook.	8. 12 jr., jongen	Het vertrouwen. Dan moest je elkaar vertrouwen en dan moest je je naar achter laten vallen, maar dan met mensen waar je nog nooit mee hebt gespeeld of gepraat. En nu uh heb ik dat gedaan en nu speel ik ook met mensen waar ik nog nooit mee heb gespeeld.
7. 12 jr., jongen	Leerling: uhm, ik vind zelf de lessen wat je kan doen, vind ik het leukste alles zelf op je tafel inschrijven en invullen en dat allemaal. Ik vind het zelf leuk om dingen te doen dan te leren of op te schrijven, want want ik vind het makkelijker om gewoon te praten dan uit makkelijk uitleggen met praten dan opschrijven. Mariska: ja? Uhm, en nog een bepaalde les of een bepaalde opdracht? Of gewoon alle opdrachten waar je mag praten? Leerling: ja, nou het liefste waar ik het altijd over heb is cyberpesten, omdat ik dat heel vaak meemaak.	10. 12 jr., meisje	Leerling: uhm, de piramide maken. Leerling: dan moest je met kinderen uhm eerst had je een klein groepje en toen moest je een piramide maken van drie onderop, twee daarboven en één daarboven. En daarna moesten we het met heel veel kinderen uit de klas doen. Mariska: dus dan had je een hele grote piramide. Leerling: uh, ja het was eigenlijk met heel de klas, maar niet iedereen deed mee omdat het anders veel te groot werd. En een te kleine ruimte. Leerling: uh, omdat je goed met elkaar uh leert omgaan en overleggen. En ja, het was gewoon leuk om te doen.
9. 12 jr., meisje	Het leukste vond ik dat je complimenten aan elkaar mocht geven en dat je ze ook kreeg. Omdat je d'r blij van wordt.		

Wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Waarom vind je dat?

Wat moest je precies doen?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Leerling: uhm, dat juf (naam klassencoach) ervoor heeft gezorgd dat het pesten eigenlijk is gestopt. Mariska: oké. Het is helemaal gestopt nu? Leerling: zover ik weet wel. Ze pesten mij ten minste niet meer.	14. 11 jr., jongen	Leerling: Dat (onverstaanbare woorden) hoe mensen zich voelen en dat dat niet leuk is. Dat, ja. Mariska: dat dat werd verteld? Leerling: ja.
12. 11 jr., meisje	De complimentjes, want daardoor voelde iedereen zich wel een stuk beter.	15. 11 jr., jongen	Leerling: dat pesten moet stoppen. Mariska: dat, dat heeft De Geweldige School gedaan in de klas? Leerling: ja. Mariska: ja? En hoe hoe is dit uh ja, hoe is dit gedaan zegmaar? Leerling: door bijvoorbeeld uh de activiteiten of dat ze verhaaltjes vertelt. Wat pesten met je doet of hoe het is.
13. 11 jr., jongen	Leerling: dat we minder met elkaar gaan schelden en slaan. Mariska: oké. En heb je daar nog iets van opdrachten voor moeten doen of? Leerling: ja. Uh, hoe wij het eigenlijk. Juf (naam klassencoach) gaf ons een blad en we moesten daarop schrijven hoe wij het op onze manier deden voordat juf (naam klassencoach) (onverstaanbare woorden).		

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: nou, uhm. We hadden een les over groepsdruk en ik kwam erachter waarom juf (naam klassencoach) kwam, door de groepsdruk. En ik dacht van, uh ja het is eigenlijk wel waar en ik vind dat ze het wel heel goed aanpakt. Mariska: oké. Dus je, je vindt het beste eigenlijk dat ze die groepsdruk uhm bespreekt in de klas. Leerling: ja. Leerling: uh. Nou, ze vertelt dan uh wat de gevolgen zijn als je het doet. En dat iemand dan de hele tijd de baas is, meelopers, uh pesters en slachtoffers. En, uhm. Dat uh pestkoppen niet worden geboren. Mariska: wat vond je daarvan, toen ze dat zei? Leerling: nou, dat vond ik wel nou, ik dacht altijd dat het geboren, uh geboren pesters waren. Maar dat is dus helemaal niet zo.	3. 12 jr., meisje	Leerling: de complimentjes geven en hoe je woest en boos wordt. Mariska: oké. Ja, want dat woest en boos, dan moest je opschrijven dat als jij zelf woest ben hoe dat dan eruit ziet toch? Leerling: ja.
2. 11 jr., jongen	Leerling: nou, ik vind uh dat uh er goed is gezorgd voor elkaar, want uh sinds juf (naam klassencoach) is gekomen gaat het ook uh beter, wat ik net ook al zei ('Nu zijn er ook minder ruzies' en 'er wordt meer geluisterd naar elkaar en de meester kan.. wordt minder vaak boos').	4. 11 jr., jongen	Die briefjes dat we uhm.. Dat.. We kregen allemaal briefjes en dan moesten we aan andere mensen complimenten geven, wat ze goed konden enzo. Maar niet over hun uiterlijk, maar wat ze goed konden van sport ofzo.
		5. 11 jr., jongen	Leerling: kinderen laten inzien wat ze doen. Mariska: oké, dus kinderen die pesten bedoel je. Leerling: ja. Mariska: oké, en uh.. was dat ook in een bepaalde les of gewoon in het algemeen? Leerling: hmm. In het algemeen.

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: Ze hebben het pesten gestopt in de klas. Mariska: is het helemaal gestopt? Leerling: hmm, voor het grootste deel wel. Mariska: oké. En uh, ja je zegt voor het grootste deel. Leerling: nou, af en toe wordt er nog wel een beetje gepest, maar dan hebben die kinderen wel een goeie reden zegmaar. Dan hebben ze echt ruzie met elkaar.	7. 12 jr., jongen	Leerling: nou, de klas is met pesten gestopt en de drukte weggehouden. Ik had echt heel erg last van drukte en het pesten ben ik ook blij mee, dat het weg is. Mariska: oké. En is dat ook door een bepaalde les of is het gewoon.. Leerling: nee, gewoon door alles. Want juf (naam klassencoach) heeft echt overal mee. Echt over alles heeft ze het. Pesten en dat allemaal.
8. 12 jr., jongen	Het pesten we.. is nu echt heel erg weg gewoon.	10. 12 jr., meisje	Leerling: uhm. Dat het pesten is gestopt. Mariska: ja, het is helemaal gestopt nou? Leerling: ja, heel soms nog iets, maar niet echt dat je zegt 'pesten pesten'. Soms gewoon een geintje en dat wordt dan ook weer opgelost.
9. 12 jr., meisje	Leerling: uhm, dat het pesten ophoudt. Mariska: het pesten is opgehouden? Leerling: ja. Voor een groot deel wel ja.		

Wat had dat voor effect op de klas?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr, meisje	Leerling: uhm, dat juf (naam klassencoach) ervoor heeft gezorgd dat het pesten eigenlijk is gestopt. Mariska: oké. Het is helemaal gestopt nu? Leerling: zover ik weet wel. Ze pesten mij ten minste niet meer.	14. 11 jr., jongen	Leerling: Bij sommige dingen wel. Mariska: en bij wat voor dingen? Leerling: bijvoorbeeld van we schelden iemand uit en als iemand uh dan praat iemand over juf (naam klassencoach) tegen iemand uit de klas en toen denkt diegene 'o ja, juf (naam klassencoach). Dat heeft ze allemaal gezegd' en toen was het goed. Mariska: oké. Dus dan als er iets werd gezegd, werd er terug gedacht aan de lessen. Leerling: ja. Mariska: en dan uh, veranderde het. Leerling: ja.
12. 11 jr., meisje	Het pesten ging wel een beetje door, alleen de kinderen gingen ophouden langzamerhand en het ging wel beter.		
13. 11 jr., jongen	Leerling: ja, we schelden nu minder en slaan ook niet meer. Mariska: oké. Jullie slaan helemaal niet meer en het schelden is minder. Leerling: nee, soms soms. Mariska: soms, oké. Dus jullie slaan bijna niet meer. Leerling: ja, bijna niet meer. Mariska: en schelden is minder geworden. Leerling: ja. Maar we doen het nog steeds wel.	15. 11 jr., jongen	Het pesten is gestopt.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Dat ze dachten van, o leuk om te weten, maar verder deden ze er eigenlijk niks mee. Dus ze zijn nog steeds aan het pesten.	4. 11 jr., jongen	Geven we ook meer complimenten aan elkaar. En uh nu weten we ook dat andere kinderen weten wat we goed kunnen.
2. 11 jr., jongen	Nu zijn er ook minder ruzies. Er wordt meer geluisterd naar elkaar.	5. 11 jr., jongen	Ja. Niet heel veel, maar je ziet ook uhm. Eén iemand wordt, werd heel erg gepest. Niet heel erg, maar hij werd gepest en nu heeft hij ook gewoon heel veel vrienden weer. En als iemand hem niet mag, dan is ie er ook niet bij. Dan gaat diegene met zijn eigen vrienden om.
3. 12 jr., meisje	Leerling: ze waren daarna gewoon goed omgegaan met elkaar. En we zijn gewoon aardig tegen iedereen opeens.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	'Ze hebben het pesten gestopt in de klas'. 'voor het grootste deel wel'.	9. 12 jr., meisje	Leerling: uhm, dat het pesten ophoudt. Mariska: het pesten is opgehouden? Leerling: ja. Voor een groot deel wel ja.
7. 12 jr., jongen	Wel goed. Want nu, je ziet dat het bij kinderen kwetst wat hun hebben gedaan. En dat vind ik wel goed, want dat vind ik hun verdiende loon dat ze zien wat ze hebben gedaan.	10. 12 jr., meisje	Leerling: uhm. Dat het pesten is gestopt. Mariska: ja, het is helemaal gestopt nou? Leerling: ja, heel soms nog iets, maar niet echt dat je zegt 'pesten pesten'. Soms gewoon een geintje en dat wordt dan ook weer opgelost.
8. 12 jr., jongen	Het pesten we.. is nu echt heel erg weg gewoon.		

Wat had dat voor effect op jou?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Ze pesten mij ten minste niet meer. Ik ben eigenlijk niet zo heel veel veranderd. Maar ik ben wel een stuk vrolijker nu, doordat ik niet meer gepest word. Maar da's logisch.	12. 11 jr., meisje	Veel leuker en het voelde alsof ik hier wel thuishoorde.
13. 11 jr., jongen	Ik scheld minder, want ik sla ik sla toch bijna al niet.	15. 11 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? Wat voor effect? Leerling: nou, dat ze minder mij pesten. Mariska: jij werd ook gepest? Leerling: ja, maar niet zo heel veel. Mariska: oké. En nu helemaal niet meer? Leerling: soms. Mariska: oké. En wat is soms? Leerling: nou, bijvoorbeeld was bij voetbal gebeurd, gaan ze me uitschelden.
14. 11 jr., jongen	Leerling: uh ja. Want ik ging ooit toen iemand pesten en toen ik dacht van ik was al eerder mee gestopt, maar toen dacht ik 'o ja, dat diegene zo zich voelt'. Mariska: oké. Dus jij ging eigenlijk ook terugdenken.. Leerling: ja.		

De Wieken, groep 7/8

2. 11 jr., jongen	Leerling: nou, op zich ook wel, want ik had ook niet zo vaak ruzie maar af en toe wel maar dat is nu niet meer. Mariska: oké. En wat vind je daarvan? Leerling: uhm. Ik vind het eigenlijk beter, want nu krijg ik geen t-kaarten meer. Mariska: wat is dat? Leerling: nou, dat je eigenlijk uh verwijderbriefje een beetje. Mariska: o, dat je uit de klas wordt gezet of? Leerling: ja. En dan uh om de drie t-kaarten krijg je gesprek met je ouders. Mariska: o, dan moeten ze naar school komen? Leerling: ja en bij de twaalfde word je geschorst. Mariska: o. Maar dat is nou allemaal niet meer? Leerling: nee. Mariska: en had je toen wel van die kaarten? Leerling: ja.	1. 10 jr., meisje	Uhm, ja. Ik wist het eigenlijk nog niet. Ik dacht dat het geboren werd. En dat het altijd zo zou blijven. Dat pestkoppen pestkoppen blijven.
		3. 12 jr., meisje	Ik pestte soms ook wel. Kinderen zeiden dus 'doe maar' en toen ging ik ook meelopen met hun. Maar nu doe ik het niet meer. Nu geef ik ook andere kinderen een koek als ze niks hebben.
		4. 11 jr., jongen	Dan krijg ik wel meer uh zelfvertrouwen.
		5. 11 jr., jongen	Ja, ik heb ook wel eens gepest.

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: ik had meer zelfvertrouwen dan eerst. In groep 7 en 6.	9. 12 jr., meisje	Leerling: ja. Mariska: ja, wat voor effect? Leerling: nou ja, ik kreeg wat meer zelfvertrouwen. En ik, ja, ik ging ook met meer plezier naar school.
7. 12 jr., jongen		10. 12 jr., meisje	
8. 12 jr., jongen	Ik werd gepest maar nu niet meer.		

Wat heb jij geleerd over pesten?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Dat er verschillende manieren zijn om te pesten. Dat er als er veel groepsdruk is, dat eigenlijk gewoon iedereen hetzelfde doet. Als bijvoorbeeld één iemand 'A' zegt en de andere sommige denken ook 'A' en de anderen denken dan iets anders, dat ze dan ook automatisch 'A' gaan zeggen. Omdat ze denken van 'nou, bijna iedereen zegt het dus het zal wel goed zijn'.	13. 11 jr., jongen	Dat het niet goed is en als iemand het bij jou doet, dan moet je het niet terug doen. Want dan krijg jij meestal problemen en hij niet. En dat vindt hij juist leuk. Want hij zoekt aandacht.
		14. 11 jr., jongen	Dat het niet leuk is, dat het een betekenis heb, maar die betekenis ben ik vergeten. En dat je verschillende soorten pesten hebt en dat mensen zelfmoord door gaan plegen en dat dat ze het niet leuk vinden en dat er veel gepest wordt.
12. 11 jr., meisje	Dat pesten echt heel rot is en dat je iemand anders gewoon vanbinnen breekt en dat die ander zich echt niet goed voelt en ja, pesten is gewoon niet leuk.	15. 11 jr., jongen	Nou, dat dat het niet goed is en sommige mensen plegen zelfs zelfmoord en ja, het is gewoon niet leuk.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: nou, dat uh ja dat ze niet geboren worden, de pestkoppen. En dat het niet leuk is om te pesten. Want het heeft heel veel gevolgen. Mariska: ja, kun je d'r een paar noemen? Leerling: uhm. Ja, dat de meester denkt dat het uh ja dat het als grapje was bedoeld, maar dat het helemaal uit de hand liep. En dat ze dacht dat het uhm echt pestgedrag was. En uhm. Als iemand je pest, dat je dan.. Je voelt je dan niet zo fijn. Uh dan ga je een beetje huilen en een beetje, ik weet niet hoe je dat zegt, op je bed liggen. Met een knuffel bijvoorbeeld ofzo. En dan wil je eigenlijk niet meer naar school gaan, dus dan ga je spijbelen. En dan mis je weer veel van de les. Kan je later geen goeie baan vinden. En zo gaat het hele rijtje.	3. 12 jr., meisje	Leerling: dat het niet hoort, want je verziekt iemand z'n leven daarmee. Want ze plegen gewoon zelfmoord. Dat is echt zielig.
		4. 11 jr., jongen	Ik heb geleerd dat pesten eigenlijk een afkorting van iets is. Ik weet niet meer wat, maar het was wel iets. En uh ik heb ook geleerd dat uh als je gepest wordt en je gaat naar een andere school bijvoorbeeld, dat je dan vaak ook zelf pester wordt. En dat er ook verschillende soorten in een pestgroep zijn. Dan heb je hoofdpester, ja die pest. En meeloper, je hebt de clown. Je hebt allemaal soorten.
2. 11 jr., jongen	Leerling: nou, dat het niet leuk is, want mensen kunnen er zelfmoord door plegen en uh zulke dingen allemaal. Want mensen kunnen vreselijke dingen met zichzelf doen. Dan doen ze alsof er niks aan de hand is, maar dan is er wel echt een probleem. Mariska: ja, als ze gepest worden dan doen ze of er niks aan de hand is bedoel je. Leerling: dan doen ze of ze het leuk vinden, maar dan vinden ze het echt niet leuk en uh hebben ze een probleem.	5. 11 jr., jongen	Leerling: het is niet goed en uh ook gewoon. Het nieuws, toen dacht ik ook 'stop gewoon. Ik ga niet verder, dan wordt het steeds erger'. Mariska: ja. En wist jij iets niet over pesten wat je nu wel weet door de lessen? Leerling: ja. Mariska: ja? Kun je dat vertellen? Leerling: hoe kinderen zich voelen, want ze kunnen niks doen. Want soms zijn de pesters veel sterker. En ik word ook wel eens gepest en die is dan veel sterker dan mij en ik kan niks doen. Ten minste, je wil wel wat doen, maar je krijgt het twee keer zo hard terug. Dus het is best wel eng eigenlijk.

Gravin Aleidaschool, groep 8

7. 12 jr., jongen	Dat het mensen echt heel erg kwetst en dat sommige mensen die doen ook zelfmoord plegen omdat ze heel erg zijn gepest vanaf hun klein en dat vind ik, ja ik weet niet hoe erg het is, maar ik vind dat alsnog wel erg dat ze zelfmoord gaan plegen. Want je verpest heel je ouders en uh liefde en familie en ga je zelfmoord plegen. Dat vind ik eigenlijk niet echt de bedoeling. Je kan beter zorgen dat je, ja ik weet eigenlijk ook niet hoe je er het beste mee kan omgaan, steviger op je voeten staan. En sommige mensen kunnen dat ook niet.	6. 12 jr., jongen	Leerling: Hoe je het beste kan stoppen. En als je. En hoe je kan zien dat het gebeurt. Mariska: hoe je kan zien dat iemand pest? Leerling: ja. Als iemand gepest wordt.
		8. 12 jr., jongen	Dat het mensen kan raken en uh dat uh heel veel mensen de als je pest dat heel veel mensen erg neigen om zelfmoord te plegen.
		9. 12 jr., meisje	Waarom kinderen het doen en uh hoe je kan zeggen dat je het echt niet wil en dat je dat het pesten moet stoppen.

		10. 12 jr., meisje	Leerling: nou, gewoon dat het niet leuk is. Maar dat wist ik al. En gewoon dat je het niet moet doen en, ja, iedereen heeft denk wel zoiets geleerd. Dat het gewoon stom is.
--	--	-----------------------------------	--

Wat voor effect heeft dat op jouw gedrag?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Ik denk of gedraag me eigenlijk niet anders.	13. 11 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? Wat voor effect? Leerling: dat. Ik denk.. soms wou ik bijna gaan schelden, maar dan denk ik 'nee, dat moet ik niet doen. Want anders doet ie het terug en dat is niet goed'.
12. 11 jr., meisje	Leerling: Alleen, ja ik probeer wel zo min, ik pest niet echt alleen kijk. Uhm, we hebben zegmaar het woord stinkiewinkie. En die zeg ik tegen (naam klasgenoot) als grap, dat is ons woordje. Dat zeggen we tegen elkaar als grap. Mariska: maar ze weet ook dat het een grap is? Leerling: ja. Mariska: o, dus dan doen jullie een beetje plagen eigenlijk. Leerling: ja en we moeten er heel hard om lachen. Andere kinderen bedoelen het ook echt gemeen tegen iemand anders.	14. 11 jr., jongen	Leerling: een beetje beetje. Mariska: ja? En in wat dan? Leerling: uh uh. Soms als het ruzie ruzie wordt, dan denk ik eigenlijk soms wel van 'hou d'r hou d'r mee op, want dat lost niks op'.
		15. 11 jr., jongen	Leerling: ja soms vroeger ging soms paar keer pesten, maar nu is dat niet meer zo. Mariska: jij ging soms ook pesten? Leerling: ja, soms. Mariska: oké. En nou doe je dat ook helemaal niet meer? Leerling: nee.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: Vroeger als iemand tegen mij iets zei, van ja uh 'je bent dik', dan zei ik 'heb je al naar jezelf gekeken?'. En nu zeg ik dat minder. Maar wel als.. als ze iets tegen mijn broer zeggen, want dat vind ik dan niet fijn. Hij zit ongeveer naast me, er zit maar één iemand tussen en die 's heel irritant. Die wil 'm de hele tijd slaan. Nou, ik wil hem gewoon slaan. Omdat hij doet irritante dingen met m'n broer. En hij zegt allemaal dingen die mijn broer dan thuis gaat nazeggen en dat vind ik niet fijn. Mariska: nee. En wat doe je dan? Leerling: dan ga ik zeggen, zo van 'hou op', en dat helpt eigenlijk niet. Want hij komt elke dag met pennenstippen op zijn uhm trui en dat heeft dus eigenlijk het jongetje wat naast hem zit gedaan en dat vind ik. Dat vindt mijn moeder niet fijn, vind ik niet fijn, omdat.. ja, dat is gewoon niet fijn als je zo terugkomt.	2. 11 jr., jongen	'Ik had ook niet zo vaak ruzie maar af en toe wel maar dat is nu niet meer'. 'Nu krijg ik geen t-kaarten meer'.
		3. 12 jr., meisje	Leerling: ja, ik luister nu wat beter. Mariska: naar wie luister je beter? Leerling: de meester. Mariska: oké. Dus als de meester wat zegt, dan uh luister je. Leerling: ja, ik. We hebben ook officiële waarschuwing. Bij vijf krijg je een t-kaart en dan moet je naar een andere klas. Nu ga ik maar tot de twee altijd.
		4. 11 jr., jongen	Minder gestopt met mensen.. Ja, pesten eigenlijk een beetje. Want uhm ja, door die lessen wist ik ook hoe ze zichzelf voelden daardoor.
		5. 11 jr., jongen	Toen dacht ik 'ik doe het wel bij hem, maar ik word zelf ook gepest. Er gebeurt hetzelfde met mij. Waarom doe ik het dan met hem?'

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Nee, dat niet.	9. 12 jr., meisje	Leerling: ja. Mariska: ja? Wat voor effect? Leerling: hmm, ja nu, als kinderen me pesten dan denk ik van 'aah negeren, je weet toch hoe het komt'.
7. 12 jr., jongen	Ik dacht gewoon eerst 'pesten gaat over een tijdje wel over' en dat allemaal, maar toen dacht ik 'nee, dit gaat dus echt niet over'.	10. 12 jr., meisje	Leerling: hmm nee, want ik wist het eigenlijk al. Ik ben zelf ook gepest. Maar ik denk andere kinderen van de klas die het zelf deden, niet. Dat die niet wisten dat..
8. 12 jr., jongen			

Jullie hebben in een les complimenten gegeven aan elkaar. Hoe vond je het om complimenten te geven?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Bij sommige wel heel moeilijk, want uhm je kon niet heel. Ja, je kon wel het blaadje volschrijven, maar bij sommige kinderen hadden ze zegmaar heel erg veel complimenten die je kon geven. Dus het was wel soms moeilijk om te kiezen. Maar het was ook wel weer makkelijk, want iedereen heeft wel iets waar die goed in is of iets. Er zijn bij veel kinderen wel heel veel complimenten.	12. 11 jr., meisje	
		13. 11 jr., jongen	Wel leuk, want ze verdienen het soms.
		14. 11 jr., jongen	
		15. 11 jr., jongen	Vond ik leuk. Vooral voor degene. Omdat het een fijn gevoel gaf.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: geweldig. Mariska: en wat vond je er precies geweldig aan dat je ze mocht geven? Leerling: nou, het krijgen was het leukste maar het geven. Ja, je maakt er iemand heel erg blij mee.	4. 11 jr., jongen	Ik vond het ook wel moeilijk, want bijvoorbeeld die.. iemand die ik helemaal niet aardig vind of iemand die ik niet zo goed ken, daar moest ik dan een compliment over schrijven over iets wat ze goed kan, of hij. Maar dan wist ik er soms helemaal niets van of dan vond ik het moeilijk. Mariska: ja. Leerling: omdat ik hem helemaal niet aardig vond. Mariska: en is het wel gelukt? Leerling: hmm, ja. Eigenlijk wel. Mariska: oké. En moest je ook complimenten geven aan iemand die je wel goed kende en die je aardig vond of? Leerling: ja, nou eigenlijk moesten we complimenten geven.. eigenlijk moesten we complimenten geven aan de hele klas. Mariska: oké. Leerling: dus ook aan m'n vrienden en dat is niet zo moeilijk.
2. 11 jr., jongen	Ik vond het wel eigenlijk leuk, want dan konden mensen ook weten hoe je over elkaar dacht.		
3. 12 jr., meisje	Leerling: leuk. Want ze denken dat je ze allemaal irritant vindt, maar dat is niet zo.		
5. 11 jr., jongen	Ik dacht 'mja, het zijn gewoon complimenten'. En laatst kreeg ik te horen dat ik heel mooi schreef. Dus dat vond ik wel leuk. Ik dacht nou, ik zat gewoon van 'wat moet ik nu schrijven?'. Maar ik schreef uitgebreid, dus eigenlijk was het maar één ding maar ik schreef wel uitgebreid.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Voor sommige personen was het wel een beetje moeilijk, want daar ben ik toen in groep 5 of groep 6 door gepest. Maar ik heb ze uiteindelijk wel op kunnen schrijven en voor m'n vrienden, daar was het heel makkelijk. Daar was ik in 10 seconden klaar mee, met al m'n vrienden.	9. 12 jr., meisje	Leerling: nou ja, aan sommige kinderen best wel lastig, omdat ze eerst heel gemeen tegen je zijn en dan moet je die leuke dingen over ze zeggen. Maar aan andere kinderen, vond ik ze echt wel heel aardig en dan kun je uiteindelijk zeggen wat je, ja wat je eigenlijk denkt.
7. 12 jr., jongen	Leerling: bij sommige vind ik het wel moeilijk, omdat het pestkoppen zijn. Leerling: en omdat ze mij niet lief vinden en dus daar heb ik wel moeite mee. Mariska: is het wel gelukt toen? Leerling: ja, dat wel. Alleen bij echt m'n echte vrienden is het wel een stuk makkelijker dan met andere kinderen.	10. 12 jr., meisje	Het is toch anders, want dat doe je niet elke dag. Maar het was wel leuk en daardoor krijg je ook weer, dan hoor je ook wat andere van degene vonden en wat je zelf van degene vindt horen die anderen dan weer. Bij sommige kinderen is het wel moeilijk ook om iets te verzinnen, maar dat ging uiteindelijk wel goed. En je leert elkaar beter kennen.
8. 12 jr., jongen	Leerling: uh. Ja, leuk. ik geef nooit zomaar complimenten eigenlijk. Mariska: wat vond je er dan leuk aan? Leerling: uhm nou, want je kreeg het zelf ook en ik kreeg zelf ook niet zoveel complimenten, dus.		

En om te krijgen?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Daar werd ik ook heel blij van, want de pester zelf die heeft uhm ook een briefje geschreven en ja, daar werd ik wel heel blij van.	13. 11 jr., jongen	Leerling: ik vond het eigenlijk niet zo speciaal, want sommige denk ik dat ze het niet echt menen. Mariska: oké. En waarom denk je dat? Leerling: omdat uh, als we buiten spelen enzo zijn ze anders. Ze doen anders tegen mij.
12. 11 jr., meisje	Heel leuk. Want het, ja, allemaal complimentjes en het is heel leuk om dat te zien. Het zijn allemaal dingen waarvan ik denk van 'o ja dat kan ik goed', want wat ik de laatste tijd doe is alleen maar dansen en dan staat er 'je bent goed in taal' enzo en dan denk ik 'o ja'.	14. 11 jr., jongen	Leuk. Ik dacht zo van 'dat die mensen dat van mij denken', van sommige wist ik het al. Ik vond het grappig. Wat ze over mij denken.
		15. 11 jr., jongen	Leuk. Dan weet je hoe die kinderen over jou denken of zeggen of vertellen.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Ja, om te krijgen was. Dat uh. Dan word je gewoon blij, want je wist niet dat iemand uhm zo over jou denkt. En dan krijg je zo'n briefje en dan heb je het gevoel van, ze vinden mij toch leuk. Het is gewoon. Ik hoor d'r wel bij in de klas.	4. 11 jr., jongen	Mariska: nee. Oké. Uhm.. ja en om zelf complimenten te krijgen. Je zei al 'het gaf me meer zelfvertrouwen'. Leerling: mja. Je wordt er ook blij van. Dan denk je 'o, ik wist niet uh dat die zo over me dacht'.
2. 11 jr., jongen	Ik vond eigenlijk wel leuk hoe mensen over me dachten. Want ik dacht eigenlijk dat ze niet zo leuk dachten over me, maar het is toch wel anders dan gedacht.	5. 11 jr., jongen	Ik vond het ook wel leuk, maar toen dacht ik. Het ging alleen maar over voetbal of skaten en dat wordt al heel veel tegen mij gezegd, dus het was niet echt origineel ofzo. Het was niks nieuws. Maar het was wel leuk
3. 12 jr., meisje	Ik vond het wel aardig en uhm en sommige waren ook grappig.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Heel erg leuk. Ook vooral van diegene die dan, waardoor ik gepest werd. De complimenten die daarbij zaten waren wel heel erg goed.	9. 12 jr., meisje	Leerling: heel erg leuk. Mariska: ja? Leerling: ja. Mariska: hoe kwam dat dan dat je dat leuk vond? Leerling: nja, dan denk je ook zegmaar van uh dat zij zo over je denken. Dat jij dan ook zegmaar iets bent voor hun.
7. 12 jr., jongen	Leerling: ja, leuk. Mariska: ja? Leerling: prettig. Want heel veel zeiden 'ik kan je vertrouwen' en dat allemaal, dus ik dacht 'o'.		
8. 12 jr., jongen	Leerling: uhm nou, want je kreeg het zelf ook en ik kreeg zelf ook niet zoveel complimenten, dus. Mariska: en toen wel. Leerling: ja. Mariska: oké. Dus je vond het ook leuk om ze te krijgen? Leerling: ja.	10. 12 jr., meisje	Leuk en ik word er vrolijk van.

Welke complimenten kreeg je in die les?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Leerling: uhm. Nee dat weet ik niet meer. Mariska: nee? Heb je ze nog of niet? Leerling: ja.	13. 11 jr., jongen	'je bent snel', 'je bent goed in rekenen', 'je kan goed voetballen', uh, 'je bent aardig', 'lief', ja verder weet ik niet.
12. 11 jr., meisje	'je bent goed in taal'. Goed in dansen, uh lief, aardig, goed in gym, buiten is ze heel stoer (leerling lacht), had ik ook eentje gekregen, heeft swag, cool en ook nog eentje dat ik altijd heel lief ben voor m'n kat ofzo.	14. 11 jr., jongen	Dat ik goed kon voet uh goed kon voetballen, dat ik aardig ben, dat ik cool ben, dat ik swag heb, nee ik weet niet zo veel meer.
		15. 11 jr., jongen	Dat ik goed kon voetballen, dat ik grappig was en dat ik goed kon beatboxen.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Over scouting, dat ik speciaal ben. Dat zei iemand die eigenlijk een beetje pest.	4. 11 jr., jongen	Denk volgens mij had iemand ook dat ik heel rustig was en dat ik altijd iedereen help en troostte. Dat ik er altijd voor iedereen was ofzo. Het voelde wel goed.
2. 11 jr., jongen	Dat ik uh aardig ben, dat ik uh als iemand ruzie heeft dat ik dan goed kan opkomen voor hem. Als er in een groep iemand iets doet bij één persoon. Dan help ik meestal die persoon.	5. 11 jr., jongen	Laatst kreeg ik te horen dat ik heel mooi schreef. Leerling: dat was wel leuk. Mariska: ja? En waarom vond je dat leuk? Leerling: nou, meestal ben ik krijg ik heel veel straf enzo en dan krijg je dat te horen van directeur, terwijl ik heel veel straf heb gekregen. En dat had ik helemaal niet verwacht.
3. 12 jr., meisje	Leerling: ja eentje was 'je bent gek grappig'. Uhm en dat ik mooi.. altijd mooie kleren aan heb en mooie schoenen en mooie huidskleur.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: Ik ben het helaas vergeten. Mariska: heb je ze nog of niet? Leerling: ja, in m'n agenda.	8. 12 jr., jongen	Ze vonden da'k heel grappig ben in de klas en ook buiten school.
7. 12 jr., jongen	'ik kan jou vertrouwen'. Ze zeiden ook van dat ik goed kan koken en dat ik vaker de klas kan trakteren op lekkere dingen wat ik thuis heb gemaakt. Leuk. En ik kreeg een compliment van (naam van kind uit de klas) en dat was eerst mijn vriendin niet echt, maar nu heeft ze gezegd dat ik een restaurant moet gaan openen en dat ik dacht van 'o, zij denkt wel ver'.	9. 12 jr., meisje	Dat ik grappig was en dat ik lief en betrouwbaar ben.
		10. 12 jr., meisje	Leerling: uhm, dat ik aardig en behulpzaam ben en dat ik goed kan rekenen vooral.

Geef je nu vaker complimenten?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Meestal wel, maar soms ook niet.	14. 11 jr., jongen	
12. 11 jr., meisje		15. 11 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? Aan wie? Leerling: bijna aan heel de klas. Als ze bijvoorbeeld uhm mooie kleding aan hebben of als ze iets goeds doen.
13. 11 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? Aan wie geef jij complimenten? Leerling: aan m'n vrienden, bijvoorbeeld (naam van een kind uit de klas), (naam van een ander kind uit de klas) en soms ook aan de juf.		

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: uhm, ja. Wel eens aan een vriendin. Als zij dan iets doet, dan zeg ik uhm 'wow, dat heb je goed gedaan. Dat doe ik dan soms wel eens. Maar er zijn kinderen in de klas die dan denken van. Ja zij is stom, dus ik ga niet met 'r praten, ik ga niet met haar om en als ik met haar om moet gaan, dan laat ik het maar lekker bij het werk liggen, dan mag zij het allemaal doen.	2. 11 jr., jongen	Leerling: ja, eigenlijk soms. Ligt eraan. Mariska: oké. Waar ligt dat aan? Leerling: nou, bijvoorbeeld is een vriend van me. Hij uh kan goed tekenen. En als ie dan een mooie tekening heeft gemaakt, dan uh 'coole tekening' bijvoorbeeld. Zulke dingen.
		4. 11 jr., jongen	Leerling: ja, soms wel. Mariska: oké. Aan vrienden of.. Leerling: ja, aan vrienden of iets minder vrienden.
3. 12 jr., meisje	Ja, mijn vriendin (naam van vriendin). D'r haar zit altijd leuk.	5. 11 jr., jongen	Nee.

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: ja, vaker ja. Eigenlijk wel uhm m'n vrienden en ook aan kinderen waar ik dan niet zo vaak mee uhm speel zeg maar. Mariska: ja, dus niet alleen aan je vrienden. Leerling: nee. Niet alleen m'n vrienden.	8. 12 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? Aan wie? Leerling: uh, vrienden en mensen uh die iets help ik dan en later geef ik als ze het goed doen een compliment.
	7. 12 jr., jongen	9. 12 jr., meisje	Af en toe wel, maar soms vergeet ik het ook wel eens. Meestal aan vriendinnen of anders aan kinderen die ik niet zo vaak zie.
		10. 12 jr., meisje	Leerling: uh ja, eigenlijk wel. Mariska: aan wie? Leerling: aan heel veel kinderen uit de klas eigenlijk.

Krijg je nu vaker complimenten?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Soms wel. Maar niet echt dat ik echt elke keer elke dag als ik iets nieuws bij heb dat ik echt elke dag een nieuw compliment krijg, dat niet. Van sommige kinderen uit de klas.	13. 11 jr., jongen	Dat ik aardig ben enzo. Vandaag kreeg ik dat ook. Dan zeg ik 'gefeliciteerd' tegen de juffrouw van groep 6 en toen zei ze 'wat ben jij aardig' en toen zei mijn juffrouw ook 'ja, hij is echt lief'.
12. 11 jr., meisje		14. 11 jr., jongen	
		15. 11 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? En van wie? Leerling: ook bijna heel de klas. Meestal vrienden.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: ze doen het niet vaak. Mariska: niet vaak buiten.. buiten die les? Leerling: ja, dat doen ze alsnog niet vaak. Gewoon helemaal niet eigenlijk.	4. 11 jr., jongen	Ja. Nou, van sommige kinderen.
2. 11 jr., jongen	Leerling: ja, van de meester wel. Mariska: oké. En uit de klas? Leerling: niet zo vaak. Maar dat doet niemand ook.	5. 11 jr., jongen	Nee. Mariska: ook niet. Dus eigenlijk.. je hebt het toen in die les gedaan en verder.. Leerling: ja, soms. We zijn met de musical. 'dat deed je goed', ofzo. Mariska: ja. Nou, dat zijn ook complimenten. Leerling: ja.
3. 12 jr., meisje	Leerling: ja. Mariska: waarover? Leerling: over m'n kledingstijl.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Leerling: ja. Mariska: ja? Ook van.. Leerling: veel vaker. Mariska: veel vaker? Veel vaker dan eerst? Leerling: ja. Veel vaker dan eerst, ja. Mariska: en van wie krijg je die complimenten? Leerling: nou, van uh vrienden dan en uhm dan af en toe ook van iemand anders.	7. 12 jr., jongen	Ja, eigenlijk heel vaak. Als ik m'n werk heb gedaan ofzo, dan zegt ze 'jij hebt rustig gewerkt' en dat. Want we hebben nu op het bord bloemetjes en dan kan ik, dan ziet iedereen 'jij hebt een streep behaald' en dat 'je doet het goed' en toen dachten ze eerst dat ik dat deed omdat je dan iets leuks mag doen, maar zo ben ik gewoon niet. Ene keer als ik m'n bui niet heb, dan kan ik echt uh erg zijn, maar dat is nu ook niet meer zo.
----------------------------------	---	----------------------------------	--

8. 12 jr., jongen	Leerling: uh, nu als ik hun geef, geven hun mij ook wel vaker. Mariska: oké, dus het zijn een beetje dezelfde kinderen? Leerling: ja.	9. 12 jr., meisje	Hm, niet echt nee.
		10. 12 jr., meisje	Leerling: hm, nee. Mariska: nee. Dus jij geeft meer complimenten eigenlijk dan dat je terugkrijgt. Leerling: ja.

Wat vind je daarvan?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Wel fijn, want ja, dat is natuurlijk leuk als je complimenten krijgt.	14. 11 jr., jongen	
12. 11 jr., meisje	Leuk.	15. 11 jr., jongen	Ook leuk.
13. 11 jr., jongen			

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje		4. 11 jr., jongen	Ik vind het wel goed, want die lessen hebben dan echt in onze.. die blijven dan echt hangen. Soms als je bij de musical. Dan sta ik wel zo van 'ja, maar ik zeg het gewoon hoe ik het normaal ook tegen jou zeg'.
2. 11 jr., jongen		5. 11 jr., jongen	
3. 12 jr., meisje	Gewoon leuk en aardig. Soms uhm doe ik het niet zo vaak maar nu wel.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Wel goed. Het geeft ook een betere sfeer in de klas.	8. 12 jr., jongen	Vind ik fijn. Want het vrolijk weer me dag op.
7. 12 jr., jongen	Leuk. En het geeft me ook een vrolijk gevoel. Als ik naar school ga, denk ik gewoon 'o ja, gister kreeg ik een compliment' en eerst had ik helemaal geen zin om naar school te gaan, omdat ik uh gepest werd.	9. 12 jr., meisje	
		10. 12 jr., meisje	

Wat vind je ervan dat de lessen ook door iemand anders dan de juf/ meester worden gegeven? Waarom?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Leuk. En ja, zoals ik al zei 'heel fijn dat ze ook les geeft over pesten', want daar gaat het ook over. En dat het daardoor ook is gestopt vind ik heel fijn.	13. 11 jr., jongen	Goed, juf (naam klassencoach) doet heel erg goed. En we luisteren er goed naar. Ze is niet zoals de andere juffrouw dat ze zo snel zegt 'ga jij maar weg. Ik.. ik vind je gedrag niet leuk. Ga weg'. Ze is niet zoals sommige. Leerling: ook leuk. Mariska: ja? En wat vind je daar precies leuk aan? Leerling: ja, ze helpt ons en van die uh Geweldige School die website, waar je alles kan vertellen over pesten, dat iemand gepest heeft. Mariska: oké. En de lessen zelf die (naam klassencoach) geeft? Leerling: ook ook.
12. 11 jr., meisje	Heel, ja, goed eigenlijk, want ze weet hoe de klas. Ze weet hoe ze de klas onder controle moet houden en ze weet ook bijna voor alles een oplossing.	15. 11 jr., jongen	
14. 11 jr., jongen	Leerling: ook leuk, want dan want uh eerst was het elke woensdag en nu uuh geeft juffrouw (naam klassencoach) een hulpdingetje om te weten dat ze dat doen. Mariska: hoe bedoel je? Leerling: dat ze het uh dat ze denken van 'o ja, juf (naam klassencoach) komt weer'. Dat vinden ze wel leuk.		

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: Maar ik vond het best wel uh leuk en ik vind het eigenlijk wel goed dat ze het allebei doen. Want als juf (naam klassencoach) er niet is, dan is het altijd van 'hé dikzak', 'hé homo'. En als juf (naam klassencoach) er is, zijn ze allemaal poeslief. En ze luistert ook echt naar je. En als je het tegen de meester zegt hoor je 'nou weet je, ik kan het allemaal niet oplossen. Het is te veel voor me. Mariska: oké. En hoe vind je dat? Leerling: dat vind ik uh leuk. Nou ja, ik weet niet hoe je dat moet zeggen. Maar het is gewoon fijn. Ze doet er ten minste wat mee en de meester niet.	2. 11 jr., jongen	Ik vind eigenlijk wel leuk want uh hoe soms met.. hoe ze soms verhalen vertelt enzo, wat er is gebeurd enzo, zulke dingen vind ik eigenlijk ook wel leuk om te horen. Maar sommige dingen zijn eigenlijk dan wel erg, maar hoe ze het vertelt is eigenlijk dan wel.. maakt het minder erg.
		4. 11 jr., jongen	Dat vind ik wel leuk, want dan hebben we een keer iemand anders voor de klas en dan gaat het niet alleen maar over rekenen en taal enzo, maar ook over pesten.
		5. 11 jr., jongen	Leerling: uh als juf (naam klassencoach) er is, dan wordt er meer geluisterd dan naar de meester. Dus uhm. Het is veel rustiger dan, want het is wel altijd 'juf (naam klassencoach) komt, dus dat is leuk'. Maar uhm meestal, sommige meiden uit onze klas die denken dan 'ja we hoeven niet te rekenen', maar ik vind de lessen gewoon leuk. En soms wordt het dan verstoord en dan denk ik 'aah, juf (naam klassencoach), ga alsjeblieft verder'. Want het is heel leuk en dan.. in het boekje staat dan bijvoorbeeld pesten en dan krijg je rollen, maar dat is niet. Maar hoe, kan je niet tegen dat boekje zeggen. En bij juf (naam klassencoach) wel. Mariska: ja. Dus je kan erover in gesprek gaan bedoel je. Leerling: ja.
3. 12 jr., meisje	Leerling: nou, erg goed. Want de klas was echt niet goed meer. De meester was denk ik ook erg teleurgesteld. Mariska: voordat (naam klassencoach) kwam? Leerling: ja. Mariska: oké. En hoezo was ie teleurgesteld? Leerling: nou, we gingen niet zo goed met elkaar om en we pestten. Mariska: ja. En wat gebeurde er vooral met pesten? Leerling: we gingen de kinderen die paarden spelen zeggen 'hé paarden. Jullie zijn dom en lelijk'. Mariska: oké. En dat is nou niet meer? Leerling: nee, nou willen we ook meedoen soms.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	Ik zou uh dan wel eerst uh een tijdje moeten kijken of diegene wel, hoe zeg ik dit uhm, kan vertrouwen zegmaar zoiets. Maar na een tijdje, net zoals juf (naam klassencoach) nou bijna een jaar. Uh haar kan ik dan denk ik wel vertrouwen.	8. 12 jr., jongen	Leerling: uh, leuk. Want ze heeft het elke keer over nieuwe dingen en daar leren we ook heel veel van. Mariska: oké. En wat heb jij zoal geleerd? Leerling: uh, dat cyberpesten, hoe veel mensen er zelfmoord plegen door pesten, uhm, wat het met je doet, discriminatie en gevolgen van vechten.
7. 12 jr., jongen	Leerling: nou, ik vind ik vond het eerst wel wennen, omdat we zijn er gaan de juffrouw gaat dan ook komt iemand anders in en dan denk ik van 'o, hoe zou die nou weer zijn'. Het is ook echt, je moet vertrouwen in diegene hebben, anders vind ik diegene ja, een raar gevoel heb ik er dan best wel bij. En ik vind dat ze het wel goed doet, want ze uh naderhand gaat ze ook gewoon zitten als iedereen doorpraat en dan zegt ze 'ja, ik heb de tijd' en dan laat ze op een gegeven moment zegt ze 'dan ga ik na schooltijd verder' en dan keihard en iedereen is dan stil. Omdat niemand wil na schooltijd nog les volgen. Mariska: nee. En wat vind je ervan dat ze dat doet? Leerling: nou, wel goed want dan krijgt ze wel ten minste haar aandacht.	9. 12 jr., meisje	Meestal met juf (naam klassencoach) hebben ze meer aandacht en ikzelf ook en dan wordt het zegmaar nog een tweede keer herhaald voor als je het niet echt heb gehoord. Dus dan vind ik het best wel handig dat ze het allebei doen. Want juf (naam klassencoach) die legt het zegmaar uit en juf (naam eigen juffrouw) doet het gewoon met een leuke stem en alles en laat het dan ook horen.
		10. 12 jr., meisje	Je krijgt toch meer een beetje een steun in de rug zegmaar en dat je weet waar je meer aan moet werken.

Hoe zou je het ervaren hebben als de juf/ meester wel alle lessen had gegeven?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Ook wel fijn, maar uhm ik weet niet of het dan wel echt heeft geholpen, want de juffrouw die weet er wel veel over maar niet echt zo veel als juf (naam klassencoach). Want juf (naam klassencoach) geeft natuurlijk eigenlijk op heel veel scholen les en onze juf eigenlijk niet. Die geeft gewone lessen.	13. 11 jr., jongen	Dat zou niet zo leuk zijn, want bij de juffrouw weten we al hoe ze is en bij juf (naam klassencoach) zijn we het niet gewend. En daarom is het een beetje leuk.
	12. 11 jr., meisje	14. 11 jr., jongen	Leerling: dan was het niet zo uh leuk, denk ik. Mariska: nee? Leerling: nee Mariska: en hoezo? Leerling: nou, het was misschien wel leuk maar uh ja ik weet niet. Maar juf (naam klassencoach) heeft ervoor geleerd en juffrouw (naam juffrouw) niet.
		15. 11 jr., jongen	Leerling: dan zou het misschien wel ietsie erger zijn. Mariska: wat zou erger zijn? Leerling: dan nu. Dat er een beetje meer gepest wordt.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje		3. 12 jr., meisje	Gewoon hetzelfde, alleen juf (naam klassencoach) wordt soms wel streng maar dat is ook beter
2. 11 jr., jongen	Leerling: nou, ik denk ook wel leuk, maar dat zou ook uh anders zijn. Mariska: oké. En wat zou d'r anders zijn? Leerling: nou, dan zou het misschien nog uh zijn zoals het in het begin van het jaar was denk ik. Ik denk dan beetje zo. Mariska: oké. En hoe was het in het begin van het jaar? Leerling: er was veel ruzie, er werd gescholden, mensen sloegen elkaar. Dan zou de meester misschien wel er iets aan doen maar dat zou uh denk ik niet zo veel uh werken.	4. 11 jr., jongen	Dat zou ik niet zo heel leuk vinden, want dan zouden kinderen veel meer zouden schelden en pesten. En dan, en door de meester heen praten en alles. En dan konden we ook veel minder leuke dingen doen.
		5. 11 jr., jongen	Leerling: stom. Mariska: ja? Leerling: ja. Mariska: en waarom? Leerling: nou, uh alle kinderen praten altijd bij de meester er doorheen.

Gravin Aleidaschool, groep 8

7. 12 jr., jongen	Leerling: nou, dan ik ben bang dan dat het niet zo ver zou, dat want dat het nu zover komt, net zoals nu. Want de juffrouw daar die, ik heb gewoon een gevoel dat deze juffrouw ook bang is. Ik weet ook niet waarom, maar we hebben gewoon ik heb m'n vrienden hebben gewoon een gevoel dat ze ook bang is. Want ze, ja, ze ik denk gewoon ze is een keer getrapt door iemand en.. Mariska: iemand uit de klas? Leerling: ja. En dan denken we gewoon 'volgens mij is ze gewoon bang'. Want als iets niet mag, zegt ze tegen bepaalde kinderen 'het mag wel'. Dan denken wij juist dat ze bang is voor diegene. Mariska: ja. En juf (naam klassencoach) is eigenlijk niet bang voor iedereen? Leerling: nee, juf (naam klassencoach) is gewoon ook wat anders. Die laat het die komt ook voor zichzelf op, maar de juffrouw ook wel alleen laat ze het niet echt zien. Bij juf (naam klassencoach) proberen we het ook niet echt uit dingen, maar bij de juffrouw die we nu hebben daar proberen we het wel uit, sommige kinderen dan. Mariska: en weet je hoe dat komt, dat verschil? Leerling: nou, omdat we hebben op deze school hebben we heel lang geen strenge juffrouws gehad. Iedereen doet gewoon wat diegene wil en ze is niet echt streng. Mariska: oké. En dat is wel echt het verschil met juf (naam klassencoach)? Leerling: ja. Maar niet dat ze streng is, maar zij beheert het gewoon goed. Zij doet gewoon uh ja ze onderling met de kinderen gewoon, zij laat niet alles zomaar gebeuren en ze blijft gewoon op haar eigen gewoon dat je niet over haar grens kan gaan of dat dan.
--	---

6. 12 jr., jongen	Leerling: dan denk ik dat het heel anders zou zijn in de klas en dan zou ik het, als het door dezelfde manier zou gegeven worden, dan zou ik het wel gewoon leuk vinden wel. Mariska: dus als de juf het op dezelfde manier als juf (naam klassencoach) doet. Leerling: ja. Mariska: oké. En je zei al 'dan zou het wel anders zijn in de klas'. Leerling: ja. Mariska: wat zou er dan anders zijn? Leerling: nou, ik denk dat er veel minder kinderen gaan luisteren naar de juf dan. Want de juf zien we heel vaak en juf (naam klassencoach) zien we dan af en toe in de week. Mariska: ja. Dat werkt dan goed vind jij? Leerling: ja. Dan heeft ze meer uhm, dan kan ze in één keer veel informatie doorgeven. De juf doet dat in heel de week al.	8. 12 jr., jongen	Leerling: uhm. Ik denk dat ik dan ook niet zo veel had opgepikt dan juf (naam klassencoach). Mariska: oké. Bij juf (naam klassencoach) heb je meer geleerd.. Leerling: ja.
		9. 12 jr., meisje	Dan zal ik er wel naar luisteren, maar dan denk ik dat ik het minder, sneller vergeet zegmaar.
		10. 12 jr., meisje	Dan is er denk ik minder.. wat minder effect. Want die heb je elke dag al. En juf (naam klassencoach) niet.

Wat vind je ervan dat de klassencoach van De Geweldige School één keer in de vier weken terugkomt?

Waarom vind je dat?

De Wereldwijzer, groep 7

De wereldwijzer, groep 7				
11. 12 jr, meisje	Wel fijn. Ik zou het ook fijn vinden als ze vaker kwam. Maar het maakt mij eigenlijk niet zo heel veel uit. Liefst vaker, maar vier weken is ook wel goed.	13. 11 jr., jongen	Leerling: ja, niet zo leuk. Want als, vroeger was ze leuk vroeger was ze leuker, want ze kwam iedere keer uh vaak en nu komt ze niet zo vaak. Mariska: en hoe komt dat? Leerling: gewoon, omdat ik haar dan. Het ging wel eens vaak.. toen gaf ze ons vaak les enzo. En da's leuker dan één keer per maand.	
12. 11 jr., meisje	Leerling: niet leuk. Mariska: nee? Leerling: nee. Mariska: hoe komt het? Leerling: nou, ik vond het eigenlijk leuker dat ze gewoon in de week één keer kwam, want ja dan dan is de klas rustiger en nu denken ze van 'ja, juf (naam klassencoach) is weg, dan mogen we weer verder gaan pesten'. Maar, ja.. want eerst toen ze elke week kwam, was het 'o ja, juf (naam klassencoach)' en dan begonnen ze het wel te leren. Mariska: ja. Dus jij zou liever één keer in de week willen. Leerling: ja, net als vroeger.		14. 11 jr., jongen	Ook wel goed, want want het kan niet elke woensdag, de klas moet ook wel aantal dingen doen, de klas moet er ook wel aan denken.
			15. 11 jr., jongen	Leerling: ook leuk. Mariska: ja? Leerling: ja. Mariska: en waarom precies? Leerling: omdat ze wil dat pesten moet stoppen en daar doet ze ook iets voor.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Ik vond het allemaal veel te kort. Het was allemaal zo veel gedoe, als juf (naam klassencoach) er niet was.	4. 11 jr., jongen	Dat vond ik niet zo leuk. Want dan zag ik ook, ik weet niet of dat ook echt zo was, maar dat kinderen uhm.. een soort van vergaten leek het wel. Want dan gingen ze weer allemaal pesten enzo en als juf (naam klassencoach) dan weer kwam, dan ging het weer goed. Een hele tijd en uhm, na twee weken ofzo ging het weer fout en dan ging het weer goed.
2. 11 jr., jongen	Ik vond eigenlijk wel een beetje jammer want ik vond.. ik vind de lessen eigenlijk wel heel erg leuk.		
3. 12 jr., meisje	Ja dat vond ik wel goed.	5. 11 jr., jongen	Leerling: jammer. Mariska: ja? En waarom? Leerling: hmm. Ik weet niet, maar het was gewoon leuk altijd.

Gravin Aleidaschool, groep 8

7. 12 jr., jongen	Leerling: nou, soms denk ik van dat het te weinig is, maar dan beseft ik me ook. We hebben nu ook de musical en ook al hebben we die niet, juf (naam klassencoach) heeft ook andere dingen te doen, maar het is echt gewoon.. als ze in de middag komt is het ook altijd een half uurtje ofzo, dan is het wel prettiger dan dat het één keer in de week bijvoorbeeld, ze komt nu op een woensdag. Dan is het vrijdag heel raar in de klas. Dan is gewoon alles weer uitproberen bij de juffrouw en brutaal zijn en dat allemaal. Dat kan wel maar kijk, woensdag m'n moeder zei ook van 'je kan beter en en doen', bijvoorbeeld op een maandag en dan op een vrijdag. Zo, bijvoorbeeld een half uurtje op de vrijdag. En dan gewoon net zoals nu, op een maandag. Maar kijk, gewoon de echte les gewoon heel lang. Of gewoon zonder, dat de juffrouw het wel weet, maar dat wij het niet weten, gewoon een keer komt en dan om te kijken hoe het dan gaat. Want ik weet zeker, als juf (naam klassencoach) in de klas zit en we hebben geen les en zij komt alleen een dag kijken dat het helemaal goed gaat en als ze weg is niet. Mariska: en hoe komt dat, denk je? Leerling: ik heb echt geen idee.	6. 12 jr., jongen	Dat vind ik dan wel jammer, want zoals ik al zei 'de lessen zijn heel erg leuk' en dan gebeurt er dus minder. Maar ook zoals ik al zei 'er komt gelijk weer een heleboel informatie op je af'.
		8. 12 jr., jongen	Leerling: uh leuk, want ze geeft hele leuke lessen aan de kinderen en ze weet ook hoe ze met kinderen om moet gaan. Mariska: en hoe merk je dat? Leerling: uh, ze ziet dan gelijk als een kind vrolijk of zielig kijkt, dan gaat ze er gelijk naartoe en dan gaan we het over dat onderwerp hebben. Waar dat kindje uh kind helemaal van overstuur is of blij is.
		9. 12 jr., meisje	Vind ik heel jammer, want eerst in de week op vrijdag vond ik wel wat leuker. Want dan zie je d'r ook wat vaker en heb je leukere lessen vaker. En ik vind juf (naam klassencoach) ook wel leuker dan de andere vakken. Dus vind ik het wel een beetje jammer.
		10. 12 jr., meisje	Dat is wel goed. Dan ziet ze ook hoe het verder gaat en wat we in de klas gezamenlijk beter kunnen doen.

Wieken: nu is de klassencoach er één keer in de week. Wat vind je daarvan?

De Wieken, groep 7/8

De Wicken, groep 7/8			
1. 10 jr., meisje	Nu is het allemaal veel leuker, want ik vind die lessen van juf (naam klassencoach) heel leuk. Ik zou eigenlijk twee keer in de week willen. Of één keer per dag, maar dat kan natuurlijk niet.	3. 12 jr., meisje	Leerling: dat is ook wel goed, want het gaat steeds beter. Mariska: gaat het beter omdat ze nu één keer in de week er is? Leerling: nee, maar uhm. Het gaat wel altijd goed op school.
	2. 11 jr., jongen		Leerling: ik vind wel leuker, want de lessen vind ik eigenlijk wel gewoon leuk maar sommige ook weer niet maar dan leer je er een beetje van elkaar met zulke dingen. Mariska: je leert in de lessen van anderen in de klas? Leerling: ja.
		5. 11 jr., jongen	Leerling: dat is wel leuker. Mariska: ja? En hoezo vind je dat leuker? Leerling: uhm.. juf (naam klassencoach) heeft uhm, ik weet niet maar er is iets leuks wat ze zegt ze hele tijd over slachtoffer en dader en dat om te leren is ook heel leuk.

Zou je nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

De Wereldwijzer, groep 7

12. 11 jr., meisje	Nee. Alleen het geroddel, dat moet meer besproken worden, want kinderen begrijpen het nog steeds niet. Wat het doet met andere mensen. Want ze geloven je niet, want kijk. Uhm, roddelen hoort gewoon bij mensen, dat gaat vanzelf. Alleen uhm, ze zeggen nu dat ik de enige ben die roddelt, maar ik ken nog zat mensen die in de klas ook roddelen over iemand. En dat doet mijn groepje ook. En ze geloven elkaar niet.	11. 12 jr., meisje	Nee. Ik vind de lessen juist heel goed zo.
		13. 11 jr., jongen	Nee.
		14. 11 jr., jongen	Nee.
		15. 11 jr., jongen	Nee.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Ja, eigenlijk niet. Het is gewoon geweldig.	4. 11 jr., jongen	Nee. Niet dat ik weet. Ik vind het helemaal goed.
2. 11 jr., jongen	Leerling: uhm nou, niet echt. Nu komt het niet in me op, misschien wel maar nu niet.	5. 11 jr., jongen	Nee.
3. 12 jr., meisje	Nee.		

Gravin Aleidaschool, groep 8

7. 12 jr., jongen	Leerling: ja, alleen dat ze wat vaker zou komen. Mariska: jij mist niks? Leerling: nee. Ja, alleen ik heb alleen ik vind het wel leuk als we als we een keer met juf (naam klassencoach) de Spijtl-film gaan kijken en dat allemaal, gewoon zo iets leuks dan alleen les, want daar leer je ook dingen van, dat ze hem halverwege stopzet en zegt 'ja, zo gaat het verder en wat vinden jullie daarvan?' en dan een vragenlijst over de film. Want dan krijg je meer aandacht dan zo. Mariska: ja. Dus ook iets van een film kijken. Leerling: ja.	6. 12 jr., jongen	Nee eigenlijk niet. Ik vind ze wel goed zo.
		8. 12 jr., jongen	Ik zou het wel leuk vinden als ze is mensen kan meenemen die het zelf hebben meegemaakt, want ze kent heel veel mensen zegt ze en het lijkt me wel leuk als ze eens kan iemand kan meenemen.
		9. 12 jr., meisje	Nee, eigenlijk niet.
		10. 12 jr., meisje	Nee. Niet zo snel.

Wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Leerling: dat uhm het pesten is gestopt en dat de kinderen ook, zegmaar eerst deden kinderen heel weinig leuke dingen met elkaar en met mij enzo. En nu doen ze ook, ja, meer met elkaar. Mariska: oké. Ja, dan eigenlijk in de klas is het veranderd. En bij jouzelf? Is er iets veranderd? Leerling: bij mezelf eigenlijk niet, nee. Mariska: nee, je zei dan wel dat het pesten is gestopt. Leerling: en dat ik daardoor wel vrolijker ben geworden, ja.	12. 11 jr., meisje	
		13. 11 jr., jongen	Dat ik minder beledigd word.
		14. 11 jr., jongen	Ja, dat ik dat ik meer op mezelf let wat wat ik nu zeg. Wat wat ik zeg bijvoorbeeld tegen diegene 'homo', maar ja wat doe ik ermee dan?
		15. 11 jr., jongen	Dat ik minder dat ik ben gestopt met pesten en dat ik ook dat ze zijn gestopt om mij te pesten.

De Wieken, groep 7/8

5. 11 jr., jongen	Leerling: in het gedrag uhm, t-kaarten, time out kaarten, had ik heel veel. Totdat juf (naam klassencoach) kwam en de laatste tijd heb ik niet eens één gehad ofzo. Mariska: dus van heel veel naar eigenlijk helemaal geen. Leerling: ja. Mariska: oké. Leerling: ja, af en toe eentje, maar.. Mariska: ja. En uh, hoe komt het dat je nou die kaarten veel minder krijgt? Leerling: om wat juf (naam klassencoach) zei. 'ga ervoor, je kan het wel' enzo. Mariska: dat heeft wat met je gedaan. Leerling: gemotiveerd. Mariska: gemotiveerd, oké. En waarvoor gemotiveerd? Leerling: dat ik het toch kan en niet alleen straf kan verdienen. Maar ook meer. Mariska: nee. En waarvoor kreeg je altijd wel die kaarten of straf? Leerling: uh, vooral weerwoorden. Mariska: dus zo kreeg jij je kaarten. Leerling: ja. Mariska: en nu doe je dat niet meer? Leerling: nee.
----------------------------------	---

1. 10 jr., meisje	Ja, dat ik niet meer tegen iemand zeg. Ja uhm. Als iemand iets tegen mijn broer doet, dat ik niet zomaar een grote mond tegen hem heb.	3. 12 jr., meisje	Leerling: thuis wel. Heel veel. Mariska: thuis? Leerling: ja, ik heb ook een grote mond aan mijn moeder en mijn vader. Mariska: oké. Leerling: en da's ook een beetje veranderd. Mariska: oké, en dat komt door de lessen? Leerling: ja.
2. 11 jr., jongen	Leerling: nou, me gedragsprotocol meer. En uh zo, eigenlijk ook merendeels m'n gedrag. Mariska: oké, en wat precies voor je.. in jouw gedrag? Leerling: nou, eerst was ik ook uh redelijk onbeschoft. Want uh als de meester uh straf gaf, dan uh werd ik ook gelijk heel boos. Mariska: oké. En nu niet meer? Leerling: ja, ligt eraan. Als het uh zomaar is, dan word ik eigenlijk wel een beetje boos en uh geïrriteerd. Maar uh anders accepteer ik het gewoon. Als ik weet dat ik aan het praten was, dan accepteer ik het.	4. 11 jr., jongen	Leerling: nou, dat kinderen ook minder tegen me gaan schelden. En uhm.. dat uh nou dat ik ook meer complimenten krijg. En dat ik ook minder gepest wordt. Dat geldt voor iedereen, maar.. Mariska: en doe jij zelf iets anders door De Geweldige School? Leerling: ja, wat ik al zei, ik pest minder. En ik scheld ook minder. Mariska: en tegen wie scheld je? Leerling: nou, eigenlijk scheld ik tegen iedereen. Iedereen scheldt tegen iedereen meestal.

Gravin Aleidaschool, groep 8

7. 12 jr., jongen	Leerling: het pesten, dat heeft me echt heel erg veranderd. Ik dacht eerst 'het gaat echt gewoon niet helpen' en het opkomen voor mijzelf, dat verandert mij ook. En, hoe heet het nou, en niet meelopen met andere kinderen. En ook als iemand wordt gepest, dan ga ik de durfde ik halverwege niet te gaan, omdat en nu kijk ik soms gewoon als ze daar ruziën, gewoon van een afstandje en dan als het te ver gaat dan haal ik altijd de juf. Mariska: je zei 'het pesten is voor mij veranderd' en bedoel je dan dat je zelf niet meer wordt gepest? Leerling: ja, ik word niet meer gelukkig gepest en ik merk ook dat ik er erg blij mee ben. Ik werd wel heel erg gepest. Mariska: dat was heel erg? Leerling: ja en dan kreeg ik overal de schuld van.	6. 12 jr., jongen	Leerling: veel. Mariska: ja? Ja, je noemde je zelfvertrouwen al. Kun je nog meer benoemen? Leerling: uhm, ik heb meer vrienden gemaakt en hmm. Ja, dat was het eigenlijk wel. O, en ik ben veel vrolijker. Want in groep 7 was ik een beetje.. daar was ik minder vrolijk als in groep 8. Mariska: en hoe kun je dat verschil, hoe kunnen anderen dat aan jou zien? Leerling: nou, ik lach vaker, ik uhm uhm speel vaker met anderen mee en zoals ik al zei 'ik heb meer vrienden gemaakt'.
9. 12 jr., meisje	Hoe ik ga denken en ja het pesten wat ik al zei. ('Nu, als kinderen me pesten dan denk ik van 'aah negeren, je weet toch hoe het komt'. '). Ja, eigenlijk allemaal leuke dingen, want eerst vond ik het niet echt heel leuk naar school en nu ben ik eigenlijk gewoon elke dag mezelf en kan ik vrolijk zijn.	8. 12 jr., jongen	Leerling: uhm, omdat ik gepest ben uh ging ik later zelf ook pesten en nu pest ik niet meer. Mariska: oké. Dus je pest niet meer en net zei je ook al dat je niet meer wordt gepest. Leerling: ja.
		10. 12 jr., meisje	Dat de klas gezelliger is geworden. En gewoon dat je vrolijker uit school komt.

Wat gaat er goed in de klas, wat eerst niet goed ging?

De Wereldwijzer, groep 7

12. 11 jr., meisje	Leerling: het pesten is wel een stuk minder geworden. Want eerst, eerst was het letterlijk elke dag enzo. En fiets kapot slaan enzo, dat was bij mij vorig jaar gebeurd. Alleen, nu is het echt uhm rustiger, een stuk rustiger ten minste. En uhm, er zijn nog een paar kinderen die doorgaan. Ook mijn groepje een beetje en twee hele rare kinderen in de klas. Mariska: ja. Maar dat zijn ook minder kinderen nu die pesten of? Leerling: uhm, ja. Mariska: oké. En op welke manier uh wordt er gepest? Leerling: nou, daarnet nog buiten. Schoot (naam van kind uit de klas) een bal naar (naam van ander kind uit de klas) en mij en (naam van ander kind uit de klas) en uhm, ja, ze zeggen dat het per ongeluk ging maar dat zijn een beetje kinderen die gek zijn. Laat ik het zo zeggen en uhm, nou gewoon met woorden van 'ja, we geloven je niet vieze trut/ homo'. En ik denk 'ik kan geen homo zijn'. Dus ja, en we hebben gister ook geleerd dat homo betekent dat je gelijk bent eigenlijk. Dus ja. Eerst was het echt gewoon uhm, eerst was het echt letterlijk elke dag. Maar nu meestal minder. Het is echt een stuk minder geworden.	11. 12 jr., meisje	Dat het pesten is gestopt. En dat de kinderen ook anders met elkaar omgaan.
		13. 11 jr., jongen	Leerling: slaan, want nu doen we dat niet meer. En schelden, dat deden we heel erg veel en nu niet. Mariska: helemaal niet meer? Leerling: het is veel leuker. Ja. Nee, meestal. Mariska: meestal, ja. Het is minder geworden. Leerling: hm hm.
		14. 11 jr., jongen	Leerling: uh dat dat er minder gepest wordt. Mariska: oké. En uhm, welke soorten pesten zijn nu minder? Leerling: uh soort van met uh met 'dikzak' enzo. En met uh 'lul' enzo. Mariska: dat wordt minder gezegd? Dus meer de scheldwoorden, d'r wordt minder gescholden.
		15. 11 jr., jongen	Eerst het pesten en dat je bijvoorbeeld vechtpartijen en ruzies, die zijn minder geworden.

De Wieken, groep 7/8

1. 10 jr., meisje	Leerling: nou, ze pesten minder. Ze denken wat meer aan hun gedrag. Mariska: welk gedrag? Leerling: uhm. Nou ja, tegenover de meester en tegenover de andere kinderen. En ze denken eerst na voordat ze iets gaan doen.	2. 11 jr., jongen	Leerling: de gedrag van de kinderen tegenover elkaar en tegenover de leerkracht. Mariska: oké. En en wat voor gedrag? Leerling: nou, eerst was eigenlijk gewoon de meeste kinderen deden gewoon heel uh irritant tegen de meester en tegen elkaar. Mariska: en hoe deden ze dat? Leerling: nou, bijvoorbeeld als de meester iets zei, gewoon negeren of uh dan uh zag je zo ging schelden. Mariska: oké. Tegen de meester of? Leerling: ja, over de meester meestal. Mariska: En tegen andere kinderen in de klas? Wat gebeurde er dan? Of wat gaat er nu goed, wat dan niet.. Leerling: nou, het uh als het gebeurt is er niet zo vaak ruzie. Wat eerst eigenlijk merendeels wel was.
3. 12 jr., meisje	Geen pesten meer en we zijn gewoon aardig. We gaan met iedereen netjes om hoe het moet.		
4. 11 jr., jongen	Het schelden is een stuk minder. Uhm, complimenten geven, dat is beter. Uhm.. (stilte). We zijn nou, we zijn iets ietsie sneller stil. Niet heel veel, maar iets sneller.		
5. 11 jr., jongen			

Gravin

Aleidaschool, groep 8

6. 12 jr., jongen	D'r zijn kinderen die eerst vaak ruzie hadden en dat is nou al een heel stuk uhm verbeterd. Uhm, en de kinderen kletsen niet meer zoveel door elkaar heen.	8. 12 jr., jongen	Ik vind dat mensen nu elkaar meer helpen. Ze reageren ook uh beter op elkaar en we negeren elkaar niet meer zo.
--	---	--	--

7. 12 jr., jongen	Nou, brutaal zijn tegen de juf. Dat gaat nu echt niet meer zo vaak gebeuren. Dat gebeurt gewoon niet. En het pesten zelf. D'r gebeurt, ja, het is wel verleden week een keer gebeurd maar dat is juf (naam klassencoach) zei 'dat is iets terugdoen'. Dus bijvoorbeeld karma ofzo. Dat hebben ze bij iemand gedaan, omdat die heeft jarenlang haar gepest en nu pesten ze die terug. En ja, gewoon dat zoiets. En dat gewoon rare dingen en bedreigen doen ze ook gelukkig niet meer.	9. 12 jr., meisje	Mariska: want je zei al wel 'het pesten is gestopt'. Leerling: ja. En het samenwerken. Dat gaat ook al wel wat beter. Nu zijn we echt een klas. Mariska: oké. En eerst was dat niet? Leerling: nee, eerst was het eigenlijk gewoon ieder z'n eigen groepje zegmaar.
		10. 12 jr., meisje	Het gaat wel beter dat we normaal reageren. Met sommige kinderen is het nog moeilijk voor hun, maar dat leren ze ook steeds beter. Op een normale toon praten en gewoon aardiger tegen elkaar doen. Elkaar niet pesten of plagen om hoe ze eruit zien of wat ze doen. Het is gewoon meer een geintje dat degene er zelf ook om kan lachen.

Wat kan volgens jou nog beter in de klas?

De Wereldwijzer, groep 7

11. 12 jr., meisje	Eigenlijk vind ik gewoon dat we in plaats van een paar verschillende groepjes gewoon met z'n allen één groep moeten vormen, want we hebben zegmaar de jongens die zijn altijd aan het voetballen en de meisjes die zijn ook weer in groepjes verdeeld. Die zijn dan weer andere dingen aan het doen. Dus ik zou het wel fijner vinden als we gewoon op het schoolplein met z'n allen bijvoorbeeld één ding doen. Kijk, het hoeft natuurlijk niet altijd. maar we doen eigenlijk nooit iets met z'n allen. Altijd wel in groepjes.	12. 11 jr., meisje	Over dat roddelen en over wat pesten echt met je doet, want kinderen zeggen van 'ja, ik begrijp het' enzo, maar ze begrijpen het niet. Net als bij kanker uhm, iemand zei tegen mij 'kankerslet', dus daarom had de juffrouw een filmpje opgezet over kanker. Wat kanker met je doet. En toen en toen begreep iedereen het wel. Dus ze moet eigenlijk iets laten zien wat pesten echt met je doet, want mensen plegen dus zelfmoord daardoor.
13. 11 jr., jongen	Dat we helemaal stoppen met schelden.	14. 11 jr., jongen	Leerling: ja, dat we minder op elkaars moeder gaan schelden. die moeders hebben er niks mee te maken. Mariska: want uh, daar wordt nog wel veel over gescholden? Leerling: ja. Mariska: oké. Dus het is vooral het schelden wat een groot probleem is nog? Leerling: ja.
15. 11 jr., jongen	Dat pesten pesten en ruzie helemaal gingen stoppen.		

De Wieken, groep 7/8

4. 11 jr., jongen	Leerling: nou, het sneller stil zijn in de klas en in de gang. Uhm.. (stille). Gewoon het pesten in het algemeen, niet meer uh met zijn allen tegen één persoon pesten. Mariska: oké, want dat gebeurt nog? Leerling: ja. Mariska: oké. En je hebt het over sneller stil. Wat vind jij zelf snel? Leerling: nou bijvoorbeeld als de meester zegt 'nou moet je stil zijn', dan zijn we gelijk stil. Mariska: en hoe is het nu? Leerling: nou, als de meester dat zegt dan blijven we nog uh een kwartier doorpraten.	5. 11 jr., jongen	Leerling: heel veel. Mariska: heel veel? Leerling: ja. Mariska: kun je wat dingen noemen? Leerling: uhm, gewoon. Vooral die gebaren. Mariska: ja, handgebaren toch of iets? Leerling: ja. Alle gebaren. Ja, niet de leuke. Mariska: vervelende gebaren. Leerling: ja. Want het is, uhm, het komt bij middelvinger en eindigt bij je vuist. Nou, niet slaan, maar andere gebaren met je vuist.
----------------------------------	--	----------------------------------	--

1. 10 jr., meisje	Leerling: nou uhm. Ik zei net uh, ze pesten minder. Maar het is niet helemaal over. Dus het kan nog wel beter. Dat kan het eigenlijk altijd wel. Mariska: en welke. Want je kan natuurlijk op verschillende manieren pesten. Wat kan er nog wel beter? Leerling: uh, bijnamen. Gewoon iemand noemen. Zoals uhm, jij bent stom. En dat soort dingen.	2. 11 jr., jongen	Dat er gewoon meer geluisterd wordt naar de meester. Dat die ook uh minder boos hoeft te worden.
		3. 12 jr., meisje	Leerling: uh.. (stilte). Weet ik niet. Mariska: nee? Leerling: alles gaat wel goed.

Gravin Aleidaschool, groep 8

7. 12 jr., jongen	Leerling: ja nou, wat wel beter kan vind ik het de stilte tijdens de toets. Dat vind ik daar heb ik zelf last van. Mariska: want als jullie een toets maken, dan wordt er gepraat? Leerling: ja en ook met de musical heb ik een gevoel dat kinderen mij toch pesten, omdat als ik ik kan niet goed voorlezen omdat ik dyslectisch ben. En dan gaan ze me napraten en dan ga ik raak ik mijn tekst kwijt en dan ben ik weer bang dat ik mijn leuke rol niet krijg. Mariska: o zo. Jij wil een bepaalde rol.. Leerling: daar goed voor werken. En dan gaan ze me napraten en als ik een fout maak gaan ze me uitlachen. En dan (stilte), ja dan vergeet ik gewoon alles, dan vergeet ik gewoon mijn tekst. Mariska: ja, dan raak je eigenlijk een beetje in de war. Leerling: ja. Mariska: oké. Dus dat zou nog beter kunnen? Leerling: ja. Maar dat merk ik ook bij andere kinderen dat ze dat doen. Gewoon kinderen napraten.	6. 12 jr., jongen	Leerling: uhm, dat kinderen iets minder druk mogen worden van mij. Mariska: oké. En ja, wat.. druk, dat kan je natuurlijk op verschillende manieren zijn. Hoe.. Leerling: uhm, nou. Een beetje agressief druk. Want uhm, ze gaan schreeuwen of dan uh gaan ze, doen ze kinderen pijn als ze heel druk zijn. Maar dat gebeurt niet zoveel, dus. Mariska: en hoe doen ze kinderen pijn? Leerling: nou uhm, dan zeggen ze iets verkeerd of ze raken diegene iets te hard aan.
		8. 12 jr., jongen	Ik vind het eigenlijk in principe goed gaan.
		9. 12 jr., meisje	Leerling: uhm. Het op onszelf letten. Mariska: wat bedoel je daarmee? Leerling: nouja, heel veel kinderen die letten dan op je en dan zeggen ze dingen en dat vind ik best wel irritant. Ik weet niet hoe die kinderen erover denken. Maar dat zou best wel eens kunnen veranderen.
		10. 12 jr., meisje	Dat kinderen zich niet meer met elkaar bemoeien. Want dat gebeurt nog wel heel vaak.

Bijlage 7. Overzicht interviews docenten

Lijst met doelen

Hoofddoel: een praktische methode om pesten in een klas aan te pakken en/ of te voorkomen.		
De Wereldwijzer	Ja	Is zo goed als gestopt.
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	
Subdoelen:		
Deelnemers kunnen een aantal vormen van geweld noemen.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers kunnen de oorzaken noemen van geweld.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	Inleven in de gevoelens van een ander is soms nog moeilijk.
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers kunnen de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers kunnen het verschil tussen plagen en pesten vertellen.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	Hoewel de verschillen voor ieder kind anders is.
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat.		
De Wereldwijzer	Ja	Maar doen vaak wel de dingen die niet werken
De Wieken	Ja	Maar ze kunnen het niet toepassen.
Gravin Aleidaschool		De kinderen kunnen dit soms wel soms niet uitleggen.
Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	Maar ze kunnen het niet toepassen. De kinderen bezwijken nog erg onder de groepsdruk.
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten.		
De Wereldwijzer		sommige meeste
De Wieken		Tijdens de les wel. In de praktijk niet.
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers ervaren hoe het is om inhoudelijke complimenten te krijgen van collega's.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers maken met elkaar afspraken om in de toekomst op een positieve manier met elkaar om te gaan.		
De Wereldwijzer	Ja	
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	
Deelnemers oefenen de vaardigheden, om op een positieve manier met elkaar om te gaan d.m.v. de opdrachten.		
De Wereldwijzer	Ja	Adhv het leesboek
De Wieken	Ja	
Gravin Aleidaschool	Ja	

Bij doel .. geeft u aan dat deze niet/ niet voldoende is behaald.

Groep 7, De Wereldwijzer	'De deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten' Docent: ja, sommige die.. Die kunnen het gewoon niet. Die die.. Uh vinden het heel moeilijk, die zijn vooral bezig met uh.. Wat kan jij goed? Jij kan goed uh rennen, je hebt mooie kleren aan. Die die vinden het gewoon heel moeilijk. Mariska: oké. En hoeveel kinderen.. Over hoeveel gaat het ongeveer? Docent: uhm. Ik denk een stuk of drie. Van de 24, dus dat is op zich wel.. Op zich is het een klein aantal.
---------------------------------	---

Groep 7/8, De Wieken	'De deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten' tijdens de les wel en in de praktijk niet'. Uhm. Ik heb, we hebben gemerkt tijdens uh de de les van De Geweldige School dat er soms echt prachtige complimenten uh kwamen. Maar daadwerkelijk toepassen in de klas is uh is toch wel echt een heel ander verhaal merk ik. Want je merkt in deze klas dat vooral echt en dat heb ik ook toenet genoemd, de groepsdruk zo enorm groot is. Dat complimenten geven eigenlijk nauwelijks meer aan bod, nauwelijks aan bod komt. Dat uh, da's niet stoer. Dus ja, ik. Ik vind het een hele lastige. Daar iets mee te doen.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat' Docent 2: wat ik merk is dat ze dan de ene keer wel heel goed konden verwoorden van 'joh, dat moet ik doen om het pesten te stoppen'. En de andere keer dan stelde ze de vraag, (naam klassencoach), en dan kwam er helemaal geen antwoord. Het bleef niet hangen. Docent 1: ja, soms moet je wel er ook echt op doorvragen.. En doorvragen en het ligt ook een beetje aan de bui volgens mij. Als ze welwillende waren, dan hadden ze zoiets van 'nou, dan kunnen we dat wel beantwoorden'. Soms ook met een paar doorvragen laat maar zeggen. Maar d'r waren ook dagen dat ze het gewoon echt zoiets hadden van 'nou, ik weet niet waar je het over hebt maar uh..' Docent 2: nou, ik kan me ook herinneren dat (verkeerde naam) dat in .. of (verkeerde naam), dat (naam klassencoach) dat in een uhm spelvorm gedaan had, zo'n interactieve oefening. En zelfs in die oefening was het wisselend. Zo van 'wat had je nou kunnen doen om het pesten te stoppen?', hadden ze het eerst helemaal besproken wat je kon doen. Gingen ze de situatie creëren, werd er eentje de pester.. En dan zag je ze ook inderdaad denken van 'ik weet niet wat ik moet doen'. Dan heb je net theorie uitgelegd zegmaar. Voorbeelden gegeven en als ze het dan daadwerkelijk moesten doen.. en een andere keer deed een kind het weer wel. Het was echt geen peil op te trekken. Mariska: ja. En ook geen verklaring voor? Docent 2: nou, misschien de ene keer wel willen en de andere keer niet. Docent 1: Soms ook hoe de pet staat inderdaad. Docent 2: ja. Maar in het geval met het voordoen had ik wel eens het idee, dan vond een kind het ook best wel moeilijk om in de groep te zeggen duidelijk te laten merken 'ik sta hier, ik wil dat het stopt'. Want dat is natuurlijk ook één van de problemen die speelde in die groep. En dan moet je dat laten zien. En een spelvorm, wat dan niet helemaal serieus is. Het was.. Onmacht en ook de setting.

Heeft u een tip voor De Geweldige School om dit te verbeteren?

Groep 7, De Wereldwijzer	
Groep 7/8, De Wieken	Docent: Uhm, ik weet niet of of (naam klassencoach) daarvoor ook tips mee kunnen krijgen hoe ze, hoe je zeg maar uh uh de kinderen kan leren complimenten uh geven. Uh gewoon in het in op een doordeweekse dag. Dus niet per se tijdens een les van De Geweldige School. Mariska: ja, dus ook daarbuiten. Docent: ja.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	Docent 1: ik ik ik heb niet echt het idee dat het ligt aan het aanbod van (naam klassencoach). Docent 2: nee. Ik denk het ook niet. Docent 1: ik denk dat het heel erg ligt aan de pet van de kinderen. Docent 2: ja. Docent 1: dat ze het óf op dat moment gewoon met de gedachte ergens anders zijn waardoor ze het niet begrijpen óf dat ze gewoon het niet willen begrijpen. Ze hebben daar echt wel soms last van dat ze zeggen 'vandaag gooi ik m'n kont tegen de krib' laat maar zeggen. Ik heb niet het idee dat het echt aan de aanpak ligt. Want het was wel heel duidelijk. Mariska: ja, dus het is vanuit (naam klassencoach) niet te beïnvloeden verder? Docent 1: voor deze groep niet. Docent 2: nee. Docent 1: naar ons idee niet. Volgens mij heeft ze het gewoon heel goed gedaan. Docent 2: want het is wel de essentie hè, van het stoppen met pesten, dat je moet aangeven. Docent 1: ja. Docent 2: dat dat heel lastig is voor kinderen. Docent 1: je zag ze er wel over nadenken. Docent 2: ja. Docent 1: ze kunnen het misschien niet vertellen. Docent 2: ja. Docent 1: maar je uhm ze denken er wel over na. Het is dus niet zo.. kijk, de vraag is echt kunnen vertellen wat wel en niet werkt. Maar ze weten het wel. en ze weten het ook heel goed, vooral bij een ander, goed aan te geven. Mariska: dus het zit er wel in, maar het komt er soms niet uit. Docent 2: juiste woorden. Het vraagt een hoop.

Wilt u nog ingaan op een doel dat we niet hebben besproken?

Groep 7, De Wereldwijzer	Nee, eigenlijk niet. Ik uh vind het heel fijn. Vooral die, we zitten nu middenin de kledingbank uh ding. Dat is echt uh. Dat is echt heel leuk. En het is voor mij ook wel fijn omdat uh dat uh (naam klassencoach) ook nog even benadrukt dat de kinderen het moeten doen en niet ik. Dat is voor mij ook wel echt fijn dat uh dat ze dat zelf doen zeg maar. Dat is wel echt heel leuk. Dat is echt. Ik heb ze verdeeld en sommigen werken nu samen met degene wie ze eigenlijk niet willen, maar eigenlijk gaat het goed. Dus dat is echt ook uh dat vind ik echt een heel goede opdracht.
Groep 7/8, De Wieken	Docent: Ja, kijk. D'r staat hier ook een doel 'deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader'. Uhm. Vertellen met hun verstand kan wel inderdaad. Maar het daadwerkelijk inleven in het gevoel van de ander, da's nog moeilijk. Misschien uh zijn daar oefeningen voor, ik weet het niet, zodat je ook echt uh met de kinderen daar meer mee aan de gang kan gaan. Zodat ze het zelf echt ervaren, beleven. Ja, da's ook zo eentje. 'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt om het stoppen' .. Uh.. Als het om het stoppen van pesten gaat, kunnen ze prima vertellen. Maar zodra ze dus in de groep zitten en die groepsdruk is er weer, dan kunnen ze het wel vertellen, maar toepassen kunnen ze het niet. En dat dat vind ik altijd een uh een lastige ook. Je moet het natuurlijk echt kunnen toepassen, wil je uh verandering kunnen uh te werk kunnen stellen. Mariska: ja. Dus bij die twee doelen gaat het echt meer om de toepassings uh dingen. Docent: ja, precies, ja. Ja, nou da's hetzelfde als met vertellen over gewenst gedrag. Ze kunnen prima individueel vertellen wat gewenst gedrag is, maar ook het toepassen weer.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	Docent 2: over die complimenten. Daar ben ik toen in groep 7 mee begonnen met die groep. En uh dan zei (naam klassencoach) in het begin 'ja, het moet echt een compliment zijn van uh wat iemand kan', want het is heel gauw van 'je haar zit leuk' of 'je hebt dit aan'. Dat het in het begin een beetje daarin bleef hangen, heel summier. En ik had toen twee of drie keer die les gehad in groep 7. Jij hebt hem voortgezet in groep 8. Dat ik daar het niveau uh zag verbeteren. Docent 1: ja en er zitten een paar hele mooie complimenten bij hoor.. Docent 2: dat bedoel ik. Docent 1: die ze kunnen geven. Dat vind ik echt knap. Kijk, de ene is beter in erin dan de ander en ook voor de één kunnen ze betere dingen geven dan voor de ander, maar uh.. Docent 2: maar ook in de klas zelf was ik er alerter op, dat ik dat ook zelf op een bepaalde manier meer ging doen. Docent 1: ja. Ja, dat je echt zegt van 'zo, dat heb je goed gedaan' in plaats van.. of 'wat kun jij dat goed' of.. Docent 2: ja en dan benoemen. Docent 1: echt ook benoemen inderdaad. Mariska: Hebben jullie over de andere doelen nog een tip? Misschien iets wat erbij kan, want jullie hebben ze natuurlijk al met 'ja' beantwoord natuurlijk. Docent 2: nee, ik vind juist die afwisseling tussen iets vertellen door (naam klassencoach) en dan die uh vaardigheden toepassen vind ik zo uh. Docent 1: ja, dat vind ik ook lekker afwisselend inderdaad. Docent 2: zo knap! Docent 1: hoewel ik bij deze groep wel merk is dat het praten soms wat langer duurt. En dat je dan minder tijd hebt voor de activiteiten bijvoorbeeld. Maar dat ligt echt misschien bij deze groep ook omdat ze heel veel aandacht vragen. Ze vragen dat merk ik bij alle bij alles bij alle gastlessen enzo, ze vragen heel veel aandacht. Ze zijn heel enthousiast eigenlijk.. Maar daardoor ga je dus eigenlijk val je dan in zo'n valkuil dat je dus ja meer gaat vertellen. Docent 2: ja, dat is dan wel een tip voor (naam klassencoach) inderdaad, bij deze groep. Af en toe had ik het idee van 'joh, niet alles meer beantwoorden maar wel gewoon verdergaan'. Dat is een tip. Mariska: dus toch die balans bewaren. Docent 2: ja. Die was af en toe wel eens te veel doorgeslagen naar 'ik ga die vraag nog even beantwoorden'. Dacht ik 'oe (naam klassencoach), ze zitten nu al lang te luisteren'. Van 'zoek een bepaalde balans tussen iets vertellen en op een gegeven moment ook gewoon. (naam klassencoach) vindt het misschien lastig om het af te kappen. Docent 1: dan moet ik wel zeggen dat ze op zich wel vrij.. Docent 2: ze luisteren goed. Docent 1: goed luisteren naar haar. Dus het is ook niet zo dat je dan zoiets hebt van 'nou, nu moet ik stoppen, want ze stuiteren de pan uit'. Docent 2: nee nee! Docent 1: maar.. Docent 2: nee, maar dan is die opdracht erna. Docent 1: die wordt dan uitbundiger bij deze groep. Docent 2: juist.

Wat is er in de klas veranderd door De Geweldige School?

Groep 7, De Wereldwijzer	Het pesten is uh ja, zo goed als voorbij. Er zijn er nog twee waarover we klachten krijgen. Eentje uh heeft gewoon geen besef van hetgene wat ze doet, dus dat laten we een beetje gaan. En die ander die zegt ook dat ie het eigenlijk niet doorheeft wat ie doet. Ik heb moeder erop aangesproken, dus ik hoop nu dat het nu stopt. En ja, verder is het gewoon echt uh over. Er is er ook eentje verhuisd in de tijd dat we begonnen, dus dat was scheelde denk ook wel heel erg. Dat was denk ik de leider. En die is ook weg, dus dat is heel fijn en sommige kinderen zijn zo gedraaid dat uh ja dat is echt heel fijn.
Groep 7/8, De Wieken	Er worden minder gebruik gemaakt van scheldwoorden. Uh, dat merk ik wel heel erg. Uhm, de. Het verhaal van (naam klassencoach) , geweldige vrouw overigens. Dat staat erop hè? Nee uhm. Het verhaal van (naam klassencoach) over uhm over hè, haar moeder met met kanker en dergelijke, ja dat is wel een verhaal wat echt impact maakt. Uhm, dat heb ik gemerkt en uh dat merk je ook bij de kinderen. In die zin wordt er dus op die manier echt vrijwel niet meer op die manier gescholden. En dat is wel een uh wat wat ik merk dat een grote verandering is. Waar ik erg blij mee ben, dus ja. Uhm. Ja kijk, dit.. Het blijft nog een lastige groep. Het is een groep waar ik uhm. Uh volgens mij gaf (naam klassencoach) dat ook uh aan waar we nog de minste verandering in hebben gezien helaas. Dat is ook de reden waarom wij De Geweldige School nog wel wat willen continueren . Uhm, d'r wordt in ieder geval wel uhm heel veel initiatief genomen van uit De Geweldige School en dat vind ik wel belangrijk. Hè, je ziet wat minder uh verandering optreden, dan is het wel uh, De Geweldige School laat het dan niet los. Hè, ze gaan ook ook al is het bij wijze van spreken in eigen tijd, gaan ze er nog wel mee door. Dat vind ik uhm, dat vind ik wel heel belangrijk.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	Docent 1: ja, jeetje. Alles uh. Ze zijn positiever.. Tegen elkaar, ze helpen elkaar, nou je zag hoe ze vandaag bezig waren met die uh.. Met die musical. Het was gewoon echt een groep. Het was echt een groep, ze waren gewoon met z'n allen waren ze gewoon bezig met elkaar. Af en toe wel iets te uitbundig natuurlijk, maar dat is bij alles bij ze. Maar ze zijn gewoon echt mét elkaar bezig. En ze vinden het gewoon echt erg dat het bijna afgelopen is. Terwijl als je dat vorig jaar zou hebben.. Docent 2: juist. Nou zijn er wel twee uitgegaan die ook wel schelen. voor de sfeer in de groep Docent 1: maar de verandering in hun gedrag. Docent 2: heel veel. Docent 1: en hun vertrouwen in elkaar is wel heel erg veranderd. Docent 2: ja. Docent 1: dus het is, het is ook een combinatie geweest. Dus ik denk dat het minder effectief iets minder effectief was geweest als die twee er nog wel in waren gebleven. Dan weet ik niet of uh ze die omslag dan zo goed hadden kunnen maken zoals ze nu zijn. Dat durf ik eigenlijk niet te zeggen. Omdat ik één van de twee ook echt op het voetbalveld heb gezien een paar weken geleden dat ik dacht van 'oo. Ik ben zo blij dat..' dat had echt een negatieve sfeer geweest. Docent 2: want ik moet zeggen, dat heb jij natuurlijk ook wel ervaren. Dan heb je even zo'n nagesprek met (naam klassencoach). Dan kan jij ook als juf je ei kwijt waar je tegenaan loopt en wat je gezien hebt tijdens die lessen. En (naam klassencoach) zegt dan ook de dingen die haar opgevallen zijn. En aan de hand daarvan maak je weer een plan voor de volgende les. Ik had 'm bijna elke week. Ideaal vond ik dat. Dat deed ze ook goed.

Wat vindt u het meest effectieve onderdeel van De Geweldige School?

Groep 7, De Wereldwijzer	Mariska: Je noemde net al de kledingbank. Docent: ja. Ik denk, ik denk het wel. Want dat maakt de groep weer een groep. Ze moeten nu echt met elkaar samenwerken. Ik heb kinderen samen laten werken nu die.. Normaal gesproken echt niet naast elkaar wilden zitten alleen al. En ja, ze doen het nu allemaal met elkaar en uh.. Ze letten op elkaar en ja, dat is echt een groepsopdracht. Ik denk dat dat echt wel heel fijn is. Dat maakt het gewoon echt weer een geheel. Want verder is het heel moeilijk om een groepsopdracht te maken. Dat is zo moeilijk.
Groep 7/8, De Wieken	Even nadenken, moet ik effe terughalen hoor wat er allemaal is gebeurd. Het complimenten geven vond ik een een zeer verrassend onderdeel. Want er kwamen kwaliteiten van andere kinderen naar boven die je eigenlijk nog nooit had gezien. Uhm, dat vond ik een heel bijzonder moment. En uh nogmaals weer dat moment over waarop uh (naam klassencoach) dus het verhaal vertelde over uh ja uh de kanker uh. Dat zijn de twee lessen die me het meest zijn bijgebleven.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	Docent 1: het bewustmaken van het pestgedrag, vind ik. Bewustmaken van 'wat voor effect heeft het op anderen', maar ook.. Docent 2: ja. Docent 1: 'hoe ga ik er zelf mee om en hoe kan ik het zelf verbeteren?'. 'en wil ik het ook verbeteren?'. Mariska: dus dat kinderen ook naar zichzelf leren kijken. Docent 2: ja.

	Docent 1: dat ze heel erg leren kijken naar 'wat wat doe ik?'. Docent 2: ja.. Docent 1: en sommige kinderen doen daar een heel stuk langer over, want er zitten nog één of twee kinderen in de klas waarvan ik denk 'ik weet niet hoe of of die het af en toe wel begrijpen'. Hoe ze dat moeten doen, maar over het algemeen is het dat wel. Docent 2: ja en inderdaad wat uhm bij mij begon ze dan in het begin met dat pestgedrag. Wat is nou pesten? Dat het ook een paar keer geduurd heeft voordat kinderen echt doorhadden wat nou precies pesten is. Het is zo'n algemeen woord, pesten. Ja, ik word gepest. Wat is het nou precies? Er zijn zoveel verschillende vormen om.. Dat je echt dacht van 'goh'. Dat ik nog zoiets had van 'wat heb je toch veel vormen'. Mariska: ja. Dat was echt een eye-opener. Docent 2: ja. Ja, voor mij zeker en ook naar de kinderen toe en daar heb ik het ook met de kinderen over gehad. Dat is echt. Als ik iets heb met De Geweldige School is dat voor mij een eye-opener geweest. Maar ook het laten zien hè. Wat er met je gebeurt als je twee keer bij iemand zo zit te doen te prikken en dat jij zegt 'hou op!'. Dat ze echt die stadia liet zien wat er met iemand gebeurt en dat je dan op een gegeven moment ontploft.
--	---

Zou u ter verbetering nog iets willen veranderen en/of toevoegen aan de methodiek?

Groep 7, De Wereldwijzer	Nee, ik zou echt niet weten wat.
Groep 7/8, De Wieken	Docent: Nou, ik zou in ieder geval uhm, want ik heb begrepen dat het boekje wat uh ik heb uh, van cupcakes en uh.. Treiterkoppen enzo. Dat dat een uh pilot was, maar ik wil wel aanraden om dat uh gewoon d'r in te houden. Want dat is wel een middel om er steeds maar weer mee bezig te kunnen zijn. Uhm, ikzelf vond het als leerkracht alleen soms wel lastig om het echt te integreren in mijn uh in mijn dagelijkse uh uh lessen. Maar goed, dat is iets uh wat ik uh.. Wat aan mij heeft gelegen. Maar dat is wel, ik zou het standaard opnemen in het uh..repertoire, ja. Mariska: ja. En dat is iets wat er eigenlijk al is, maar misschien iets toevoegen, iets nieuws of. Docent: ik zou de misschien, ja ik. Maar dan zit ik wel een beetje op de kleine dingetjes hoor. Ik vind over het algemeen de lessen wel gewoon erg goed. Ze zitten goed in elkaar, maar misschien toch meer, en dan kom ik weer op de praktijk.. Toch meer praktijk uh dingen er in integreren. Het is heel veel uhm uh praten met elkaar en dat is, dat moet natuurlijk ook, want anders kan je het onderwerp niet aan bod uh laten komen. Het is ook veel praten, maar misschien ook meer doen. Klein dingetje hoor.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	Docent 1: nou ja, de afwisseling misschien inderdaad. Dat er toch iets meer nog gedaan wordt. Je merkt dat er op een gegeven moment toch iets minder geluisterd wordt. Uhm. Docent 2: verder vind ik de opbouw goed. Eerst de theorie en af en toe wat praktijk en dan steeds meer naar de groep zelf praten en dan kijken wat wij kunnen doen. en ja, altijd herhalen. Van die regels en weet ik het, iedere keer komt het weer terug. Dat zul jij ook wel hebben. Mariska: en qua de inhoud van de lessen nog een verbetering? Docent 2: nee, ze haalt er zo veel bij. Ook dat uh hele internet enzo. Heel actueel. O, dat vind ik sowieso. Dat zij uh geen toevoeging is dat, maar dat zij heel veel inspeelt op die actualiteit. Docent 1: ja. Maar het cyberpesten, dat dat nog ietsjes meer naar boven mag komen. Docent 2: heeft ze het bij mij erg over gehad. Docent 1: ja oké, want bij mij niet en ik moet wel zeggen dat het nu heel erg speelde. Dus dan merkte ik dat dat, dat heeft ze ook wel goed opgepakt op een gegeven moment hoor. Misschien is het, ik dacht van misschien is het een puntje. Maar het is bij jou ook geweest. En we hebben natuurlijk een verlengde.. Verlengd traject. Het is ook alleen maar als het actueel is natuurlijk. Dan hebben ze zoiets van 'nou, het zal wel'. En dan komen ze dus van 'hé, het is wel nodig'. Dus ik weet niet of het echt heel. Ja, ik denk dat het sowieso wel iets is wat goed besproken moet worden. En zeker met deze tijd misschien zelfs nog ietsjes meer. Docent 2: maar ze gaf ook heel goed aan ook over dat Facebook, hoe je dat kan afschermen. Ik heb geen Facebook, maar ik heb er ook van geleerd. de telefoon, dat als je iets op je telefoon zet en je stuurt het dat het gewoon wel ergens blijft hangen. Je kan het altijd eraf halen. Docent 1: ja, maar dat moest ook nog wel een paar keer herhaald worden hoor. Dat hebben ze nog steeds niet helemaal in de gaten. 'ja, maar dan haal ik het toch weg van mijn mobiel'. 'ja, maar het staat wel bij de ander én ergens op de server'. da's heel lastig voor ze om dat te begrijpen. Docent 2: heeft (naam klassencoach) wel al een aantal keren toen in 7 uitgelegd en nu dan weer. Dus dat is wel een tip dan. Wees uh, herhaal steeds dat cyberpesten. Blijf daar alert op.

Zijn er bepaalde zaken die volgens u ontbreken en van toegevoegde waarde zijn voor dit onderzoek?

Groep 7, De Wereldwijzer	Docent: nee. Het is eigenlijk uh. Ik ben er heel blij mee en het gaat goed en uh. Ja, het feit dat ze over een paar weken weer komt, dat vind ik heel fijn. De kinderen verheugen zich d'r helemaal op en dat soort dingen, dat is echt uh ja heel fijn. Mariska: ervaar je het ook als fijn dat ze steeds terugkomt uh om de vier weken. Docent: ja. Dat die kinderen ook weten dat het het niet daarbij is gebleven. Ze weten 'oké, de juf komt nog. We gaan nog door, dus d'r wordt nog op gelet en uh'. En we zijn nu ook uh les vier hebben we net gehad, moesten we leren pesten. Ja, was fantastisch. We hebben gepest met kaarten en ze zijn nu alleen maar aan het pesten. In de klas 'juf ik ben klaar, mogen we nog een potje pesten?'. Ja, het is zo leuk. Het is echt uh, ik word er in ieder geval weer blij van en energie en en ja, het is echt uh. Tuurlijk gaat het nog weleens mis. We hebben nog wel eens een vechtpartijtje en uh schelden en weet ik wat. Ja, het verschil gewoon met hoe het was is echt uh. Ik ben echt heel blij.
Groep 7/8, De Wieken	Uh, geen idee.
Groep 8, Gravin Aleidaschool	Docent 2: nou, ik vind het wel aardig dicht getimmerd wat je gevraagd hebt. Als ik het zeggen mag. Ik zit nu echt te bedenken van 'wat moet ik nog bedenken?'. Je hebt helemaal die methode.. dit komt allemaal terug. Docent 1: heel goed, sorry ik onderbreek je, heel goed dat uh over homoseksualiteit dat dat terugkomt, vind ik heel goed. Zij kan het natuurlijk uit de eerste hand vertellen, maar ik vind het wel heel goed dat het ook bespreekbaar is. En dat vind ik echt uh, ja daar ben ik heel. Ja, heel goed vind ik dat. Daar heerst zo'n taboe op, op homoseksualiteit. Docent 2: hé, maar dat vertelt ze dan ook gelijk. Perfect vind ik dat. O ja, dat vond ik zo mooi. Had ze dat bij jou ook gedaan? Van 'je kan niet uh als je in de buik van je moeder zit, in de baarmoeder..' Docent 1: dat sms'je. Docent 2: 'een sms'je sturen'. Toen dacht ik 'wow. Je hebt gelijk. Niet alleen hoe je eruit ziet, maar ook hoe je bent.'. En dat had ook.. toen waren de kinderen zo meegaand, weet je wel. Die begrepen dat helemaal. Omdat ze het zo beeldend bracht. Je hebt er toch niet om gevraagd om uh homo uh te worden of gevraagd om in een ander lichaam geboren te worden of gevraagd om heel slecht te zien of uh dat je niet goed kan leren. Je kan van alles bedenken. Een goeie. Het is wel blijven hangen bij de kinderen. Docent 1: ja, ja inderdaad. En laatst ook, je kijkt ook anders naar homoseksualiteit. Nog steeds hoor, dat ze zoiets hebben van 'hahahaha'. Docent 2: natuurlijk. Docent 1: maar het is wel minder nu. Een aantal kinderen heeft het echt wel gewoon heel goed door. Daar ben ik heel blij mee. Docent 2: ja. Want het is ook iets wat ze vaak van huis uit niet mee krijgen. dat moet je ook niet vergeten. Het is natuurlijk heel knap dat (naam klassencoach) dat toch zo bespreekbaar maakt.

Bijlage 8. Overzicht vragenlijst ouders

De Wereldwijzer

	1. Mijn kind gaat met plezier naar school Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom gaat uw kind wel of niet met plezier naar school? Hoe ziet u dit aan uw kind?	2. Mijn kind komt met plezier uit school Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom komt uw kind wel of niet met plezier uit school? Hoe ziet u dit aan uw kind?	3. Met welke verhalen komt uw kind uit school?/ Wat vertelt uw kind als hij of zij uit school komt?
1	Vaak, 3 keer per week of meer. Ja ze gaat met plezier naar school.	Soms, 1 of 2 keer per week. Ja, behalve als ze lang moet wachten wegens de straf van andere kinderen.	Ze doet haar best op school, goede cijfers.
2	Vaak, 3 keer per week of meer. Mijn kind wordt van zelf wakker om naar school te gaan.	Vaak, 3 keer per week of meer. Ja want mijn kind hou ook van haar eige huis en wil graag haar moeder en family weer zien en broer en zus.	Kinderen hebben ruzie gemaakt vandaag of soms zeg me kind vandaag was niet leuk op school want iemand heeft iets gedaan dat zij niet leuk vond.
3	Vaak, 3 keer per week of meer. - ze willen nog meer leren - ze willen dat ze als op school zijn, wel kunnen leren - en ze weten, met anderen kinderen alles nog leuker.	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze komen met plezier uit school, omdat alles goed gaat, zeggen ze!	
4	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze houd van samen spellen, leren en van alles een beetje en ze neem ook meiden mee naar huis.	Vaak, 3 keer per week of meer. Omdat ze blijf soms lang op de schoolplein spelen met haar klasgenoten.	Jazeker op deze samenwerking of project en ze ga uitleggen helemaal.
5	Soms, 1 of 2 keer per week. Ze gaat wel vrolijk naar school, is dan blij/ vrolijk. Ze gaat dan zingen/ springen.	Soms, 1 of 2 keer per week. Mijn dochter komt niet vrolijk uit school, dit komt omdat ze vind dat ze overal/ veel de schuld van iets krijgt.	Wat ze gedaan heeft, welke vakken, wat er wel/ niet goed ging op school. Wat ze moeilijk vind. Ook verteld ze of ze gepest is en wat er aan gedaan is.
6	Vaak, 3 keer per week of meer. Omdat mijn kind nooit met tegenzin naar school komt, en ook omdat daar geen sprake van is om niet naar school gaan.	Vaak, 3 keer per week of meer. Hij komt wel 's boos van school, maar dat is niet meer dan 1 keer in de week. En dan heeft hij of met de juf of met een kind in de klas ruzie gehad.	Als een kind iets is overkomen, of als hij hoord dat iemand is overleden, dan is hij zelf ook erg droevig, of als ze leuke dingen gedaan hebben op school is hij heel spontaan.
7	Vaak, 3 keer per week of meer.	Vaak, 3 keer per week of meer.	De ene keer dat het een hele gezellige dag is geweest en de andere keer dat het niet zo leuk is geweest omdat er een paar kinderen zijn die heel brutaal zijn en ook tegen de juf.
8	Soms, 1 of 2 keer per week. Niet naar school gaan door dat hij smoesjes gaat verzinnen dat hij zich niet lekker voelt b.v.	Vaak, 3 keer per week of meer.	Wat hij allemaal mee heeft gemaakt en wat hij leuk heeft gevonden.
9	Vaak, 3 keer per week of meer. In groep 4 ging ze niet met plezier naar school, dat weet de school bestuur er ook. Maar nu wel, af en toe niet en dat zegt ze gewoon eerlijk tegen mij. Er zijn paar kinderen die haar pesten en duwen dat vindt ze niet leuk, dat zegt ze ook tegen de juf!! Of de juf wat doet weet ik niet!	Soms, 1 of 2 keer per week. Soms wel, soms niet. Ze komen soms wat later uit omdat de juf aan paar kinderen straf geeft, daarom moet al die andere kinderen ook 10 min. of 15 wachten dat vindt zij en wij ook iritant.	De cijfer dat ze gehaald heeft als er iets negatief is vraag ik het ook gelijk en zij verteld me dan ook gelijk wat er gebeurd is. Ik ben meestal op de hoogte wat er op school gebeurd is.

10	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze is vrolijk als ze naar school gaat.	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze verteld veel over school en over vrienden ik zie ook dat ze vrolijk is.	Wat ze heeft gedaan op school.
11	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze vind school leuk en dat kan ik zien door haar gezicht.	Vaak, 3 keer per week of meer. Omdat ze leuken lessen heeft gehad en ze komt altijd blij naar buiten.	Ze vertelt soms over de activiteiten en vraagt of ze mag meedoen.
12	Vaak, 3 keer per week of meer. Zij vind vaak leuk op school.	Vaak, 3 keer per week of meer.	Wat ze allemaal gedaan hebben.
13	Vaak, 3 keer per week of meer. Dat ze het leuk vindt en dat ze haar vrienden graag ziet.	Vaak, 3 keer per week of meer. Dat ze altijd blij is.	Met veel wat ze gedaan heeft.

	4. Mijn kind spreekt met kinderen uit de klas af Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom spreekt uw kind wel of niet met klasgenoten af? Waar spreken ze af? Spreekt uw kind steeds met hetzelfde kind af of ook met anderen?	5. Heeft uw kind wel eens verteld over de lessen van De Geweldige School? Zo ja, wat heeft uw kind verteld over de lessen?	6. Wat is er veranderd in het gedrag van uw kind door de lessen van De Geweldige School?	7. Wat is er veranderd in de klas door de lessen van De Geweldige School?
1	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze gaan nu stukje beter met elkaar om.	Ja. Maar niet zo veel	Ze was al een aardig kind, maar de klasgenoten zijn wat rustiger geworden.	Stukje beter, maar niet 100%
2	Soms, 1 of 2 keer per week. Ik laat me kind afspreken met kinderen in de klas, maar niet zo snel maar dat wil niet zeggen dat me kind geen vrienden heeft.	Ja. Zij vindt het lessen wel leuk en vindt het jammer dat snel afgelopen is.	Ik zie geen veranderen in me kind, me kind is een kind als je aardig tege doe, dan doe zij ook aardig tege jouw anders niet.	Ik zelf heb geen idee. Maar me kind zeg dat nu iets beter gaat, maar soms wordt zij gestoord.
3	Vaak, 3 keer per week of meer.	Ja.		
4	Soms, 1 of 2 keer per week.	Ja.		
5	Vaak, 3 keer per week of meer. Vaak met dezelfde kinderen, dat voelt vertrouwd. Ze spreken vaak op school af dat ze samen gaan spelen.	Ja. De les over complimenten geven aan elkaar heeft diepe indruk gemaakt. Ze vond het leuk om deze aan andere te geven maar ook om ze te horen.	Ze verteld veel meer over haar gevoel, wat ze wel/ niet leuk vind. Praat veel meer over zichzelf.	Zelf zegt ze dat de klas rustiger is geworden, maar dat ze er nog niet zijn. Er moet aan gewerkt worden want het is nog niet klaar.
6	Soms, 1 of 2 keer per week. Ze spreken af op school om na school samen te voetballen.	Ja. Wat er verteld is tijdens de eerste bijeenkomst.	Hij is meer geduldig	Dit moet u aan de juffrouw vragen.
7	Soms, 1 of 2 keer per week. Ze spreekt af omdat ze het leuk vind meestal op woensdag of in het weekend soms logeren ze ook bij elkaar het zijn meestal de dezelfde 2 meisjes uit de klas waar ze mee afsprekt.	Ja. Dat ze het leuk vind.	Niet echt veel.	Ook niet echt veel.
8	Soms, 1 of 2 keer per week. Om buiten te spelen en vaak bellen ze bij ons thuis.	Nee.	Ik merk weinig van.	

9	Soms, 1 of 2 keer per week. Sommige klasgenoten ziet zij ook na school. We wonen in dezelfde wijk met z'n allen, daarom zien we ook elkaar vaak. De ouders spreken ook wel is met elkaar.	Ja. Wat ze gedaan hebben elke week een andere onderwerp: nu kunnen de kinderen elkaar beter begrijpen.	Ze is meer op de hoogte van pesten lief zijn en elkaar kunnen begrijpen. Maar pesten is nog steeds niet opgelost!	Stukje beter en rustiger geworden. De juf was overspannen, zij is nu stukje beter zie ik.
10	Vaak, 3 keer per week of meer. Ze spreken af in een speeltuin, en vaak met hetzelfde persoon/ personen.	Ja. Dat ze praten over pesten, mishandelen, schelden etc.	Er is niks veranderd.	Het is rustiger geworden vind ze.
11	Nooit. Ze spreekt nooit af want ze heeft geen tijd.	Ja. Ze vertelt over alle lessen, vooral dat kinderen zelfmoord plegen en dat vindt ze zielig.	Dat ze niet meer kinderen zult gaan pesten of plagen.	Ze zegt wel: mama door de geweldige school pest/ plaagt niemand meer.
12	Vaak, 3 keer per week of meer.	Nee.	Ik heb niks gemerkt.	Niks gemerkt.
13	Vaak, 3 keer per week of meer.	Ja. Dat ze het leuk vindt en dat het over pesten gaat en als er wat thuis gebeurt dan geef ze een voorbeeld van wat ze uit de les heeft mee gekregen.	Niks veranderd nog steeds rustig.	In mijn ogen niet veel.

De Wieden

	1. Mijn kind gaat met plezier naar school Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom gaat uw kind wel of niet met plezier naar school? Hoe ziet u dit aan uw kind?	2. Mijn kind komt met plezier uit school Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom komt uw kind wel of niet met plezier uit school? Hoe ziet u dit aan uw kind?	3. Met welke verhalen komt uw kind uit school?/ Wat vertelt uw kind als hij of zij uit school komt?
1	Soms, 1 of 2 keer per week. Dan is er gym.	Vaak, 3 keer per week of meer. Dan is school afgelopen.	Wat ze gedaan hebben op school.
2	Vaak, 3 keer per week of meer. Lisette ziet er soms tegenop als er in de klas iets niet prettig is verlopen eerder die week maar ze gaat over het algemeen graag naar school.	Vaak, 3 keer per week of meer. Zie bovenstaand antwoord.	Bijzonderheden v/d dag, bv activiteiten of speciale lessen. Ook als ze een ruzie o.i.d. heeft gehad vertelt ze dat.
3	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal gaat mijn kind met plezier naar school, omdat het weer een nieuwe dag is en misschien gaat het vandaag beter dan gisteren.	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal komt mijn kind met plezier uit school, maar als de dag slecht is verlopen, komt mijn kind weleens boos, met een gezicht als 'onweer', naar buiten. Mijn kind kan dan wel onder woorden brengen wat er niet goed gegaan is.	Mijn kind vertelt uit zichzelf weinig. Er moet naar gevraagd worden, dan wordt er ook wel geantwoord. Zowel positieve als negatieve verhalen, gebeurtenissen worden verteld.
4	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal gaat mijn kind met plezier en een positieve instelling naar school. Samen met vriendinnen gaat ze dan naar de klas.	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal komt mijn kind vrolijk uit school, maar soms is er wat voorgevallen in de klas. Dat is dan meteen aan mijn kind te zien aan de houding en het gezicht.	Mijn kind komt niet met veel verhalen uit school. Bij navraag wil mijn kind wel vertellen. Dat zijn dan zowel positieve als negatieve verhalen. Ze verteld niet alles!
5	Soms, 1 of 2 keer per week. Ze klagen vaak en geven aan dat er niet wordt aan gedaan door de school (pestgedrag).	Vaak, 3 keer per week of meer. Als ze het leuk hebben gehad.	Meestal over de klas en wat er zich heeft afgespeeld.

6	Soms, 1 of 2 keer per week. School vindt hij vaak saai, de meester niet zo vrolijk.	Vaak, 3 keer per week of meer. Kan ie leuke dingen gaan doen.	Meestal niet zo positief, over waarschuwingen die hij gekregen heeft.
---	---	---	---

	4. Mijn kind spreekt met kinderen uit de klas af Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom spreekt uw kind wel of niet met klasgenoten af? Waar spreken ze af? Spreekt uw kind steeds met hetzelfde kind af of ook met anderen?	5. Heeft uw kind wel eens verteld over de lessen van De Geweldige School? Zo ja, wat heeft uw kind verteld over de lessen?	6. Wat is er veranderd in het gedrag van uw kind door de lessen van De Geweldige School?	7. Wat is er veranderd in de klas door de lessen van De Geweldige School?
1	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal met dezelfde kinderen spreken ze buiten af.	Nee.	Niks	Word minder gepest, geroddeld en buitengesloten.
2	Soms, 1 of 2 keer per week. Ze spreekt met vaste vriendinnetjes af meestal spelen ze bij elkaar thuis of samen buiten. Met anderen uit de klas spreekt ze nooit af omdat ze "elkaar niet aardig vinden."	Ja. Elke les werd thuis bijna volledig na verteld. Ze kan goed benoemen wat oorzaak- gevolg- gedrag enzo was en welke spelvormen gebruikt waren.	Ze heeft een iets bredere kijk op de kinderen in de klas gekregen. Ze begrijpt het gedrag nu soms beter. Het gevoel dat de sfeer besproken is heeft voor haar positief gewerkt: gehoord en gekend worden en dus bevestigd dat bepaald gedrag niet mag.	Minder excessen en er wordt sneller gecorrigeerd (door de leerkracht?) en de groepsdynamiek is naar mijn mening iets rustiger.
3	Nooit. Nooit is wel heel weinig. Maar een enkele keer spreekt mijn kind af met een klasgenootje.	Ja. Dat iedereen in de lessen goed meedoet, maar dat er buiten de lessen niet zoveel mee gedaan wordt door de klasgenoten.	Voor mijn kind is er niet veel veranderd. Mijn kind probeert minder irritatie-opwekkende dingen te doen, zoals tikken met een pen, klakken met de tong, etc.	Er is iets meer respect ten opzichte van elkaar, in de klas. Buiten de klas, op het plein of bij de gym is dat respect wel eens zoek.
4	Soms, 1 of 2 keer per week. Soms spreekt mijn kind af, maar het initiatief wordt vaak door een vriendin genomen.	Ja. Mijn kind heeft verteld over de inhoud van de lessen. Vooral de eerste les waarin (naam klassencoach) zich voorstelde heeft veel indruk gemaakt en is bijna letterlijk naverteld.	Mijn kind heeft niet zoveel veranderd aan haar gedrag. Ze komt wat vaker voor anderen op of geeft aan dat situaties of gedrag niet fijn/ goed is. Dit is nog wel moeilijk, want niet alles wat niet goed gaat geeft ze aan. Ze wil ook geen verklikker zijn.	Ook mijn kind geeft aan dat in de klas het gedrag wel iets verbeterd is, maar op momenten zonder toezicht (op het plein, of van- en naar de gym) gaat het minder goed. Buiten schooltijd heeft mijn kind weinig contact met klasgenoten, behalve dan 3 vriendinnen.
5	Soms, 1 of 2 keer per week. Niet vaak. Ze hebben daar geen behoeften aan. Ze zijn een tweeling.	Ja. Hoe ze met bepaalde situatie over pesten moeten omgaan.	Ze geeft nu wel sneller aan als er iets op school niet goed gaat.	Weet ik niet.
6	Soms, 1 of 2 keer per week. Steeds met dezelfde, heeft ook andere vrienden.	Ja. Soms wel	Niets	Niet veel, het is nog niet echt positief.

Gravin Aleidaschool

	1. Mijn kind gaat met plezier naar school Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom gaat uw kind wel of niet met plezier naar school? Hoe ziet u dit aan uw kind?	2. Mijn kind komt met plezier uit school Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom komt uw kind wel of niet met plezier uit school? Hoe ziet u dit aan uw kind?	3. Met welke verhalen komt uw kind uit school?/ Wat vertelt uw kind als hij of zij uit school komt?
1	Vaak, 3 keer per week of meer. Op haar vorige basisschool werd Lois gepest. Op deze school gaat het zo goed. Ze is zelfverzekerd en blij.	Vaak, 3 keer per week of meer. Op haar vorige basisschool werd Lois gepest. Op deze school gaat het zo goed. Ze is zelfverzekerd en blij.	Dat alles goed ging vandaag en over de grapjes die ze maakte met klasgenoten.
2	Vaak, 3 keer per week of meer. Gedrag naar moeder Verhalen	Vaak, 3 keer per week of meer. Als eerst haar non verbaal gedrag/ houding.	Hoe zij de dag heeft ervaren. Hoe zij gebeurtenissen heeft ervaren. Wat zij wel/ niet heeft gedaan
3	Soms, 1 of 2 keer per week.	Soms, 1 of 2 keer per week.	Wat ze heeft gedaan.
4	Vaak, 3 keer per week of meer. Sommige vakken vindt hij niet leuk maar over het algemeen gaat hij met plezier naar school.	Soms, 1 of 2 keer per week. Meestal is hij moe als hij thuiskomt of zijn er vervelende dingen gebeurd.	Ruzies in de klas – kinderen die pesten.
5	Soms, 1 of 2 keer per week. Hij vind school iets wat moet maar leuk vind hij het niet.	Vaak, 3 keer per week of meer. Hij is vaak blij dat hij weer vrij is om de dingen buiten te doen.	Hij vertelt niet vaak meer iets alleen als er wat gebeurt is wat het ritme van de dag doorbreekt. Vraag er altijd naar vertelt niet veel uit zichzelf.
6	Vaak, 3 keer per week of meer.	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal hoor ik niets, behalve als er iets niet leuk was.	Soms verteld ze dat ze straf heeft gehad, of grappige voorvallen bij gym bijvoorbeeld, of ruzies, leuke dingen die de juf heeft gezegd.
7	Vaak, 3 keer per week of meer.	Vaak, 3 keer per week of meer.	Dingen die hem zijn bij gebleven, meestal als er iemand wat rots heeft meegemaakt. Kan erg meelevend zijn.

	4. Mijn kind spreekt met kinderen uit de klas af Wilt u daar nog iets over zeggen? Waarom spreekt uw kind wel of niet met klasgenoten af? Waar spreken ze af? Spreekt uw kind steeds met hetzelfde kind af of ook met anderen?	5. Heeft uw kind wel eens verteld over de lessen van De Geweldige School? Zo ja, wat heeft uw kind verteld over de lessen?	6. Wat is er veranderd in het gedrag van uw kind door de lessen van De Geweldige School?	7. Wat is er veranderd in de klas door de lessen van De Geweldige School?
1	Soms, 1 of 2 keer per week. Meestal met Chayenne die logeert ook wel eens bij ons.	Ja. Een duidelijke uitleg over wat de lessen inhouden. En over complimenten briefjes.	Dat ze iedereen respecteert zoals diegene is. Uiterlijk/ kleding/ minder begaafd/ meer begaafd/ afkomst (iedereen is gelijk)	Geen idee!
2	Soms, 1 of 2 keer per week. Spreekt met dezelfde.	Ja. Wat ze moest doen in de les (-> niet na iedere les)	Geen grote veranderingen die ik zo 1,2,3 kan noemen.	Volgens mijn dochter wordt er minder gepest en is het gezelliger in de klas.
3	Soms, 1 of 2 keer per week.	Ja. Wat ze doen.	Niks.	Er wordt niet gepest.

4	Vaak, 3 keer per week of meer. Meestal met dezelfde kinderen wordt er buiten afgesproken.	Ja. Dat les is geweest niet echt inhoudelijk.	Niks.	Niks.
5	Soms, 1 of 2 keer per week. Hij spreekt met verschillende kinderen af.	Ja. Het is maar heel beknopt altijd en alleen als ik ernaar vraag maar als ik niet weet dat de les geweest is hoor ik niets.	Weet zich goed te uiten en met name thuis.	Een stuk rustiger. Niet meer zo negatief.
6	Nooit. Bijna nooit	Ja. Ze hebben een Geweldige Juf die deze lessen geeft. De lessen zijn altijd leuk.	Ze is meer zelfbewuster, ze weet veel beter aan te geven wat ze wel of niet wil. Volgens mij is er ook veel meer een groepsgevoel in de klas.	Volgens mij is er meer een groepsgevoel. Ik heb het idee dat de kinderen meer open zijn naar elkaar.
7	Vaak, 3 keer per week of meer.	Ja. Vooral in het begin van de lessen. Vooral (naam klassencoach) heeft veel indruk gemaakt. Zij wist zoveel voorbeelden te geven, zowel uit oogpunt pester en gepeste!	Toch bewuster wat pesten doet.	Beter met elkaar in de omgang!

Bijlage 9. Theorie die overeenkomt met informatie uit methodiek

Handleiding project 'de Geweldige Klas'

1. Het geven van praktijkvoorbeelden

Tondeur, Van Braak, Voogt, Pareja en Fisser (2013) geven het effect van praktijkvoorbeelden op het handelen van anderen. Er kan nauwelijks iets veranderen, iemand kan het in zijn geheel overnemen of iemand zet dit om en past het aan zichzelf aan. Ook kan er iets veranderen in de manier waarop iemand denkt. Iemand kan zich herkennen in het voorbeeld en zich dus bevestigd voelen, iemand kijkt vanuit een andere invalshoek naar een situatie of denken na hoe ze het voorbeeld kunnen integreren in de eigen situatie.

2. Vormen van geweld

Geweld is onder te verdelen in fysiek, verbaal en psychisch geweld. Fysiek/ lichamelijk geweld is volgens de politie (n.d.) bedoeld om iemand aan te vallen of te verwonden. Als voorbeelden worden vuistslagen, slaan, steken, snijden, knijpen, bijten, duwen, stompen, aan het haar trekken, trappen, schoppen, spugen, urineren, wurgen, het gezicht of lichaam verbranden met bijtende stoffen en moord genoemd.

De politie (n.d.) stelt dat je met geestelijk/ psychisch geweld de ander beperkt in zijn/haar vrijheid, ontwikkeling en zelfontplooiing. Dit kan gebeuren door iemands lichaam of houding te beledigen of belachelijk te maken, iemands persoonlijke activiteiten niet te accepteren, iemand negatieve kritiek te geven op alles wat hij/zij doet of zegt en de ander vernederen of beschuldigen, te drieren om de ander te verlaten, het gevoelsleven van iemand anders te controleren of door iemand op te sluiten. Minachtende opmerkingen, scheldwoorden, de gevoelens van de ander kleineren, schreeuwen en verbale dreigementen behoren tot verbaal geweld (Verbaal Geweld, 2013).

3. Gevolgen van geweld

Bij letsel kan het slachtoffer aangifte doen bij de politie. De ouders van de pester moeten eventuele schade (aan lichaam, kleding of spullen) vergoeden.

Ouders kunnen een kort geding aanspannen tegen de ouders van de pester als hun kind slachtoffer en jonger dan 14 jaar is. De rechter legt de ouders dan op dat zij ervoor zorgen dat het pesten stopt. Dit kan alleen als de ouders van de pester op de hoogte zijn van het feit dat hun kind pest. Als de pester tussen de 14 en 16 jaar oud is en de ouders geen zicht hebben op zijn/ haar gedrag, kan er een kort geding tegen hem/ haar zelf worden aangespannen. Ook de school kan aansprakelijk gesteld worden als de ouders van het slachtoffer kan aantonen dat deze nalatig is geweest in de situatie. Als de school hier vervolgens niets doet, kan er een civielrechtelijke procedure volgen (School en Veiligheid, n.d.).

4. Verschil tussen plagen en pesten

Kinderombudsman Dullaert zegt in een interview dat pesten structureel is en wordt gedaan met de intentie om iemand te beschadigen. Plagen gebeurt volgens hem af en toe en is een geintje (PrimaOnderwijs, 2013). Ook het Fonds Psychische Gezondheid (2010) geeft een verschil tussen beide aan. Plagen is niet kwaad bedoeld. De personen zijn gelijkwaardig. Bij pesten is dit evenwicht er niet. De pester heeft macht. Pesten gebeurt vaak in groepsverband en kwetst het slachtoffer zodanig dat hij/zij levenslang last kan hebben van lichamelijke en psychische gevolgen.

5. Vormen van pesten

Pestweb, (n.d.) geeft een aantal voorbeelden van pesten. In dat rijtje staat o.a.: je mag niet meedoen, je wordt belachelijk gemaakt, je wordt geduwd, er worden grapjes over je gemaakt, je wordt uitgescholden, je wordt uitgelachen, je spullen worden kapot gemaakt, je spullen worden afgepakt, er wordt over je geroddeld, je wordt achtervolgd, je wordt gediscrimineerd, je wordt bedreigd, je wordt geslagen of geschopt.

6. Oorzaken van pesten

Pranger (n.d.) noemt de eigen onzekerheid van de pester en het verleden als slachtoffer als reden, maar ook het gebrek aan sociale vaardigheden om op een positieve manier contact te leggen. Tevens benoemt hij dat slachtoffers van pesten vaak onzeker zijn en dit uitstralen, waardoor ze als kwetsbare kinderen signalen afgeven aan pesters. Als belangrijkste reden voor de meelopers noemt hij het feit dat ze bang zijn om zelf het slachtoffer te worden.

Van Rooijen, van het NJi, (2012) geeft verschillende kindfactoren en omgevingsfactoren die pesten kunnen veroorzaken. Kenmerken die slachtoffers vaak hebben, zijn: angstig, stil, onzeker, gebrekkige

sociale vaardigheden, negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, geen of weinig vrienden, kleiner dan leeftijdgenoten, opvliegend karakter, onhandig, hyperactief en geaardheid. Kenmerken van daders zijn: agressief, impulsief, positieve houding tegenover geweld, weinig empathie, pesten om populair te zijn in de klas, goedkeuring zoeken bij kinderen van hetzelfde geslacht. Omgevingsfactoren waardoor pestgedrag kan ontstaan, zijn: thuis slachtoffer van verbaal en/ of fysieke mishandeling (geweest), gebrekkige betrokkenheid van ouders, verwaarlozing, invloed vanuit vriendengroep, media, onduidelijke gedragsregels en gering toezicht op school.

7. Verschil tussen jongens en meisjes

Van Rooijen (2012) geeft aan dat er significante verschillen zijn gevonden tussen jongens en meisjes. Jongens zijn vaker dader en slachtoffer dan meisjes. Bij jongens gaat het meer om fysiek en verbaal pestgedrag. Bij meisjes is er meer sprake van sociale, relationele en indirecte pestvormen.

8. Gevolgen van pesten

Het CJG (n.d.) en NJi (n.d.) geven een aantal gevolgen van pesten voor de pester en het slachtoffer. Slachtoffers kunnen eenzaam of depressief worden. Ook kunnen ze zichzelf minder leuk gaan vinden, geen vertrouwen hebben in leeftijdgenoten en bang zijn om naar school te gaan. Dit kan leiden tot verder isolement en een diepe depressie. Er zijn uiteraard ook lichamelijke gevolgen. Slachtoffers hebben vaker last van hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid. Het NJi (2013) vult dit aan met cijfers over angststoornissen. 24% van de slachtoffers had een angststoornis op latere leeftijd.

Op de korte termijn ervaren pesters geen negatieve gevolgen. Ze zijn populair en hebben een hoge zelfwaardering. Naarmate zij ouder worden hebben zij echter grotere kans op ernstige problemen. Ze komen vaker met justitie in aanraking, drinken meer alcohol en plegen vaker zelfmoord. Het NJi (2013) geeft aan dat in een onderzoek bij kinderen en jongeren t/m 26 jaar is gebleken dat 32% van de kinderen die dader en slachtoffer van pesten waren later een angststoornis had. Deze groep loopt ook het grootste risico op depressies of een paniekstoornis. Hierin is een verschil te zien tussen jongens en meisjes. Jongens raken vaker betrokken bij vechtpartijen. Meisjes lopen een groter risico om betrokken te raken bij huiselijk geweld en om als tiener zwanger te raken.

Een onderzoek naar vriendschappen en pesten op de basisschool (n.d.) bevestigt de gevolgen voor het slachtoffer. Er is onderzoek gedaan door het Erasmus MC in samenwerking met GGD Rotterdam-Rijnmond en Generation R naar kinderen die op jonge leeftijd gepest zijn. Uit dit onderzoek blijkt dat slachtoffers eerder gevoelens van eenzaamheid kunnen hebben en eerder schoolvermijdend gedrag vertonen. Als een kind op jonge leeftijd wordt gepest, heeft dit een negatieve invloed op de ontwikkeling. Ook kan het ernstige gevolgen hebben voor het kind als het ouder wordt.

9. Systeemtheorie

Nabuurs (2010) stelt dat een individu altijd in relatie staat met zijn/ haar omgeving. Binnen de hulpverlening wordt deze omgeving steeds meer betrokken. Problemen kunnen immers (mede) veroorzaakt worden door de omgeving van het individu, in dit geval vrienden en de klas. Binnen de systeemtheorie zijn verschillende stromingen te onderscheiden. Eén daarvan is de communicatietheorie. Het systeem wordt gezien als een communicatief en interactioneel geheel. De theorie richt zich op het herstellen van het evenwicht binnen een systeem en veranderingen die een probleem aanpakken. Problematische interactiepatronen worden in goede banen geleid. Hiermee wordt gestreefd naar een andere organisatie in een systeem en nieuwe regels die de destructieve regels vervangen.

Op de website Systeemtheorie.nl (n.d.) wordt ook aangegeven dat een kind als individu binnen de sociale context gezien moet worden, waaronder school. Dingen die in de omgeving voorkomen, hebben immers invloed op het kind.

10. Sociogroepsstrategie

Van der Ham & Bobbink (2007) lichten in hun boek 'Voor jou zeker..?!' de sociogroepsstrategie toe. Zij zeggen dat kinderen zich ongeveer vanaf hun 9e levensjaar gaan richten op leeftijdgenoten. Deze zijn op dat moment belangrijker dan de ouders en leerkrachten voor de mening van het kind. Binnen de groep ontstaan een eigen hiërarchie en regels. De gehele groep wordt aangepakt om een probleem op te lossen.

Bij een onderwijsleergesprek houdt de docent te allen tijde het doel voor ogen. Daarom worden er ook vragen met een bepaald doel gesteld. Deze vragen zijn onder te verdelen in vier categorieën.

1. Kennisvragen: wie-, wat-, waar- en wanneervragen. Hiermee wordt gevraagd naar feiten, ervaringen, enz. uit het geheugen.
2. Begripsvragen: samenhang- en waaromvragen. De leerlingen worden gevraagd de samenhang tussen zaken te benoemen, hoofd- en bijzaken te scheiden en vergelijkingen te maken.
3. Toepassingsvragen: deze vragen vragen om het toepassen van bepaalde regels of methodes op zaken waarop maar één antwoord is.
4. Denkvragen: leerlingen ordenen en vergelijken informatie die voor hen bekend is (Kennisdelen, n.d.).

16. LSD

LSD staat voor Luisteren, Samenvatten, Doorvragen. Winters (2003) ligt deze drie begrippen toe. Actief luisteren doe je door na te gaan of je boodschap goed hebt begrepen. Het gaat hierbij om de inhoud van de boodschap, maar ook om het gevoel van degene. Dankzij actief luisteren krijgt iemand het idee echt begrepen te worden. Als je aandacht hebt voor de boodschap van de ander, zal diegene daarna ook openstaan voor jouw mening. Je luistert actief door open te staan voor de ander en de boodschap. Je plakt niet direct een oordeel aan de boodschap en laat de ander uitpraten. Je nodigt de ander uit om verder te praten in je gezichtsuitdrukking, door korte reacties te geven (ga verder, o, enz.) en stiltes te laten vallen. Door een samenvatting te geven en goede vragen te stellen kun je laten zien dat je goed hebt geluisterd naar de ander. Door een samenvatting reageer je niet direct op het verhaal van de ander, krijg je alle gegevens op een rijtje, kun je nagaan of je de ander goed hebt begrepen en is er sprake van een rustmoment in het gesprek waarna je kunt bepalen wat je daarna gaat doen. Een doorvraag kan je helpen om beter te snappen wat de ander bedoelt en wat er achter de boodschap zit. Het voorkomt ook dat je direct met een oplossing of tegenreactie komt op basis van te weinig informatie.

17. Intrinsieke motivatie

Encyclo (2014) geeft als definitie voor intrinsieke motivatie 'motivatie die mensen vanuit zichzelf hebben'.

18. Tips voor weerbaarheid op internet

Family Lives (n.d.) geeft een aantal tips om cyberpesten te voorkomen of aan te pakken. Voor de veiligheid dienen kinderen gevoelige informatie te verbergen, zodat vreemden niet in contact met hen kunnen komen, dienen ze geen foto's te uploaden waar ze later spijt van krijgen en moeten ze zich altijd uitloggen op een openbare computer. Op Twitter, kun je je berichten afschermen, zodat alleen de mensen die je accepteert het kunnen lezen. Ook kunnen kinderen de mogelijkheid uitzetten dat een sociaal netwerk hun locatie vermeldt. Als iemand zich niet naar behoren gedraagt, moeten kinderen dit aan hun ouders of andere volwassene melden. Ook moeten ze enkel mensen toegang tot hun profiel geven die ze echt kennen en dus geen vreemden accepteren. Tevens kan te allen tijde misbruik of gepest worden gemeld op sociale netwerken. Vrienden, je profiel en bepaalde berichtjes kunnen ten slotte ook op alle sociale netwerken worden verwijderd.

19. Complimenten

Van Marwijk (n.d.) stelt dat je het goede in alles gaat zien als je zelf veel complimenten geeft. Ook krijg je er vaak complimenten voor terug.

20. Het maken van afspraken

Dr. Rietdijk (2011) zegt dat als positief gedrag wordt benadrukt, dit positieve gevoelens teweegbrengt bij anderen. Deze boodschap is leuker dan een boodschap over straf. Ze stelt dat deze methode overal werkt waar gedrag voorkomt. Haar aanpak is als volgt: van tevoren formuleren welk gedrag je wilt zien en letten op de dingen die goed gaan. Dit staat tegenover de veelgebruikte aanpak dat er sancties volgen als iemand iets niet goed doet. Volgens hem werkt dit omdat je iemand zelf verantwoordelijk maakt. De dwang is weg. De beste methode is dus om slecht gedrag te negeren en goed gedrag te belonen.

Handleiding vervollessen

21. Rollenspellen

Op de website van Pesten op basisscholen (n.d.) wordt gesproken over het belang van rollenspellen. Kinderen kunnen op die manier oefenen voor als zij in vergelijkbare situaties terechtkomen.

22. Positief roddelen

Marlies Scheper (2014) schrijft dat uit een onderzoek van dr. Jennifer Cole en Hannah Scrivener is gebleken dat mensen die positief roddelen, dus op een positieve manier iets over een ander zeggen, meer zelfvertrouwen hebben dan mensen die negatief roddelen.

23. Groepsdruk

Youz, een kliniek voor jongeren, (n.d.) beschrijft groepsdruk als volgt: je wil met de rest meedoen of ergens bij horen en doet daarom dingen die je eigenlijk niet wil. Ook geeft de kliniek tips hoe je ermee kunt omgaan. Een kind moet zich afvragen waarom het meedoet met het gedrag, moet proberen ermee stoppen als het niet wil meedoen, moet nee durven zeggen en voor zichzelf durven opkomen, moet hulp inschakelen van mensen die het vertrouwt en een ander aanspreken als diegene ook slachtoffer is van groepsdruk.

24. G-schema

Het G-schema is afkomstig uit de cognitieve gedragstherapie. Het biedt inzicht in je gedachten die in een bepaalde gebeurtenis tot een bepaald gevoel en gedrag leiden. Het gaat om de volgende volgorde: gebeurtenis, gedachten, gevoelens, gedrag, gevolgen. Je gedachten bepalen je gevoel. Deze zijn vaak onbewust en automatisch, dus het kost moeite en tijd om deze te verwoorden. Irreële gedachten kunnen daarna vervangen worden door reële, waardoor je gevoelens, gedrag en de gevolgen ook veranderen (Douma, n.d.).

25. Rollen bij pesten

Prof. Dr. Mooij en Dr. Witvliet (2012) geven de volgende cijfers:

- Circa 25 – 50% van de leerlingen is getuige.
- Circa 8 – 26% van de leerlingen is slachtoffer.
- Circa 3 – 12% van de leerlingen is dader.

Eveneens wordt er door Pestweb (n.d.) gesproken over verschillende rollen bij het pesten. Er wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen pester, slachtoffer en omstanders, maar binnen de laatste groep zijn er nog vijf rollen te onderscheiden:

- Meepester. Doet mee, omdat degene denkt dat hij/zij er dan bij hoort.
- Helper. Deze persoon neemt het op voor het slachtoffer. Hij/zij is niet bang voor de pester en helpt graag. Daarom is hij/zij vaak populair.
- Stiekemer. Degene bemoeit zich nergens mee uit angst om zelf gepest te worden. Hij/zij is niet tegen het pesten en roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- Buitenstaander. Degene kan het niks schelen of er gepest wordt of niet, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- Stille. Deze persoon bemoeit zich ook nergens mee uit angst om zelf gepest te worden, net als de stiekemer. Het verschil is echter dat de stille tegen het pesten is.

26. Transgender mensen

Vennix (2013) beschrijft dat transgenders voor het andere geslacht 'kiezen'. Dit uit zich op verschillende manieren. De één kleeft zich enkel als iemand van het andere geslacht, de ander kiest voor een geslachtsaanpassing. Er bestaan grote verschillen tussen mensen die transgender zijn. Deze verschillen zijn te zien in de tevredenheid over de eigen geslachtskenmerken, de sterkte van de genderidentiteit en de mate waarin iemand man of vrouw wil zijn. Vennix deelt deze mensen, ondanks de uiteenlopende verschillen, in drie groepen. Ten eerste zijn travestieten niet ontevreden over de eigen geslachtskenmerken. Transseksuelen staan daar lijnrecht tegenover. De genderidentiteit is het tegenovergestelde van het geslacht. Transgenderisten zijn hierin volgens haar ambivalent. Zij zijn ontevreden over een deel van hun geslachtskenmerken. Het ene moment voelen zij zich zowel man als vrouw, het andere moment geen van beide.

Ten slotte geeft zij een aantal cijfers over de houding van mensen tegenover transgenders:

- 25,7% van de mannen en 14,4% van de vrouwen vinden dat er iets mis is met mensen die zich geen man of vrouw voelen.
- 62,6% van de mannen en 52,4% van de vrouwen vinden, wanneer ze iemand ontmoeten, het belangrijk om te weten of iemand man of vrouw is.
- 28,2% van de mannen en 14,3% van de vrouwen gaan liever niet om met mensen van wie niet duidelijk is of ze man of vrouw zijn.
- 53,4% van de mannen en 64,5% van de vrouwen vinden een operatie een goed idee, als iemand goed heeft nagedacht over het veranderen van zijn of haar geslacht.
- 48,6% van de mannen en 28,9% van de vrouwen vinden dat mensen operaties om van geslacht te veranderen zelf maar moeten betalen.
- 11,7% van de mannen en 4,8% van de vrouwen verbreken de vriendschap als blijkt dat een goede vriend zijn lichaam wil laten aanpassen om vrouw te worden.
- 13,0% van de mannen en 4,5% van de vrouwen verbreken de vriendschap als blijkt dat een goede vriendin haar lichaam wil laten aanpassen om man te worden.

27. Conflict

InfoNu (2010) gebruikt de definitie van Paul Huguenin om een conflict te omschrijven en stelt dat een conflict 'spanning is die ontstaat als strevingen, doelen, waarden opvattingen, belangen en dergelijke van twee of meer mensen of groepen elkaar tegenwerken of uitsluiten'.

Ingrid van Nieuwkuijk, redactielid bij FNV Proffesionals (2013) ligt het model van Thomas & Kilmann toe. Deze bestaat uit vijf conflictstijlen:

- Doordrukken: wordt gekenmerkt door een assertief persoon, die zich niet bekommert om het welbevinden van de ander.
- Vermijden: iemand neemt afstand en zorgt dat hij/zij er niets mee te maken heeft. Degene realiseert zijn/ haar doelen niet en is niet geïnteresseerd in de relatie die hij/zij met de ander heeft.
- Samenwerken: degene onderhoudt de relatie met de ander en realiseert zijn/ haar doelen. Er is een balans tussen het eigenbelang en het belang van de ander.
- Toegeven: deze persoon is vooral gericht op de relatie met de ander en kan zich goed inleven. De eigen doelen worden echter niet gerealiseerd.
- Compromis sluiten: dit is een onderhandelaar. Deze persoon zorgt ervoor dat beide partijen hun zin krijgen op bepaalde punten.

28. Buitensluiten

Buitensluiten is volgens InfoNu (2011) een vorm van pesten. Een groep keert zich hierbij tegen een individu. Degene wordt stelselmatig als laatste gekozen bij gym, niet gevraagd voor feestjes en bij spelletjes op het schoolplein. Negeren is hier vaak een onderdeel van. Het zelfvertrouwen en vertrouwen in de ander kan hierdoor verminderen.

29. Vragen stellen

ITASC (n.d.) ligt enkele vraagsoorten toe:

- Open vraag: begint met wie, wat, waar(-door, -om, enz.), wanneer, hoe(-veel, -zo, enz.) en welke. Nodigt uit om degene te laten spreken.
- Gesloten vraag: hierop kan alleen met 'ja' of 'nee' worden geantwoord.
- Gerichte vraag: lijkt op een open vraag, maar er is maar één antwoord mogelijk. Bijvoorbeeld vragen naar de tijd.
- Suggestieve vraag: je stuurt de ander in een bepaalde richting.
- Keuzevraag: degene krijgt een keuze.
- Controlevraag: je controleert of je de ander goed hebt begrepen.

Transcripten

Transcripten leerlingen

Transcript 1

Meisje, 10 jaar, De Wieken

Datum: 17-04-2014

Duur: 13 minuten en 28 seconden

Mariska: mijn eerste vraag is 'wat vind je van de lessen van De Geweldige School?'

Leerling: ik vind het heel leerzaam.

Mariska: oké. En wat heb je allemaal geleerd?

Leerling: dat je eerst rustig bent, daarna vind je het irritant, dan word je boos en dan word je woest. En als je wat uhm. Wat er gebeurt als je woest bent, wat jou woest maakt en wat je boos maakt en wat je irritant vindt en wat je rustig maakt.

Mariska: en dat gaat dan over het pesten, wat je dan woest maakt?

Leerling: ja nou, gewoon als je boos bent. Je gedrag.

Mariska: gewoon in het algemeen.

Leerling: ja.

Mariska: als jij gewoon boos bent, wat gebeurt er dan. Zoiets?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en wat vond je het leukste om te doen van alle lessen van de Geweldige School en de lessen van het boekje?

Leerling: uhm, van het boekje was het een potje pesten. Dat doe ik nog steeds.

Mariska: met de kaarten?

Leerling: ja. En van de lessen van De Geweldige School was het de complimentenles.

Mariska: oké.

Leerling: want dat vond ik wel heel fijn, omdat ik wel complimenten kreeg.

Mariska: dan kreeg je allemaal complimenten.

Leerling: ja.

Mariska: en moest je ook complimenten geven?

Leerling: ja, ook. Heel veel.

Mariska: ja, veel?

Leerling: ja.

Mariska: aan heel de klas?

Leerling: 23.

Mariska: zo. Dus jij moest aan iedereen een compliment geven en je kreeg van iedereen een compliment?

Leerling: ja.

Mariska: wow.

Leerling: dus da's best wel uh, veel.

Mariska: ja. En zaten er ook leuke complimenten tussen?

Leerling: ja, heel veel.

Mariska: ja? Weet je er nog een paar?

Leerling: over scouting, dat ik speciaal ben. Dat zei iemand die eigenlijk een beetje pest.

Mariska: oké.

Leerling: dat vind ik wel heel erg bijzonder.

Mariska: ja.

Leerling: hij zei tegen iedereen dat die speciaal is. En da's ook wel waar.

Mariska: dat vond je heel bijzonder, zei je.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Uh en wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: nou, uhm. We hadden een les over groepsdruk en ik kwam erachter waarom juf (naam klassencoach) kwam, door de groepsdruk. En ik dacht van, uh ja het is eigenlijk wel waar en ik vind dat ze het wel heel goed aanpakt.

Mariska: oké. Dus je, je vindt het beste eigenlijk dat ze die groepsdruk uhm bespreekt in de klas.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe ging dat precies?

Leerling: uh. Nou, ze vertelt dan uh wat de gevolgen zijn als je het doet. En dat iemand dan de hele tijd de baas is, meelopers, uh pesters en slachtoffers.

Mariska: hm hm.

Leerling: en, uhm. Dat uh pestkoppen niet worden geboren.

Mariska: wat vond je daarvan, toen ze dat zei?

Leerling: nou, dat vond ik wel nou, ik dacht altijd dat het geboren, uh geboren pesters waren. Maar dat is dus helemaal niet zo.

Mariska: ja. En wat voor effect had die les of dat ze dat besprak, wat voor effect had dat in de klas?

Leerling: nou dat ze dachten van, o leuk om te weten, maar verder deden ze er eigenlijk niks mee.

Mariska: oké.

Leerling: dus ze zijn nog steeds aan het pesten.

Mariska: ja.

Leerling: en dat vind ik niet zo fijn.

Mariska: nee, dat is het zeker niet. En heeft het ook nog een effect op jou gehad, dat (naam klassencoach) dat besproken heeft?

Leerling: uhm, ja. Ik wist het eigenlijk nog niet. Ik dacht dat het geboren werd.

Mariska: ja.

Leerling: en dat het altijd zo zou blijven. Dat pestkoppen pestkoppen blijven.

Mariska: ja. Nou, da's heel mooi dat je dat zo uh benoemt. Even op het volgende blaadje kijken. Uh wat heb jij geleerd over pesten?

Leerling: nou, dat uh ja dat ze niet geboren worden, de pestkoppen. En dat het niet leuk is om te pesten.

Mariska: ja.

Leerling: want het heeft heel veel gevolgen.

Mariska: ja, kun je d'r een paar noemen?

Leerling: uhm. Ja, dat de meester denkt dat het uh ja dat het als grapje was bedoeld, maar dat het helemaal uit de hand liep. En dat ze dacht dat het uhm echt pestgedrag was.

Mariska: ja.

Leerling: en uhm. Als iemand je pest, dat je dan.. Je voelt je dan niet zo fijn. Uh dan ga je een beetje huilen en een beetje, ik weet niet hoe je dat zegt, op je bed liggen.

Mariska: ja.

Leerling: met een knuffel bijvoorbeeld ofzo. En dan wil je eigenlijk niet meer naar school gaan, dus dan ga je spijbelen. En dan mis je weer veel van de les. Kan je later geen goeie baan vinden. En zo gaat het hele rijtje.

Mariska: ja, dus het heeft grote gevolgen eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Die kun je al heel goed benoemen.

(leerling lacht).

Leerling: ja.

Mariska: en wat jij geleerd hebt over pesten, heeft dat nog uh iets voor jou veranderd in jouw gedrag of..?

Leerling: wat ik heb geleerd over pesten? Ja ik, ik uhm. Vroeger als iemand tegen mij iets zei, van ja uh 'je bent dik', dan zei ik 'heb je al naar jezelf gekeken?'. En nu zeg ik dat minder.

Mariska: oké.

Leerling: maar wel als.. als ze iets tegen mijn broer zeggen, want dat vind ik dan niet fijn. Hij zit ongeveer naast me, er zit maar één iemand tussen en die 's heel irritant.

Mariska: ja.

Leerling: die wil 'm de hele tijd slaan. Nou, ik wil hem gewoon slaan.

Mariska: oké.

Leerling: omdat hij doet irritante dingen met m'n broer. En hij zegt allemaal dingen die mijn broer dan thuis gaat nazeggen en dat vind ik niet fijn.

Mariska: nee. En wat doe je dan?

Leerling: dan ga ik zeggen, zo van 'hou op', en dat helpt eigenlijk niet. Want hij komt elke dag met pennenstippen op zijn uhm trui en dat heeft dus eigenlijk het jongetje wat naast hem zit gedaan en dat vind ik. Dat vindt mijn moeder niet fijn, vind ik niet fijn, omdat.. ja, dat is gewoon niet fijn als je zo terugkomt.

Mariska: nee.

Leerling: eigenlijk vindt niemand dat fijn. Waarom doet ie het dan?

Mariska: ja.

(stilte).

Mariska: mag ik naar de volgende vraag gaan?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Uh ja, die ging eigenlijk over het complimenten geven. Uh..

Leerling: ja, dat was geweldig.

Mariska: ja? Dat was mijn vraag inderdaad. Hoe vond je het om uh zelf complimenten te geven?

Leerling: geweldig.

Mariska: en wat vond je er precies geweldig aan dat je ze mocht geven?

Leerling: nou, het krijgen was het leukste maar het geven. Ja, je maakt er iemand heel erg blij mee.

Mariska: oké.

Leerling: dat wist ik wel. En dat weten andere kinderen ook wel, maar ze doen het niet vaak.

Mariska: niet vaak buiten.. buiten die les?

Leerling: ja, dat doen ze alsnog niet vaak. Gewoon helemaal niet eigenlijk.

Mariska: oké. En wat vind je daarvan?

Leerling: uhm. Nou, best wel zonde. Want het mag eigenlijk niet. Je moet iedereen wel complimenten geven en belonen.

Mariska: ja.

Leerling: anders gaan dingen natuurlijk niet door. Dan denk je van 'nou, het is allemaal maar saai. Ook wordt nog geeneens beloond.

Mariska: ja. En hoe vond je het dan om te krijgen? Want je zei al 'ik vond het leuker om complimenten te krijgen'.

Leerling: ja, om te krijgen was. Dat uh. Dan word je gewoon blij, want je wist niet dat iemand uhm zo over jou denkt.

Mariska: ja.

Leerling: en dan krijg je zo'n briefje en dan heb je het gevoel van, ze vinden mij toch leuk. Het is gewoon. Ik hoor d'r wel bij in de klas.

Mariska: dus dat gaf je wel een goed gevoel.

Leerling: ja.

Mariska: da's wel heel leuk.

Leerling: ja.

Mariska: en je zei al dat er eigenlijk niet zo vaak complimenten worden gegeven in de klas.

Leerling: nee.

Mariska: geef je zelf nog wel eens complimentjes?

Leerling: uhm, ja. Wel eens aan een vriendin. Als zij dan iets doet, dan zeg ik uhm 'wow, dat heb je goed gedaan.

Mariska: oké.

Leerling: ja, dat doe ik dan soms wel eens. Maar er zijn kinderen in de klas die dan denken van. Ja zij is stom, dus ik ga niet met 'r praten, ik ga niet met haar om en als ik met haar om moet gaan, dan laat ik het maar lekker bij het werk liggen, dan mag zij het allemaal doen.

Mariska: ja.

Leerling: en dat is zonde van het werk.

Mariska: ja.

Leerling: je mag naar de volgende vraag gaan.

(Mariska grinnikt).

Mariska: uhm. Ja, de lessen worden dus gegeven door (naam klassencoach) en niet door de meester. Wat vind je daarvan?

Leerling: nou, eigenlijk worden de lessen uhm donderdag meestal gegeven door de meester.

Mariska: ja.

Leerling: uit dat boekje.

Mariska: hm hm.

Leerling: vandaag was het op woensdag. Maar ik vond het best wel uh leuk en ik vind het eigenlijk wel goed dat ze het allebei doen. Want als juf (naam klassencoach) er niet is, dan is het altijd van 'hé dikzak', 'hé homo'. En als juf (naam klassencoach) er is, zijn ze allemaal poeslief.

Mariska: oké

Leerling: maar als de meester dat dan ziet, dan wordt ie helemaal rood. Dan wordt ie echt boos. Je mag naar de volgende vraag.

(Mariska grinnikt).

Mariska: uhm. Ja en wat vind je ervan dat (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt? Nu komt ze dan elke week, maar eerst was het één keer in de vier weken.

Leerling: nou, ik vond het allemaal veel te kort. Het was allemaal zo veel gedoe, als juf (naam klassencoach) er niet was.

Mariska: hm hm.

Leerling: en nu komt ze één keer in de week. En nu is het allemaal veel leuker, want ik vind die lessen van juf (naam klassencoach) heel leuk.

Mariska: oké.

Leerling: ja.

Mariska: en geeft de meester ook nog lessen nu of..?

Leerling: ja, het boekje.

Mariska: oké. Dus dat gaat nog wel door, ook al komt (naam klassencoach) één keer in de week?

Leerling: ja.

Mariska: dus eigenlijk één keer in de week vind je beter?

Leerling: ik zou eigenlijk twee keer in de week willen.

(Mariska lacht).

Mariska: nog meer.

Leerling: of één keer per dag, maar dat kan natuurlijk niet.

Mariska: nee. Maar het kan niet vaak genoeg zijn voor jou.

Leerling: ja. Juf (naam klassencoach) is gewoon heel aardig en lief.

Mariska: oké. Ja en wat jij zei, het effect in de klas wat ze heeft. Dat ze allemaal poeslief zijn. Oké.

Leerling: en ze luistert ook echt naar je. En als je het tegen de meester zegt hoor je 'nou weet je, ik kan het allemaal niet oplossen. Het is te veel voor me.

Mariska: dat zegt de meester?

Leerling: ja.

Mariska: oo. En (naam klassencoach) doet er wat mee?

Leerling: ja, die doet er echt wat mee.

Mariska: oké. En hoe vind je dat?

Leerling: dat vind ik uh leuk. Nou ja, ik weet niet hoe je dat moet zeggen. Maar het is gewoon fijn. Ze doet er ten minste wat mee en de meester niet.

Mariska: nee. Nou, je geeft al goed het verschil aan. Dat vind ik al uh heel fijn dat je dat zo uh kan zeggen.

Leerling: ja.

Mariska: uhm. Zou jij nog iets willen veranderen of iets willen toevoegen aan de lessen? Want je hebt al heel veel lessen gehad natuurlijk.

Leerling: ja, eigenlijk niet. Het is gewoon geweldig.

Mariska: oké. Je hebt. Je mist niks?

Leerling: nee.

Mariska: oké. Heeft De Geweldige School voor jou zelf iets veranderd?

Leerling: ja, dat ik niet meer tegen iemand zeg. Ja uhm. Als iemand iets tegen mijn broer doet, dat ik niet zomaar een grote mond tegen hem heb.

Mariska: oké. Dus je neemt het nog wel voor hem op, maar je hebt niet zo'n grote mond.

Leerling: nee.

Mariska: oké, da's heel netjes. En wat gaat er nu goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: nou, ze pesten minder.

Mariska: hm hm.

Leerling: ze denken wat meer aan hun gedrag.

Mariska: welk gedrag?

Leerling: uhm. Nou ja, tegenover de meester en tegenover de andere kinderen.

Mariska: ja.

Leerling: en ze denken eerst na voordat ze iets gaan doen.

Mariska: oké. En wat kan er nog beter volgens jou in de klas?

Leerling: nou uhm. Ik zei net uh, ze pesten minder.

Mariska: hm hm.

Leerling: maar het is niet helemaal over.

Mariska: ja.

Leerling: dus het kan nog wel beter. Dat kan het eigenlijk altijd wel.

Mariska: ja. Oké. En verder nog iets behalve het pesten?

Leerling: uhm. Ja..

Mariska: want je zei al, de complimentjes natuurlijk, dat dat iets vaker kan.

Leerling: ja. Ja, verder eigenlijk niet. Ik vind het pesten wel heel belangrijk.

Mariska: ja, zeker weten.

Leerling: ja.

Mariska: en welke. Want je kan natuurlijk op verschillende manieren pesten. Wat kan er nog wel beter?

Leerling: uh, bijnamen.

Mariska: oké.

Leerling: uhm.

Mariska: dat komt nog veel voor?

Leerling: uhm. Gewoon iemand noemen. Zoals uhm, jij bent stom. En dat soort dingen.

Mariska: ja. Gewoon eigenlijk niet zulke aardige dingen zeggen.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Wil je verder nog iets vertellen? Want ik ben door mijn vragen heen.

Leerling: nee. Ik wil eigenlijk niet meer iets vertellen.

Mariska: oké. Dan ga ik 'm uitzetten.

Transcript 2

Jongen, 11 jaar, De Wieken

Datum: 17-04-2014

Duur: 9 minuten en 40 seconden

Mariska: mijn eerste vraag is 'wat vind je van de lessen van De Geweldige School'?

Leerling: nou ik heb er op zich wel van geleerd, want uh eerst ook in de klas werd er heel veel gepest enzo.

Mariska: hm hm.

Leerling: maar ik deed het ook een keertje, maar nu niet meer. Nu zijn er ook minder ruzies en de lessen hebben heel veel geholpen.

Mariska: oké. En uh hoe komt het dat je dat vindt?

Leerling: nou, omdat de sfeer in de klas redelijk slecht was maar nu gaat het steeds beter.

Mariska: oké. De sfeer is beter.

Leerling: ja.

Mariska: en hoe merk je dat? Dat het beter is.

Leerling: er wordt meer geluisterd naar elkaar en de meester kan.. wordt minder vaak boos.

Mariska: oké. Uhm.. en wat vond jij het leukst om te doen van alle lessen van De Geweldige School en de lessen van het boekje?

Leerling: hmm.

Mariska: het leukste.

Leerling: toen uhm. Dat we moesten opschrijven van uh aardig enzo, wat je in de klas ophangt aan de muur.

Mariska: ja.

Leerling: mocht je opschrijven 'De Geweldige School' en zulke dingen.

Mariska: oké. En wat moest je dan precies doen?

Leerling: ja, dan mocht je opschrijven 'De Geweldige School is leuk'.

Mariska: ja.

Leerling: zulke dingen dan of 'aardig', 'niet pesten', zulke dingen allemaal.

Mariska: dus waar je aan dacht als je aan De Geweldige School dacht?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dat vond je het leukste om te doen van alles.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: nou, ik vind uh dat uh er goed is gezorgd voor elkaar, want uh sinds juf (naam klassencoach) is gekomen gaat het ook uh beter, wat ik net ook al zei.

Mariska: ja. Ja, het pesten is minder zei je, minder ruzie, de sfeer is beter. Dus dat heeft De Geweldige School allemaal gedaan in de klas?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en heeft dat nog effect gehad op jou gehad?

Leerling: nou, op zich ook wel, want ik had ook niet zo vaak ruzie maar af en toe wel maar dat is nu niet meer.

Mariska: oké. En wat vind je daarvan?

Leerling: uhm. Ik vind het eigenlijk beter, want nu krijg ik geen t-kaarten meer.

Mariska: wat is dat?

Leerling: nou, dat je eigenlijk uh verwijderbriefje een beetje.

Mariska: o, dat je uit de klas wordt gezet of?

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: en dan uh om de drie t-kaarten krijg je gesprek met je ouders.

Mariska: o, dan moeten ze naar school komen?

Leerling: ja en bij de twaalfde word je geschorst.

Mariska: o. Maar dat is nou allemaal niet meer?

Leerling: nee.

Mariska: en had je toen wel van die kaarten?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: nou, dat het niet leuk is, want mensen kunnen er zelfmoord door plegen en uh zulke dingen allemaal. Want mensen kunnen vreselijke dingen met zichzelf doen.

Mariska: hm hm. Ja.

Leerling: dan denk.. dan doen ze alsof er niks aan de hand is, maar dan is er wel echt een probleem.

Mariska: ja, als ze gepest worden dan doen ze of er niks aan de hand is bedoel je.

Leerling: dan doen ze of ze het leuk vinden, maar dan vinden ze het echt niet leuk en uh hebben ze een probleem.

Mariska: ja. Dus dat heb jij allemaal geleerd. Uhm. Ja en ik had als vraag wat voor effect dat heeft op jouw gedrag, maar dat heb je al een beetje verteld.

Leerling: ja.

Mariska: uh, en jullie hebben ook een les uh gehad met complimenten.

Leerling: ja.

Mariska: toen moesten jullie complimenten geven aan elkaar. Hoe vond jij het om complimenten te geven?

Leerling: nou, ik vond het wel eigenlijk leuk, want dan konden mensen ook weten hoe je over elkaar dacht.

Mariska: ja. En.. ja, want jij moest natuurlijk complimenten opschrijven voor heel de klas of voor een paar kinderen?

Leerling: nee voor.. uh want je werd in een groepje gezet en dan moest je complimenten schrijven over die kinderen.

Mariska: oké. En hoe vond jij het om zelf die complimenten te schrijven? Voor andere kinderen.

Leerling: ik vond eigenlijk wel leuk, maar.. het was wel toevallig dat ik bij mijn vrienden zat.

Mariska: oo.

Leerling: dus dan wist ik eigenlijk al een beetje wat uh ze goed konden enzo.

Mariska: ja. Dus daar kon je goed complimenten over geven.

Leerling: ja.

Mariska: en hoe vond jij het om complimenten te krijgen?

Leerling: nou, ik vond eigenlijk wel leuk hoe mensen over me dachten. Want ik dacht eigenlijk dat ze niet zo leuk dachten over me, maar het is toch wel anders dan gedacht.

Mariska: oké. Kan je nog een paar complimenten noemen?

Leerling: nou, dat ik uh aardig ben, dat ik uh als iemand ruzie heeft dat ik dan goed kan opkomen voor hem.

Mariska: oké.

Leerling: als er in een groep iemand iets doet bij één persoon. Dan help ik meestal die persoon.

Mariska: en wat deed dat met jou toen je dat uh las?

Leerling: nou, ik vond eigenlijk wel gewoon leuk.

Mariska: ja. Leuk dat je die complimenten kreeg?

Leerling: ja.

Mariska: Oké. Uhm. En krijg je nu nog complimentjes?

Leerling: ja, van de meester wel.

Mariska: oké. En uit de klas?

Leerling: niet zo vaak.

Mariska: niet zo.

Leerling: maar dat doet niemand ook.

Mariska: niemand. En jij zelf? Geef jij ook nog complimenten?

Leerling: ja, eigenlijk soms. Ligt eraan.

Mariska: oké. Waar ligt dat aan?

Leerling: nou, bijvoorbeeld is een vriend van me. Hij uh kan goed tekenen. En als ie dan een mooie tekening heeft gemaakt, dan uh 'coole tekening' bijvoorbeeld. Zulke dingen.

Mariska: ja. Dan geef je daar een complimentje over, als ie dat goed heeft gedaan.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja, en de lessen worden natuurlijk door (naam klassencoach) gegeven.

Leerling: hm hm.

Mariska: en de lessen uit het boekje door de meester, had ik begrepen.

Leerling: ja.

Mariska: en wat vind jij ervan dat (naam klassencoach) ook lessen geeft?

Leerling: nou, ik vind eigenlijk wel leuk want uh hoe soms met.. hoe ze soms verhalen vertelt enzo, wat er is gebeurd enzo, zulke dingen vind ik eigenlijk ook wel leuk om te horen.

Mariska: ja.

Leerling: maar sommige dingen zijn eigenlijk dan wel erg, maar hoe ze het vertelt is eigenlijk dan wel.. maakt het minder erg.

Mariska: oké. Dus de verhalen die zij komt vertellen, die maken veel indruk op jou.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm. En stel dat (naam klassencoach) d'r niet zou zijn, dat alleen de meester alle lessen zou geven, uh hoe zou je dat dan vinden?

Leerling: nou, ik denk ook wel leuk, maar dat zou ook uh anders zijn.

Mariska: oké. En wat zou d'r anders zijn?

Leerling: nou, dan zou het misschien nog uh zijn zoals het in het begin van het jaar was denk ik. Ik denk dan beetje zo.

Mariska: oké. En hoe was het in het begin van het jaar?

Leerling: er was veel ruzie, er werd gescholden, mensen sloegen elkaar.

Mariska: hm. Dus als (naam klassencoach) er niet zou zijn, dan zou er eigenlijk niks veranderd zijn?

Leerling: ja, dan zou de meester misschien wel er iets aan doen maar dat zou uh denk ik niet zo veel uh werken.

Mariska: ja. Dus dit werkt beter?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm, ja (naam klassencoach) kwam eerst één keer in de vier weken. Nu komt ze dan één keer in de week. Uh, hoe vond je het dat (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkwam?

Leerling: nou, ik vond eigenlijk wel een beetje jammer want ik vond.. ik vind de lessen eigenlijk wel heel erg leuk.

Mariska: hm hm.

Leerling: want uh, als m'n ouders weten dat uh dat ze komt, vragen ze ook meestal wat ze heeft verteld enzo.

Mariska: oké.

Leerling: hoe het is gegaan. Of we opdrachten hebben gemaakt.

Mariska: jouw ouders zijn ook heel geïnteresseerd?

Leerling: ja, soms wel.

Mariska: oké. Maar vier weken vond jij iets uh dat vond je iets te lang duren?

Leerling: ja, eigenlijk wel.

Mariska oké. En nu is ze er dan één keer in de week. Wat vind je daarvan?

Leerling: ik vind wel leuker, want de lessen vind ik eigenlijk wel gewoon leuk maar sommige ook weer niet maar dan leer je er een beetje van elkaar met zulke dingen.

Mariska: je leert in de lessen van anderen in de klas?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm. En aan de lessen hè. Zou je dan nog iets willen veranderen of iets willen toevoegen?

Leerling: uhm nou, niet echt.

Mariska: nee?

Leerling: nu komt het niet in me op, misschien wel maar nu niet.

Mariska: oké. Dus jij mist eigenlijk niks, van 'hé, dus uh bespreken we eigenlijk niet' of..

Leerling: hm.

Mariska: 'dit doen we niet'.

Leerling: nee.

Mariska: oké. Uh wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: nou, me gedragsprotocol meer. En uh zo, eigenlijk ook merendeels m'n gedrag.

Mariska: oké, en wat precies voor je.. in jouw gedrag?

Leerling: nou, eerst..

Mariska: in de ruzies?

Leerling: ja, dat een beetje. Maar eerst was ik ook uh redelijk onbeschoft.

Mariska: hm hm.

Leerling: want uh als de meester uh straf gaf, dan uh werd ik ook gelijk heel boos.

Mariska: oké. En nu niet meer?

Leerling: ja, ligt eraan.

Mariska: o.

Leerling: als het uh zomaar is, dan word ik eigenlijk wel een beetje boos.

Mariska: hm hm.

Leerling: en uh geïrriteerd. Maar uh anders accepteer ik het gewoon.

Mariska: oké.

Leerling: als ik weet dat ik aan het praten was, dan accepteer ik het.

Mariska: ja, dus als het terecht is dan uh accepteer je het. Oké. En wat gaat er goed in de klas wat eerst niet goed ging? Je zei al wel, het pesten is minder, ruzie is minder.

Leerling: de gedrag van de kinderen tegenover elkaar en tegenover de leerkracht.

Mariska: oké. En en wat voor gedrag?

Leerling: nou, eerst was eigenlijk gewoon de meeste kinderen deden gewoon heel uh irritant tegen de meester en tegen elkaar.

Mariska: en hoe deden ze dat?

Leerling: nou, bijvoorbeeld als de meester iets zei, gewoon negeren of uh dan uh zag je zo ging schelden.

Mariska: oké. Tegen de meester of?

Leerling: ja, over de meester meestal.

Mariska: over de meester. Dus dan tegen andere kinderen over de meester.

Leerling: ja, soms wel.

Mariska: ja. En tegen andere kinderen in de klas? Wat gebeurde er dan? Of wat gaat er nu goed, wat dan niet..

Leerling: nou, het uh als het gebeurt is er niet zo vaak ruzie.

Mariska: hm hm.

Leerling: wat eerst eigenlijk merendeels wel was.

Mariska: oké. En wat kan er volgens jou nog beter in de klas?

Leerling: nou, dat er gewoon meer geluisterd wordt naar de meester. Dat die ook uh minder boos hoeft te worden.

Mariska: oké.

Leerling: want nu is het uh redelijk vaak dat ie boos is.

Mariska: omdat er niet goed wordt geluisterd?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dus de klas kan nog iets beter naar de meester luisteren.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ik heb geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen?

Leerling: hm, nee.

Mariska: nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 3

Meisje, 12 jaar, De Wieken

Datum: 17-04-2014

Duur: 7 minuten en 44 seconden

Mariska: mijn eerste vraag is 'wat vind je van de lessen van De Geweldige School?'.

Leerling: uh het zijn goede lessen, want in de klas is er ook veel veranderd. We pesten niet meer en uh we gaan nou met elkaar om. Goed.

Mariska: oké, jullie gaan goed met elkaar om.

Leerling: ja.

Mariska: alle kinderen? Ja? Uhm en wat vond je het leukste om te doen van alle lessen van De Geweldige School? Dus dan heb ik het ook over de lessen van het boekje.

Leerling: uhm. In de gymzaal moest je, moesten kinderen je vangen uhm waar je niet zo mee omgaat, met die kinderen. Moest je een spel doen en moest je de ander opvangen, kijken of je die kon vertrouwen.

Mariska: o, is dat dat je zo achterover moet vallen?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dat vond je het allerleukste.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: de complimentjes geven en hoe je woest en boos wordt.

Mariska: oké. Ja, want dat woest en boos, dan moest je opschrijven dat als jij zelf woest ben hoe dat dan eruit ziet toch?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm. En wat voor effect hebben die twee dingen gehad op de klas?

Leerling: uhm, ze waren daarna gewoon goed omgegaan met elkaar. En we zijn gewoon aardig tegen iedereen opeens.

Mariska: oké. Alle kinderen zijn aardig tegen elkaar? En uh heeft het nog een effect op jou gehad?

Leerling: ja want ik.. ik pestte soms ook wel. Kinderen zeiden dus 'doe maar' en toen ging ik ook meelopen met hun.

Mariska: o, je deed een beetje meelopen altijd.

Leerling: ja, maar nu doe ik het niet meer. Nu geef ik ook andere kinderen een koek als ze niks hebben.

Mariska: oké.

Leerling: dat doet iedereen nou.

Mariska: ja. En dat komt door de lessen? Oké. Uh, wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: dat het niet hoort, want je verziekt iemand z'n leven daarmee.

Mariska: ja.

Leerling: want ze plegen gewoon zelfmoord. Dat is echt zielig.

Mariska: dat hebben jullie ook in de klas besproken?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En heeft dat nog uh effect gehad op jouw gedrag, door wat je hebt geleerd?

Leerling: ja, ik luister nu wat beter.

Mariska: naar wie luister je beter?

Leerling: de meester.

Mariska: oké. Dus als de meester wat zegt, dan uh luister je.

Leerling: ja, ik. We hebben ook officiële waarschuwing. Bij vijf krijg je een t-kaart en dan moet je naar een andere klas.

Mariska: oké.

Leerling: nu ga ik maar tot de twee altijd.

Mariska: o, dus je hebt niet meer zo'n kaart?

Leerling: nee.

Mariska: en eerst altijd wel?

Leerling: nee toen ook niet zo veel.

Mariska: o, oké. Uh ja en over die complimentenles had ik uh nog een paar vraagjes. Want hoe vond jij het om complimenten te geven aan anderen?

Leerling: leuk.

Mariska: ja?

Leerling: want ze denken dat je ze allemaal irritant vindt, maar dat is niet zo.

Mariska: nee, dus het waren allemaal leuke complimenten om te geven aan anderen?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en hoe vond jij het om ze te krijgen van anderen?

Leerling: ik vond het wel aardig en uhm en sommige waren ook grappig.

Mariska: oké. Weet je er nog een paar?

Leerling: ja eentje was 'je bent gek grappig'.

Mariska: oké.

Leerling: uhm en dat ik mooi.. altijd mooie kleren aan heb en mooie schoenen en mooie huidskleur.

Mariska: en hoe vond je het om dat te lezen?

Leerling: nou ik vond het wel aardig, maar ik ging gelijk opzoeken wie dat was en toen zei ik 'dankjewel'.

Mariska: o, nou da's heel netjes.

Leerling: ja.

Mariska: uhm. En krijg je nu nog wel eens complimenten?

Leerling: ja.

Mariska: waarover?

Leerling: over m'n kledingstijl.

Mariska: oké, dus nog steeds over je kleding.

Leerling: ja.

Mariska: en geef je nog wel eens complimenten?

Leerling: ja, mijn vriendin (naam). D'r haar zit altijd leuk.

Mariska: oké, dus jij geeft nog complimenten aan jouw vriendin.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe vind je dat, om nog complimenten te geven of te krijgen?

Leerling: uh gewoon leuk en aardig.

Mariska: ja? En 'gewoon' zeg je, dus eigenlijk ja.. eigenlijk vind je het heel normaal?

Leerling: ja, soms uhm doe ik het niet zo vaak maar nu wel.

Mariska: oké. Dus het is een beetje automatisch.

Leerling: ja.

Mariska: uhm. Ja en de meester geeft een paar lessen uit het boekje had ik begrepen.

Leerling: ja.

Mariska: uh (naam klassencoach) komt natuurlijk ook lessen geven. Wat vind je daarvan, dat uh dat (naam klassencoach) dan ook uh de lessen geeft?

Leerling: nou, erg goed. Want de klas was echt niet goed meer. De meester was denk ik ook erg teleurgesteld.

Mariska: voordat (naam klassencoach) kwam?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoezo was ie teleurgesteld?

Leerling: nou, we gingen niet zo goed met elkaar om en we pestten.

Mariska: ja. En wat gebeurde er vooral met pesten?

Leerling: we gingen de kinderen die paarden spelen zeggen 'hé paarden. Jullie zijn dom en lelijk'.

Mariska: oké. En dat is nou niet meer?

Leerling: nee, nou willen we ook meedoen soms.

Mariska: o, da's leuk. En stel dat uh de meester alle lessen had gegeven, dus dat (naam klassencoach) er eigenlijk niet zou zijn, hoe zou je dat dan uh ervaren?

Leerling: nou uh gewoon hetzelfde, alleen juf (naam klassencoach) wordt soms wel streng maar dat is ook beter.

Mariska: oké. Dus het is ietsje beter dat (naam klassencoach) er is?

Leerling: ja.

Mariska: en denk je dat uh de effecten die zijn hetzelfde denk je? Als de meester alle lessen zou geven?

Leerling: ja, dat wel.

Mariska: ja. Uh ja, en (naam klassencoach) kwam eerst één keer in de vier weken. Wat vond je daarvan?

Leerling: uhm, da's ook wel gewoon goed, maar ik zie d'r nooit meer zo vaak. Want ik ben vaak ziek.

Mariska: o, oké.

Leerling: want vrijdag was ik er volgens mij niet, of woensdag.

Mariska: o, de vorige keer dat ze er was.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Maar dat ze één keer in de vier weken normaal d'r was..

Leerling: ja dat vond ik wel goed.

Mariska: oké. En nu is ze er één keer in de week. Wat vind je daarvan?

Leerling: dat is ook wel goed, want het gaat steeds beter.

Mariska: ja?

Leerling: ja.

Mariska: gaat het beter omdat ze nu één keer in de week er is?

Leerling: nee, maar uhm.

Mariska: of gewoon altijd?

Leerling: het gaat wel altijd goed op school.

Mariska: oké. Uh zou jij nog iets willen veranderen aan de lessen of iets willen toevoegen?

Leerling: nee.

Mariska: nee?

Leerling: ja het gaat goed gewoon.

Mariska: vind je ze goed zoals ze zijn?

Leerling: ja.

Mariska: en d'r is niks wat jij hebt gemist. Dat je denkt van 'nou, dat hebben we niet besproken of niet gedaan'.

Leerling: nee.

Mariska: nee? Oké, da's heel mooi. Uh, ja je vertelde al een beetje dat je was veranderd door de lessen. Maar wat heeft De Geweldige School voor jou nog meer veranderd?

Leerling: nou, dat je elkaar niet moet pesten. Het is eigenlijk niet leuk en je moet niet meelopen.

Mariska: ja. Dus dat is het meeste wat jij hebt geleerd.

Leerling: ja.

Mariska: en in jouw gedrag, is daar nog verder iets in veranderd?

Leerling: thuis wel. Heel veel.

Mariska: thuis?

Leerling: ja, ik heb ook een grote mond aan mijn moeder en mijn vader.

Mariska: oké.

Leerling: en da's ook een beetje veranderd.

Mariska: oké, en dat komt door de lessen?

Leerling: ja.

Mariska: o, da's heel mooi. En wat gaat er nu goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uh geen pesten meer en we zijn gewoon aardig. We gaan met iedereen netjes om hoe het moet.

Mariska: ja.

Leerling: maar soms zeggen we wel eens uh 'je hebt rare kleren aan', maar dan dan zeggen we daarna 'grapje'.

Mariska: oké. En is het dan ook een grapje?

Leerling: ja. Maar soms vatte.. vatten ze het verkeerd op.

Mariska: ja.

Leerling: maar als iemand zegt 'deze hebben mij geslagen', krijgen we straf omdat we dan gingen klikken.

Mariska: als je gaat klikken?

Leerling: ja.

Mariska: oo.

Leerling: want een jongen slaat mij de hele tijd, maar dat uh doe ik ook terug. En dan krijgen we straf.

(Mariska grinnikt).

Leerling: maar dat begrijp ik wel.

Mariska: ja, oké. Dus dat uh, dat vind je wel logisch.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En, ja je noemde het al een beetje, maar wat kan er nog beter in de klas?

Leerling: uh.. (stilte). Weet ik niet.

Mariska: nee?

Leerling: alles gaat wel goed.

Mariska: ja. Oké. D'r zijn niet echt dingen dat je denkt van 'nou, dat moet nog ietsje beter ?

Leerling: nee.

Mariska: nee? Oké, da's mooi. Uh, ik heb geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen, wat ik niet heb gevraagd.

Leerling: uhm. Nee, je hebt alles gevraagd.

Mariska: nee? Oké. Dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 4

Jongen, 11, De Wieken

Datum: 17-04-2014

Duur: minuten en seconden

Mariska: mijn eerste vraag is 'wat vind je van de lessen van De Geweldige School?'

Leerling: uhm. Ik vind het wel goed, want uhm.. Ja, uhm.. De kinderen die uhm gaan zich dan ook verplaatsen in de persoon, ja, als ze iemand pesten. Dan denken ze ook van uh ja.. Dat ze dat dan niet meer willen doen, want hun vinden dat ook niet leuk. En je komt veel meer te weten. Uhm.. Wat pesten eigenlijk betekent. En uh.. Ja, het zijn gewoon goeie lessen.

Mariska: oké. En uh van alle lessen, dus dan heb ik het ook over de lessen van het boekje, wat vond je het leukste om te doen?

Leerling: uh, ik vond het leukste om te doen uhm.. (Stilte). Bedoelt u ook de lessen die juf (naam klassencoach) gaf?

Mariska: ja, alle lessen die je daarover hebt gehad.

Leerling: uhm, dat we uh op een stoel met alle jongens moesten we dan met z'n allen samenwerken om met z'n allen op één stoel te zitten.

Mariska: oké. Dus, met hoe veel jongens zijn jullie?

Leerling: uh..

Mariska: stuk of tien, twaalf. Zoiets.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En dan moest je op één stoel gaan zitten.

Leerling: ja.

Mariska: oké, en uh waarom vond je dat het leukste?

Leerling: uhm, omdat we daar met z'n allen samen moesten werken en we moesten ook zorgen dat iedereen erop paste. En toen we vielen was het ook wel grappig.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm. Die briefjes dat we uhm.. Dat.. We kregen allemaal briefjes en dan moesten we aan andere mensen complimenten geven, wat ze goed konden enzo. Maar niet over hun uiterlijk, maar wat ze goed konden van sport ofzo.

Mariska: ja. Oké en uhm. Wat heeft dat voor effect gehad in de klas?

Leerling: uhm, nou nu uh zeggen we ook. Geven we ook meer complimenten aan elkaar. En uh nu weten we ook dat andere kinderen weten wat we goed kunnen. Dan krijg ik wel meer uh zelfvertrouwen.

Mariska: ja. Oké. Ja, dan heb je ook het effect op jou uh verteld. Dat was mijn volgende vraag. Uh en wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: uhm, ik heb geleerd dat pesten eigenlijk een afkorting van iets is. Ik weet niet meer wat, maar het was wel iets.

Mariska: hm hm.

Leerling: en uh ik heb ook geleerd dat uh als je gepest wordt en je gaat naar een andere school bijvoorbeeld, dat je dan vaak ook zelf pester wordt. En dat er ook verschillende soorten in een pestgroep zijn. Dan heb je hoofdpester, ja die pest. En meeloper, je hebt de clown. Je hebt allemaal soorten.

Mariska: hm hm.

Leerling: uhm.. Ja, dat heb ik geleerd.

Mariska: oké. Uh en.. Wat je allemaal op hebt genoemd uh is dat nog. Heeft dat nog effect gehad op jouw gedrag?

Leerling: uhm.. Ja. Want ik ben nu ook uhm. Minder gestopt met mensen.. Ja, pesten eigenlijk een beetje. Want uhm ja, door die lessen wist ik ook hoe ze zichzelf voelden daardoor.

Mariska: ja. En toen ben je het zelf minder gaan doen.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja en ik had ook nog een vraag, paar vragen over de complimentenles waar je het ook al over hebt gehad. Hoe vond jij het om zelf complimenten te geven aan anderen?

Leerling: nou uhm.. ik vond het ook wel moeilijk, want bijvoorbeeld die.. iemand die ik helemaal niet aardig vind of iemand die ik niet zo goed ken, daar moest ik dan een compliment over schrijven over iets wat ze goed kan, of hij. Maar dan wist ik er soms helemaal niets van of dan vond ik het moeilijk.

Mariska: ja.

Leerling: omdat ik hem helemaal niet aardig vond.

Mariska: en is het wel gelukt?

Leerling: hmm, ja. Eigenlijk wel.

Mariska: oké. En moest je ook complimenten geven aan iemand die je wel goed kende en die je aardig vond of?

Leerling: ja, nou eigenlijk moesten we complimenten geven.. eigenlijk moesten we complimenten geven aan de hele klas.

Mariska: oké.

Leerling: dus ook aan m'n vrienden en dat is niet zo moeilijk.

Mariska: nee. Oké. Uhm.. ja en om zelf complimenten te krijgen. Je zei al 'het gaf me meer zelfvertrouwen'.

Leerling: mja. Je wordt er ook blij van. Dan denk je 'o, ik wist niet uh dat die zo over me dacht'.

Mariska: ja.

Leerling: zo uh aardig vond.

Mariska: weet je nog een paar complimenten die je kreeg?

Leerling: uhm, ja. Denk volgens mij had iemand ook dat ik heel rustig was en dat ik altijd iedereen help en troostte. Dat ik er altijd voor iedereen was ofzo.

Mariska: ja.

Leerling: volgens mij was dat, ja.

Mariska: en wat deed dat met jou? Om dat uh te lezen.

Leerling: nou, het voelde wel goed. Want ik dacht uh.. mja het voelde gewoon goed.

Mariska: oké. Uhm.. geef je nu ook vaker complimenten aan anderen?

Leerling: ja, soms wel.

Mariska: oké. Aan vrienden of..

Leerling: ja, aan vrienden of iets minder vrienden.

Mariska: ja. Dus wel mensen die je aardig vindt.

Leerling: ja.

Mariska: en krijg je ook vaker complimenten nu?

Leerling: ja. Nou, van sommige kinderen.

Mariska: oké. Een beetje dezelfde kinderen als aan wie je complimenten geeft of niet?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind je ervan dat je nog steeds complimenten krijgt of geeft?

Leerling: nou ik vind het wel goed, want die lessen hebben dan echt in onze.. die blijven dan echt hangen.

Mariska: ja, oké. Uh ja, de meester geeft de lessen van het boekje had ik begrepen.

Leerling: ja.

Mariska: en (naam klassencoach) komt dan, ja, nog andere lessen geven natuurlijk. Uhm.

Wat vind je ervan dat (naam klassencoach) ook lessen geeft en niet alleen de meester?

Leerling: uh dat vind ik wel leuk, want dan hebben we een keer iemand anders voor de klas en dan gaat het niet alleen maar over rekenen en taal enzo, maar ook over pesten.

Mariska: ja. En uh, stel dat (naam klassencoach) er eigenlijk helemaal niet zou zijn, stel dat de meester alle lessen zou geven, uhm. Hoe zou je het dan ervaren?

Leerling: nou, dat zou ik niet zo heel leuk vinden, want dan zouden kinderen veel meer zouden schelden en pesten. En dan, en door de meester heen praten en alles. En dan konden we ook veel minder leuke dingen doen.

Mariska: hm. Dus het is eigenlijk heel anders.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Uh, ja. En (naam klassencoach) komt nu dan één keer in de week, maar eerst was dat één keer in de vier weken. Hoe vond je dat, dat ze één keer in de vier weken kwam?

Leerling: hmm, nou dat vond ik wel uh.. dat vond ik niet zo leuk. Want dan zag ik ook, ik weet niet of dat ook echt zo was, maar dat kinderen uhm.. een soort van vergaten leek het wel. Want dan gingen ze weer allemaal pesten enzo en als juf (naam klassencoach) dan weer kwam, dan ging het weer goed. Een hele tijd en uhm, na twee weken ofzo ging het weer fout en dan ging het weer goed.

Mariska: oké. Het ging eventjes goed en dan uh vergaten ze volgens jou wat jullie eigenlijk geleerd hebben.

Leerling: volgens mij wel.

Mariska: ja.

Leerling: ik weet niet zeker.

Mariska: nee, maar dat is jouw ervaring, dus. Oké. En uh, ja nu komt ze dan één keer in de week uh komt ze bij jullie langs. Wat vind je daarvan?

Leerling: nou, dat vind ik wel fijner, want uhm.. dan zien we d'r ook meer en uh dan vergeten kinderen het niet snel.. en uhm.. hmm, ja. Ja, dat eigenlijk.

Mariska: oké. Uhm, en zou jij iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

Leerling: uhm. Nee. Niet dat ik weet.

Mariska: nee.

Leerling: ik vind het helemaal goed.

Mariska: oké, jij mist niks?

Leerling: nee.

Mariska: dus alles wordt gewoon gedaan en besproken. Oké. Uh ja, je hebt al een aantal dingen genoemd, maar wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: uhm. Voor mij?

Mariska: ja.

Leerling: nou, dat kinderen ook minder tegen me gaan schelden. En uhm.. dat uh nou dat ik ook meer complimenten krijg. En dat ik ook minder gepest wordt. Dat geldt voor iedereen, maar..

Mariska: ja.

Leerling: ik ook.

Mariska: en doe jij zelf iets anders door De Geweldige School?

Leerling: ja, wat ik al zei, ik pest minder. En ik scheld ook minder.

Mariska: en tegen wie scheld je?

Leerling: nou, eigenlijk scheld ik tegen iedereen. Iedereen scheldt tegen iedereen meestal.

Mariska: oké. Nog iets anders, of..?

Leerling: nee.

Mariska: nee, oké. Uh, wat gaat er goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uhm.. ja, het schelden is een stuk minder. Uhm, complimenten geven, dat is beter. Uhm.. (stille). We zijn nou, we zijn iets ietsie sneller stil. Niet heel veel, maar iets sneller.

Mariska: nou, ik vind het al knap dat je zo'n klein verschil toch wel opmerkt.

Leerling: mja.

Mariska: dat je dat benoemt.

Leerling: uhm.. ja, dat eigenlijk.

Mariska: oké. Uhm. En wat kan er nog beter volgens jou in de klas?

Leerling: nou, het sneller stil zijn in de klas en in de gang. Uhm.. (stille). Gewoon het pesten in het algemeen, niet meer uh met zijn allen tegen één persoon pesten.

Mariska: oké, want dat gebeurt nog?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En je hebt het over sneller stil. Wat vind jij zelf snel?

Leerling: nou bijvoorbeeld als de meester zegt 'nou moet je stil zijn', dan zijn we gelijk stil.

Mariska: ja, dus zo zou het eigenlijk moeten.

Leerling: ja.

Mariska: en hoe is het nu?

Leerling: nou, als de meester dat zegt dan blijven we nog uh een kwartier doorpraten.

Mariska: oké. Ja, dat is wel een groot verschil natuurlijk.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Uh, ik heb geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen wat ik misschien ben vergeten?

Leerling: nee hoor.

Mariska: nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 5

Jongen, 11 jaar, De Wieken

Datum: 17-04-2014

Duur: 13 minuten en 7 seconden

Mariska: dan is mijn eerste vraag 'wat vind je van de lessen van De Geweldige School'?

Leerling: leuk.

Mariska: ja, en waarom vind je ze leuk?

Leerling: uh, het is een leerzaam maar ook wel leuk, want je doet ook complimenten schrijven en als je zelf die complimenten schrijft krijg je ook te horen 'o, wat zijn ze mooi', dus dat is ook een compliment terug.

Mariska: ja.

Leerling: en wat juf (naam klassencoach) ook zegt 'als je iets goed doet, krijg je het ook terug' en dat is fijn.

Mariska: ja, dat heb je zo ook ervaren eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm. En van alle lessen die worden gegeven en alle lessen ook uit het boekje, wat vind je het leukste?

Leerling: dat weet ik nog niet, want het boekje. Twee lessen gehad ofzo.

Mariska: o, uit het boekje nog maar twee.

Leerling: ja.

Mariska: en, ja wat je tot nu toe hebt gehad, wat vind je dan het leukste daarvan?

Leerling: de complimenten.

Mariska: ja? Ja, dan moest je complimenten geven en complimenten krijgen.

Leerling: ja.

Mariska: en waarom vond je dat het leukste?

Leerling: nou, juf (naam klassencoach) zei tegen mij 'je kan directeur worden, want je schrijft heel mooi'.

Mariska: o.

Leerling: dus dat was een compliment.

Mariska: dat was al een compliment. Ja, en uhm, even zien hoor. Wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: kinderen laten inzien wat ze doen.

Mariska: oké, dus kinderen die pesten bedoel je.

Leerling: ja.

Mariska: oké, en uh.. was dat ook in een bepaalde les of gewoon in het algemeen?

Leerling: hmm. In het algemeen.

Mariska: oké. En dat kinderen dat inzien uhm. Heeft dat nog een effect gehad in de klas?

Leerling: ja.

Mariska: ja en welk effect?

Leerling: niet heel veel, maar je ziet ook uhm. Eén iemand wordt, werd heel erg gepest. Niet heel erg, maar hij werd gepest en nu heeft hij ook gewoon heel veel vrienden weer.

Mariska: oké.

Leerling: en als iemand hem niet mag, dan is ie er ook niet bij. Dan gaat diegene met zijn eigen vrienden om.

Mariska: ja. Oké. En heeft, wat jij nou net vertelde, heeft dat nog een effect op jou gehad?

Leerling: uhm. Ja, ik heb ook wel eens gepest.

Mariska: oké, dus eigenlijk een beetje hetzelfde wat je net vertelde?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: het is niet goed en uh ook gewoon. Het nieuws, toen dacht ik ook 'stop gewoon. Ik ga niet verder, dan wordt het steeds erger'.

Mariska: ja. En wist jij iets niet over pesten wat je nu wel weet door de lessen?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Kun je dat vertellen?

Leerling: hoe kinderen zich voelen, want ze kunnen niks doen. Want soms zijn de pesters veel sterker. En ik word ook wel eens gepest en die is dan veel sterker dan mij en ik kan niks doen.

Mariska: ja.

Leerling: ten minste, je wil wel wat doen, maar je krijgt het twee keer zo hard terug. Dus het is best wel eng eigenlijk.

Mariska: ja. Jij vindt dat zelf ook eng.

Leerling: ja en toen dacht ik 'ik doe het wel bij hem, maar ik word zelf ook gepest. Er gebeurt hetzelfde met mij. Waarom doe ik het dan met hem?'

Mariska: ja. Dus je hebt dat uh eigenlijk ingezien.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja, en je noemde net al de complimentenles. Daar had ik ook een paar vragen over toevallig. Uh, hoe vond jij het om complimenten te geven aan andere kinderen?

Leerling: uh, ik dacht 'mja, het zijn gewoon complimenten'. En laatst kreeg ik te horen dat ik heel mooi schreef.

Mariska: ja.

Leerling: dus dat vond ik wel leuk. Ik dacht nou, ik zat gewoon van 'wat moet ik nu schrijven?'. Maar ik schreef uitgebreid, dus eigenlijk was het maar één ding maar ik schreef wel uitgebreid.

Mariska: jij legde een beetje uit wat je bedoelde of.. ?

Leerling: ja. Zoiets, weet ik niet meer.

Mariska: oké. Uh en wat vond je ervan om complimenten te krijgen?

Leerling: ik vond het ook wel leuk, maar toen dacht ik. Het ging alleen maar over voetbal of skaten en dat wordt al heel veel tegen mij gezegd, dus het was niet echt origineel ofzo.

Mariska: nee.

Leerling: het was allemaal skaten of voetbal.

Mariska: het was niks nieuws. Je wist het al.

Leerling: nee, het was niks nieuws. Maar het was wel leuk.

Mariska: oké. Ja, je noemde ook een compliment van (naam klassencoach). Dat je goed schreef.

Leerling: dat was wel leuk.

Mariska: ja? En waarom vond je dat leuk?

Leerling: nou, meestal ben ik krijg ik heel veel straf enzo en dan krijg je dat te horen van directeur, terwijl ik heel veel straf heb gekregen.

Mariska: ja.

Leerling: en dat had ik helemaal niet verwacht.

Mariska: oké. Uhm en bijvoorbeeld door die les, geef jij nu vaker complimenten?

Leerling: nee.

Mariska: nee? En krijg je vaker complimenten?

Leerling: nee.

Mariska: ook niet. Dus eigenlijk.. je hebt het toen in die les gedaan en verder..

Leerling: ja, soms. We zijn met de musical. 'dat deed je goed', ofzo.

Mariska: ja. Nou, dat zijn ook complimenten.

Leerling: ja.

Mariska: dus misschien heel af en toe.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind je daarvan?

Leerling: ja.. soms als je bij de musical. Dan sta ik wel zo van 'ja, maar ik zeg het gewoon hoe ik het normaal ook tegen jou zeg'. Of u.

Mariska: ja. Nou, je mag 'je' zeggen hoor. Dus jij vindt het eigenlijk niet zo heel bijzonder ofzo.

Leerling: nee.

Mariska: oké. Uhm. Ja en de meester geeft de lessen uit het boekje heb ik gehoord.

Leerling: ja.

Mariska: en (naam klassencoach) komt natuurlijk lessen geven bij jullie in de klas. Wat vind je ervan dat (naam klassencoach) ook de lessen geeft?

Leerling: uh als juf (naam klassencoach) er is, dan wordt er meer geluisterd dan naar de meester.

Mariska: oké.

Leerling: dus uhm. Het is veel rustiger dan, want het is wel altijd 'juf (naam klassencoach) komt, dus dat is leuk'. Maar uhm meestal, sommige meiden uit onze klas die denken dan 'ja we hoeven niet te rekenen', maar ik vind de lessen gewoon leuk.

Mariska: ja.

Leerling: en soms wordt het dan verstoord en dan denk ik 'aah, juf (naam klassencoach), ga alsjeblieft verder'. Want het is heel leuk en dan.. in het boekje staat dan bijvoorbeeld pesten en dan krijg je rollen, maar dat is niet. Maar hoe, kan je niet tegen dat boekje zeggen. En bij juf (naam klassencoach) wel.

Mariska: ja. Dus je kan erover in gesprek gaan bedoel je.

Leerling: ja.

Mariska: uhm. Stel dat (naam klassencoach) eigenlijk niet zou komen in de klas. Stel dat zij gewoon aan de meester had gezegd 'je moet deze lessen geven' en de meester zou dan alle lessen gegeven hebben. Dus (naam klassencoach) zou niet geweest zijn. Hoe zou je dat dan ervaren hebben?

Leerling: stom.

Mariska: ja?

Leerling: ja.

Mariska: en waarom?

Leerling: nou, uh alle kinderen praten altijd bij de meester er doorheen.

Mariska: oké.

Leerling: dus, ja ik ook. Maar soms denk ik ook bij de. Dat we geen gym hadden gekregen, hadden we nog maar 20 minuten en iedereen stond 'kom we gaan naar de gym'. Toen dacht ik 'nee, dat gaat niet meer'.

Mariska: ja.

Leerling: je moet alles opzetten, je moet je omkleden en je moet lopen. Dat gaat niet meer. Dus toen ben ik ook maar uh gewoon gaan zitten op m'n stoel en uh niks gezegd.

Mariska: ja.

Leerling: het ging toch al niet door.

Mariska: oké. Dus eigenlijk zou het heel anders zijn als de meester alle lessen zou geven.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm, (naam klassencoach) kwam eerst één keer in de vier weken. Nu dan één keer in de week. Maar toen zij één keer in de vier weken kwam, wat vond je daar toen van?

Leerling: jammer.

Mariska: ja? En waarom?

Leerling: hmm. Ik weet niet, maar het was gewoon leuk altijd.

Mariska: je vindt de lessen leuk.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En hoe vind je het dan dat ze nu één keer in de week er is?

Leerling: dat is wel leuker.

Mariska: ja? En hoezo vind je dat leuker?

Leerling: uhm.. juf (naam klassencoach) heeft uhm, ik weet niet maar er is iets leuks wat ze zegt ze hele tijd over slachtoffer en dader en dat om te leren is ook heel leuk.

Mariska: ja. Dus ze zegt de dingen op een leuke manier en daar leer jij van.

Leerling: ja, van daders worden niet geboren, maar die worden gemaakt enzo.

Mariska: ja. Eigenlijk heel leerzame uitspraken.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

Leerling: nee.

Mariska: nee, je vindt ze goed zoals ze zijn?

Leerling: ja.

Mariska: en je hebt niks gemist?

Leerling: nee.

Mariska: nee? Oké. Uh, wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd? In jouw gedrag bijvoorbeeld. Of hoe je denkt.

Leerling: in het gedrag uhm, t-kaarten, time out kaarten, had ik heel veel. Totdat juf (naam klassencoach) kwam en de laatste tijd heb ik niet eens één gehad ofzo.

Mariska: dus van heel veel naar eigenlijk helemaal geen.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: ja, af en toe eentje, maar..

Mariska: ja. En uh, hoe komt het dat je nou die kaarten veel minder krijgt?

Leerling: om wat juf (naam klassencoach) zei. 'ga ervoor, je kan het wel' enzo.

Mariska: oké.

Leerling: maar het directeur-woord vind ik niet zo leuk.

(Mariska lacht).

Mariska: nee, maar dat ze dat gezegd heeft.

Leerling: ja.

Mariska: dat heeft wat met je gedaan.

Leerling: gemotiveerd.

Mariska: gemotiveerd, oké. En waarvoor gemotiveerd?

Leerling: dat ik het toch kan en niet alleen straf kan verdienen.

Mariska: ja.

Leerling: maar ook meer.

Mariska: en hoe doe je dat, geen straf meer verdienen?

Leerling: dat weet ik niet. Gewoon altijd, geen grapjes tegen de meester maken. Soms zijn die grapjes niet leuk ofzo, of ten minste, dan wil de meester ze niet.

Mariska: hm hm.

Leerling: maar om grapjes te maken kan je geen straf krijgen denk ik.

Mariska: nee. En waarvoor kreeg je altijd wel die kaarten of straf?

Leerling: uh, vooral weerwoorden.

Mariska: oké. Als de meester iets zei of..

Leerling: ja, als de meester zei 'lever je telefoon in' en dan had ik wel eens soms gezegd 'maar uw telefoon dan'.

Mariska: ja.

Leerling: dat, zoiets.

Mariska: dus zo kreeg jij je kaarten.

Leerling: ja.

Mariska: en nu doe je dat niet meer?

Leerling: nee.

Mariska: nee. Oké.

Leerling: als hij zijn telefoon bij wil hebben dan doet hij dat lekker.

Mariska: oké. Dus het gaat iets meer langs je heen.

Leerling: ja.

Mariska: uh en wat gaat er nu goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: de weerwoorden.

Mariska: de weerwoorden gaan goed. Uh. Bij jou bedoel je?

Leerling: ja.

Mariska: en uh, bij de andere kinderen in de klas?

Leerling: ja, dat hebben ze nog steeds.

Mariska: ook weerwoorden?

Leerling: heel veel.

Mariska: oké. Eigenlijk hetzelfde als wat jij zegt?

Leerling: nee. Want ik , ik zeg het echt in de meester z'n gezicht.

Mariska: ja.

Leerling: en meisjes die steken de middelvinger op wanneer de meester zich omdraait. Hebben ze een discussie en dan draait de meester zich om en dan pas gaan ze die dingen doen.

Mariska: ja.

Leerling: maar als ze nou zeggen 'ga toch weg', dan had ik dat in zijn gezicht gedaan.

Mariska: ja.

Leerling: dat had ik gedaan.

Mariska: dat verschil zie je heel erg.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: mijn vrienden zeggen ook 'jij bent de leider qua domme dingen doen'. Maar dat was ik vroeger, niet nu.

Mariska: oké.

Leerling: soms zeggen ze 'ja, jij bent de leider in de klas met uh brutale mond en weerwoord'. Maar dat verandert nu ook wel.

Mariska: oké. Uhm. Dat verandert zeg je, dus het is minder.

Leerling: ja.

Mariska: de weerwoorden ook. En ook die gebaren, wat jij zegt van die meisjes. Is dat ook beter nu?

Leerling: nee, zelfde.

Mariska: da's hetzelfde. En is er nog iets anders wat eigenlijk nu goed gaat wat eigenlijk eerst niet beter gaat.. wat uh niet goed ging?

Leerling: weet ik niet.

Mariska: nee. Vooral de weerwoorden zijn minder.

Leerling: als kinderen dat doen, dan ga ik me er niet mee bemoeien. Dan denk ik 'ja, jullie doen het en jullie verpesten het voor jezelf'.

Mariska: ja.

Leerling: daar ga ik me niet mee moeien.

Mariska: oké. En en dat pesten, gaat er dan iets nu wel beter in de klas dan eerst?

Leerling: ja. Want uhm, er wordt soms wel gepest en dan kom ik voor diegene op ofzo.

Mariska: o, da's heel netjes.

Leerling: want d'r wordt uhm, soms zegt mijn moeder van 'kom voor de kinderen op die gepest worden en niet voor jouw vrienden die pesten'.

Mariska: ja. En dat doe je?

Leerling: en dat doe ik dan soms ook. Er zit één iemand, die komt alleen voor zijn vrienden op. En daar ben ik ook een vriend van, maar hij komt niet voor mij op. Dus als hij nou gaat vechten, dan kom ik ervoor staan. Dan ga ik wel en andersom niet.

Mariska: oké.

Leerling: dus, ik ga.. ik kom wel. van zeg je 'kom, ze zijn irritant', dan kom ik wel. Dan, dan doen ze niks. Maar ga je dan alleen lopen, dan gebeurt er wel wat.

Mariska: ja.

Leerling: en dan zeg ik 'hou gewoon op'. Dat mijn vrienden dan domme dingen doen waar ik bij sta, omdat ik de grote jongen ben. Dat is echt gewoon heel irritant, loop er gewoon zelf naartoe dan.

Mariska: ja.

Leerling: daar loop ik voor weg. Ja, dat. En vroeger deed ik het zelf ook.

Mariska: oké, en nou niet meer?

Leerling: niet heel veel, soms wel.

Mariska: oké. Maar het is in ieder geval een verbetering.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En wat kan er nog beter in de klas volgens jou?

Leerling: heel veel.

Mariska: heel veel?

Leerling: ja.

Mariska: kun je wat dingen noemen?

Leerling: uhm, gewoon. Vooral die gebaren.

Mariska: ja, handgebaren toch of iets?

Leerling: ja. Alle gebaren.

Mariska: ja.

Leerling: ja, niet de leuke.

Mariska: vervelende gebaren.

Leerling: ja. Want het is, uhm, het komt bij middelvinger en eindigt bij je vuist.

Mariska: ja.

Leerling: nou, niet slaan, maar andere gebaren met je vuist.

Mariska: ja.

Leerling: en dan, als de meester zich omdraait en je gaat verder en dan gaan kinderen lachen en dan duurt het alleen maar langer. En dan doet die andere het en gaat het de hele tijd zo verder. En dan wordt de meester boos. De meester zegt wel 'ja, als er bij jou één ding gebeurt en bij de ander één ding gebeurt en bij jou één ding gebeurt, dan is het voor jou maar één ding, maar voor mij meteen drie'.

Mariska: ja klopt. Dus dat kan nog beter?

Leerling: ja.

Mariska: en welke, ja, meer qua pesten. Kan er dan ook nog iets beter?

Leerling: nou, hmm. Ik wil niet dat het beter gaat, met het pesten gaat.

Mariska: nee, maar..

(leerling lacht)

Mariska: op het gebied van pesten, dus dat als kinderen pesten.

Leerling: ja, soms gaat dat wel beter.

Mariska: oké.

Leerling: maar soms doet iemand dan lelijk tegen mij en dan gaat het gewoon (onverstaanbare woorden).

Mariska: ja. En wat kan dan nog beter?

Leerling: weet ik niet.

Mariska: weet je niet. Oké. Uh ja, ik heb geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen? Nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 6

Jongen, 12 jaar, Gravin Aleidaschool

Datum: 23-04-2014

Duur: 8 minuten en 29 seconden

Mariska: uh, wat vind je van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: ik vind ze heel uh leerzaam en ze zijn heel erg leuk ook.

Mariska: oké, en en waarom vind je ze leerzaam?

Leerling: nou uh, ik heb wel geleerd om voor mezelf op te komen en wat ik moet doen als ik word gepest.

Mariska: oké, da's heel goed. En je zei dat je ze leuk vindt. Wat vind je er precies leuk aan?

Leerling: ja. Nou uh, hoe juf (naam klassencoach) de lessen geeft is wel leuk.

Mariska: oké, want hoe doet ze dat?

Leerling: uhm, ze maakt af en toe een grapje en uh ze doet het ook op leuke manieren.

Mariska: uhm. En wat vond je van alle lessen van De Geweldige School en de lessen van het boekje het leukste om te doen?

Leerling: mm. Dat je af en toe een compliment aan elkaar moest geven.

Mariska: o, die complimentenles.

Leerling: ja.

Mariska: ja? En waarom vind je dat het leukste?

Leerling: nou dan uh, zie je hoe mensen uh blij worden van complimenten en ikzelf ook.

Mariska: ja, jij werd er zelf ook blij van.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en wat vind je het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm, ze hebben het pesten gestopt in de klas.

Mariska: is het helemaal gestopt?

Leerling: hmm, voor het grootste deel wel.

Mariska: oké. En uh, ja je zegt voor het grootste deel.

Leerling: nou, af en toe wordt er nog wel een beetje gepest, maar dan hebben die kinderen wel een goeie reden zegmaar. Dan hebben ze echt ruzie met elkaar.

Mariska: oké. En heeft het nog effect op jou gehad, van de lessen?

Leerling: mm. Jawel. Ik uhm, ik had meer zelfvertrouwen dan eerst.

Mariska: oké.

Leerling: in groep 7 en 6.

Mariska: o, dus vergeleken met groep 7 en 6 heb je nu veel meer zelfvertrouwen.

Leerling: ja.

Mariska: uh, wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: uhm, hoe je het beste kan stoppen. En als je. En hoe je kan zien dat het gebeurt.

Mariska: hoe je kan zien dat iemand pest?

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: als iemand gepest wordt.

Mariska: oké. Uhm, en heeft dat nog effect gehad op hoe jij je gedraagt of hoe jij denkt?

Leerling: hmm, nee dat niet.

Mariska: nee. Ja, ik had ook een vraag over de complimentenles, wat je net al zei. Hoe vond jij het om zelf complimenten te geven?

Leerling: voor sommige personen was het wel een beetje moeilijk, want daar ben ik toen in groep 5 of groep 6 door gepest. Maar ik heb ze uiteindelijk wel op kunnen schrijven en voor m'n vrienden, daar was het heel makkelijk. Daar was ik in 10 seconden klaar mee, met al m'n vrienden.

Mariska: o, dat is snel.

Leerling: dan wist ik ze allemaal.

Mariska: ja. Uh ja, en om complimenten te krijgen. Wat vond je daarvan?

Leerling: heel erg leuk.

Mariska: ja?

Leerling: ook vooral van diegene die dan, waardoor ik gepest werd.

Mariska: die gaven jou ook complimenten?

Leerling: ja dat moest. Van juf (naam klassencoach) natuurlijk.

Mariska: ja.

Leerling: maar de complimenten die daarbij zaten waren wel heel erg goed.

Mariska: oké. Weet je er nog een paar?

Leerling: uhm.. nee, ik ben het helaas vergeten.

Mariska: heb je ze nog of niet?

Leerling: ja, in m'n agenda.

Mariska: o, dus dan kan je ze zo nog bekijken als je wil.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh en geef je nu vaker complimenten?

Leerling: ja, vaker ja.

Mariska: ja? En uh gewoon ook aan je vrienden, of aan wie?

Leerling: uhm. Eigenlijk wel uhm m'n vrienden en ook aan kinderen waarik dan niet zo vaak mee uhm speel zeg maar.

Mariska: ja, dus niet alleen aan je vrienden.

Leerling: nee. Niet alleen m'n vrienden.

Mariska: oké. En krijg je vaker complimenten?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Ook van..

Leerling: veel vaker.

Mariska: veel vaker? Veel vaker dan eerst?

Leerling: ja. Veel vaker dan eerst, ja.

Mariska: en van wie krijg je die complimenten?

Leerling: nou, van uh vrienden dan en uhm dan af en toe ook van iemand anders.

Mariska: een beetje dezelfde kinderen als aan wie jij complimenten geeft.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind je daarvan, dat het nu vaker uh..

Leerling: nou, wel goed. Het geeft ook een betere sfeer in de klas.

Mariska: o, da's wel mooi. Uhm. Ja en juf (naam klassencoach) die komt natuurlijk uhm in de klas bij jullie om de lessen te geven. Wat vind je ervan dat iemand anders geeft dan de juf?

Leerling: hmm, ik zou uh dan wel eerst uh een tijdje moeten kijken of diegene wel, hoe zeg ik dit uhm, kan vertrouwen zegmaar zoiets.

Mariska: als iemand anders..

Leerling: ja.

Mariska: ja.

Leerling: maar na een tijdje, net zoals juf (naam klassencoach) nou bijna een jaar.

Mariska: hm hm.

Leerling: uh haar kan ik dan denk ik wel vertrouwen.

Mariska: ja. Dat vertrouwen heeft ze opgebouwd.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: heel snel.

Mariska: ja. En stel nou dat alleen de juf alle lessen zou geven. Dus dat juf (naam klassencoach) eigenlijk helemaal er niet zou zijn..

Leerling: dan denk ik dat het heel anders zou zijn in de klas en dan zou ik het, als het door dezelfde manier zou gegeven worden, dan zou ik het wel gewoon leuk vinden wel.

Mariska: dus als de juf het op dezelfde manier als juf (naam klassencoach) doet.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En je zei al 'dan zou het wel anders zijn in de klas'.

Leerling: ja.

Mariska: wat zou er dan anders zijn?

Leerling: nou, ik denk dat er veel minder kinderen gaan luisteren naar de juf dan.

Mariska: oké.

Leerling: want de juf zien we heel vaak en juf (naam klassencoach) zien we dan af en toe in de week.

Mariska: ja. Dat werkt dan goed vind jij?

Leerling: ja. Dan heeft ze meer uhm, dan kan ze in één keer veel informatie doorgeven. De juf doet dat in heel de week al.

Mariska: ja. Dus jij vindt het beter dat er op één moment heel veel informatie komt dan af en toe zo tussendoor.

Leerling: ja.

Mariska: ja? En wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: mm, dat vind ik dan wel jammer, want zoals ik al zei 'de lessen zijn heel erg leuk' en dan gebeurt er dus minder. Maar ook zoals ik al zei 'er komt gelijk weer een heleboel informatie op je af'.

Mariska: ja.

Leerling: als ze er weer is.

Mariska: ja. En, ja je hebt al gezegd waarom. Uh, zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

Leerling: hmm, nee eigenlijk niet. Ik vind ze wel goed zo.

Mariska: jij vindt hoe ze nu zijn, vind je al goed.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En je hebt niet iets wat je mist ofzo?

Leerling: uhm.

Mariska: of waarvan je zegt 'nou, dat uh dat hebben we nog niet besproken of niet genoeg'.

Leerling: uhm, nee. Dat heb ik eigenlijk niet.

Mariska: nee? Oké. Uh, ja je hebt het al een beetje veranderd. Maar ik had als vraag 'wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?'

Leerling: veel.

Mariska: ja? Ja, je noemde je zelfvertrouwen al.

Leerling: ja.

Mariska: en kun je nog meer benoemen?

Leerling: uhm, ik heb meer vrienden gemaakt en hmm. Ja, dat was het eigenlijk wel.

Mariska: ja? Nou, dat zijn toch twee belangrijke dingen.

Leerling: o, en ik ben veel vrolijker.

Mariska: o. Dat is positief.

Leerling: want in groep 7 was ik een beetje.. daar was ik minder vrolijk als in groep 8.

Mariska: en hoe kun je dat verschil, hoe kunnen anderen dat aan jou zien?

Leerling: nou, ik lach vaker, ik uhm uhm speel vaker met anderen mee en zoals ik al zei 'ik heb meer vrienden gemaakt'.

Mariska: ja.

Leerling: dus..

Mariska: dus daar merk je dat ook al aan.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat gaat er goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uhm. D'r zijn kinderen die eerst vaak ruzie hadden en dat is nou al een heel stuk uhm verbeterd. Uhm, en de kinderen kletsen niet meer zoveel door elkaar heen.

Mariska: en wat kan er volgens jou nog beter in de klas?

Leerling: uhm, dat kinderen iets minder druk mogen worden van mij.

Mariska: het is nog een beetje te druk.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En ja, wat.. druk, dat kan je natuurlijk op verschillende manieren zijn. Hoe..

Leerling: uhm, nou. Een beetje agressief druk.

Mariska: oké.

Leerling: want uhm, ze gaan schreeuwen of dan uh gaan ze, doen ze kinderen pijn als ze heel druk zijn. Maar dat gebeurt niet zoveel, dus.

Mariska: en hoe doen ze kinderen pijn?

Leerling: nou uhm, dan zeggen ze iets verkeerd of ze raken diegene iets te hard aan.

Mariska: hm. Dus het is met woorden, maar ook met aanraking.

Leerling: ja.

Mariska: pijn doen. Oké. Uh ja, ik heb geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen.

Leerling: hmm. Nee, eigenlijk niet.

Mariska: nee? Dan zijn we klaar.

Leerling: oké.

Transcript 7

Jongen, 12 jaar, Gravin Aleidaschool

Datum: 23-04-2014

Duur: 17 minuten en 45 seconden

Mariska: wat vind je van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: nou, ik vind het wel goed. Alleen in het begin snapte ik niet hoe ze uhm, hoe heet het nou, waarom ze kwam. Want ik dacht eerst dat het niet ging helpen, want iedereen deed toch niet normaal en iedereen scheldt uh scholdt elkaar uit en ze schopten iedereen en ze trokken stoelen weg. Dus toen begreep ik uiteindelijk, na twee weken dacht ik van 'o ja, daarom komt ze'. Maar toen dacht ik van 'ja, het is best wel goed'.

Mariska: jij dacht eerst 'het gaat toch niet helpen'.

Leerling: nee.

Mariska: en dan na twee weken..

Leerling: die school, deze klas was echt heel erg. Want ik werd heel erg gepest, kinderen werden op stenen, met hun hoofd op stenen gegooit.

Mariska: o, dus het was wel heftig ja.

Leerling: ja.

Mariska: en jij dacht eerst van 'nou, ik heb er geen vertrouwen in'.

Leerling: nee.

Mariska: oké. Maar gelukkig is dat veranderd.

Leerling: ja.

Mariska: uhm, en wat vind jij het leukste om te doen van alle lessen en ook de lessen van het boekje?

Leerling: uhm, ik vind zelf de lessen wat je kan doen, vind ik het leukste alles zelf op je tafel inschrijven en invullen en dat allemaal. Ik vind het zelf leuk om dingen te doen dan te leren of op te schrijven, want want ik vind het makkelijker om gewoon te praten dan uit makkelijk uitleggen met praten dan opschrijven.

Mariska: o, jij praat liever dan dat je dingetjes moet opschrijven.

Leerling: ja.

Mariska: dus dat vind je ook meer het leukste?

Leerling: ja.

Mariska: om dingen uhm eigenlijk te vertellen. Begrijp ik het zo goed?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Uhm, en nog een bepaalde les of een bepaalde opdracht? Of gewoon alle opdrachten waar je mag praten?

Leerling: ja, nou het liefste waar ik het altijd over heb is cyberpesten, omdat ik dat heel vaak meemaak.

Mariska: oké.

Leerling: wat mensen ermee moeten doen, en stalkers. Daar heb ik nu wat meer informatie over gekregen.

Mariska: oké. Dus daar heb jij het het liefst over.

Leerling: ja.

Mariska: en wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: nou, de klas is met pesten gestopt en de drukte weggehouden. Ik had echt heel erg last van drukte en het pesten ben ik ook blij mee, dat het weg is.

Mariska: dus er wordt niet meer gepest en het is rustiger in de klas?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En is dat ook door een bepaalde les of is het gewoon..

Leerling: nee, gewoon door alles. Want juf (naam klassencoach) heeft echt overal mee. Echt over alles heeft ze het. Pesten en dat allemaal.

Mariska: oké en wat vind je daarvan?

Leerling: nou, wel goed. Want nu, je ziet dat het bij kinderen kwetst wat hun hebben gedaan.

Mariska: ja. Dat zien de kinderen nu in.

Leerling: ja, van 'waarom heb ik dat gedaan?'

Mariska: ja.

Leerling: en dat vind ik wel goed, want dat vind ik hun verdiende loon dat ze zien wat ze hebben gedaan.

Mariska: ja, oké. En wat jij nou vertelde, heet dat ook nog een effect op jou gehad? Je vertelde al wel dat het wel, het effect in de klas was dat dus dat mensen zien wat het met kinderen kan doen en wat je zei 'hun verdiende loon'.

Leerling: ja, nee. Ik zat er ook wel bij en het heeft wel een goede vriend van me hebben de pesters hun zin gekregen om mijn vriend van school af te krijgen.

Mariska: oké.

Leerling: omdat ze mochten hem niet en uiteindelijk hebben die moeder die ouders gezegd 'ja, je gaat van school af' en toen heb ik, kwam een vriend van me uit de buurt kwam op school. Hebben ze ook voor gezorgd dat die weg ging.

Mariska: dus twee keer een vriend van jou is weggepest.

Leerling: ja, en ook wel meer kinderen.

Mariska: ja, tuurlijk, ja.

Leerling: dus die hebben ze gewoon van school afgehaald.

Mariska: en door die lessen hebben ze ingezien ja, wat ze eigenlijk hebben gedaan.

Leerling: wat ze hebben gedaan.

Mariska: ja, oké. En wat heb jij allemaal geleerd van pesten, of over pesten?

Leerling: nou, dat het mensen echt heel erg kwetst en dat sommige mensen die doen ook zelfmoord plegen omdat ze heel erg zijn gepest vanaf hun klein en dat vind ik, ja ik weet niet hoe erg het is, maar ik vind dat alsnog wel erg dat ze zelfmoord gaan plegen. Want je verpest heel je ouders en uh liefde en familie en ga je zelfmoord plegen.

Mariska: mja.

Leerling: dat vind ik eigenlijk niet echt de bedoeling. Je kan beter zorgen dat je, ja ik weet eigenlijk ook niet hoe je er het beste mee kan omgaan, steviger op je voeten staan. En sommige mensen kunnen dat ook niet.

Mariska: nee, sommige mensen kunnen dat niet, inderdaad. En jullie hebben dat ook in de les besproken toch?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh, en wat jij nou noemt, wat je allemaal hebt geleerd, dus vooral over dat zelfmoord, dat mensen dat uh soms doen. Heeft dat nog effect gehad op hoe jij dacht over pesten of hoe jij je gedraagt?

Leerling: ik dacht gewoon eerst 'pesten gaat over een tijdje wel over' en dat allemaal, maar toen dacht ik 'nee, dit gaat dus echt niet over'.

Mariska: nee, dus dat heb jij ingezien.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En ja, jullie hebben een les gehad waarin jullie complimenten moesten geven aan elkaar. Hoe vond jij het om zelf complimenten te geven aan iemand anders?

Leerling: bij sommige vind ik het wel moeilijk, omdat het pestkoppen zijn.

Mariska: hm.

Leerling: en omdat ze mij niet lief vinden en dus daar heb ik wel moeite mee.

Mariska: is het wel gelukt toen?

Leerling: ja, dat wel. Alleen bij echt m'n echte vrienden is het wel een stuk makkelijker dan met andere kinderen.

Mariska: ja. Dus dat verschil merkte je wel.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe vond jij het om uh complimenten te krijgen?

Leerling: ja, leuk.

Mariska: ja?

Leerling: prettig. Want heel veel zeiden 'ik kan je vertrouwen' en dat allemaal, dus ik dacht 'o'.

Mariska: dat gaf je wel een goed gevoel.

Leerling: ja.

Mariska: en weet je er nog één? Want je zei 'ik kan jou vertrouwen'.

Leerling: ja, ze zeiden ook van dat ik goed kan koken en dat ik vaker de klas kan trakteren op lekkere dingen wat ik thuis heb gemaakt.

Mariska: en hoe vond je dat om dat te lezen?

Leerling: leuk. En ik kreeg een compliment van (naam van kind uit de klas) en dat was eerst mijn vriendin niet echt, maar nu heeft ze gezegd dat ik een restaurant moet gaan openen en dat ik dacht van 'o, zij denkt wel ver'.

Mariska: dat was een groot compliment.

Leerling: ja.

Mariska: uh, en geef jij nu vaker complimenten sinds die les?

Leerling: nou, meestal wel, alleen soms ook weer niet. Dan denk ik van.. want het is nu, elke dag is het goed en andere dag niet, dus dan vind ik het wel moeilijk om het zelf te geven.

Mariska: ja. Dus eigenlijk af en toe.

Leerling: ja.

Mariska: en aan wie geef je complimenten?

Leerling: uh, aan (zes namen van kinderen uit de klas). Eigenlijk iedereen uit de klas, alleen drie kinderen niet. Want die die gedragen zich toch niet.

Mariska: oké. Dus eigenlijk de drie kinderen die zich niet gedragen niet en de rest wel.

Leerling: ja.

Mariska: de andere 15 is dat dan. Ja.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En krijg je ook vaker complimenten?

Leerling: ja, eigenlijk heel vaak. Als ik m'n werk heb gedaan ofzo, dan zegt ze 'jij hebt rustig gewerkt' en dat. Want we hebben nu op het bord bloemetjes en dan kan ik, dan ziet iedereen 'jij hebt een streep behaald' en dat 'je doet het goed' en toen dachten ze eerst dat ik dat deed omdat je dan iets leuks mag doen, maar zo ben ik gewoon niet. Ene keer als ik m'n bui niet heb, dan kan ik echt uh erg zijn, maar dat is nu ook niet meer zo.

Mariska: oké. Dus uh, je krijgt nu eigenlijk best vaak complimenten als ik het zo hoor.

Leerling: ja. Echt heel vaak.

Mariska: en wat vind je ervan?

Leerling: leuk.

Mariska: ja?

Leerling: en het geeft me ook een vrolijk gevoel.

Mariska: je wordt er vrolijk van?

Leerling: als ik naar school ga, denk ik gewoon 'o ja, gister kreeg ik een compliment' en eerst had ik helemaal geen zin om naar school te gaan, omdat ik uh gepest werd.

Mariska: hm hm.

Leerling: en dan zei ik ook tegen m'n moeder dat ze me maar ziek moest melden, maar toen dringde het tot me door van 'dat kan niet, op de middelbare school kan het ook niet'.

Mariska: nee. Dus dat is ook wel veranderd eigenlijk, dat je nou met meer plezier naar school gaat.

Leerling: ja.

Mariska: o, da's wel uh mooi. Uhm. Ja en juf (naam klassencoach) komt natuurlijk ook lessen geven. Want de juf geeft dan lessen uit het boekje denk ik.

Leerling: ja.

Mariska: en juf (naam klassencoach) geeft dan ook een paar lessen. Wat vind je ervan dat uh de lessen door iemand dan de juf ook worden gegeven? Dus door juf (naam klassencoach).

Leerling: nou, ik vind ik vond het eerst wel wennen, omdat we zijn er gaan de juffrouw gaat dan ook komt iemand anders in en dan denk ik van 'o, hoe zou die nou weer zijn'.

Mariska: ja.

Leerling: het is ook echt, je moet vertrouwen in diegene hebben, anders vind ik diegene ja, een raar gevoel heb ik er dan best wel bij. En ik vind dat ze het wel goed doet, want ze uh naderhand gaat ze ook gewoon zitten als iedereen doorpraat en dan zegt ze 'ja, ik heb de

tijd' en dan laat ze op een gegeven moment zegt ze 'dan ga ik na schooltijd verder' en dan keihard en iedereen is dan stil.

Mariska: oké.

Leerling: omdat niemand wil na schooltijd nog les volgen.

Mariska: nee. En wat vind je ervan dat ze dat doet?

Leerling: nou, wel goed want dan krijgt ze wel ten minste haar aandacht.

Mariska: ja. Nou, het is goed dat je dat zo inziet.

Leerling: want uh, als je bijvoorbeeld ik luister niet en ik ben de enigste, moet ik na schooltijd een les met haar volgen, wat ik niet heb gedaan.

Mariska: o, ja.

Leerling: en daar hou ik ook niet echt van, omdat ik dan gewoon met m'n vrienden naar buiten wil.

Mariska: ja, dan wil je het liefst gewoon uh van school weg natuurlijk.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe zou jij het vinden als uhm de juf alle lessen zou geven, dus als juf (naam klassencoach) er eigenlijk helemaal niet zou zijn?

Leerling: nou, dan ik ben bang dan dat het niet zo ver zou, dat want dat het nu zover komt, net zoals nu. Want de juffrouw daar die, ik heb gewoon een gevoel dat deze juffrouw ook bang is.

Mariska: oké.

Leerling: ik weet ook niet waarom, maar we hebben gewoon ik heb m'n vrienden hebben gewoon een gevoel dat ze ook bang is. Want ze, ja, ze ik denk gewoon ze is een keer getrapt door iemand en..

Mariska: iemand uit de klas?

Leerling: ja. En dan denken we gewoon 'volgens mij is ze gewoon bang'.

Mariska: ja.

Leerling: want als iets niet mag, zegt ze tegen bepaalde kinderen 'het mag wel'. (onverstaanbare woorden) ja ga maar.

Mariska: ja.

Leerling: dan denken wij juist dat ze bang is voor diegene.

Mariska: oké.

Leerling: en als we het vragen, dan zegt ze 'dat zijn je zaken niet'. Maar we denken het wel.

Mariska: ja. En juf (naam klassencoach) is eigenlijk niet bang voor iedereen?

Leerling: nee, juf (naam klassencoach) is gewoon ook wat anders. Die laat het die komt ook voor zichzelf op, maar de juffrouw ook wel alleen laat ze het niet echt zien.

Mariska: ja. Dus het zou wel een verschil maken.

Leerling: ja, bij juf (naam klassencoach) proberen we het ook niet echt uit dingen, maar bij de juffrouw die we nu hebben daar proberen we het wel uit, sommige kinderen dan.

Mariska: en weet je hoe dat komt, dat verschil?

Leerling: nou, omdat we hebben op deze school hebben we heel lang geen strenge juffrouws gehad. Iedereen doet gewoon wat diegene wil en ze is niet echt streng.

Mariska: oké.

Leerling: bijvoorbeeld, we hebben nu ook time outs op school en dan zegt ze 'ja, als je kauwgom eet ofzo, moet je strafwerk schrijven' alleen. Maar meestal hoort dat gelijk een time out te zijn, maar dan gunt ze het gewoon iedere keer.

Mariska: ja. Dus de juf is eigenlijk niet zo streng.

Leerling: nee.

Mariska: en jullie hebben eigenlijk nooit echt uh strenge juffrouws of meesters gehad.

Leerling: nee, nooit.

Mariska: oké. En dat is wel echt het verschil met juf (naam klassencoach)?

Leerling: ja. Maar niet dat ze streng is, maar zij beheert het gewoon goed. Zij doet gewoon uh ja ze onderling met de kinderen gewoon, zij laat niet alles zomaar gebeuren en ze blijft gewoon op haar eigen gewoon dat je niet over haar grens kan gaan of dat dan.

Mariska: ja. Oké. Nou, dat leg je heel mooi uit. Da's uh heel duidelijk.

Leerling: ze doet het gewoon eigenlijk gewoon goed, ze laat niet zien van 'ja, ga maar dit'. Als het niet mag dan doet ze ook van 'het mag niet'.

Mariska: ja. Oké. En wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: nou, soms denk ik van dat het te weinig is, maar dan besef ik me ook. We hebben nu ook de musical en ook al hebben we die niet, juf (naam klassencoach) heeft ook andere dingen te doen, maar het is echt gewoon.. als ze in de middag komt is het ook altijd een half uurtje ofzo, dan is het wel prettiger dan dat het één keer in de week bijvoorbeeld, ze komt nu op een woensdag.

Mariska: hm hm.

Leerling: dan is het vrijdag heel raar in de klas. Dan is gewoon alles weer uitproberen bij de juffrouw en brutaal zijn en dat allemaal.

Mariska: oké. Dus je zou liever op een andere dag willen of niet?

Leerling: ja, dat kan wel maar kijk, woensdag m'n moeder zei ook van 'je kan beter en en doen', bijvoorbeeld op een maandag en dan op een vrijdag.

Mariska: hm.

Leerling: zo, bijvoorbeeld een half uurtje op de vrijdag. En dan gewoon net zoals nu, op een maandag.

Mariska: ja.

Leerling: want dat.. dat lijkt gewoon ons veel beter dan eerst.

Mariska: dus iets vaker en dan minder lang. Want nu is het dan anderhalf uur.

Leerling: ja. Maar kijk, gewoon de echte les gewoon heel lang.

Mariska: oké.

Leerling: maar vrijdag dan niet, gewoon een klein half uurtje of kwartiertje.

Mariska: dat ze tussendoor nog een, ja, één keer per week langskomt. Voor een half uurtje.

Leerling: ja. Of gewoon zonder, dat de juffrouw het wel weet, maar dat wij het niet weten, gewoon een keer komt en dan om te kijken hoe het dan gaat.

Mariska: als een soort uh verrassing zeg maar.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: om te kijken hoe het dan gewoon gaat.

Mariska: ja.

Leerling: want ik weet zeker, als juf (naam klassencoach) in de klas zit en we hebben geen les en zij komt alleen een dag kijken dat het helemaal goed gaat en als ze weg is niet.

Mariska: oké.

Leerling: dus ook bij de directeur, tri, directrice. Dan is het precies hetzelfde.

Mariska: als die erbij zit, dan gaat het goed.

Leerling: ja en als ze weg is, dan gaat het niet goed.

Mariska: en hoe komt dat, denk je?

Leerling: ik heb echt geen idee.

Mariska: nee.

Leerling: als ze het vraagt aan kinderen, zeggen ze 'ja, weet ik niet', maar sommige kinderen zijn ook bang voor haar, dus.

Mariska: voor de directrice?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dus dan gedragen ze zich anders?

Leerling: ja.

Mariska: ja. (stilte). Zou jij nog iets willen veranderen of iets willen toevoegen aan alle lessen?

Leerling: ja, alleen dat ze wat vaker zou komen.

Mariska: ja. Oké, maar de inhoud van de lessen niet?

Leerling: nee.

Mariska: jij mist niks?

Leerling: nee. Ja, alleen ik heb alleen ik vind het wel leuk als we als we een keer met juf (naam klassencoach) de Spijt!-film gaan kijken en dat allemaal, gewoon zoiets leuks dan

alleen les, want daar leer je ook dingen van, dat ze hem halverwege stopzet en zegt 'ja, zo gaat het verder en wat vinden jullie daarvan?' en dan een vragenlijst over de film. Want dan krijg je meer aandacht dan zo.

Mariska: ja. Dus ook iets van een film kijken.

Leerling: ja.

Mariska: oké. (stilte). Je hebt het al een beetje benoemd, maar wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: het pesten, dat heeft me echt heel erg veranderd. Ik dacht eerst 'het gaat echt gewoon niet helpen' en het opkomen voor mijzelf, dat verandert mij ook. En, hoe heet het nou, en niet meelopen met andere kinderen.

Mariska: oké. Want jij liep eerst mee en..

Leerling: ja.

Mariska: dat doe je nu niet meer.

Leerling: nee.

Mariska: en je komt op voor jezelf.

Leerling: ja en ook voor andere kinderen.

Mariska: oké. Da's heel goed.

Leerling: en ook als iemand wordt gepest, dan ga ik de durfde ik halverwege niet te gaan, omdat en nu kijk ik soms gewoon als ze daar ruziën, gewoon van een afstandje en dan als het te ver gaat dan haal ik altijd de juf.

Mariska: ja.

Leerling: omdat dan gaat het te ver en soms dacht ik 'o, ze zijn aan het vechten' en toen was het een soort stoeispel en toen dacht ik van 'o ja, maar da's dan weer mijn fout', maar dan lijkt het meer dat ze gaan vechten en niet een spel.

Mariska: oké, dus jij wacht even af tot je zeker weet dat het vechten is of een spelletje.

Leerling: één keer ook, toen waren ze iemand aan het pesten, ze kwam steeds tegen uh dichterbij en toen zei ik 'hé, hoe is het?' en gewoon afleiding van dat ze even weggaan en toen had ik de juffrouw ingeseind en toen ging ik naar hun toe van 'ja, komt we gaan dat spel doen, we gaan dat spel doen' en naderhand werden hun opgeroepen, hun hadden niks in de gaten.

Mariska: oké. Dus een beetje een afleiding.

Leerling: ja, en toen zei de juffrouw van 'ja, jullie hebben.. uh, ik zie jullie wat doen. Wat hebben jullie bij diegene gedaan, want nu huilt ie'. En dan zeggen ze niks en dan, maar ik wil ik hou er ook niet van als juffrouw mij erbij trekt, zo bijvoorbeeld 'ja, (naam van dit kind) heeft dat gezien en dat'. Want dan ben ik weer bang dat ik gepest word.

Mariska: doet ze dat wel dan of?

Leerling: ja, soms doet ze dat wel..

Mariska: oké.

Leerling: maar heb ik liever niet echt, gewoon apart praten wel maar met de kinderen zelf als ze pesten niet.

Mariska: ja.

Leerling: want dan ben ik bang dat ik weer wordt gepest.

Mariska: ja. En je zei 'het pesten is voor mij veranderd' en bedoel je dan dat je zelf niet meer wordt gepest?

Leerling: ja, ik word niet meer gelukkig gepest en ik merk ook dat ik er erg blij mee ben.

Mariska: ja. Oké.

Leerling: ik werd wel heel erg gepest.

Mariska: dat was heel erg?

Leerling: ja en dan kreeg ik overal de schuld van.

Mariska: oké.

Leerling: en dan gingen allemaal propjes gooien naar de juffrouw en het bord kapot maken en dan kreeg ik overal de schuld van.

Mariska: o. Dus dat ging wel heel ver eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Ja, gelukkig is het dan uh opgehouden.

Leerling: ja, daar ben ik ook wel heel erg blij mee.

Mariska: ja. En, dat heb je ook al een beetje benoemd, maar als je nou een paar dingen mag noemen, wat gaat er dan goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uhm. Nou, brutaal zijn tegen de juf. Dat gaat nu echt niet meer zo vaak gebeuren.

Mariska: oké.

Leerling: dat gebeurt gewoon niet. En het pesten zelf. D'r gebeurt, ja, het is wel verleden week een keer gebeurd maar dat is juf (naam klassencoach) zei 'dat is iets terugdoen'. Dus bijvoorbeeld karma ofzo.

Mariska: ja.

Leerling: dat hebben ze bij iemand gedaan, omdat die heeft jarenlang haar gepest en nu pesten ze die terug. En ja, gewoon dat zoiets.

Mariska: ja. En kan er nog iets beter in de klas?

Leerling: ja nou, wat wel beter kan vind ik het de stilte tijdens de toets. Dat vind ik daar heb ik zelf last van.

Mariska: want als jullie een toets maken, dan wordt er gepraat?

Leerling: ja en ook met de musical heb ik een gevoel dat kinderen mij toch pesten, omdat als ik ik kan niet goed voorlezen omdat ik dyslectisch ben.

Mariska: hm.

Leerling: en dan gaan ze me napraten en dan ga ik raak ik mijn tekst kwijt en dan ben ik weer bang dat ik mijn leuke rol niet krijg.

Mariska: o zo. Jij wil een bepaalde rol..

Leerling: daar goed voor werken.

Mariska: ja.

Leerling: en dan gaan ze me napraten en als ik een fout maak gaan ze me uitlezen.

Mariska: ja.

Leerling: en dan (stilte), ja dan vergeet ik gewoon alles, dan vergeet ik gewoon mijn tekst.

Mariska: ja, dan raak je eigenlijk een beetje in de war.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dus dat zou nog beter kunnen?

Leerling: ja. Maar dat merk ik ook bij andere kinderen dat ze dat doen. Gewoon kinderen napraten.

Mariska: hm.

Leerling: en dat gewoon rare dingen en bedreigen doen ze ook gelukkig niet meer.

Mariska: o, dus dat is eigenlijk helemaal gestopt?

Leerling: ja.

Mariska: oké, da's wel goed.

Leerling: daar zijn we ook heel erg blij mee.

Mariska: ja, want het is nogal wat.

Leerling: ja, het was echt heel erg.

Mariska: oké. Uh, ik heb eigenlijk geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen.

Leerling: nee.

Mariska: nee? Dan ga ik hem uh uitzetten.

Transcript 8

Jongen, 12 jaar, Gravin Aleidaschool

Datum: 23-04-2014

Duur: 6 minuten en 49 seconden

Mariska: wat vind je van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: uh, ze hebben de klas heel erg geholpen met het pesten en ze heeft ook zelf de klas leuker gemaakt.

Mariska: (naam klassencoach) heeft de klas leuker gemaakt.

Leerling: ja.

Mariska: en hoe?

Leerling: door uh, ze heeft laten zien hoe het voelt om zelf gepest te worden. Uhm, ze leert ook om te gaan met pesten en hoe je het moet voorkomen.

Mariska: oké, dus eigenlijk alle drie de stukken heeft ze behandeld.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh, en wat vond jij het leukste om te doen van alle lessen van De Geweldige School en ook de lessen van het boekje.

Leerling: uhm, uh. Het vertrouwen. Dan moest je elkaar vertrouwen en dan moest je je naar achter laten vallen, maar dan met mensen waar je nog nooit mee hebt gespeeld of gepraat.

Mariska: o.

Leerling: en nu uh heb ik dat gedaan en nu speel ik ook met mensen waar ik nog nooit mee heb gespeeld.

Mariska: o, dus dat was het effect daarvan.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm, het pesten we.. is nu echt heel erg weg gewoon.

Mariska: oké. Het is gestopt.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm, ja da's het effect op de klas. Heeft dat nog effect op jou gehad?

Leerling: uh, het pesten?

Mariska: ja, dat het is gestopt.

Leerling: uh ja, want ik werd gepest maar nu niet meer.

Mariska: oké. Dus nou ben jij helemaal pestvrij.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: uhm, dat het mensen kan raken en uh dat uh heel veel mensen de als je pest dat heel veel mensen erg neigen om zelfmoord te plegen.

Mariska: ja. Dus dat heb jij allemaal geleerd.

Leerling: ja.

Mariska: uh en heeft dat nog effect gehad over, of op hoe jij denkt of hoe jij je gedraagt?

Leerling: uh, heel erg.

Mariska: ja, wat voor effect?

Leerling: zoals uhm, dat zeg ik tegen vrienden. Dus: hun pesten heel veel.

Mariska: oké.

Leerling: en nu ook al niet meer zo veel.

Mariska: oké. En jullie hebben natuurlijk uh de les gehad waarin jullie complimenten moesten geven aan elkaar.

Leerling: ja.

Mariska: hoe vond jij het om complimenten te geven aan iemand?

Leerling: uh. Ja, leuk.

Mariska: hm hm.

Leerling: ik geef nooit zomaar complimenten eigenlijk.

Mariska: en toen moest je.

Leerling: ja.

(Mariska lacht).

Mariska: maar je vond het wel leuk?

Leerling: ja.

Mariska: wat vond je er dan leuk aan?

Leerling: uhm nou, want je kreeg het zelf ook en ik kreeg zelf ook niet zoveel complimenten, dus.

Mariska: en toen wel.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dus je vond het ook leuk om ze te krijgen?

Leerling: ja.

Mariska: en ook omdat je ze eigenlijk nooit krijgt en toen wel..

Leerling: ja.

Mariska: vond je dat er leuk aan?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Weet je nog uh een paar complimenten die je kreeg?

Leerling: uhm, ze vonden da'k heel grappig ben in de klas en ook buiten school.

Mariska: oké.

Leerling: en dat vond ik wel heel erg aardig.

Mariska: ja. En geef jij nu vaker complimenten?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Aan wie?

Leerling: uh, vrienden en mensen uh die iets help ik dan en later geef ik als ze het goed doen een compliment.

Mariska: oké.

Leerling: zulke dingen.

Mariska: dus niet alleen je vrienden, maar ook andere kinderen uit de klas.

Leerling: ja.

Mariska: en krijg jij ook vaker complimenten?

Leerling: uh, nu als ik hun geef, geven hun mij ook wel vaker.

Mariska: oké, dus het zijn een beetje dezelfde kinderen?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind je ervan dat er nu vaker complimenten worden gegeven?

Leerling: uh, vind ik fijn. Want het vrolijkt weer me dag op.

Mariska: ja, oké. Dus jij bent dan eigenlijk veel vrolijker als je complimenten krijgt en geeft?

Leerling: ja, heel erg.

Mariska: uhm. Ja en juf (naam klassencoach) komt natuurlijk de lessen geven, uh één keer in de zoveel tijd. En de juf geeft een paar lessen uit het boekje. Uh, wat vind je ervan dat uh juf (naam klassencoach) ook lessen geeft? Dus niet alleen de juf.

Leerling: uh, leuk. Want ze heeft het elke keer over nieuwe dingen en daar leren we ook heel veel van.

Mariska: oké. En wat heb jij zoal geleerd?

Leerling: uh, dat cyberpesten, hoe veel mensen er zelfmoord plegen door pesten, uhm, wat het met je doet, discriminatie en gevolgen van vechten.

Mariska: oké, dat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe zou jij het ervaren hebben als alleen de juf alle lessen gaf, dus als juf (naam klassencoach) er niet zou zijn?

Leerling: uhm. Ik denk dat ik dan ook niet zo veel had opgepikt dan juf (naam klassencoach).

Mariska: oké. Bij juf (naam klassencoach) heb je meer geleerd..

Leerling: ja.

Mariska: dan als de juffrouw..

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dus er is wel een verschil?

Leerling: ja.

Mariska: en wat vind jij ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: uh leuk, want ze geeft hele leuke lessen aan de kinderen en ze weet ook hoe ze met kinderen om moet gaan.

Mariska: oké. Dat merk je heel erg, uh.

Leerling: ja.

Mariska: en hoe merk je dat?

Leerling: uh, ze ziet dan gelijk als een kind vrolijk of zielig kijkt, dan gaat ze er gelijk naartoe en dan gaan we het over dat onderwerp hebben. Waar dat kindje uh kind helemaal van overstuur is of blij is.

Mariska: oké. Dus zij pakt meteen wat er op dat moment aan de hand is, pakt zij aan om over te praten.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm, en zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

Leerling: uh, ik zou het wel leuk vinden als ze is mensen kan meenemen die het zelf hebben meegemaakt, want ze kent heel veel mensen zegt ze en het lijkt me wel leuk als ze eens kan iemand kan meenemen.

Mariska: oké. En verder nog iets?

Leerling: uhm, nee.

Mariska: verder vind je de lessen helemaal goed?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm, wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: uhm, omdat ik gepest ben uh ging ik later zelf ook pesten en nu pest ik niet meer.

Mariska: oké. Dus je pest niet meer en net zei je ook al dat je niet meer wordt gepest.

Leerling: ja.

Mariska: dus dat is veranderd.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat gaat er volgens jou goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uhm, ik vind dat mensen nu elkaar meer helpen. Ze reageren ook uh beter op elkaar en we negeren elkaar niet meer zo.

Mariska: o, dus dat is wel een goede verandering eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En kan er nog iets beter volgens jou, in de klas?

Leerling: uhm. Nee. Ik vind het eigenlijk in principe goed gaan.

Mariska: ja, dus hoe het nu gaat vind jij het goed.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Ja, ik heb eigenlijk geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen?

Leerling: hmm, nee.

Mariska: nee?

Leerling: nee.

Mariska: oké, dan zijn we klaar.

Transcript 9

Meisje, 12 jaar, Gravin Aleidaschool

Datum: 24-04-2014

Duur: 6 minuten en 20 seconden

Mariska: wat vind je van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: het is wel altijd leuk.

Mariska: en wat vind je er leuk aan?

Leerling: nou, dat juf (naam klassencoach) altijd zo aandacht trekt en nou ja, je leert er ook heel veel van.

Mariska: oké. En wat vond jij het leukste om te doen van alle lessen van De Geweldige School en het boekje?

Leerling: uhm, het leukste vond ik dat je complimenten aan elkaar mocht geven en dat je ze ook kreeg.

Mariska: de complimentenles.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En waarom vind je dat het leukste?

Leerling: omdat je d'r blij van wordt.

Mariska: je werd er blij van.

Leerling: ja.

Mariska: en wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm, dat het pesten ophoudt.

Mariska: het pesten is opgehouden?

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: voor een groot deel wel ja.

Mariska: oké. En dat is gewoon eigenlijk globaal met alle lessen gedaan? Niet echt één les.

Leerling: ja, wel ja.

Mariska: oké. Uh, en heeft dat nog een effect op jou gehad dat het pesten is gestopt?

Leerling: ja.

Mariska: ja, wat voor effect?

Leerling: nou ja, ik kreeg wat meer zelfvertrouwen. En ik, ja, ik ging ook met meer plezier naar school.

Mariska: o, da's wel leuk.

Leerling: ja.

Mariska: En wat heb jij geleerd over pesten?

Leerling: uhm, waarom kinderen het doen en uh hoe je kan zeggen dat je het echt niet wil en dat je dat het pesten moet stoppen.

Mariska: ja. Heeft dat nog uh een effect gehad op hoe jij denkt of doet?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Wat voor effect?

Leerling: hmm, ja nu, als kinderen me pesten dan denk ik van 'aah negeren, je weet toch hoe het komt'.

Mariska: oké, dus jij weet een beetje hoe je moet rege, reageren d'r op.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja, ik had ook een paar vragen over de complimentenles, die jij net al benoemde. Want hoe vond jij het om complimenten te geven aan een ander?

Leerling: nou ja, aan sommige kinderen best wel lastig, omdat ze eerst heel gemeen tegen je zijn en dan moet je die leuke dingen over ze zeggen. Maar aan andere kinderen, vond ik ze echt wel heel aardig en dan kun je uiteindelijk zeggen wat je, ja wat je eigenlijk denkt.

Mariska: dat was wat makkelijker.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe vond jij het om complimenten te krijgen?

Leerling: heel erg leuk.

Mariska: ja?

Leerling: ja.

Mariska: hoe kwam dat dan dat je dat leuk vond?

Leerling: nja, dan denk je ook zegmaar van uh dat zij zo over je denken. Dat jij dan ook zegmaar iets bent voor hun.

Mariska: ja. En dat vond jij leuk, dat je dat besepte eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: en weet je nog uh een paar complimenten uit je hoofd?

Leerling: uhm, ja.

Mariska: ja? Wil je er een paar noemen of wil je dat niet?

Leerling: uh, dat ik grappig was en dat ik lief en betrouwbaar ben.

Mariska: oké. En geef jij nu vaker complimentjes?

Leerling: af en toe wel, maar soms vergeet ik het ook wel eens.

Mariska: zo af en toe geef jij een compliment.

Leerling: ja.

Mariska: en aan wie?

Leerling: uh, meestal aan vriendinnen of anders aan kinderen die ik niet zo vaak zie.

Mariska: ja. En krijg jij ook vaker complimenten?

Leerling: hm, niet echt nee.

Mariska: nee. Dus jij geeft meer complimenten dan dat jij krijgt.

Leerling: ja.

Mariska: uhm. Ja, de juf geeft een paar lessen uit het boekje. Jullie eigen juf.

Leerling: ja.

Mariska: en juf (naam klassencoach) komt dan natuurlijk ook bij jullie in de klas. Wat vind jij ervan dat de lessen door juf (naam klassencoach) ook worden gegeven?

Leerling: hmm, ja. Meestal met juf (naam klassencoach) hebben ze meer aandacht en ikzelf ook en dan wordt het zegmaar nog een tweede keer herhaald voor als je het niet echt heb gehoord. Dus dan vind ik het best wel handig dat ze het allebei doen.

Mariska: ja.

Leerling: want juf (naam klassencoach) die legt het zegmaar uit en juf Mariska doet het gewoon met een leuke stem en alles en laat het dan ook horen.

Mariska: oké. En hoe zou jij het ervaren hebben als alleen jullie eigen juf alle lessen zou geven? Dus als juf (naam klassencoach) er niet zou zijn.

Leerling: nou, dan zal ik er wel naar luisteren, maar dan denk ik dat ik het minder, sneller vergeet zegmaar.

Mariska: oké. Dus door juf (naam klassencoach) onthou je 't beter.

Leerling: ja.

Mariska: en wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: vind ik heel jammer, want eerst in de week op vrijdag vond ik wel wat leuker. Want dan zie je d'r ook wat vaker en heb je leukere lessen vaker. En ik vind juf (naam klassencoach) ook wel leuker dan de andere vakken. Dus vind ik het wel een beetje jammer.

Mariska: jij vond het leuker toen ze één keer in de week kwam.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen die je hebt gehad?

Leerling: uhm. Nee, eigenlijk niet.

Mariska: nee, jij vindt ze goed zoals ze nou zijn?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh, en wat heeft De Geweldige School allemaal voor jou veranderd?

Leerling: uhm, hoe ik ga denken en ja het pesten wat ik al zei. Ja, eigenlijk allemaal leuke dingen, want eerst vond ik het niet echt heel leuk naar school en nu ben ik eigenlijk gewoon elke dag mezelf en kan ik vrolijk zijn.

Mariska: o, dus dat is best veel wat er is veranderd.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Euhm. En wat gaat er volgens jou goed in de klas wat eerst niet goed ging?
Leerling: (stilte).
Mariska: want je zei al wel 'het pesten is gestopt'.
Leerling: ja. En het samenwerken. Dat gaat ook al wel wat beter. Nu zijn we echt een klas.
Mariska: oké. En eerst was dat niet?
Leerling: nee, eerst was het eigenlijk gewoon ieder z'n eigen groepje zegmaar.
Mariska: oké. En nu zijn er niet echt groepjes meer.
Leerling: nee, nu is iedereen gewoon een groep.
Mariska: hm. En wat kan er volgens jou nog beter in de klas?
Leerling: uhm. Het op onszelf letten.
Mariska: wat bedoel je daarmee?
Leerling: nouja, heel veel kinderen die letten dan op je en dan zeggen ze dingen en dat vind ik best wel irritant. Ik weet niet hoe die kinderen erover denken. Maar dat zou best wel eens kunnen veranderen.
Mariska: ja. Oké. Uh, ik heb geen vragen meer. Wil jij nog iets zeggen? Iets wat ik niet heb gevraagd.
Leerling: hm, nee eigenlijk niet?
Mariska: nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 10

Meisje, 12 jaar, Gravin Aleidaschool

Datum: 24-04-2014

Duur: 7 minuten en 1 seconde

Mariska: wat vind jij van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: uh ja, we krijgen veel informatie en je leert er veel van.

Mariska: oké. En wat vind je daarvan?

Leerling: ja, ik vind het op zich wel ook wel leuk om te doen, meestal.

Mariska: ja. En wat vond jij het allerleukste om te doen van alle lessen en ook de lessen van het boekje?

Leerling: uhm, de piramide maken.

Mariska: wat moest je dan doen?

Leerling: dan moest je met kinderen uhm eerst had je een klein groepje en toen moest je een piramide maken van drie onderop, twee daarboven en één daarboven. En daarna moesten we het met heel veel kinderen uit de klas doen.

Mariska: dus dan had je een hele grote piramide.

Leerling: uh, ja het was eigenlijk met heel de klas, maar niet iedereen deed mee omdat het anders veel te groot werd.

Mariska: o, ja.

Leerling: en een te kleine ruimte.

Mariska: oké.

Leerling: maar het was wel leuk.

Mariska: en waarom vond je dat het leukste?

Leerling: uh, omdat je goed met elkaar uh leert omgaan en overleggen. En ja, het was gewoon leuk om te doen.

Mariska: ja. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm. Dat het pesten is gestopt.

Mariska: ja, het is helemaal gestopt nou?

Leerling: ja, heel soms nog iets, maar niet echt dat je zegt 'pesten pesten'.

Mariska: oké. Dus echt het hele erge pesten is gestopt.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: soms gewoon een geintje en dat wordt dan ook weer opgelost.

Mariska: ja, oké. En heeft dat nog effect op jou gehad?

Leerling: hmm, nee. Alleen in de pauzes merkte je wel dat er wat aan de hand was. Verder niet echt.

Mariska: het pesten bedoel je?

Leerling: ja of dat er ruzies waren ofzo, maar verder eigenlijk viel het wel mee.

Mariska: ja, oké. En wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: nou, gewoon dat het niet leuk is. Maar dat wist ik al. En gewoon dat je het niet moet doen en, ja, iedereen heeft denk wel zoiets geleerd. Dat het gewoon stom is.

Mariska: ja. En heeft dat nog effect gehad op hoe jij denkt of doet?

Leerling: hmm nee, want ik wist het eigenlijk al. Ik ben zelf ook gepest.

Mariska: oké. Ja, dan weet je al dat het niet leuk is natuurlijk.

Leerling: ja.

Mariska: ja.

Leerling: maar ik denk andere kinderen van de klas die het zelf deden, niet. Dat die niet wisten dat..

Mariska: nee, die hebben dat wel geleerd.

Leerling: ja, dat denk ik wel ja.

Mariska: ja. En jullie hebben ook een complimentenles gehad. Toen moesten jullie complimenten geven aan elkaar.

Leerling: ja.

Mariska: hoe vond jij het om complimenten te geven aan anderen?

Leerling: ja het is toch anders, want dat doe je niet elke dag. Maar het was wel leuk en daardoor krijg je ook weer, dan hoor je ook wat andere van degene vonden en wat je zelf van degene vindt horen die anderen dan weer.

Mariska: ja. Dus je, ja, je vond het eerst moeilijk. Of niet?

Leerling: ja, bij sommige kinderen is het wel moeilijk ook om iets te verzinnen, maar dat ging uiteindelijk wel goed.

Mariska: oké.

Leerling: en je leert elkaar beter kennen.

Mariska: ja. En hoe vond jij het om complimenten te krijgen?

Leerling: uh, leuk en ik word er vrolijk van.

Mariska: hm hm. Geef jij nu ook vaker complimenten?

Leerling: uh ja, eigenlijk wel.

Mariska: aan wie?

Leerling: aan heel veel kinderen uit de klas eigenlijk.

Mariska: oké. Het maakt niet echt uit aan wie..

Leerling: nee.

Mariska: nee. En krijg je ook vaker complimenten?

Leerling: hm, nee.

Mariska: nee. Dus jij geeft meer complimenten eigenlijk dan dat je terugkrijgt.

Leerling: ja.

Mariska: en weet je nog complimenten die je had gekregen in die les?

Leerling: uhm, dat ik aardig en behulpzaam ben en dat ik goed kan rekenen vooral.

Mariska: oké.

Leerling: dat zijn eigenlijk de meeste.

Mariska: uhm. Jullie juf geeft een paar lessen uit het boekje, had ik begrepen.

Leerling: ja.

Mariska: en juf (naam klassencoach) komt natuurlijk ook uh één keer in de vier weken. Wat vind jij ervan dat de lessen door juf (naam klassencoach) ook worden gegeven?

Leerling: uhm, je krijgt toch meer een beetje een steun in de rug zegmaar en dat je weet waar je meer aan moet werken.

Mariska: ja. En hoe zou jij het uh ervaren hebben als alleen jullie juf de lessen had gegeven, dus als juf (naam klassencoach) er niet zou zijn?

Leerling: hmm, dan is er denk ik minder.. wat minder effect. Want die heb je elke dag al.

Mariska: ja.

Leerling: en juf (naam klassencoach) niet.

Mariska: dus jij denkt dat het effectiever is dat er dus een ander komt in de klas.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En wat vind jij ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: uhm, ja dat is wel goed.

Mariska: ja? Gewoon door het feit dat ze terugkomt of?

Leerling: ja. En dan ziet ze ook hoe het verder gaat en wat we in de klas gezamenlijk beter kunnen doen.

Mariska: ja. En zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

Leerling: uhm, nee. Niet zo snel.

Mariska: nee? D'r is niks wat jij hebt gemist of dat je denkt van 'nou, dat hebben we niet echt besproken of niet goed besproken'.

Leerling: nee.

Mariska: nee? Oké. Uh, wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: uhm, dat de klas gezelliger is geworden. En gewoon dat je vrolijker uit school komt.

Mariska: jij komt nou vrolijker uit school.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En wat gaat er volgens jou nu wel goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uhm, ja het gaat wel beter dat we normaal reageren. Met sommige kinderen is het nog moeilijk voor hun, maar dat leren ze ook steeds beter.

Mariska: oké, dus kinderen leren steeds beter reageren op uh situaties.

Leerling: ja, op een normale toon praten en gewoon aardiger tegen elkaar doen.

Mariska: dat was eerst een probleem?

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: ja, elkaar niet pesten of plagen om hoe ze eruit zien of wat ze doen.

Mariska: dat gebeurt ook niet meer?

Leerling: nee, niet echt.

Mariska: soms nog wel?

Leerling: een geintje.

Mariska: o ja.

Leerling: niet echt. Gewoon dat je denkt 'dit moet stoppen'.

Mariska: niet zo erg als het eerst was.

Leerling: nee. Het is gewoon meer een geintje dat degene er zelf ook om kan lachen.

Mariska: ja. Oké. Dat is wel een groot verschil inderdaad.

Leerling: ja.

Mariska: wat kan er volgens jou nog beter in de klas?

Leerling: uhm. Ja, dat kinderen zich niet meer met elkaar bemoeien. Want dat gebeurt nog wel heel vaak.

Mariska: oké. Dus dat zou nog uh, dat zou eigenlijk minder moeten worden volgens jou.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uhm, dit was mijn laatste vraag. Wil jij nog iets vertellen, wat ik misschien ben vergeten te vragen?

Leerling: hmm. Nee.

Mariska: nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Leerling: oké.

Transcript 11

Meisje, 12 jaar, De Wereldwijzer

Datum: 23-04-2014

Duur: 8 minuten en 11 seconden

Mariska: uh, dan is mijn eerst vraag 'wat vind jij van de lessen van De Geweldige School?'

Leerling: uh, die zijn heel goed, heel duidelijk. Uhm en het is er ook wel beter op geworden eigenlijk.

Mariska: oké. Het is in de klas beter uh geworden door de lessen.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind je precies duidelijk aan de lessen?

Leerling: uhm, het is heel duidelijk dat bijvoorbeeld over groepsdruk dat uh mensen als heel veel mensen het doen, dan op een gegeven moment gaat iedereen gewoon meedoen omdat ze denken van 'dan ben jij de enige die het niet doet' en dan vinden ze dat zeg maar raar.

Mariska: ja.

Leerling: dat is wel heel duidelijk.

Mariska: dus alles wordt uitgelegd.

Leerling: ja.

Mariska: duidelijk. Oké. Uh, en wat vond jij het leukste om te doen van alle lessen en dan heb ik het ook over de lessen van het boekje.

Leerling: uhm. Over het boekje dat uhm, wat er nou eigenlijk was gebeurd over het verhaal wat de juf had voorgelezen. En bij de lessen vond ik het leukst dat uhm met complimenten geven en dat soort dingen, dat was heel leuk.

Mariska: oké.

Leerling: daar werd ik ook heel blij van, want de pester zelf die heeft uhm ook een briefje geschreven en ja, daar werd ik wel heel blij van.

Mariska: oké, dus de complimenten van de pester zelf vond jij heel leuk.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: de rest ook wel, maar die was wel..

Mariska: extra leuk.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm, dat juf (naam klassencoach) ervoor heeft gezorgd dat het pesten eigenlijk is gestopt.

Mariska: oké. Het is helemaal gestopt nu?

Leerling: zover ik weet wel. Ze pesten mij ten minste niet meer.

Mariska: oké, da's heel mooi.

Leerling: ja.

Mariska: uh ja, ik had dan ook als vraag wat het voor effect had in de klas, maar dat is dus dat 't pesten uh is gestopt, bij jou in ieder geval.

Leerling: ja.

Mariska: heeft het ook nog effect op jou gehad verder?

Leerling: op welke manier?

Mariska: nou, dat je niet meer wordt gepest. Heeft dat nog, ja, heeft jou dat veranderd?

Leerling: nee, eigenlijk niet. Ik ben eigenlijk niet zo heel veel veranderd. Maar ik ben wel een stuk vrolijker nu, doordat ik niet meer gepest word. Maar da's logisch.

Mariska: ja. Wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: uh, dat er verschillende manieren zijn om te pesten en uhm (stilte). Ja, wat nog meer.

Mariska: nou, je vertelde al groepsdruk uh, dat heb je misschien geleerd.

Leerling: ja, dat er als er veel groepsdruk is, dat eigenlijk gewoon iedereen hetzelfde doet.

Als bijvoorbeeld één iemand 'A' zegt en de andere sommige denken ook 'A' en de anderen

denken dan iets anders, dat ze dan ook automatisch 'A' gaan zeggen. Omdat ze denken van 'nou, bijna iedereen zegt het dus het zal wel goed zijn'.

Mariska: ja. Oké.

Leerling: dus ja.

Mariska: en wat jij hebt geleerd over pesten, heeft dat nog effect gehad op uh hoe jij je gedraagt of hoe jij denkt?

Leerling: nee, ik denk of gedraag me eigenlijk niet anders.

Mariska: oké. Uh ja, je noemde de complimentenles al, waarin jullie complimenten moesten geven aan elkaar. Hoe vond jij het om zelf complimenten te geven aan een ander?

Leerling: uhm, bij sommige wel heel moeilijk, want uhm je kon niet heel. Ja, je kon wel het blaadje volschrijven, maar bij sommige kinderen hadden ze zegmaar heel erg veel complimenten die je kon geven. Dus het was wel soms moeilijk om te kiezen.

Mariska: ja.

Leerling: maar het was ook wel weer makkelijk, want iedereen heeft wel iets waar die goed in is of iets.

Mariska: je kon bij iedereen wel wat bedenken, alleen het probleem was vaak dat je veel complimenten bedacht.

Leerling: ja.

Mariska: oké.

Leerling: ja, er zijn bij veel kinderen wel heel veel complimenten ja.

Mariska: oké. Dus je had er eigenlijk geen problemen mee om überhaupt complimenten te bedenken?

Leerling: nee.

Mariska: oké. Uh, ja je had al verteld hoe je het vond om complimenten te krijgen. Dat je er eentje extra leuk vond.

Leerling: ja.

Mariska: weet je nog wat voor complimenten je had gekregen.

Leerling: uhm. Nee dat weet ik niet meer.

Mariska: nee? Heb je ze nog of niet? Ja?

Leerling: ja.

Mariska: dus je zou in principe zou je ernaar terug kunnen kijken.

Leerling: ja.

Mariska: als je denkt van 'hé, wat waren ze ook alweer?'

Leerling: ja.

Mariska: oké. Krijg jij nu vaker complimenten?

Leerling: uhm, soms wel. Maar niet echt dat ik echt elke keer elke dag als ik iets nieuws bij heb dat ik echt elke dag een nieuw compliment krijg, dat niet.

Mariska: af en toe zo eens?

Leerling: ja.

Mariska: en van wie zoal?

Leerling: uhm. Ja, van sommige kinderen uit de klas.

Mariska: oké. En geef jij ook vaker complimenten?

Leerling: uhm, meestal wel, maar soms ook niet.

Mariska: ook af en toe eigenlijk?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind je daarvan, dat er zo af en toe nog complimenten worden gegeven?

Leerling: wel fijn, want ja, dat is natuurlijk leuk als je complimenten krijgt.

Mariska: ja, daar word je blij van.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja, juf (naam klassencoach) komt natuurlijk uh een aantal lessen geven en de juf heeft ook lessen gegeven als het goed is.

Leerling: ja.

Mariska: uhm, wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) ook lessen geeft?

Leerling: uh, leuk. En ja, zoals ik al zei 'heel fijn dat ze ook les geeft over pesten', want daar gaat het ook over. En dat het daardoor ook is gestopt vind ik heel fijn.

Mariska: ja. Oké. En hoe zou jij het ervaren hebben als alleen de juf alle lessen had gegeven, dus als juf (naam klassencoach) er niet zou zijn?

Leerling: uhm. Ook wel fijn, maar uhm ik weet niet of het dan wel echt heeft geholpen, want de juffrouw die weet er wel veel over maar niet echt zo veel als juf (naam klassencoach).

Want juf (naam klassencoach) geeft natuurlijk eigenlijk op heel veel scholen les en onze juf eigenlijk niet.

Mariska: ja.

Leerling: die geeft gewone lessen.

Mariska: dus juf (naam klassencoach) heeft er meer kennis en meer ervaring over eigenlijk.

Leerling: ja, dat denk ik wel.

Mariska: ja, oké. Uh, en hoe vind je het.. of wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: uhm, wel fijn. Ik zou het ook fijn vinden als ze vaker kwam. Maar het maakt mij eigenlijk niet zo heel veel uit.

Mariska: oké. Maar vier weken is prima dan? Voor jou.

Leerling: ja. Liefst vaker, maar vier weken is ook wel goed.

Mariska: oké. En zou jij nog iets willen veranderen of willen toevoegen aan de lessen?

Leerling: hmm, nee. Ik vind de lessen juist heel goed zo.

Mariska: oké, jij mist niks of uh denk je niet van 'goh, ik heb.. of dat is niet zo vaak besproken of helemaal niet'?

Leerling: nee, eigenlijk niet.

Mariska: nee? Oké. Uh ja, je hebt het al een beetje genoemd. Maar wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: uhm, dat uhm het pesten is gestopt en dat de kinderen ook, zegmaar eerst deden kinderen heel weinig leuke dingen met elkaar en met mij enzo. En nu doen ze ook, ja, meer met elkaar.

Mariska: oké. Ja, dan eigenlijk in de klas is het veranderd. En bij jouzelf? Is er iets veranderd?

Leerling: bij mezelf eigenlijk niet, nee.

Mariska: nee, je zei dan wel dat het pesten is gestopt.

Leerling: en dat ik daardoor wel vrolijker ben geworden, ja.

Mariska: ja. Maar verder is er niks uh veranderd?

Leerling: nee.

Mariska: oké. En wat gaat er nu goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uh, dat het pesten is gestopt. En dat de kinderen ook anders met elkaar omgaan.

Mariska: ja. Ja, wat je al vertelde inderdaad.

Leerling: ja.

Mariska: en kan er nog iets beter volgens jou?

Leerling: hm, eigenlijk vind ik gewoon dat we in plaats van een paar verschillende groepjes gewoon met z'n allen één groep moeten vormen, want we hebben zegmaar de jongens die zijn altijd aan het voetballen en de meisjes die zijn ook weer in groepjes verdeeld. Die zijn dan weer andere dingen aan het doen.

Mariska: met buitenspelen ofzo bedoel je?

Leerling: ja. Dus ik zou het wel fijner vinden als we gewoon op het schoolplein met z'n allen bijvoorbeeld één ding doen.

Mariska: ja.

Leerling: kijk, het hoeft natuurlijk niet altijd.

Mariska: nee.

Leerling: maar we doen eigenlijk nooit iets met z'n allen.

Mariska: ja.

Leerling: altijd wel in groepjes.

Mariska: dus meer één grote groepsspel of opdracht?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja, ik heb eigenlijk geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen.

Leerling: nee, eigenlijk ook niet.

Mariska: nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 12

Meisje, 11 jaar, De Wereldwijzer

Datum: 23-04-2014

Duur: 10 minuten en 29 seconden

Mariska: wat vind jij van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: echt heel leuk, uh handig, want in de eerste uh paar lessen werd (onverstaanbare woorden). Alleen nu omdat ze één keer in de maand komt is het wat minder, maar het werkt nog steeds goed.

Mariska: oké. En je zei 'het is handig'. Maar waarom vind je het handig?

Leerling: nou, ze legt het uit over wat pesten met je doet en ook schelden en kinderen leren daarmee om te gaan.

Mariska: ja. En wat vond jij het leukste om te doen van alle lessen van De Geweldige School en het boekje?

Leerling: uhm nou, ik ben met de leuke dingen er meestal niet bij.

Mariska: o.

Leerling: want met dat uhm, we gingen complimentjes naar elkaar schrijven en daar was ik ook niet bij en het popcornspel was ik er ook niet bij. Maar ik denk dat ik het popcornspel en uhm het pestspel. Dat hebben we gedaan.

Mariska: met de kaarten?

Leerling: ja. Die vond ik heel leuk.

Mariska: dat vond je heel leuk?

Leerling: want die heb ik thuis ook.

Mariska: o, ja. Dat kan je natuurlijk uh overal doen als je een potje kaarten hebt.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En waarom vind je dat het leukste?

Leerling: uhm, je leert hoe, hoe je moet, ja, samenwerken en je ziet wie wie echt wilt winnen en wie niet wilt winnen en wie denkt van 'het is maar een spel'.

Mariska: oké.

Leerling: gezellig.

Mariska: dus je leert er heel veel van eigenlijk over anderen.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm. De complimentjes, want daardoor voelde iedereen zich wel een stuk beter.

Mariska: oké. Omdat iedereen complimenten moest geven aan elkaar.

Leerling: ja.

Mariska: dat gaf iedereen een goed gevoel.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En heeft dat nog een bepaald effect in de klas gehad?

Leerling: uhm, ja. Ik weet niet. Het pesten ging wel een beetje door, alleen de kinderen gingen ophouden langzamerhand en het ging wel beter.

Mariska: oké. En heeft uh die les of ten minste die complimentjes wat jij zegt, heeft dat nog effect gehad op jou?

Leerling: ja.

Mariska: ja?

Leerling: veel leuker en het voelde alsof ik hier wel thuishoorde.

Mariska: oké. Ja, want je was er zelf niet bij zeg je.

Leerling: ja.

Mariska: maar gewoon hoe het in de klas ging?

Leerling: ja, ik was die dag ziek en een paar kinderen ook uit de klas en toen de volgende dag kwamen we op school en toen kregen we opeens zo'n hele grote stapel en dat was gewoon leuk.

Mariska: o, met de complimentjes.

Leerling: ja.

Mariska: ja. O, dus jij heb wel complimentjes gekregen dan.

Leerling: ja.

Mariska: ja, oké. Uhm, wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: dat pesten echt heel rot is en dat je iemand anders gewoon vanbinnen breekt en dat die ander zich echt niet goed voelt en ja, pesten is gewoon niet leuk.

Mariska: nee. En heeft, wat jij nou vertelt, heeft dat nog effect gehad op hoe jij doet of denkt?

Leerling: ja, want er worden heel veel kinderen gepest eigenlijk in deze klas, ook al zou je het niet van andere mensen denken. Alleen, ja ik probeer wel zo min, ik pest niet echt alleen kijk. Uhm, we hebben zegmaar het woord stinkiewinkie. En die zeg ik tegen (naam klasgenoot) als grap, dat is ons woordje. Dat zeggen we tegen elkaar als grap.

Mariska: maar ze weet ook dat het een grap is?

Leerling: ja.

Mariska: o, dus dan doen jullie een beetje plagen eigenlijk.

Leerling: ja en we moeten er heel hard om lachen. Andere kinderen bedoelen het ook echt gemeen tegen iemand anders.

Mariska: ja. En bij jullie is het gewoon meer een beetje een grapje. Maar het wordt ook wel als gemeen iets..

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh ja, ik had ook een vraag over die complimentenles. Uh ja, jij hebt dus zelf geen complimenten gegeven. Maar hoe vond jij het om die complimenten te krijgen?

Leerling: heel leuk. Want het, ja, allemaal complimentjes en het is heel leuk om dat te zien.

Mariska: en wat vond je er leuk aan?

Leerling: nou, het zijn allemaal dingen waarvan ik denk van 'o ja dat kan ik goed', want wat ik de laatste tijd doe is alleen maar dansen en dan staat er 'je bent goed in taal' enzo en dan denk ik 'o ja'.

Mariska: dat was je dan zelf even vergeten.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En weet je nog meer uh complimentjes die je hebt gekregen?

Leerling: uhm, goed in dansen, uh lief, aardig, goed in gym, buiten is ze heel stoer (leerling lacht), had ik ook eentje gekregen, heeft swag, cool en ook nog eentje dat ik altijd heel lief ben voor m'n kat ofzo.

Mariska: oké. Nou, je weet er nog veel.

Leerling: ja, ik heb ze in m'n kamer opgehangen.

Mariska: o, leuk. Dus je ziet ze nog uh elke dag hangen.

Leerling: ja, alleen de leukste, de vier of twee leukste, die zijn weg en dat vind ik niet leuk.

Mariska: o, ben je die kwijtgeraakt?

Leerling: ja, die die moesten we inleveren.

Mariska: o, die moest je inleveren.

Leerling: ja.

Mariska: o. En uh, krijg jij nu vaker complimentjes?

Leerling: uhm, ja. Ja. Alleen want, we hebben zegmaar een groep voor de mensen die niet zo hoog zijn in de klas.

Mariska: hm hm.

Leerling: en een groep die wel hoog is in de klas en daar hoorde ik dus op een gegeven moment weer bij, dat hoorde ik ook een keer maar dat ging weer over. En toen, en ik hoorde er voor een maand of twee weer bij. Alleen iemand heeft dus gezegd dat dat ik over hun heb geroddeld, dat is niet waar.

Mariska: hm hm.

Leerling: want dat is uh dat is echt niet leuk. En, dus nu zijn ze boos op mij terwijl ik helemaal niks heb gedaan. En dat is juist het niet leuke aan de klas.

Mariska: ja.

Leerling: mensen beschuldigen elkaar.

Mariska: ja. Gewoon vals beschuldigen. Ja. En hoe zit het nou met complimentjes in de klas?

Leerling: ja, ze geven het wel aan elkaar zegmaar, aan de kinderen die wel bij de populaire groep hoort zegmaar.

Mariska: hm hm.

Leerling: maar niet aan de andere mensen die daar niet bij horen, bijvoorbeeld als ik bijvoorbeeld met (twee namen van kinderen uit de klas) omga, dan gaan ze mij weer een beetje pesten omdat ik met hun omga. Als ik met hun omga, dan worden (dezelfde twee namen van kinderen uit de klas) weer boos.

Mariska: ja.

Leerling: en ik wil niet dat ze boos zijn, want ik wil met allebei. Maar nu zijn, nu is dat groepje heel boos op mij. Ik weet ook niet waarom.

Mariska: oké. Ja en dat is niet zo leuk natuurlijk.

Leerling: nee.

Mariska: nee.

Leerling: niet echt.

Mariska: nee. Uhm ja en juf (naam klassencoach) komt natuurlijk ook lessen geven. Uh, wat vind jij daarvan, dat juf (naam klassencoach) ook lessen geeft?

Leerling: heel, ja, goed eigenlijk, want ze weet hoe de klas. Ze weet hoe ze de klas onder controle moet houden en ze weet ook bijna voor alles een oplossing.

Mariska: oké. En uhm, hoe zou jij het ervaren hebben als alleen de juf alle lessen had gegeven, dus als juf (naam klassencoach) er niet zou zijn?

Leerling: uhm. Ja, dat kan ik me niet voorstellen eigenlijk, want dan is het niet.. ja, het is wel leuk dan, maar juf (naam klassencoach) zegt het op een grappige manier en waar kinderen het ook beter van begrijpen denk ik.

Mariska: ja.

Leerling: want ze heeft al meer ervaring met De Geweldige Klas.

Mariska: ja, dus juf (naam klassencoach) heeft meer ervaring en ze zegt dingen op een leuke manier? En de de juffrouw doet dat niet.

Leerling: ja, ze doet het wel, alleen juffrouw (naam klassencoach) heeft meer ervaring met De Geweldige Klas en met andere kinderen.

Mariska: ja, oké. En wat vind je ervan dat s.., dat ze één keer in de vier weken uh terugkomt?

Leerling: niet leuk.

Mariska: nee?

Leerling: nee.

Mariska: hoe komt het?

Leerling: nou, ik vond het eigenlijk leuker dat ze gewoon in de week één keer kwam, want ja dan dan is de klas rustiger en nu denken ze van 'ja, juf (naam klassencoach) is weg, dan mogen we weer verder gaan pesten'. Maar, ja..

Mariska: oké, dus als juf (naam klassencoach) weg is, dan wordt het eigenlijk weer minder.

Leerling: ja want eerst toen ze elke week kwam, was het 'o ja, juf (naam klassencoach)' en dan begonnen ze het wel te leren.

Mariska: ja. Dus jij zou liever één keer in de week willen.

Leerling: ja, net als vroeger.

Mariska: ja. Ja, want dat was met de eerste lessen zo toch? De eerste vier.

Leerling: ja.

Mariska: ja. En zou jij nog iets willen veranderen of willen toevoegen aan de lessen?

Leerling: uhm, nee. Alleen het geroddel, dat moet meer besproken worden, want kinderen begrijpen het nog steeds niet.

Mariska: nee.

Leerling: wat het doet met andere mensen. Want ze geloven je niet, want kijk. Uhm, roddelen hoort gewoon bij mensen, dat gaat vanzelf. Alleen uhm, ze zeggen nu dat ik de enige ben die roddelt, maar ik ken nog zat mensen die in de klas ook roddelen over iemand.

Mariska: ja.

Leerling: en dat doet mijn groepje ook.

Mariska: dus eigenlijk het onderwerp roddelen moet iets meer besproken worden.

Leerling: ja.

Mariska: omdat kinderen niet altijd begrijpen wat het is.

Leerling: ja en ze geloven elkaar niet.

Mariska: nee. Oké. En wat gaat er volgens jou goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uhm, het pesten is wel een stuk minder geworden.

Mariska: oké.

Leerling: want eerst, eerst was het letterlijk elke dag enzo. En fiets kapot slaan enzo, dat was bij mij vorig jaar gebeurd. Alleen, nu is het echt uhm rustiger, een stuk rustiger ten minste. En uhm, er zijn nog een paar kinderen die doorgaan.

Mariska: oké.

Leerling: ook mijn groepje een beetje en twee hele rare kinderen in de klas.

Mariska: ja. Maar dat zijn ook minder kinderen nu die pesten of?

Leerling: uhm, ja.

Mariska: oké. En op welke manier uh wordt er gepest?

Leerling: nou, daarnet nog buiten. Schoot (naam van kind uit de klas) een bal naar (naam van ander kind uit de klas) en mij en (naam van ander kind uit de klas) en uhm, ja, ze zeggen dat het per ongeluk ging maar dat zijn een beetje kinderen die gek zijn.

Mariska: hm hm.

Leerling: laat ik het zo zeggen en uhm, nou gewoon met woorden van 'ja, we geloven je niet vieze trut/ homo'. En ik denk 'ik kan geen homo zijn'. Dus ja, en we hebben gister ook geleerd dat homo betekent dat je gelijk bent eigenlijk. Dus ja.

Mariska: ja. En dat gebeurt nu nog. En uhm, je zegt dat er minder wordt gepest. Uhm.

Leerling: eerst was het echt gewoon uhm, eerst was het echt letterlijk elke dag. Maar nu meestal minder.

Mariska: en werd er op dezelfde manier gepest of ook anders?

Leerling: uhm, nou. Eerst werden er briefjes gegeven van uh. Ik heb een briefje onthouden, dat was voor juf (naam klassencoach). Van 'als je dat nog één keer gaat doen, ik ga je kankermoeder slaan' en ik dacht van 'oké, doe maar'.

Mariska: gewoon bedreigingen op papier.

Leerling: ja. Dus.

Mariska: ja.

Leerling: het is echt een stuk minder geworden.

Mariska: oké. En wat kan er nog beter volgens jou?

Leerling: over dat roddelen en over wat pesten echt met je doet, want kinderen zeggen van 'ja, ik begrijp het' enzo, maar ze begrijpen het niet.

Mariska: nee. Dus ze zeggen dat ze het begrijpen, maar écht begrijpen is het nog niet.

Leerling: ja, ze moeten.. net als bij kanker uhm, iemand zei tegen mij 'kankerslet', dus daarom had de juffrouw een filmpje opgezet over kanker. Wat kanker met je doet. En toen en toen begreep iedereen het wel.

Mariska: hm.

Leerling: ja.

Mariska: ja.

Leerling: dus ze moet eigenlijk iets laten zien wat pesten echt met je doet, want mensen plegen dus zelfmoord daardoor.

Mariska: ja. Dus eigenlijk laten zien hoe het echt uh hoe het in het echt gaat met dat soort dingen.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh, ik heb geen vragen meer. Wil jij nog iets vertellen? Nee? Oké, dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 13

Jongen, 11 jaar, De Wereldwijzer

Datum: 23-04-2014

Duur: 6 minuten en 58 seconden

Mariska: wat vind jij van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: uh, ik vind wel goed, want we leren hoe we hoe we ons moeten gedragen en niet gelijk erop reageren of slaan ofzo.

Mariska: dus je leert op een goeie manier eigenlijk uh om te gaan met elkaar.

Leerling: ja.

Mariska: ja? En wat vind jij het leukst om te doen van alle lessen van De Geweldige School en het boekje?

Leerling: uh, toneelstukjes na te doen.

Mariska: oké. En wat deden jullie toen precies?

Leerling: uh dan moeten we eigenlijk hoe het in het echt gaat zo om het op te lossen of hoe het begint en dan proberen en dan zegt juf (naam klassencoach) hoe we het goed moeten maken enzo.

Mariska: oké. Dus hoe het niet moet en hoe het wel moet eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: dat we minder met elkaar gaan schelden en slaan.

Mariska: oké. Dus eigenlijk ook weer hoe je met elkaar om moet gaan.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En heb je daar nog iets van opdrachten voor moeten doen of?

Leerling: ja. Uh, hoe wij het eigenlijk. Juf (naam klassencoach) gaf ons een blad en we moesten daarop schrijven hoe wij het op onze manier deden voordat juf (naam klassencoach) (onverstaanbare woorden).

Mariska: oké. En dan gingen jullie dat voorlezen ofzo?

Leerling: ja. Maar onze naam stond er niet bij.

Mariska: nee, oké. Dus het was anoniem.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En heeft dat nog een effect gehad op de klas?

Leerling: ja, we schelden nu minder en slaan ook niet meer.

Mariska: oké. Jullie slaan helemaal niet meer en het schelden is minder.

Leerling: nee, soms soms.

Mariska: soms, oké. Dus jullie slaan bijna niet meer.

Leerling: ja, bijna niet meer.

Mariska: en schelden is minder geworden.

Leerling: ja. Maar we doen het nog steeds wel.

Mariska: ja. Maar het is wel minder.

Leerling: ja.

Mariska: goed. En heeft het ook nog effect op jou gehad?

Leerling: ja, ik scheld minder, want ik sla ik sla toch bijna al niet.

Mariska: nee. Oké. Dus bij jou ging het vooral om het schelden.

Leerling: ja.

Mariska: en wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: dat het niet goed is en als iemand het bij jou doet, dan moet je het niet terug doen. Want dan krijg jij meestal problemen en hij niet. En dat vindt hij juist leuk. Want hij zoekt aandacht.

Mariska: oké. Heeft dat nog effect gehad op hoe jij doet of denkt?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Wat voor effect?

Leerling: dat. Ik denk.. soms wou ik bijna gaan schelden, maar dan denk ik 'nee, dat moet ik niet doen. Want anders doet ie het terug en dat is niet goed'.

Mariska: o, dus je hebt je iets meer kunnen beheersen eigenlijk.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Euh, en die complimentenles hè. Dan moesten jullie uh complimenten geven aan elkaar. Hoe vond jij het om complimenten te geven aan een ander?

Leerling: wel leuk, want ze verdienen het soms.

Mariska: ze verdienen complimenten.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En uh, jij hebt ook complimenten gekregen denk ik.

Leerling: ja.

Mariska: hoe vond je dat?

Leerling: uh, ik vond het eigenlijk niet zo speciaal, want sommige denk ik dat ze het niet echt menen.

Mariska: oké. En waarom denk je dat?

Leerling: omdat uh, als we buiten spelen enzo zijn ze anders.

Mariska: hm.

Leerling: ze doen anders tegen mij.

Mariska: oké. Dus hoe ze buiten tegen jou zijn, dat klopt niet met de complimenten die je kreeg.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Weet je nog complimenten die je hebt gekregen?

Leerling: 'je bent snel', 'je bent goed in rekenen', 'je kan goed voetballen', uh, 'je bent aardig', 'lief', ja verder weet ik niet.

Mariska: je weet er al veel nog. En geef jij nu nog vaker complimenten?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Aan wie geef jij complimenten?

Leerling: aan m'n vrienden, bijvoorbeeld (naam van een kind uit de klas), (naam van een ander kind uit de klas) en soms ook aan de juf.

Mariska: oké. En krijg je ook vaker complimenten?

Leerling: ja, dat ik aardig ben enzo. Vandaag kreeg ik dat ook. Dan zeg ik 'gefeliciteerd' tegen de juffrouw van groep 6 en toen zei ze 'wat ben jij aardig' en toen zei mijn juffrouw ook 'ja, hij is echt lief'.

Mariska: o. En hoe vond je dat om te horen?

Leerling: leuk.

Mariska: ja?

Leerling: ja.

Mariska: uhm. Ja en juf (naam klassencoach) komt natuurlijk uh lessen geven en de juffrouw geeft ook lessen natuurlijk. Uhm, wat vind jij ervan dat de lessen ook door juf (naam klassencoach) worden gegeven?

Leerling: goed, juf (naam klassencoach) doet heel erg goed. En we luisteren er goed naar. Ze is niet zoals de andere juffrouw dat ze zo snel zegt 'ga jij maar weg. Ik.. ik vind je gedrag niet leuk. Ga weg'. Ze is niet zoals sommige.

Mariska: oké. En hoe zou jij het vinden als juf (naam klassencoach) er helemaal niet zou zijn, dus als de juffrouw alle lessen zou geven?

Leerling: dat zou niet zo leuk zijn, want bij de juffrouw weten we al hoe ze is en bij juf (naam klassencoach) zijn we het niet gewend. En daarom is het een beetje leuk.

Mariska: dus jij vindt het leuk dat uh de manier van lesgeven van juf (naam klassencoach) anders is. Dus, ja, je weet niet hoe ze is.

Leerling: hm hm.

Mariska: oké. En wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: ja, niet zo leuk. Want als, vroeger was ze leuk vroeger was ze leuker, want ze kwam iedere keer uh vaak en nu komt ze niet zo vaak.

Mariska: ja, want in het begin kwam ze één keer per week toch?

Leerling: ja.

Mariska: en dat vond je leuker?

Leerling: ja.
Mariska: en hoe komt dat?
Leerling: gewoon, omdat ik haar dan. Het ging wel eens vaak.. toen gaf ze ons vaak les enzo. En da's leuker dan één keer per maand.
Mariska: oké, je wilt gewoon vaker die lessen hebben.
Leerling: ja.
Mariska: en zou jij nog iets willen veranderen of willen toevoegen aan de lessen?
Leerling: nee.
Mariska: nee, je vindt ze goed zoals.. zoals ze nu zijn vind jij ze goed?
Leerling: ja.
Mariska: en er is niks wat jij heb gemist of dat je denkt van 'nou, dat hebben we niet zo goed besproken'?
Leerling: nee.
Mariska: oké. Da's mooi. En wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?
Leerling: dat ik minder beledigd word.
Mariska: jij voelt je minder snel beledigd?
Leerling: ja.
Mariska: oké. En nog iets? Nee? En wat gaat er volgens jou goed in de klas wat eerst niet goed ging?
Leerling: slaan, want nu doen we dat niet meer.
Mariska: hm hm.
Leerling: en schelden, dat deden we heel erg veel en nu niet.
Mariska: helemaal niet meer?
Leerling: het is veel leuker. Ja. Nee, meestal.
Mariska: meestal, ja. Het is minder geworden.
Leerling: hm hm.
Mariska: en wat kan er volgens jou nog beter?
Leerling: dat we helemaal stoppen met schelden.
Mariska: dat zou jij het liefste willen zien.
Leerling: ja.
Mariska: ja. Oké. Ik heb geen vragen meer. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen.
Leerling: nee.
Mariska: nee? Dan zijn we klaar. Dan ga ik hem uitzetten.

Transcript 14

Jongen, 11 jaar, De Wereldwijzer

Datum: 23-04-2014

Duur: 7 minuten en 31 seconden

Mariska: wat vind jij van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: ja, het ja.. het uh ja het was wel goed, want juffrouw want eerst werd heel veel gepest en zaten zelfs altijd van 'ja uh ja, donder op met je, met donder op enzo altijd een (onverstaanbaar woord) tegen iemand, maar uh toen die het schreef ging het niet goed en toen kwam juffrouw (naam klassencoach) weer en toen was het weer van 'o ja, dat vindt diegene helemaal niet leuk'.

Mariska: hm.

Leerling: ja, en toen was het toen was het wel beter. Het wordt steeds beter in onze klas.

Mariska: oké. Dus door de lessen wordt het beter.

Leerling: ja.

Mariska: met het pesten. Oké. En wat vond jij het leukste om te doen van alle lessen van De Geweldige School en van het boekje?

Leerling: uh, complimentjes geven.

Mariska: ja? Dan moest je complimenten geven en je kreeg ook hè?

Leerling: ja.

Mariska: en wat vond je daar precies leuk aan?

Leerling: uh. Nou ik dacht ik dacht uh ik ging, want uh ik wou diegene blij maken, want diegene denkt misschien van 'ja, ik kan niks' en toen, ja toen was het goed. Toen denkt diegene van 'o, dat kan ik wel'. En toen was diegene blij.

Mariska: oké, dus jij wou graag een ander blij maken. En dat is gelukt, hoe jij het zegt. Oké.

En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: uhm. (stilte). Dat (onverstaanbare woorden) hoe mensen zich voelen en dat dat niet leuk is. Dat, ja.

Mariska: dat dat werd verteld?

Leerling: ja.

Mariska: in de lessen. Oké. Heeft dat nog een effect gehad op de klas?

Leerling: (stilte). Ja, soms wel. Bij sommige dingen wel.

Mariska: en bij wat voor dingen?

Leerling: bijvoorbeeld van we schelden iemand uit en als iemand uh dan praat iemand over juf (naam klassencoach) tegen iemand uit de klas en toen denkt diegene 'o ja, juf (naam klassencoach). Dat heeft ze allemaal gezegd' en toen was het goed.

Mariska: oké. Dus dan als er iets werd gezegd, werd er terug gedacht aan de lessen.

Leerling: ja.

Mariska: en dan uh, veranderde het.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En heeft het ook nog effect op jou gehad?

Leerling: uh ja. Want ik ging ooit ooit toen iemand pesten en toen ik dacht van ik was al eerder mee gestopt, maar toen dacht ik 'o ja, dat diegene zo zich voelt'.

Mariska: oké. Dus jij ging eigenlijk ook terugdenken..

Leerling: ja.

Mariska: aan de lessen. Ja. En wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: dat het niet leuk is, dat het een betekenis heb, maar die betekenis ben ik vergeten. En dat je verschillende soorten pesten hebt en dat mensen zelfmoord door gaan plegen en dat dat ze het niet leuk vinden en dat er veel gepest wordt.

Mariska: ja. Da's veel. En heeft dat nog uh effect gehad op hoe jij denkt of doet?

Leerling: een beetje beetje.

Mariska: ja? En in wat dan?

Leerling: uh uh. Soms als het ruzie ruzie wordt, dan denk ik eigenlijk soms wel van 'hou d'r hou d'r mee op, want dat lost niks op'.

Mariska: oké. Dus in de dat soort gevallen of in dat soort situaties uh reageer jij anders.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Uh, ja en ik had ook een vraag over de complimentenles. Je had het net al verteld. Hoe vond jij het zelf om complimenten te geven?

Leerling: leuk.

Mariska: ja?

Leerling: ja.

Mariska: ja, je zei al dat je iemand anders graag blij wilde maken.

Leerling: ja, want ik dacht van 'o, dat mensen zo over mij denken' ofzo.

Mariska: wat zei je?

Leerling: ik dacht zo van 'dat die mensen dat van mij denken', van sommige wist ik het al.

Mariska: o. Je moest er goed over nadenken?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe vond jij het om complimenten te krijgen?

Leerling: ook heel leuk. O, nee. Ik dacht dat ik dacht dat die vraag was denk wat u daarnet stelde. Dat stelde u daarnet al.

Mariska: nee, daarvoor vroeg ik hoe jij het vond om uh complimenten te geven.

Leerling: o, ja. Ook wel leuk want dan wou ik kijken hoe veel mensen.. maar om complimenten te krijgen, dat vond ik ook leuk want ja ik vond het grappig. Want uh ja gewoon.

Mariska: vond je het grappig om complimenten te krijgen?

Leerling: ja, wat ze over mij denken.

Mariska: oké, dat vond je grappig om te lezen? Oké. En weet je er nog een paar?

Leerling: hmm. Hoe bedoelt u?

Mariska: nou, de complimenten die je hebt gekregen. Weet je er nog een paar uit je hoofd?

Leerling: o ja, dat ik goed kon voet uh goed kon voetballen, dat ik aardig ben, dat ik cool ben, dat ik swag heb, nee ik weet niet zo veel meer.

Mariska: nou, je weet er toch nog een paar. Uhm. Ja en juf (naam klassencoach) komt natuurlijk uh af en toe lessen geven en de juf geeft een paar lessen. Wat vind jij ervan dat de lessen ook door juf (naam klassencoach) worden gegeven?

Leerling: mm. Ook bij andere klassen bedoelt u?

Mariska: nee uh. Nou, jullie juffrouw geeft ook een paar lessen als het goed is, uit het boekje. En wat vind je ervan dat juf (naam klassencoach) ook af en toe een les komt geven?

Leerling: ook leuk, want dan want uh eerst was het elke woensdag en nu uuh geeft juffrouw (naam klassencoach) een hulpdingetje om te weten dat ze dat doen.

Mariska: hoe bedoel je?

Leerling: dat ze het uh dat ze denken van 'o ja, juf (naam klassencoach) komt weer'. Dat vinden ze wel leuk.

Mariska: o, dat jullie eraan herinnerd worden dat ze komt bedoel je?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe zou jij het ervaren hebben als alleen de juf alle lessen zou geven?

Leerling: dan was het niet zo uh leuk, denk ik.

Mariska: nee?

Leerling: nee

Mariska: en hoezo?

Leerling: nou, het was misschien wel leuk maar uh ja ik weet niet. Maar juf (naam klassencoach) heeft ervoor geleerd en juffrouw (naam juffrouw) niet.

Mariska: oké. Uhm. O ja en wat vind jij ervan dat juf (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: uh ook wel goed, want want het kan niet elke woensdag, de klas moet ook wel aantal dingen doen, de klas moet er ook wel aan denken.

Mariska: ja. Dus jij vindt dat de klas zelf uh verantwoordelijk is ook eigenlijk? Ja. En zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

Leerling: uh nee.

Mariska: nee, jij vindt ze allemaal goed zoals ze zijn?

Leerling: ja.

Mariska: en is er iets uh wat jij hebt gemist of...

Leerling: nee

Mariska: waarvan jij zegt van 'nou, we hebben dat niet zo goed besproken'.

Leerling: hmm, nee.

Mariska: nee? Oké. Uhm. Wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: uhm. Ja, dat ik dat ik meer op mezelf let wat wat ik nu zeg. Wat wat ik zeg bijvoorbeeld tegen diegene 'homo', maar ja wat doe ik ermee dan?

Mariska: ja. Dus je gaat er beter over nadenken.

(stilte).

Mariska: en wat gaat er nu volgens jou goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: uh dat dat er minder gepest wordt.

Mariska: het is minder?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En uhm, welke soorten pesten zijn nu minder?

Leerling: uh soort van met uh met 'dikzak' enzo. En met uh 'lul' enzo.

Mariska: dat wordt minder gezegd? Dus meer de scheldwoorden, d'r wordt minder gescholden. Oké. En kan er volgens jou nog iets beter in de klas?

Leerling: ja, dat we minder op elkaars moeder gaan schelden.

Mariska: hm.

Leerling: die moeders hebben er niks mee te maken.

Mariska: nee.

Leerling: dan zelfs, ik zelf denk 'scheld dan eens in mijn moeders gezicht'. Dat durven ze niet.

Mariska: want uh, daar wordt nog wel veel over gescholden?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Dus het is vooral het schelden wat een groot probleem is nog?

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh, ik heb geen vragen meer. Ze zijn allemaal op. Ik weet niet of jij nog iets wil vertellen.

Leerling: nee.

Mariska: nee?

Leerling: ik heb ook niks meer.

Mariska: oké. Dan ga ik 'm uitzetten.

Transcript 15

Jongen, 11 jaar, De Wereldwijzer

Datum: 23-04-2014

Duur: 6 minuten en 54 seconden

Mariska: wat vind jij van de lessen van De Geweldige School?

Leerling: ik vind het leuk en het helpt heel erg.

Mariska: oké en wat vind je er leuk aan?

Leerling: nou, juf (naam klassencoach) maakt soms grappen of anders doen we activiteiten en dat is leuk.

Mariska: oké. En wat vond jij het leukste om te doen van alle lessen?

Leerling: de activiteiten.

Mariska: de activiteiten. En wat voor activiteiten?

Leerling: bijvoorbeeld die toneelstukken of uh met die briefjes, complimenten.

Mariska: complimenten geven en de toneelstukjes.

Leerling: ja.

Mariska: en waarom vond je dat het leukste?

Leerling: omdat het heel erg helpt en het geeft je een fijn gevoel.

Mariska: en hoe komt het dat je daar een fijn gevoel van krijgt? Kun je precies benoemen wat jou een fijn gevoel geeft?

Leerling: complimenten.

Mariska: ja, de complimenten gaven jou het fijnste gevoel?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat vind jij het beste wat De Geweldige School in de klas heeft gedaan?

Leerling: dat pesten moet stoppen.

Mariska: dat, dat heeft De Geweldige School gedaan in de klas?

Leerling: ja.

Mariska: ja? En hoe hoe is dit uh ja, hoe is dit gedaan zegmaar?

Leerling: door bijvoorbeeld uh de activiteiten of dat ze verhaaltjes vertelt. Wat pesten met je doet of hoe het is.

Mariska: oké. Dus door die verhalen en de activiteiten is het pesten gestopt?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Mm. Ja, ik had als vraag ook wat voor effect het op de klas had, maar dat is dus dat het pesten is gestopt. En heeft het ook nog effect op jou gehad?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Wat voor effect?

Leerling: nou, dat ze minder mij pesten.

Mariska: jij werd ook gepest?

Leerling: ja, maar niet zo heel veel.

Mariska: jij werd af en toe gepest.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En nu helemaal niet meer?

Leerling: soms.

Mariska: oké. En wat is soms?

Leerling: nou, bijvoorbeeld was bij voetbal gebeurd, gaan ze me uitschelden.

Mariska: oké. Dus jij wordt soms nog uitgescholden. Oké. Uh en wat heb jij allemaal geleerd over pesten?

Leerling: nou, dat dat het niet goed is en sommige mensen plegen zelfs zelfmoord en ja, het is gewoon niet leuk.

Mariska: ja. En heeft dat nog een effect gehad op hoe jij denkt of doet? Over bepaalde dingen. Ja? Kan je dat benoemen?

Leerling: ja soms vroeger ging soms paar keer pesten, maar nu is dat niet meer zo.

Mariska: jij ging soms ook pesten?

Leerling: ja, soms.

Mariska: oké. En nou doe je dat ook helemaal niet meer?

Leerling: nee.

Mariska: oké. Uh, ja ik had ook een vraag over de complimentenles. Jij noemde het al natuurlijk. Hoe vond jij het om complimenten te geven aan anderen?

Leerling: vond ik leuk.

Mariska: ja?

Leerling: vooral voor degene.

Mariska: jij vond het leuk voor degen aan wie jij de complimenten schreef.

Leerling: ja.

Mariska: en waarom vond je het precies leuk?

Leerling: omdat het een fijn gevoel gaf.

Mariska: ja, je vond het een leuk idee dat je die anderen een fijn gevoel gaf?

Leerling: ja.

Mariska: oké. En hoe vond jij het om complimenten te krijgen? Want die heb jij natuurlijk ook gehad.

Leerling: leuk.

Mariska: ja?

Leerling: dan weet je hoe die kinderen over jou denken of zeggen of vertellen.

Mariska: oké. Dus dat vond jij leuk. En geef jij nu nog vaker complimentjes aan anderen?

Leerling: ja.

Mariska: ja? Aan wie?

Leerling: bijna aan heel de klas.

Mariska: zo.

Leerling: als ze bijvoorbeeld uhm mooie kleding aan hebben of als ze iets goeds doen.

Mariska: ja. Dus jij geeft gewoon aan iedereen een complimentje. En krijg jij ook complimenten nog?

Leerling: ja.

Mariska: ja? En van wie?

Leerling: ook bijna heel de klas.

Mariska: o, dus een beetje dezelfde kinderen eigenlijk.

Leerling: meestal vrienden.

Mariska: meestal je vrienden. En wat vind je ervan dat er nog complimenten worden gegeven?

Leerling: ook leuk.

Mariska: ja? En weet je ook nog een paar complimenten die jij uh hebt gekregen in die les?

Leerling: uh, dat ik goed kon voetballen, dat ik grappig was en dat ik goed kon beatboxen.

Mariska: dat je goed kon?

Leerling: beatboxen.

Mariska: beatboxen, ah. Ja, dat zijn drie uh leuke denk ik. Uhm. Ja, de jullie juffrouw geeft af en toe lessen uit het boekje als ik het goed had begrepen. Maar wat vind je ervan dat uh juf (naam klassencoach) ook lessen geeft?

Leerling: ook leuk.

Mariska: ja? En wat vind je daar precies leuk aan?

Leerling: ja, ze helpt ons en van die uh Geweldige School die website, waar je alles kan vertellen over pesten, dat iemand gepest heeft.

Mariska: oké. En de lessen zelf die (naam klassencoach) geeft?

Leerling: ook ook.

Mariska: ja? En hoe zou jij het ervaren hebben als alleen jullie juffrouw alle lessen had gegeven, dus als juf (naam klassencoach) er helemaal niet zou zijn?

Leerling: dan zou het misschien wel ietsie erger zijn.

Mariska: wat zou erger zijn?

Leerling: dan nu. Dat er een beetje meer gepest wordt.

Mariska: o, dat er nu nog een beetje meer gepest als..

Leerling: ja.

Mariska: ja. Oké. Dus er zou wel een verschil zijn. Want nu wordt er niet meer gepest, zei je, maar dan..

Leerling: af en toe.

Mariska: af en toe. Oké en als jullie eigen juffrouw de lessen zou geven zou er iets meer nog gepest worden.

Leerling: ja.

Mariska: ja. Oké. En wat vind jij ervan dat (naam klassencoach) één keer in de vier weken terugkomt?

Leerling: ook leuk.

Mariska: ja?

Leerling: ja.

Mariska: en waarom precies?

Leerling: omdat ze wil dat pesten moet stoppen en daar doet ze ook iets voor.

Mariska: ja. Da's mooi uitgelegd. Zou jij nog iets willen veranderen of toevoegen aan de lessen?

(stilte).

Leerling: nee.

Mariska: nee, je vindt ze goed zoals ze zijn? En je mist niks?

Leerling: nee.

Mariska: oké. Uh, wat heeft De Geweldige School voor jou veranderd?

Leerling: dat ik minder dat ik ben gestopt met pesten en dat ik ook dat ze zijn gestopt om mij te pesten.

Mariska: ja. En wat gaat er volgens jou goed in de klas wat eerst niet goed ging?

Leerling: eerst het pesten en dat je bijvoorbeeld vechtpartijen en ruzies, die zijn minder geworden.

Mariska: oké, dus er zijn nu minder vechtpartijen en ruzies.

Leerling: ja.

Mariska: oké. En wat zou er nog beter kunnen volgens jou?

Leerling: dat pesten pesten en ruzie helemaal gingen stoppen.

Mariska: ja, want nu is het nog niet helemaal gestopt, maar het liefst zou jij het helemaal gestopt willen zien.

Leerling: ja.

Mariska: oké. Uh, ik heb geen vragen meer. Wil jij nog iets vertellen?

Leerling: nee.

Mariska: nee? Oké, dan zijn we klaar.

Leerling: ja.

Transcripten docenten

Transcript 1

Interview docent groep 7, De Wereldwijzer

Datum: 21-03-2014

Duur: 5 minuten en 27 seconden

Lijstje met doelen

Hoofddoel: een praktische methode om pesten in een klas aan te pakken en/ of te voorkomen.	
Ja/ nee	Toelichting: is zo goed als gestopt
Subdoelen:	
Deelnemers kunnen een aantal vormen van geweld noemen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen de oorzaken noemen van geweld.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen het verschil tussen plagen en pesten vertellen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat.	
Ja/ nee	Toelichting: maar doen vaak wel de dingen die niet werken
Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten.	
Ja/ nee	Toelichting: sommige meeste
Deelnemers ervaren hoe het is om inhoudelijke complimenten te krijgen van collega's.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers maken met elkaar afspraken om in de toekomst op een positieve manier met elkaar om te gaan.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers oefenen de vaardigheden, om op een positieve manier met elkaar om te gaan d.m.v. de opdrachten.	
Ja/ nee	Toelichting: adhv het leesboek

Transcript

Mariska: uh, ja als eerste uh had ik wat vragen met betrekking tot het hoofddoel en de subdoelen waarvoor je uh dit papiertje net hebt ingevuld. Dan ga ik even bekijken of je hebt ingevuld of iets niet is behaald. Uh, ja bij 'de deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten'. Je had daar geschreven 'sommige'.

Docent: ja, meeste.

Mariska: o, de meeste kinderen (lacht)

Docent: ja, sommige die.. Die kunnen het gewoon niet. Die die.. Uh vinden het heel moeilijk, die zijn vooral bezig met uh.. Wat kan jij goed? Jij kan goed uh rennen, je hebt mooie kleren aan. Die die vinden het gewoon heel moeilijk.

Mariska: niet van die hele diepzinnige complimenten eigenlijk.

Docent: nee (lacht) eigenlijk niet nee.

Mariska: oké. En hoeveel kinderen.. Over hoeveel gaat het ongeveer?

Docent: uhm. Ik denk een stuk of drie.

Mariska: oké.

Docent: van de 24, dus dat is op zich wel..

Mariska: ja.

Docent: op zich is het een klein aantal.

Mariska: ja, een klein aantal. Uh ja, voor de rest heb je aangegeven dat alle doelen wel zijn behaald. Heb je nog een tip over een bepaald doel, waarmee je het misschien kan verbeteren? Voor De Geweldige School uhm..

Docent: uhm. Nee, eigenlijk niet. Ik uh vind het heel fijn. Vooral die, we zitten nu middenin de kledingbank uh ding. Dat is echt uh. Dat is echt heel leuk.

Mariska: oké.

Docent: en het is voor mij ook wel fijn omdat uh dat uh (naam klassencoach) ook nog even benadrukt dat de kinderen het moeten doen en niet ik. Dat is voor mij ook wel echt fijn dat uh dat ze dat zelf doen zeg maar.

Mariska: ja. Ze gaan zelf aan de slag.

Docent: ja en dat is wel echt heel leuk. Dat is echt. Ik heb ze verdeeld en sommigen werken nu samen met degene wie ze eigenlijk niet willen, maar eigenlijk gaat het goed. Dus dat is echt ook uh dat vind ik echt een heel goede opdracht.

Mariska: oké. Nou, dat is leuk om te horen.

Docent: ja.

Mariska: uh, dan ga ik eigenlijk in over De Geweldige School zelf, in het algemeen. Dus niet uh meer over de doelen. Uh wat is er in de klas veranderd door De Geweldige School?

Docent: uh, het pesten is uh ja, zo goed als voorbij. Er zijn er nog twee waarover we klachten krijgen. Eentje uh heeft gewoon geen besef van hetgene wat ze doet, dus dat laten we een beetje gaan. En die ander die zegt ook dat ie het eigenlijk niet doorheeft wat ie doet. Ik heb moeder erop aangesproken, dus ik hoop nu dat het nu stopt. En ja, verder is het gewoon echt uh over.

Mariska: oké.

Docent: er is er ook eentje verhuisd in de tijd dat we begonnen, dus dat was scheelde denk ook wel heel erg. Dat was denk ik de leider. En die is ook weg, dus dat is heel fijn en sommige kinderen zijn zo gedraaid dat uh ja dat is echt heel fijn.

Mariska: oké. Uh en wat vindt u het meest effectieve onderdeel van De Geweldige School? Je noemde net al de kledingbank.

Docent: ja. Ik denk, ik denk het wel. Want dat maakt de groep weer een groep.

Mariska: oké.

Docent: ze moeten nu echt met elkaar samenwerken. Ik heb kinderen samen laten werken nu die.. Normaal gesproken echt niet naast elkaar wilden zitten alleen al. En ja, ze doen het nu allemaal met elkaar en uh.. Ze letten op elkaar en ja, dat is echt een groepsopdracht.

Mariska: ja.

Docent: ik denk dat dat echt wel heel fijn is.

Mariska: oké, dus dat is echt wel een heel goed onderdeel.

Docent: ja.

Mariska: van alle lessen.

Docent: ja. Dat maakt het gewoon echt weer een geheel. Want verder is het heel moeilijk om een groepsopdracht te maken. Dat is zo moeilijk.

Mariska: ja, dat sowieso, ja.

Docent: echt iets met zijn allen te doen is zo moeilijk. Dus dit vind ik echt wel uh heel fijn.

Mariska: oké, mooizo. Uh en zou je ter verbetering nog iets willen veranderen of toevoegen aan uh de lessen? Of de bijeenkomsten die zijn geweest.

Docent: hmm. Nee, ik zou echt niet weten wat.

Mariska: dus je bent er volledig tevreden over eigenlijk?

Docent: ja.

Mariska: ja? Uh ja dan zijn we eigenlijk al aan het einde. Het is een heel kort interview nu.

Docent: o, ja.

Mariska: ja, dat komt ook omdat de doelen dus uh volgens jou behaald zijn. Uh zijn er nog bepaalde zaken die ontbreken en nog van toegevoegde waarde zijn om toch te zeggen?

Docent: hmm.

Mariska: dus dingen die ik niet heb gevraagd en wat je wel kwijt wil.

Docent: nee. Ook niet.

Mariska: nee.

Docent: nee. Het is eigenlijk uh. Ik ben er heel blij mee en het gaat goed en uh. Ja, het feit dat ze over een paar weken weer komt, dat vind ik heel fijn. De kinderen verheugen zich d'r helemaal op en dat soort dingen, dat is echt uh ja heel fijn.

Mariska: ervaar je het ook als fijn dat ze steeds terugkomt uh om de vier weken.

Docent: ja. Dat die kinderen ook weten dat het het niet daarbij is gebleven. Ze weten 'oké, de juf komt nog. We gaan nog door, dus d'r wordt nog op gelet en uh'.

Mariska: ja.

Docent: en we zijn nu ook uh les vier hebben we net gehad, moesten we leren pesten. Ja, was fantastisch. We hebben gepest met kaarten en ze zijn nu alleen maar aan het pesten.

Mariska lacht.

Docent: in de klas 'juf ik ben klaar, mogen we nog een potje pesten?'. Ja, het is zo leuk.

Mariska: ja.

Docent: het is echt uh, ik word er in ieder geval weer blij van en energie en en ja, het is echt uh. Tuurlijk gaat het nog weleens mis. We hebben nog wel eens een vechtpartijtje en uh schelden en weet ik wat. Ja, het verschil gewoon met hoe het was is echt uh.

Mariska: oké.

Docent: ik ben echt heel blij.

Mariska: nou, dat is heel mooi.

Docent: ja.

Mariska: ja.

Mariska lacht.

Mariska: uh ja, dat waren dus al mijn vragen. Dankjewel voor het interview.

Docent: o nou, dat is snel.

Transcript 2

Interview docent groep 7/8, De Wieken

Datum: 11-04-2014

Duur: 8 minuten en 57 seconden

Lijstje met doelen

Hoofddoel: een praktische methode om pesten in een klas aan te pakken en/ of te voorkomen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Subdoelen:	
Deelnemers kunnen een aantal vormen van geweld noemen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen de oorzaken noemen van geweld.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader.	
Ja/ nee	Toelichting: inleven in de gevoelens van een ander is soms nog moeilijk.
Deelnemers kunnen de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen het verschil tussen plagen en pesten vertellen.	
Ja/ nee	Toelichting: hoewel de verschillen voor ieder kind anders is.
Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat.	
Ja/ nee	Toelichting: maar ze kunnen het niet toepassen.
Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is.	
Ja/ nee	Toelichting: maar ze kunnen het niet toepassen. De kinderen bezwijken nog erg onder de groepsdruk.
Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten.	
Ja/ nee	Toelichting: tijdens de les wel. In de praktijk niet.
Deelnemers ervaren hoe het is om inhoudelijke complimenten te krijgen van collega's.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers maken met elkaar afspraken om in de toekomst op een positieve manier met elkaar om te gaan.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers oefenen de vaardigheden, om op een positieve manier met elkaar om te gaan d.m.v. de opdrachten.	
Ja/ nee	Toelichting:

Transcript

Mariska: uh ja. Je hebt net een uh tabel ingevuld waarin je uh de doelen beantwoordde. Ga ik eerst effe kijken welke doelen volgens jou niet zijn behaald. En die gaan we dan eerst bespreken.

Docent: ja.

Mariska: ga ik eventjes kijken. (Stilte). Ja dit doel 'de deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten' staan ze allebei omcirkeld.

Docent: ja.

Mariska: en daar staat bij 'tijdens de les wel en in de praktijk niet'.

Docent: ja.

Mariska: uhm. Heeft u een tip aan De Geweldige School om dat bijvoorbeeld wel uh geheel..

Docent: uhm. Ik heb, we hebben gemerkt tijdens uh de de les van De Geweldige School dat er soms echt prachtige complimenten uh kwamen. Maar daadwerkelijk toepassen in de klas is uh is toch wel echt een heel ander verhaal merk ik. Uhm, ik weet niet of of (naam klassencoach) daarvoor ook tips mee kunnen krijgen hoe ze, hoe je zeg maar uh uh de kinderen kan leren complimenten uh geven. Uh gewoon in het in op een doordeweekse dag. Dus niet per se tijdens een les van De Geweldige School.

Mariska: ja, dus ook daarbuiten.

Docent: ja.

Mariska: oké.

Docent: want je merkt in deze klas dat vooral echt en dat heb ik ook toenet genoemd, de groepsdruk zo enorm groot is. Dat complimenten geven eigenlijk nauwelijks meer aan bod, nauwelijks aan bod komt.

Mariska: ja.

Docent: dat uh, da's niet stoer. Dus ja, ik. Ik vind het een hele lastige. Daar iets mee te doen.

Mariska: oké. Uh, ja voor de rest staat bij alles 'ja' ingevuld. Uh, heb je nog wel een tip bij een doel, ja bij één van de andere doelen?

Docent: uhm.

Mariska: of wil je daar iets over zeggen? Over één van de andere doelen.

Docent: uhm. Ja, kijk. D'r staat hier ook een doel 'deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader'. Uhm. Vertellen met hun verstand kan wel inderdaad. Maar het daadwerkelijk inleven in het gevoel van de ander, da's nog moeilijk. Misschien uh zijn daar oefeningen voor, ik weet het niet, zodat je ook echt uh met de kinderen daar meer mee aan de gang kan gaan.

Mariska: ja. Zodat ze het zelf ook echt..

Docent: zodat ze het zelf echt..

Mariska: beleven.

Docent: ervaren, beleven.

Mariska: ja.

Docent: inderdaad. Ja. Ja. Ja, da's ook zo eentje. 'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt om het stoppen' .. Uh.. Als het om het stoppen van pesten gaat, kunnen ze prima vertellen.

Mariska: ja.

Docent: maar zodra ze dus in de groep zitten en die groepsdruk is er weer, dan kunnen ze het wel vertellen, maar toepassen kunnen ze het niet. En dat dat vind ik altijd een uh een lastige ook. Je moet het natuurlijk echt kunnen toepassen, wil je uh verandering kunnen uh te werk kunnen stellen.

Mariska: ja. Dus bij die twee doelen gaat het echt meer om de toepassings uh dingen.

Docent: ja, precies, ja.

Mariska: oké. Zijn er nog doelen waar je iets over wil vertellen?

Docent: uhm. (Stilte). Ja, nou da's hetzelfde als met vertellen over gewenst gedrag.

Mariska: ja.

Docent: ze kunnen prima individueel vertellen wat gewenst gedrag is, maar ook het toepassen weer.

Mariska: ja. Oké.

Docent: ja.

Mariska: uh, dan ga ik uh verder met de vragen over De Geweldige School in het algemeen. Dus buiten de doelen om. Uh, wat is er in de klas veranderd door De Geweldige School?

Docent: uh. Er worden minder gebruik gemaakt van scheldwoorden. Uh, dat merk ik wel heel erg. Uhm, de. Het verhaal van (naam klassencoach) , geweldige vrouw overigens. Dat staat erop hè?

Mariska: ja.

(Beide lachen)

Docent: nee uhm. Het verhaal van (naam klassencoach) over uhm over hè, haar moeder met met kanker en dergelijke, ja dat is wel een verhaal wat echt impact maakt. Uhm, dat heb ik gemerkt en uh dat merk je ook bij de kinderen. In die zin wordt er dus op die manier echt vrijwel niet meer op die manier gescholden.

Mariska: ja.

Docent: en dat is wel een uh wat wat ik merk dat een grote verandering is.

Mariska: oké.

Docent: waar ik erg blij mee bent, dus ja.

Mariska: en is er nog iets anders veranderd?

Docent: uhm. Ja kijk, dit.. Het blijft nog een lastige groep. Het is een groep waar ik uhm. Uh volgens mij gaf (naam klassencoach) dat ook uh aan waar we nog de minste verandering in hebben gezien helaas.

Mariska: ja.

Docent: dat is ook de reden waarom wij De Geweldige School nog wel wat willen continueren . Uhm, d'r wordt in ieder geval wel uhm heel veel initiatief genomen van uit De Geweldige School en dat vind ik wel belangrijk. Hè, je ziet wat minder uh verandering optreden, dan is het wel uh, De Geweldige School laat het dan niet los.

Mariska: ja.

Docent: hè, ze gaan ook ook al is het bij wijze van spreken in eigen tijd, gaan ze er nog wel mee door. Dat vind ik uhm, dat vind ik wel heel belangrijk.

Mariska: oké. Ja. En uh, wat vind jij het meest effectieve onderdeel van De Geweldige School? Het zijn natuurlijk veel verschillende lessen geweest, veel verschillende uh onderwerpen.

Docent: ja. Uhm. Even nadenken, moet ik effe terughalen hoor wat er allemaal is gebeurd. Het complimenten geven vond ik een een zeer verrassend onderdeel. Want er kwamen kwaliteiten van andere kinderen naar boven die je eigenlijk nog nooit had gezien. Uhm, dat vond ik een heel bijzonder moment. En uh nogmaals weer dat moment over waarop uh (naam klassencoach) dus het verhaal vertelde over uh ja uh de kanker uh.

Mariska: ja.

Docent: ja, dat is. Dat zijn de twee lessen die me het meest zijn bijgebleven.

Mariska: oké.

Docent: ja.

Mariska: uh, en zou je ter verbetering nog iets willen veranderen of toevoegen aan de methodiek? Dus aan de lessen of de bijeenkomsten.

Docent: uh. Nou, ik zou in ieder geval uhm, want ik heb begrepen dat het boekje wat uh ik heb uh, van cupcakes en uh..

Mariska: ja.

Docent: treiterkoppen enzo. Dat dat een uh pilot was, maar ik wil wel aanraden om dat uh gewoon d'r in te houden.

Mariska: oké.

Docent: want dat is wel een middel om er steeds maar weer mee bezig te kunnen zijn. Uhm, ikzelf vond het als leerkracht alleen soms wel lastig om het echt te integreren in mijn uh in mijn dagelijkse uh uh lessen. Maar goed, dat is iets uh wat ik uh..

(Mariska lacht)

Docent: wat aan mij heeft gelegen. Maar dat is wel, ik zou het standaard opnemen in het uh..

Mariska: oké.

Docent: repertoire, ja.

Mariska: ja. En dat is iets wat er eigenlijk al is, maar misschien iets toevoegen, iets nieuws of.

Docent: iets nieuws. Uh.

Mariska: iets wat je hebt gemist.

(Stilte)

Docent: uhm.

(Stilte)

Docent: ik zou de misschien, ja ik. Maar dan zit ik wel een beetje op de kleine dingetjes hoor. Ik vind over het algemeen de lessen wel gewoon erg goed. Ze zitten goed in elkaar, maar misschien toch meer, en dan kom ik weer op de praktijk..

Mariska: ja.

Docent: toch meer praktijk uh dingen er in integreren.

Mariska: ja, voor het toepassen.

Docent: het is heel veel uhm uh praten met elkaar en dat is, dat moet natuurlijk ook, want anders kan je het onderwerp niet aan bod uh laten komen. Het is ook veel praten, maar misschien ook meer doen.

Mariska: oké.

Docent: klein dingetje hoor.

Mariska: ja. Nou ja, het kan zeker een verschil uitmaken.

Docent: ja. Misschien.

Mariska: ja. Uhm. Ja dit is alweer de laatste vraag. Uh, zijn er nog bepaalde zaken die volgens jou ontbreken en van toegevoegde waarde zijn voor mijn onderzoek?

Docent: voor jouw onderzoek?

Mariska: ja.

Docent: uh. Joh ik ik. Uh, geen idee.

Mariska: oké.

Docent: ja, ik heb mij niet zo heel erg verdiept in jouw onderzoek natuurlijk.

Mariska: nee ja, je weet natuurlijk een beetje wat ik doe.

Docent: ja. Ja ja, de de de de die vragenlijst heb je natuurlijk gedaan. Maar nee, ik heb niet direct uh tips daarvoor.

Mariska: oké.

Docent: ja alleen dat uh, dat was met dat cijfer ofzo. Ze moesten een cijfer geven..

Mariska: ja klopt.

Docent: en daar miste ik uh er één in.

Mariska: ja klopt, ja.

Docent: ik weet niet meer wat het was, maar.

Mariska: ja dat was uh, ze moesten een cijfer geven voor de lessen van het van De Geweldige School.

Docent: o ja en hoe het dan nu is.

Mariska: ja.

Docent: dat cijfer hoe het nu is.

Mariska: ja klopt. En dat hebben we toen op de voorkant erbij laten schrijven. Dus ik heb de cijfers wel.

Docent: ja, da's een kleinigheidje.

Mariska: ja.

Docent: ja.

Mariska: uhm wil je verder nog iets kwijt over De Geweldige School?

Docent: ja, (naam klassencoach) is geweldig.

Mariska: ja.

(Beide lachen)

Mariska: ja, dan wil ik je bedanken.

Docent: ja, graag gedaan.

Transcript 3

Interview docent groep 8 en docent die de klas vorig jaar heeft lesgegeven, Gravin Aleidaschool

Datum: 24-04-2014

Duur: 19 minuten en 10 seconden

Lijstje met doelen

Hoofddoel: een praktische methode om pesten in een klas aan te pakken en/ of te voorkomen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Subdoelen:	
Deelnemers kunnen een aantal vormen van geweld noemen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen de oorzaken noemen van geweld.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen het verschil tussen plagen en pesten vertellen.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat.	
Ja/ nee	Toelichting: de kinderen kunnen dit soms wel soms niet uitleggen.
Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers ervaren hoe het is om inhoudelijke complimenten te krijgen van collega's.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers maken met elkaar afspraken om in de toekomst op een positieve manier met elkaar om te gaan.	
Ja/ nee	Toelichting:
Deelnemers oefenen de vaardigheden, om op een positieve manier met elkaar om te gaan d.m.v. de opdrachten.	
Ja/ nee	Toelichting:

Transcript

Mariska: goed. Jullie hebben een uh een lijst van mij gekregen met alle doelen. Dan wil ik ingaan op de doelen die niet zijn behaald of waar twijfel over is. Ga ik eventjes.. dat is er eentje?

Docent 1: ja.

Docent 2: ja.

Mariska: dat is het doel 'deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat'.

Docent 1: ja.

Mariska: en vanwaar de twijfel?

Docent 2: wat ik merk is dat ze dan de ene keer wel heel goed konden verwoorden van 'joh, dat moet ik doen om het pesten te stoppen'.

Docent 1: ja.

Docent 2: en de andere keer dan stelde ze de vraag, (naam klassencoach), en dan kwam er helemaal geen antwoord.

Docent 1: ja en soms..

Docent 2: het bleef niet hangen.

Docent 1: ja, soms moet je wel er ook echt op doorvragen..

Docent 2: ja.

Docent 1: en doorvragen en het ligt ook een beetje aan de bui volgens mij.

Docent 2: ook.

Docent 1: als ze welwillende waren, dan hadden ze zoiets van 'nou, dan kunnen we dat wel beantwoorden'.

Docent 2: ja.

Docent 1: soms ook met een paar doorvragen laat maar zeggen. Maar d'r waren ook dagen dat ze het gewoon echt zoiets hadden van 'nou, ik weet niet waar je het over hebt maar uh..'

Mariska: het is een beetje een uh golfbeweging. Ups, downs.

Docent 1: ja ja ja, net zoals die hele klas eigenlijk altijd..

(iedereen lacht).

Docent 2: nou, ik kan me ook herinneren dat (verkeerde naam) dat in .. of (verkeerde naam), dat (naam klassencoach) dat in een uhm spelvorm gedaan had, zo'n interactieve oefening.

En zelfs in die oefening was het wisselend.

Mariska: oké. Dus dat ze ook weer een beetje sturing nodig hadden.

Docent 2: ja! Zo van 'wat had je nou kunnen doen om het pesten te stoppen?', hadden ze het eerst helemaal besproken wat je kon doen.

Mariska: ja.

Docent 2: gingen ze de situatie creëren, werd er eentje de pester..

Docent 1: ja.

Docent 2: en dan zag je ze ook inderdaad denken van..

Mariska: 'geen idee'.

Docent 2: 'ik weet niet wat ik moet doen'.

Mariska: ja.

Docent 2: dan heb je net theorie uitgelegd zegmaar.

Docent 1: ja.

Docent 2: voorbeelden gegeven en als ze het dan daadwerkelijk moesten doen.. en een andere keer deed een kind het weer wel. Het was echt geen peil op te trekken.

Mariska: ja. En ook geen verklaring voor?

Docent 2: nou, misschien de ene keer wel willen en de andere keer niet.

Mariska: ja.

Docent 2: en ik denk ook dat het..

Docent 1: hoe de pet staat. Soms ook hoe de pet staat inderdaad.

Docent 2: ja. Maar in het geval met het voordoen had ik wel eens het idee, dan vond een kind het ook best wel moeilijk om in de groep te zeggen duidelijk te laten merken 'ik sta hier, ik wil dat het stopt'.

Mariska: ja.

Docent 2: want dat is natuurlijk ook één van de problemen die speelde in die groep.

Docent 1: ja.

Docent 2: en dan moet je dat laten zien.

Docent 1: ja, klopt.

Docent 2: in een spelvorm, wat dan niet helemaal serieus is. Het was..

Mariska: dus ook weer een beetje dat kwestie van willen, onmacht..

Docent 2: ja. Onmacht en ook de setting.

Mariska: bijkomende factoren. Ja.

Docent 2: ja.

Mariska: oké.

Docent 2: ik zie voorbeelden voor me nu hè.

Mariska: en de rest hebben jullie allemaal met 'ja' beantwoord.

Docent 1: ja.

Mariska: uh, willen jullie nog wel ingaan op een doel wat jullie met 'ja' hebben beantwoord? (docent 1 lacht).

Mariska: het hoeft niet per se. Ik denk misschien valt er iets echt op. (stilte).

Docent 2: over die complimenten. Daar ben ik toen in groep 7 mee begonnen met die groep.

Docent 1: ja.

Docent 2: en uh dan zei (naam klassencoach) in het begin 'ja, het moet echt een compliment zijn van uh wat iemand kan', want het is heel gauw van 'je haar zit leuk' of 'je hebt dit aan'.

Dat het in het begin een beetje daarin bleef hangen, heel summier.

Mariska: ja.

Docent 2: en ik had toen twee of drie keer die les gehad in groep 7. Jij hebt hem voortgezet in groep 8. Dat ik daar het niveau uh zag verbeteren.

Docent 1: ja en er zitten een paar hele mooie complimenten bij hoor..

Docent 2: dat bedoel ik.

Docent 1: die ze kunnen geven.

Mariska: ja.

Docent 2: ja.

Docent 1: dat vind ik echt knap. Kijk, de ene is beter in erin dan de ander en ook voor de één kunnen ze betere dingen geven dan voor de ander, maar uh..

Mariska: ja.

Docent 2: ja.

Docent 1: echt supergoed.

Mariska: dat is echt een opvallend iets.

Docent 2: ja.

Mariska: dat terugkomt.

Docent 2: maar ook in de klas zelf was ik er alerter op, dat ik dat ook zelf op een bepaalde manier meer ging doen.

Docent 1: ja.

Mariska: o, ja.

Docent 2: ik weet niet of jij dat ook ervaren hebt?

Docent 1: ja. Ja, dat je echt zegt van 'zo, dat heb je goed gedaan' in plaats van.. of 'wat kun jij dat goed' of..

Docent 2: ja en dan benoemen.

Docent 1: echt ook benoemen inderdaad.

Mariska: dus het heeft jullie zelf ook beïnvloed?

Docent 1: ja.

Docent 2: ja.

Mariska: oké.

Docent 2: jazeker.

Mariska: ik zie nou dat ik een vraag ben vergeten. Want bij het doel uh waar jullie twijfel over hadden, hebben jullie nog een tip om dat wel uh te kunnen behalen of wat (naam klassencoach) bijvoorbeeld kan doen?

Docent 1: ik ik ik heb niet echt het idee dat het ligt aan het aanbod van (naam klassencoach).

Docent 2: nee. Ik denk het ook niet.

Docent 1: ik denk dat het heel erg ligt aan de pet van de kinderen.

Docent 2: ja.

Docent 1: dat ze het óf op dat moment gewoon met de gedachte ergens anders zijn waardoor ze het niet begrijpen óf dat ze gewoon het niet willen begrijpen. Ze hebben daar echt wel soms last van dat ze zeggen 'vandaag gooi ik m'n kont tegen de krib' laat maar zeggen.

Docent 2: ja.

Docent 1: dus het is het ligt.. ik heb niet het idee dat het echt aan de aanpak ligt. Want het was wel heel duidelijk.

Mariska: ja, dus het is vanuit (naam klassencoach) niet te beïnvloeden verder?

Docent 1: voor deze groep niet.

Docent 2: nee.

Docent 1: naar ons idee niet.

Mariska: nee.

Docent 1: volgens mij heeft ze het gewoon heel goed gedaan.

Mariska: oké.

Docent 2: want het is wel de essentie hè, van het stoppen met pesten, dat je moet aangeven.

Docent 1: ja.

Docent 2: dat dat heel lastig is voor kinderen.

Docent 1: je zag ze er wel over nadenken.

Docent 2: ja.

Docent 1: ze kunnen het misschien niet vertellen.

Docent 2: ja.

Docent 1: maar je uhm ze denken er wel over na. Het is dus niet zo.. kijk, de vraag is echt kunnen vertellen wat wel en niet werkt. Maar ze weten het wel.

Mariska: ja.

Docent 1: en ze weten het ook heel goed, vooral bij een ander, goed aan te geven.

Mariska: dus het zit er wel in, maar het komt er soms niet uit.

Docent 2: juiste woorden.

Docent 1: als jij aan hun vraagt, van 'wat werkt wel of niet bij het stoppen van pesten', dan is het lastiger vind ik.

Mariska: ja.

Docent 2: ja.

Docent 1: denk ik.

Docent 2: ja.

Mariska: oké.

Docent 2: want er komen ook veel factoren bij hè, voor die kinderen.

Mariska: ja.

Docent 2: om je vraag te kunnen beantwoorden. Die andere dingen uh zijn vaak wat positiever en korter.

Docent 1: ja.

Docent 2: hè, dus als ze commentaar geven of een compliment geven uh of de regels, dat is gewoon duidelijk.

Docent 1: ja.

Mariska: ja.

Docent 2: deze is gewoon wat opener, wat wat er wordt meer verwacht van de kinderen denk ik.

Docent 1: ja, dat..

Docent 2: dit is de enige.

Mariska: het vraagt veel van ze.

Docent 2: ja.

Mariska: ja.

Docent 2: denk ik hoor, als ik zo uh.

Docent 1: ja, klopt.

Mariska: dat zou inderdaad wel kunnen.

Docent 1: het is ook een ander soort vraag namelijk.

Docent 2: juist, want het verschil ..

Docent 1: ze kunnen het verschil tussen dus wel vertellen, maar het is wel allemaal..

Mariska: ja en een aantal vormen van geweld is natuurlijk ook een rijtje.

Docent 2: juist, dat kan je gewoon naast elkaar zetten weet je wel.

Mariska: ja.

Docent 2: en die inhoudelijke complimenten, de regeltjes, de oefenen van de vaardigheden, dat is ook een opdracht die je krijgt.

Mariska: ja.

Docent 2: maar dit is een hele open..

Mariska: ja, dan moeten ze zelf echt gaan nadenken.

Docent 2: ja en je kwetsbaar durven opstellen.

Mariska: ja.

Docent 2: het vraagt een hoop.

Mariska: oké. Uh ja, hebben jullie over de andere doelen nog een tip? Misschien iets wat erbij kan, want jullie hebben ze natuurlijk al met 'ja' beantwoord natuurlijk.

Docent 2: ja.

(stilte).

Docent 2: nee, ik vind juist die afwisseling tussen iets vertellen door (naam klassencoach) en dan die uh vaardigheden toepassen vind ik zo uh.

Docent 1: ja, dat vind ik ook lekker afwisselend inderdaad.

Docent 2: zo knap!

Mariska: ja.

Docent 1: hoewel ik bij deze groep wel merk is dat het praten soms wat langer duurt. En dat je dan minder tijd hebt voor de activiteiten bijvoorbeeld. Maar dat ligt echt misschien bij deze groep ook omdat ze heel veel aandacht vragen.

Docent 2: klopt ja.

Docent 1: ze vragen dat merk ik bij alle bij alles bij alle gastlessen enzo, ze vragen heel veel aandacht. Ze zijn heel enthousiast eigenlijk..

Docent 2: ja.

Docent 1: maar daardoor ga je dus eigenlijk val je dan in zo'n valkuil dat je dus ja meer gaat vertellen.

Docent 2: ja, dat is dan wel een tip voor (naam klassencoach) inderdaad, bij deze groep. Af en toe had ik het idee van 'joh, niet alles meer beantwoorden maar wel gewoon verdergaan'.

Mariska: ja.

Docent 1: o ja, dat is waar.

Docent 2: dat is een tip.

Mariska: dus toch die balans bewaren.

Docent 2: ja. Die was af en toe wel eens te veel doorgeslagen naar 'ik ga die vraag nog even beantwoorden'. Dacht ik 'oe (naam klassencoach), ze zitten nu al lang te luisteren'.

Mariska: ja.

Docent 2: dat is een tip die ik naar aanleiding van mijn lessen heb en dat heb jij misschien ook zo.

Docent 1: ja.

Mariska: oké. Ja, da's wel een mooie tip.

Docent 2: van 'zoek een bepaalde balans tussen iets vertellen en op een gegeven moment ook gewoon.

Mariska: gewoon doen.

Docent 2: ja, (naam klassencoach) vindt het misschien lastig om het af te kappen.

Docent 1: dan moet ik wel zeggen dat ze op zich wel vrij..

Docent 2: ze luisteren goed.

Docent 1: goed luisteren naar haar. Dus het is ook niet zo dat je dan zoiets hebt van 'nou, nu moet ik stoppen, want ze stuiteren de pan uit'.

Docent 2: nee nee!

Docent 1: maar..

Docent 2: nee, maar dan is die opdracht erna.

Docent 1: die wordt dan uitbundiger bij deze groep.

Docent 2: juist.

Mariska: ja.

Docent 1: omdat ze dan echt kunnen poef los kunnen. Dat zag ik zag je waarschijnlijk gisteren ook wel inderdaad.

Mariska: ja, gisteren was ik natuurlijk met die uh interviews bezig.

Docent 1: o, ja da's waar.

Mariska: ja.

Docent 2: dan is het echt van boem!

Mariska: ja. Dus lekker aan de slag gaan met ze.

Docent 2: ja.

Mariska: na een poosje. Ja. Oké. Uh ja, dit waren eigenlijk de vragen over de doelen. Ik heb ook een paar vragen over De Geweldige School in het algemeen. Want wat is er in de klas veranderd door De Geweldige School?

Docent 1: ja, jeetje. Alles uh. Ze zijn positiever..

Docent 2: ja.

Docent 1: tegen elkaar, ze helpen elkaar, nou je zag hoe ze vandaag bezig waren met die uh..

Mariska: ja.

Docent 1: met die musical. Het was gewoon echt een groep. Het was echt een groep, ze waren gewoon met z'n allen waren ze gewoon bezig met elkaar. Af en toe wel iets te uitbundig natuurlijk, maar dat is bij alles bij ze. Maar ze zijn gewoon echt mét elkaar bezig.

Mariska: ja.

Docent 2: ja.

Docent 1: en ze vinden het gewoon echt erg dat het bijna afgelopen is. Terwijl als je dat vorig jaar zou hebben..

Docent 2: zo.

Docent 1: nou, dan had je dan hadden ze zoiets gehad van 'nou, sorry maar uh..'

Docent 2: juist. Nou zijn er wel twee uitgegaan die ook wel schelen.

Mariska: hm.

Docent 1: jawel, maar..

Docent 2: voor de sfeer in de groep. Maar op zich, ja.

Docent 1: maar de verandering in hun gedrag.

Docent 2: heel veel.

Docent 1: en hun vertrouwen in elkaar is wel heel erg veranderd.

Docent 2: ja.

Mariska: ja.

Docent 1: dus het is, het is ook een combinatie geweest. Dus ik denk dat het minder effectief iets minder effectief was geweest als die twee er nog wel in waren gebleven. Dan weet ik niet of uh ze die omslag dan zo goed hadden kunnen maken zoals ze nu zijn.

Mariska: ja.

Docent 2: dat durf ik ook niet te zeggen.

Docent 1: dat durf ik eigenlijk niet te zeggen. Omdat ik één van de twee ook echt op het voetbalveld heb gezien een paar weken geleden dat ik dacht van 'oo. Ik ben zo blij dat..' dat had echt een negatieve sfeer geweest.

Mariska: ja.

Docent 1: ze hadden wel invloed, maar ze hebben het wel zelf gedaan. Want het is wel zo..

Docent 2: ja.

Docent 1: dat het wel dat ze echt wel gewoon heel ja echt heel goed.

Mariska: ja.

Docent 1: met elkaar omgaan.

Docent 2: absoluut.

Docent 1: en wat ik dan ook wel vind. Ik denk, misschien is het ook wel zo dat die ene niet van school had gegaan als De Geweldige School er niet was geweest. Zeg ik dat goed?

Docent 2: ik denkt het niet. Er zat nog meer achter hè.

Docent 1: want ik denk dat ze had gebleven dan. Denk jij dat ze niet had gebleven? O, ik denk van wel.

Mariska: dus doordat De Geweldige School is gekomen, is..

Docent 1: omdat.. ik denk, omdat..

Docent 2: meerdere problematiek.

Docent 1: ja, oké. Maar ik denk wel dat omdat de klas aan het veranderen was..

Mariska: hm.

Docent 1: en zij niet mee kon veranderen.

Docent 2: o, dat bedoel je. O, sorry, nee ik had een andere insteek. Ja, dat weet ik wel. nou, dan was ze waarschijnlijk juist daardoor van school gegaan. Want zij veranderde niet.

Docent 1: ja, daarom. Dus dat zeg ik.

Mariska: ja.

Docent 1: dus omdat juist omdat..

Docent 2: ja.

Docent 1: de klas aan het..

Docent 2: nu snap ik 'm

Docent 1: veranderen was en zij veranderde niet, denk ik..

Docent 2: ja.

Docent 1: dat het ook wel zo zou kunnen zijn dat ze daarom juist van school af is gegaan.

Docent 2: ik legde 'm andersom uit, maar zo is ie. Wat jij nu zegt.

Docent 1: ja.

Docent 2: ik had 'm andersom begrepen.

Docent 1: het is maar goed dat je het na kunt luisteren want uh..

Mariska: ja dan weet ik nog wat uh..

(iedereen lacht).

Docent 2: ja nee, nou snap ik 'm. Helemaal mee eens.

Docent 1: dat denk ik dus.

Docent 2: ja.

Mariska: ja.

Docent 2: ja, want zij uh kreeg een uh andere positie.

Docent 1: ja.

Mariska: ja.

Docent 2: en dat heeft (naam klassencoach) heel snel door gehad en ook op een bepaalde manier aangepakt zonder haar in de spotlights te zetten, maar..

Mariska: oké. Er omheen.

Docent 2: ja!

Docent 1: ja en als ze d'r nu tegenkomen, bijvoorbeeld op het voetbalveld, hadden ze echt zoiets van 'nou, ik weet niet wat die aan het doen is maar die is echt gek'.

Docent 2: ja.

Docent 1: dat is echt wat ze volgens mij ook tegen d'r zeggen, 'ze is echt gek'.

Docent 2: ze liepen vorig jaar erin mee. En dat is, ja, dat heeft (naam klassencoach) echt dat had ze heel snel door.

Mariska: ja.

Docent 1: ja.

Docent 2: want ik moet zeggen, dat heb jij natuurlijk ook wel ervaren. Dan heb je even zo'n nagesprek met (naam klassencoach). Dan kan jij ook als juf je ei kwijt waar je tegenaan loopt en wat je gezien hebt tijdens die lessen. En (naam klassencoach) zegt dan ook de dingen die haar opgevallen zijn.

Mariska: ja, klopt.

Docent 2: en aan de hand daarvan maak je weer een plan voor de volgende les.

Mariska: ja.

Docent 2: ik had 'm bijna elke week. Ideaal vond ik dat. Dat deed ze ook goed.

Mariska: dus dat is, ja, dat is ook een positief punt.

Docent 2: ja. Absoluut.

Mariska: ja. Oké.

Docent 1: ja sorry, we hebben alleen positieve punten.

Docent 2: ja, sorry!

Mariska: ja, da's toch goed. Als jullie ook maar kunnen zeggen wat er positief is, dan heb ik er al heel veel aan. Uh, wat is het meest effectieve onderdeel van De Geweldige School? (stilte).

Mariska: dus qua lessen, opdrachten uh.

Docent 1: het bewustmaken van het pestgedrag, vind ik. Bewustmaken van 'wat voor effect heeft het op anderen', maar ook..

Docent 2: ja.

Docent 1: 'hoe ga ik er zelf mee om en hoe kan ik het zelf verbeteren?'.

Mariska: ja.

Docent 1: 'en wil ik het ook verbeteren?'.

Mariska: dus dat kinderen ook naar zichzelf leren kijken.

Docent 2: ja.

Docent 1: dat ze heel erg leren kijken naar 'wat wat doe ik?'.

Mariska: ja.

Docent 2: ja..

Docent 1: en sommige kinderen doen daar een heel stuk langer over, want er zitten nog één of twee kinderen in de klas waarvan ik denk 'ik weet niet hoe of of die het af en toe wel begrijpen'.

Mariska: ja.

Docent 1: hoe ze dat moeten doen, maar over het algemeen is het dat wel.

Mariska: ja.

Docent 2: ja en inderdaad wat uhm bij mij begon ze dan in het begin met dat pestgedrag.

Wat is nou pesten? Dat het ook een paar keer geduurd heeft voordat kinderen echt doorhadden wat nou precies pesten is.

Docent 1: ja.

Mariska: ja, wat het überhaupt..

Docent 2: het is zo'n algemeen woord, pesten. Ja, ik word gepest. Wat is het nou precies? Er zijn zoveel verschillende vormen om.. Dat je echt dacht van 'goh'.

Mariska: ja.

Docent 2: dat ik nog zoiets had van 'wat heb je toch veel vormen'.

Mariska: ja. Dat was echt een eye-opener.

Docent 2: ja. Ja, voor mij zeker en ook naar de kinderen toe en daar heb ik het ook met de kinderen over gehad. Dat is echt. Als ik iets heb met De Geweldige School is dat voor mij een eye-opener geweest.

Mariska: oké.

Docent 2: en nog steeds uh blijf ik daar (onverstaanbare woorden).

Mariska: nou, da's goed dat het toch ook blijft hangen.

Docent 2: zo.

Mariska: dan heeft het zeker een effect.

Docent 2: bij mij begonnen ze daarmee. Bij jou ging ze natuurlijk verder want ze hadden de theorie, ik noem het maar even theorie, uitleg al uh gehad.

Docent 1: ja, ze hadden dat gedeelte al gehad.

Docent 2: ja. Wat het nou veroorzaakt..

Mariska: dus van het theoriegedeelte is dat eigenlijk..

Docent 2: ja.

Mariska: echt het meest blijven hangen en van de praktijkdingen..

Docent 1: ja, dat (naam klassencoach) (onverstaanbare woorden).

Mariska: ja.

Docent 2: ja, maar ook het laten zien hè. Wat er met je gebeurt als je twee keer bij iemand zo zit te doen te prikken en dat jij zegt 'hou op!'. Dat ze echt die stadia liet zien wat er met iemand gebeurt en dat je dan op een gegeven moment ontploft.

Docent 1: ja.

Mariska: ja.

Docent 2: wow.

(Mariska lacht).

Mariska: eh, en zouden jullie iets willen veranderen of toevoegen aan de methodiek? (Stilte).

Mariska: bijvoorbeeld iets wat er nog niet aan bod komt of niet goed genoeg.

Docent 1: nou ja, de afwisseling misschien inderdaad. Dat er toch iets meer nog gedaan wordt.

Mariska: ja.

Docent 1: je merkt dat er op een gegeven moment toch iets minder geluisterd wordt. Uhm.

Docent 2: verder vind ik de opbouw goed

Mariska: ja?

Docent 2: eerst de theorie en af en toe wat praktijk en dan steeds meer naar de groep zelf praten en dan kijken wat wij kunnen doen.

Mariska: ja.

Docent 2: en ja, altijd herhalen. Ja.

Mariska: dat is goed?

Docent 2: ja.

Mariska: oké.

Docent 2: van die regels en weet ik het, iedere keer komt het weer terug. Dat zul jij ook wel hebben.

(docent 2 lacht).

Mariska: en qua de inhoud van de lessen nog een verbetering?

(Stilte).

Docent 2: nee, ze haalt er zo veel bij. Ook dat uh hele internet enzo. Heel actueel.

Mariska: ja.

Docent 2: o, dat vind ik sowieso. Dat zij uh geen toevoeging is dat, maar dat zij heel veel inspeelt op die actualiteit.

Docent 1: ja. Maar het cyberpesten, dat dat nog ietsjes meer naar boven mag komen.

Docent 2: heeft ze het bij mij erg over gehad.

Docent 1: heeft ze het daar..?

Docent 2: ja.

Docent 1: ja oké, want bij mij niet en ik moet wel zeggen dat het nu heel erg speelde.

Mariska: ja.

Docent 1: dus dan merkte ik dat dat, dat heeft ze ook wel goed opgepakt op een gegeven moment hoor. Misschien is het, ik dacht van misschien is het een puntje. Maar het is bij jou ook geweest.

Docent 2: ja.

Docent 1: en we hebben natuurlijk een verlengde.. Verlengd traject.

(docenten lachen).

Mariska: maar misschien ook in het kader van herhaling .

Docent 2: juist.

Mariska: want als het heel het schooljaar nog niet echt is besproken.

Docent 1: ja. Maar goed, het is ook alleen maar als het actueel is natuurlijk.

Docent 2: ja.

Docent 1: dan hebben ze zoiets van 'nou, het zal wel'.

Mariska: ja.

Docent 1: en dan komen ze dus van 'hé, het is wel nodig'. Dus ik weet niet of het echt heel. Ja, ik denk dat het sowieso wel iets is wat goed besproken moet worden.

Docent 2: ja.

Mariska: ja.

Docent 1: en zeker met deze tijd misschien zelfs nog ietsjes meer.

Mariska: ja. Juist er aandacht aan besteden.

Docent 2: maar ze gaf ook heel goed aan ook over dat Facebook, hoe je dat kan afschermen. Ik heb geen Facebook, maar ik heb er ook van geleerd.

Mariska: stel dat.

(Iedereen lacht).

Docent 2: maar dat zijn dingen die wij allemaal al uh gedaan hebben. Ja.

Mariska: oké. Maar misschien dan net iets meer.

Docent 2: de telefoon, dat als je iets op je telefoon zet en je stuurt het dat het gewoon wel ergens blijft hangen.

Docent 1: ja.

Docent 2: Je kan het altijd eraf halen.

Docent 1: ja, maar dat moest ook nog wel een paar keer herhaald worden hoor. Dat hebben ze nog steeds niet helemaal in de gaten. 'ja, maar dan haal ik het toch weg van mijn mobiel'. 'ja, maar het staat wel bij de ander én ergens op de server'.

Docent 2: juist.

Docent 1: da's heel lastig voor ze om dat te begrijpen.

Docent 2: heeft (naam klassencoach) wel al een aantal keren toen in 7 uitgelegd en nu dan weer. Dus dat is wel een tip dan. Wees uh, herhaal steeds dat cyberpesten.

Mariska: ja.

Docent 2: blijf daar alert op.

Mariska: ja. Dus toch iets meer nog ter sprake laten komen sowieso.

Docent 1: ja.

Docent 2: bij jou dan hè, vervolg.

Mariska: ja, oké. Uh, dit is al m'n laatste vraag. Zijn er nog bepaalde zaken die uh ontbreken, dus die ik niet heb gevraagd, maar die wel van toegevoegde waarde zijn? Dus eigenlijk: willen jullie nog iets kwijt wat ik niet heb gevraagd?

(Stilte).

Docent 2: nou, ik vind het wel aardig dicht getimmerd wat je gevraagd hebt.

(Iedereen lacht).

Docent 2: als ik het zeggen mag. Ik zit nu echt te bedenken van 'wat moet ik nog bedenken?'. Je hebt helemaal die methode.. dit komt allemaal terug.

Mariska: ja, jullie hebben los van alles ook al een beetje gezegd waar jullie tevreden over zijn..

Docent 2: ja.

Mariska: wat beter kan.

Docent 1: heel goed, sorry ik onderbreek je, heel goed dat uh over homoseksualiteit dat dat terugkomt, vind ik heel goed.

Docent 2: zo.

Docent 1: zij kan het natuurlijk uit de eerste hand vertellen, maar ik vind het wel heel goed dat het ook bespreekbaar is.

Mariska: ja.

Docent 1: en dat vind ik echt uh, ja daar ben ik heel. Ja, heel goed vind ik dat.

Docent 2: ja.

Mariska: oké. Nou, dank je voor de toevoeging.

Docent 2: dat is een goeie ja. Ja.

Docent 1: daar heerst zo'n taboe op, op homoseksualiteit.

Mariska: ja.

Docent 2: ja.

Mariska: is ook heel actueel natuurlijk.

Docent 2: ook. Ja, da's waar.

Docent 1: ja. Daarom.

Docent 2: hé, maar dat vertelt ze dan ook gelijk.

Docent 1: ja.

Docent 2: perfect vind ik dat. O ja, dat vond ik zo mooi. Had ze dat bij jou ook gedaan? Van 'je kan niet uh als je in de buik van je moeder zit, in de baarmoeder..'

Docent 1: dat sms'je.

Docent 2: 'een sms'je sturen'.

Mariska: ja, ik had 'm ook gelezen in het handboek.

Docent 2: toen dacht ik 'wow. Je hebt gelijk. Niet alleen hoe je eruit ziet, maar ook hoe je bent.'. En dat had ook.. toen waren de kinderen zo meegaand, weet je wel. Die begrepen dat helemaal.

Mariska: ja.

Docent 2: omdat ze het zo beeldend bracht.

Docent 1: ja.

Mariska: die bepaalde uitspraken inderdaad.

Docent 2: ja.

Mariska: oké.

Docent 2: je hebt er toch niet om gevraagd om uh homo uh te worden of gevraagd om in een ander lichaam geboren te worden of gevraagd om heel slecht te zien of uh dat je niet goed kan leren. Je kan van alles bedenken.

Docent 1: ja.

Docent 2: een goeie.

Mariska: oké.

Docent 2: het is wel blijven hangen bij de kinderen.

Docent 1: ja, ja inderdaad. En laatst ook, je kijkt ook anders naar homoseksualiteit. Nog steeds hoor, dat ze zoiets hebben van 'hahahaha'.

Docent 2: natuurlijk.

Docent 1: maar het is wel minder nu.

Mariska: oké.

Docent 1: een aantal kinderen heeft het echt wel gewoon heel goed door. Daar ben ik heel blij mee.

Docent 2: ja. Want het is ook iets wat ze vaak van huis uit niet mee krijgen.

Mariska: ja.

Docent 2: dat moet je ook niet vergeten.

Mariska: nee, dat klopt.

Docent 2: ja. Het is natuurlijk heel knap dat (naam klassencoach) dat toch zo bespreekbaar maakt.

Mariska: ja, oké.

Docent 2: ja. Ja, goeie van jou.

Mariska: en verder nog iets?

Docent 1: nee.

Docent 2: nee.

Docent 1: volgens mij was het..

Docent 2: we hebben veel verteld.

(Docent 2 lacht).

Mariska: nee oké, dan was dit het interview.

Docent 2: nou, we hopen dat we je hebben kunnen helpen.

BEROEPSPRODUCT

De Geweldige School

10 JUNI 2014
MARISKA VIDELER
0839566

Inleiding

Dit beroepsproduct bevat aanbevelingen die voortkomen uit de conclusie van het onderzoek naar de methodiek van De Geweldige School. De aanbevelingen worden eventueel aangevuld met informatie uit de resultaten van de interviews, vragenlijsten en analyse van de handleidingen, maar ook op basis van bevindingen tijdens de aanwezigheid bij de lessen. Deze aanbevelingen zijn opgesomd in het onderzoeksverslag van dit onderzoek en worden in dit beroepsproduct nader toegelicht. Bij elke aanbeveling zal worden beschreven hoe deze tot stand is gekomen, hoe de opdrachtgever deze in de praktijk kan toepassen en welke gevolgen deze kan hebben voor de opdrachtgever, de doelgroep en het beroep. Dit wordt zo concreet mogelijk verwoord.

Allereerst wordt begonnen met een aanbeveling over wat behouden dient te worden. De overige aanbevelingen zullen veranderingen beschrijven. De aanbevelingen helpen de opdrachtgever met haar praktijkvraagstuk, namelijk hoe ze haar methodiek NJi-proof kan maken.

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Aanbevelingen	3
Aanbeveling 1. Behouden en eventueel frequentie verhogen van terugkommomenten en betrokkenheid bij docenten	3
Aanbeveling 2. De handleidingen van het project en de vervollessen aanpassen	4
Aanbeveling 3. Rolbeschrijving van de gastdocenten uitbreiden	7
Aanbeveling 4. Theorie oefenen in de praktijk en daarmee de balans bewaren	8
Aanbeveling 5. Regelmatig evalueren	10
Literatuurlijst	11

Aanbevelingen

Aanbeveling 1. Behouden en eventueel frequentie verhogen van terugkommomenten en betrokkenheid bij docenten

De docenten ervaren de betrokkenheid van de klassencoach als prettig. Eén docent benoemde de naschoolse gesprekken. Tijdens deze gesprekken is reflectie mogelijk. Carrièreijger (n.d.) stelt dat door te reflecteren je zelfkennis vergroot, je je bewust wordt van emoties die een rol spelen en je inzicht krijgt in je handelen. Ook geven veel leerlingen en de docenten aan dat het goed is dat de klassencoach één keer per week (op De Wieken) of één keer per vier weken (op De Wereldwijzer en Gravin Aleidaschool) terugkomt. Er zijn op de laatste twee scholen wel leerlingen die aangeven dat ze willen dat ze vaker komt dan één keer per vier weken.

Een advies is daarom om deze twee zaken te behouden. Eventueel kunnen de terugkommomenten meer dan één keer per vier weken plaatsvinden. Dit wordt niet alleen geadviseerd omdat de kinderen de lessen en de klassencoach leuk vinden. Drie leerlingen geven aan dat het voor het gedrag in de klas beter zou zijn. Mogelijk kan de klassencoach één keer per twee of drie weken terugkomen als dit past in de agenda. Mocht dit niet haalbaar zijn vanwege beperkte beschikbare extra tijd om dit te doen, kan er ook voor gekozen worden om die terugkommomenten korter te maken dan ze nu zijn. Als er bijvoorbeeld geen extra tijd beschikbaar is en de klassencoach één keer per twee weken wil terugkomen, betekent dit een verdubbeling van het aantal momenten en vraagt dit om een halvering in de duur van deze momenten. Geadviseerd wordt echter om niet te beginnen met een dergelijke verandering, maar met één keer per drie weken.

Betrokkenheid bij de docenten kan in kleine dingen zitten. Een praatje na school of na de terugkommomenten van 15 minuten kan al veel doen. Docenten kunnen hun ei kwijt, vertellen wat is opgevallen en samen met de klassencoach een plan van aanpak maken voor de komende periode.

Dit zal mogelijk het gedrag in de klassen meer verbeteren dan nu het geval is. De momenten zitten dichterbij elkaar, dus de kennis, houding en vaardigheden komen sneller aan bod en zullen dus ook sneller eigengemaakt worden door de leerlingen. Dit is dus ook goed nieuws voor het welzijn van de kinderen die op welke manier dan ook met pesten te maken hebben. Hoe sneller het pesten vermindert of stopt, hoe beter.

Dit betekent voor de opdrachtgever dat zij vaker terugkomt in de klassen en er eventueel meer tijd in steekt dan hiervoor het geval was. Daarentegen is er, zoals al is benoemd, mogelijk wel een groter effect dan er op dit moment is.

Aanbeveling 2. De handleidingen van het project en de vervolglussen aanpassen

Uit de resultaten en conclusie in het onderzoeksverslag blijkt dat de methodiek niet voldoet aan veel indicatoren bij de criteria van het NJi. Daarom wordt geadviseerd de handleidingen van het project 'de Geweldige Klas' en van de vervolglussen aan te passen. Er is niet voor niets een analyse gemaakt aan de hand van de criteria. Per criterium wordt hieronder beschreven wat de opdrachtgever geadviseerd wordt aan te passen. Deze toelichtingen worden aangevuld met de andere resultaten uit het onderzoek.

Criterium 1: Het programma is theoretisch goed onderbouwd

Allereerst bleek dat de methodiek informatie bevat waarvan onbekend is uit welke literatuur deze afkomstig is. Voor aanvang van het onderzoek was al bekend dat dit een vereiste is van het NJi. Daarom is er tijdens het onderzoek gezocht naar theorie en literatuur die overeenkomen met de informatie uit de handleidingen. Dit is opgenomen in bijlage 9 van het onderzoeksverslag. De opdrachtgever bepaalt zelf wat hiervan geïntegreerd zal worden in de methodiek. Geadviseerd wordt (bijna) alle theorie op te nemen in de handleidingen. Naar deze informatie is immers wél verwezen. Ook komt deze, op een paar afwijkingen na, overeen met de informatie die in de handleidingen staat.

In de handleiding van het project staan doelen beschreven voor de lessen, docenten- en ouderbijeenkomst. Tevens staat beschreven hoe aan deze doelen wordt gewerkt. In de handleiding van de vervolglussen ontbreken de doelen, terwijl er vanuit gegaan mag worden dat de lessen een bepaald doel nastreven. De opdrachtgever dient dus te vermelden aan welk doel de klassen werken bij elke les.

Verder staat er wel in de handleidingen dat het doel van De Geweldige School is pesten bespreekbaar te maken en dat pesten op die manier kan stoppen. Het hoofddoel van de methodiek is pesten in een klas aan te pakken en/of te voorkomen. Dit staat echter niet letterlijk beschreven in beide handleidingen en dient dus wel te gebeuren.

Ook wordt in beide handleidingen de doelgroep niet genoemd. Op de website staat deze wel, dus kan de opdrachtgever deze van de website overnemen. Op de website staat namelijk dat de projecten worden aangeboden aan het basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en dat de vervolglussen zijn ontwikkeld voor groep 6 en 7.

Ten slotte staan er geen uitsluitingscriteria in beide handleidingen. In het opgavedocument aan het NJi staat echter wel dat de methodiek niet geschikt is voor leerlingen met een ernstige verstandelijke beperking. Dit kan de opdrachtgever eveneens overnemen.

Criterium 2: Het programma is empirisch adequaat onderbouwd

Naar aanleiding van de analyse van de documenten zijn hierover geen uitspraken mogelijk geweest. Er was geen empirisch effectenonderzoek gedaan.

Tijdens dit onderzoek is er echter wel onderzocht of de klassen voldoen aan de doelen van de methodiek en wat de ervaringen zijn van zowel de leerlingen, docenten en ouders van de leerlingen. De opdrachtgever kan haar eigen versie van onderstaand verhaal maken en dit opnemen in de methodiek.

In de conclusie is vermeld dat de klassen aan de hand van de kennistoets niet voldoen aan de volgende doelen:

- 'Deelnemers kunnen de oorzaken noemen van geweld' (De Wereldwijzer en De Wieken).
- 'Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader' (De Wereldwijzer).
- 'Deelnemers kunnen de wisselwerking tussen dader en slachtoffer uitleggen' (De Wereldwijzer en De Wieken).
- 'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat' (Alle drie de scholen).
- 'Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is' (Alle drie de scholen)
- 'Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten' (Alle drie de scholen).

Volgens de eigen docenten voldoen de klassen niet volledig aan de volgende doelen:

- 'Deelnemers kunnen vertellen wat de gevolgen zijn voor zowel het slachtoffer als de dader' (De Wieken).
- 'Deelnemers kunnen vertellen wat wel en niet werkt als het om het stoppen van pesten gaat' (De Wieken en Gravin Aleidaschool).
- 'Deelnemers kunnen vertellen wat gewenst gedrag is' (De Wieken).
- 'Deelnemers kunnen goede complimenten geven op basis van kwaliteiten' (De Wereldwijzer en De Wieken).

De docent van De Wieken geeft hierbij aan dat het vooral gaat om het niet kunnen toepassen van de kennis en theorie. Ten slotte is geconcludeerd dat de meeste leerlingen beschikken over de kennis, maar het vermelden ervan op papier en het toepassen ervan voor veel leerlingen lastig is.

Het pesten is niet helemaal gestopt in alle klassen, maar wel verminderd. De docenten geven aan dat het gedrag in alle klassen is veranderd door de methodiek. Ook zijn ze positief over de klassencoach als persoon en haar aanpak. De docenten van De Wieken en Gravin Aleidaschool willen meer praktijkoefeningen zien en een docent van de Gravin Aleidaschool wil dat cyberpesten meer aan bod komt.

De leerlingen mochten de lessen van De Geweldige School en de eigen klas een cijfer geven. Zij gaven de lessen gemiddeld een 9,2. Het gemiddelde van de eigen klas op dit moment is op alle drie de scholen met minimaal 2,6 punten gestegen ten opzichte van de gemiddelde cijfers die ze de klas gaven voordat ze de lessen kregen. Ook bijna alle leerlingen zeggen dat de klas is veranderd. Een groot deel van de leerlingen is zelf ook veranderd, voornamelijk in het gedrag. Meer dan de helft van de leerlingen geeft en krijgt vaker complimenten dankzij de complimentenles, die de meeste ook bestempelen als de leukste les. Ook zijn bijna alle leerlingen positief over het feit dat de klassencoach ook lessen geeft, naast de eigen docent. Bijna alle leerlingen denken daarnaast dat er een verschil zou zijn in het (pest)gedrag in de klas als de eigen docent alle lessen gegeven zou hebben. Ten slotte zijn bijna alle leerlingen tevreden over het aanbod van De Geweldige School.

Ongeveer de helft van de ouders is van mening dat zowel hun kind als de klas zijn veranderd door de lessen. De vraag is hierbij wel in hoeverre dit de eigen mening is van de ouders of die van hun kind.

Criterium 3: Randvoorwaarden om het programma uit te voeren zijn duidelijk beschreven

De volgende zaken missen en dient de opdrachtgever nog toe te voegen aan de handleidingen om aan dit criterium te voldoen:

- de duur van de vervolglussen en de activiteiten die tijdens de lessen worden gedaan.
- hoofddoel en subdoelen.
- didactische/ onderwijskundige uitgangspunten.
- dat de docent de vervolglussen geeft.
- de rol van de docent bij het geven van de vervolglussen. Bijvoorbeeld competenties, hoe de klas aan te pakken en de attitude.
- dat de docent wordt getraind door de coach om de vervolglussen te geven.
- randvoorwaarden om het programma goed uit te voeren, zoals tijd, geld, middelen, draagvlak en betrokkenheid van de scholen.
- op welke wijze gezorgd kan worden voor enthousiasme bij de gebruikers en doelgroep.
- wat de indicaties 'geweldig', 'bijna geweldig' en 'niet geweldig' bij de evaluatielijst over het project concreet inhouden en wat gevolgen kunnen zijn van deze indicaties.
- een evaluatielijst van de vervolglussen.
- borging van het programma in het schoolbeleid.

Een aantal van deze zaken staat wel in het opgavedocument aan het NJi, maar niet in de handleidingen. Het gaat om de volgende zaken:

- hoofddoel en subdoelen.
- dat de docent de vervolglussen geeft en getraind wordt door de coach om deze te geven.
- de randvoorwaarden tijd en middelen.
- dat er wordt gezorgd voor enthousiasme, doordat het project wordt gegeven door de klassencoach die het programma bewaakt en dus tijd bespaart voor de docent, doordat er contactmomenten zijn tussen de klassencoach en docent ter begeleiding en motivatie en dat er bij de vervolglussen een koppeling is gemaakt met het boek 'treiterkoppen, achtbanen en cupcakes'.
- borging van het programma in het schoolbeleid, doordat de activiteiten van de methodiek ingeroosterd moeten worden en de steun vanuit school belangrijk is.

Deze opgesomde zaken kan de opdrachtgever dus overnemen uit het opgavedocument. Over de overige zaken moet ze actief nadenken hoe deze op te nemen zijn in de handleidingen.

Als de opdrachtgever alle genoemde punten aanpast in de handleidingen, kan ze er vanuit gaan dat de methodiek in voldoende mate voldoet aan de criteria van het NJi. Er bestaat dan een kans dat het NJi de methodiek opneemt in de databank, zodat deze inzichtelijk is voor heel Nederland.

Als het NJi de methodiek toevoegt aan de lijst met erkende antipestprogramma's, kunnen scholen die door de wet van Staatssecretaris Dekker worden verplicht één van deze programma's te gebruiken ook voor deze methodiek kiezen.

Versillende methodieken vertonen zowel overeenkomsten als verschillen. Wanneer de methodiek van De Geweldige School wordt erkend, zal deze mogelijk een bijdrage leveren aan het beroep door nieuwe inzichten en/of handelwijzen. Ook zullen studenten voor een opdracht o.i.d. eerder bij deze methodiek terecht komen dan wanneer deze niet erkend is en in de grote hoop van niet-erkende programma's terecht komt.

Aanbeveling 3. Rolbeschrijving van de gastdocenten uitbreiden

De leerlingen en docenten zijn positief over de huidige klassencoach, over zowel haar aanpak als haar houding en karakter. Tevens denken bijna alle leerlingen dat er een verschil zou zijn in het (pest)gedrag als de eigen docent alle lessen gegeven zou hebben. De klassencoach maakt voor hen dus wel degelijk een verschil en niet alleen de lessen.

Op dit moment wordt de methodiek nog door één persoon uitgevoerd. Bij een eventuele uitbreiding in de toekomst is het van belang dat de gastdocenten/ klassencoaches op één lijn zitten. Het moet immers niet (deels) afhankelijk zijn van de klassencoach of de kinderen de lessen leuk vinden en de lessen effect hebben. In de handleiding van het project 'de Geweldige Klas' staan al wat zaken beschreven, maar geadviseerd wordt om dit uit te breiden. De huidige manier waarop de klassencoach de methodiek uitvoert, dient te worden toegevoegd. Uiteraard is iedereen anders, maar er dienen wel overeenkomsten te zijn om de in deze alinea genoemde redenen.

In de handleiding staat al beschreven dat de gastdocent geweld bespreekbaar maakt op een luchtige en open manier. De gastdocent stimuleert de leerlingen om te praten over geweld en heeft een positieve houding. Tevens is de basishouding van de gastdocent dat degene iedereen in zijn/ haar waarde laat vanuit de overtuiging dat ouders niet geboren, maar gemaakt worden door bepaalde omstandigheden. Eveneens zal de gastdocent zelf geen enkele vorm van geweld gebruiken. Hij/zij heeft een voorbeeldfunctie. Als de gastdocent de klas tot de orde wil of moet roepen, dient hij/ zij de ik-boodschap te gebruiken.

De opdrachtgever, die tevens de klassencoach is, dient bij zichzelf te rade te gaan hoe zij is als persoon en wat zij wel en niet doet in haar aanpak als zij voor de klas staat. Dit dient zij concreet te beschrijven in de handleiding, zodat een ander precies weet wat er van hem/ haar verwacht wordt. De opdrachtgever kan bijvoorbeeld het volgende zeggen: de gastdocent moet zichzelf durven openstellen voor de klas en persoonlijke verhalen durven te vertellen die in overeenstemming zijn met de behandelde theorie of praktijkoefeningen. Ook dient de gastdocent zijn/ haar grenzen aan te geven en ervoor te waken dat deze niet worden overschreden. Wordt dit wel gedaan, dan spreekt de gastdocent ze hierop aan (met gebruikmaking van de ik-boodschap, die al in de handleiding wordt benoemd). Wees niet bang om het gedrag (in bijna alle gevallen ongewenst gedrag) van de klas te imiteren en te bespreken. Zo zien zij met eigen ogen wat het eigen gedrag is en welk effect dat op iemand kan hebben. Om deze theorie met de praktijk te verbinden en de gastdocent een zo omvangrijk mogelijk beeld te laten krijgen wat de opdrachtgever bedoelt, kan hij/zij een bepaalde periode meegaan naar de afspraken. Dit dient uiteraard te gebeuren voordat de gastdocent zelf aan de slag gaat. Hij/zij kan observeren hoe de opdrachtgever handelt en is als persoon en dit combineren met de rolbeschrijving. Wat niet vergeten mag worden, is dat de opdrachtgever dient na te gaan of de klassencoach zich wel aan de beschrijving houdt. Dit kan zij doen door in gesprek te gaan met de docenten van de klassen die les krijgen van diegene of bijvoorbeeld één keer per kwartaal een dag mee te gaan naar de lessen die de klassencoach geeft.

Mogelijk maakt het hierdoor niet uit welke klassencoach de methodiek uitvoert. De kans voor de klassen op een bepaald effect of bepaalde verandering zal mogelijk niet worden beperkt doordat de klassen les krijgen van een andere klassencoach dan de opdrachtgever. Alle klassen dienen immers gelijke kansen te krijgen.

Als dit in de praktijk werkt, kan de opdrachtgever er zeker van zijn dat de methodiek op dezelfde manier wordt uitgevoerd door een ander. Wel dient zij dit zelf te checken om die zekerheid te kunnen houden, wat al is benoemd.

Professionals die gastdocent worden bij De Geweldige School weten door de rolbeschrijving en het meegaan naar afspraken wat er van hen wordt verwacht en kunnen zo met een zekerder gevoel beginnen aan de eigen uitvoering van de methodiek.

Aanbeveling 4. Theorie oefenen in de praktijk en daarmee de balans bewaren

Tijdens de interviews met de docenten werd benoemd dat er meer praktijkoefeningen gedaan moeten worden om de theorie te oefenen en dat hiertussen een balans moet bestaan. Eén docent gaf ook aan dat de leerlingen zich niet kunnen inleven in (het gevoel van) een ander. Opvallend bij de interviews met de leerlingen was dat ze allen als leukste les één of meerdere lessen noemden waarin ze iets mochten doen.

Over de praktijk werd gezegd dat cyberpesten meer aan bod moet komen, er een film (bijvoorbeeld Spijt!) gekeken kan worden en daarover vragen gesteld kunnen worden, er iemand meegenomen kan worden die ervaring heeft met pesten en dat roddelen meer ter sprake moet komen.

Bij deze aanbeveling zijn niet alleen de interviews betrokken, maar ook de doelen van de methodiek. Bij een aantal doelen bleek namelijk dat de klassen hier op dit moment niet aan voldoen.

Om de balans te bewaren en tegelijkertijd meer praktijkoefeningen te doen, kunnen er oefeningen gedaan worden waarin de theorie meteen wordt besproken. Er kan inderdaad gekeken worden naar een film over pesten, waarna leerlingen vragen moeten beantwoorden. De opdrachtgever is echter geen voorstander van Spijt!, omdat het tragisch afloopt. Zij wil met haar methodiek het positieve benadrukken. Een oplossing hiervoor kan zijn dat niet de gehele film wordt bekeken, maar slechts een deel ervan (of van een andere film). De opdrachtgever kan fragmenten uitzoeken waarin de theorie toepasbaar is. Dit kan bijvoorbeeld gaan om een fragment waarin een oorzaak of gevolg van pesten te zien is, waarin iemand ongewenst of gewenst gedrag vertoont of waarin een compliment op basis van een kwaliteit wordt gegeven. In plaats van de klassencoach, kan ook de klas de opdracht krijgen om (in groepjes) op te schrijven of klassikaal te vertellen welke oorzaken/ welke gevolgen/ welk gedrag/ wat voor soort compliment zij hebben gezien in het fragment. Op die manier ontstaat er een gesprek over de theorie. Tevens kan bij deze oefening de nadruk worden gelegd op het groepsproces en het belang van een groepsaankpak. De opdrachtgever kan hiervoor een fragment zoeken waarin duidelijk te zien is dat pesten een groepsproces is.

Ook kunnen er circulaire vragen gesteld worden. Psychologenpraktijk Gerie Hermans (2012) geeft aan dat een circulaire vraag de ander naar een situatie laat kijken vanuit een ander perspectief, de ander laat inleven in de ander en inzicht krijgt in de intentie achter het gedrag van de ander. Er kan bijvoorbeeld een fragment worden laten zien waarin een kind wordt gepest. Daarna kan de klassencoach het volgende aan de leerlingen vragen: “Als je aan het gepeste kind zou vragen hoe hij/zij zich voelt, wat zou hij/zij dan zeggen? Waarom denk je dat?” of “Als je aan de pester zou vragen waarom hij/zij het kind pest, wat zou hij/zij dan zeggen?”. Op deze manier kunnen de leerlingen zich proberen in te leven.

Cyberpesten en roddelen kunnen eveneens ter sprake worden gebracht door het laten zien van fragmenten en/of het stellen van circulaire vragen.

Inzicht kan ook verkregen worden en theorie kan ook toegepast worden als de klassencoach iemand meeneemt die ervaring heeft (gehad) met pesten. Dit hoeft niet per se een slachtoffer te zijn, maar kan ook een pester zijn. Degene vertelt welke rol hij/zij had en beschrijft een aantal situaties waarin degene terecht is gekomen. De leerlingen mogen daarna vragen stellen. Dit mogen ‘gewone’ vragen zijn om de situatie te verduidelijken, maar er wordt naar gestreefd dat de leerlingen vragen stellen met betrekking tot de theorie. Ze kunnen bijvoorbeeld vragen waarom degene werd gepest of ging pesten, welke gevolgen dit had, of er eventueel een wisselwerking was en hoe die eruitzag en hoe het pesten eventueel is gestopt. Als de leerlingen deze vragen niet (voldoende) stellen, kan de klassencoach helpen. Het is niet de bedoeling dat hij/zij zelf de vragen gaat stellen. Hij/zij kan bijvoorbeeld vragen: “weten jullie nu waarom degene werd gepest of zelf pestte?”. Nadat de vragen zijn gesteld, kan ook de theorie worden besproken. De klassencoach kan vragen wat de leerlingen herkenden van de theorie in het verhaal en de antwoorden.

Een praktijkopdracht om complimenten op basis van kwaliteiten te oefenen, is een oefening in de kring. De klassencoach zet de leerlingen zelf op een willekeurige plek in de kring. Dit voorkomt dat de leerlingen naast hun vriend(inn)en gaan zitten. De klassencoach leidt deze opdracht en de docent van de klas doet eventueel mee. De docent (en anders een aangewezen leerling) begint en geeft het kind links van hem/haar een compliment op basis van een kwaliteit van degene. Zo gaat dit verder, tot alle leerlingen (en eventueel de docent) een juist compliment hebben gekregen. Nadat iemand een compliment heeft gegeven, wordt besproken of dit een compliment is op basis van een kwaliteit. Het is hierbij de bedoeling dat de leerlingen niet zomaar roepen, maar hun vinger opsteken. De leerlingen die wel voor hun beurt roepen, worden genegeerd. Drs. De Vos-Van der Hoeven (n.d.) zegt dat negeren een goede manier is om met ongewenst gedrag om te gaan. Het is vooral een goede manier om toe te passen wanneer een kind aandacht vraagt. Niet het kind, maar het gedrag wordt genegeerd. De klassencoach kan ook hardop zeggen dat hij/zij niet reageert op leerlingen die hun vinger niet opsteken (bijvoorbeeld: "Ik reageer niet op kinderen die hun vinger niet opsteken. Alleen kinderen die netjes hun vinger opsteken, krijgen van mij een beurt"). Een kanttekening hierbij kan zijn dat je op die manier alsnog aandacht geeft aan de leerlingen die hun vinger niet opsteken, door het gedrag van die leerlingen te benoemen. Om dit te voorkomen, kan de klassencoach bij de uitleg van de oefening al aangeven dat er niet wordt gereageerd op leerlingen die hun vinger niet opsteken. Als het compliment niet over een kwaliteit gaat, mag de leerling het nog een keer proberen. Lukt het de leerling niet om een dergelijk compliment te geven, dan mag de klas helpen. De klassencoach houdt de leiding en volgt de stappen:

- hij/zij zegt wie er aan de beurt is om een compliment te geven aan de buurman/ buurvrouw.
- hij/zij vraagt of dit een compliment is op basis van een kwaliteit en geeft iemand de beurt om dit te zeggen.
- hij/zij geeft de leerling eventueel nog een mogelijkheid om een nieuw compliment te bedenken, vraagt weer of dit een compliment is op basis van een kwaliteit en geeft iemand de beurt om dit te zeggen.
- wanneer dit niet het geval is, vraag hij/zij wie er wel een compliment weet op basis van een kwaliteit en geeft iemand de beurt om deze te zeggen.
- hij/zij vraagt of dit een compliment is op basis van een kwaliteit en geeft iemand de beurt om dit te zeggen.
- wanneer dit niet het geval is, krijgt iemand anders de beurt om een dergelijk compliment te geven. Dit gaat door tot er een juist compliment is gegeven.
- hij/zij zegt wie er aan de beurt is om een compliment te geven aan de buurman/ buurvrouw. In dit geval degene die als laatste een compliment heeft gekregen.
- Enz.

De opdrachtgever maakt kennis met een aantal praktijkoefeningen vanuit een ander perspectief dan die van zichzelf. Dit kan eraan bijdragen dat de inhoud van de lessen omvangrijker en afwisselender worden. Vooral het meenemen van iemand met een ervaringsverhaal en het laten zien van (film)fragmenten kosten enige voorbereiding. Een voordeel is wel dat deze twee manieren (en overigens ook de kringopdracht) in alle klassen gebruikt kunnen worden.

Kinderen werken met deze opdrachten aan hun kennis en vaardigheden, maar ook aan de doelen. Mogelijk hebben zij door de opdrachten een praktijkvoorbeeld in gedachten als er naar de theorie wordt gevraagd. Tevens kunnen zij zich mogelijk (beter) inleven in (het gevoel van) de ander. Dit kan als gevolg hebben dat het gedrag in de klas verder verandert (op een positieve manier) en het pesten verder afneemt of zelfs helemaal stopt.

Met deze opdrachten wordt duidelijk volgens een aantal stappen aan bepaalde doelen gewerkt. De klassencoach is zich er tevens van bewust wat hij/zij doet. Dit komt overeen met wat er in het onderzoeksverslag is benoemd over methodisch werken volgens BTSG (2013). Binnen het agogische werkveld komt steeds meer de nadruk te liggen op methodisch werken. Met deze aanbeveling wordt daar een (kleine) bijdrage aan geleverd.

Aanbeveling 5. Regelmatig evalueren

Tijdens de interviews zijn door zowel docenten als leerlingen enkele aanvullingen benoemd ter verbetering van de methodiek. In een vragenlijst gaf een leerling zelfs aan nog steeds gepest te worden en soms dood te willen.

Geadviseerd wordt om regelmatig te evalueren hoe de methodiek wordt beoordeeld. Er kan een vragenlijst worden uitgedeeld met vragen waaruit blijkt of de doelen behaald zijn (of hoe ver de klas hierin is), hoe het gaat in de klas en wat de mening is over (de inhoud van) de methodiek. Dit kan worden nagegaan bij de leerlingen, maar ook bij de docenten. De opdrachtgever kan dit bijvoorbeeld op drie momenten in het schooljaar (laten) doen: in december, in maart en aan het eind van het schooljaar. Ook kan ervoor gekozen worden om dit na een bepaald aantal lessen te (laten) doen. Drs. Laurence Guérin (n.d.) meent dat leerlingen al actief kunnen nadenken over maatschappelijke zaken en hiervoor zelf oplossingen kunnen bedenken. Uit dit onderzoek is tevens gebleken dat leerlingen meedenken en ideeën en/of tips geven, maar ook zeggen wat er ontbreekt of onvoldoende wordt gedaan. Op die manier kunnen zaken op tijd signaleerd worden en kan de opdrachtgever de methodiek blijven ontwikkelen en verbeteren.

Het kost de opdrachtgever weinig tijd om een vragenlijst te maken. Ter inspiratie kunnen de vragenlijsten van dit onderzoek worden gebruikt om een eigen versie te maken. De vragenlijst kan in iedere klas ingevuld worden en neemt weinig tijd in beslag. Het kost de opdrachtgever dus tijd om de vragenlijst te maken, deze te laten invullen en te analyseren, maar ze krijgt er veel voor terug. Met (een deel van) de gegeven antwoorden kan zij mogelijk haar methodiek verder ontwikkelen.

Een methodiek die zichzelf voortdurend ontwikkelt en verbetert draagt tevens bij aan het beroep. Het bevordert methodisch werken, wat bij de vorige aanbevelingen tevens is benoemd. Eveneens worden zowel kennis als vaardigheden mogelijk uitgebreid door aanpassingen aan de methodiek. Zeker als deze is opgenomen in de databank van het NJi. De methodiek is dan inzichtelijk voor heel Nederland. Studenten die een agogische opleiding volgen kunnen ook leren van deze aanpassingen.

Literatuurlijst

BTSG. (2013). *Methodisch werken, kwaliteit en klantgericht werken*. Geraadpleegd op 11 december 2013, van <http://www.btsq.nl/infobulletin/methodischwerken.html>

Carrièretijger. (n.d.). *Reflecteren en zelfreflectie*. Geraadpleegd op 7 juni 2014, van <http://www.carrieretijger.nl/functioneren/ontwikkelen/jezelf-ontwikkelen/reflectie>

Guérin, L. (n.d.). *Leer kinderen meedenken en samen denken*. Geraadpleegd op 8 juni 2014, van http://www.saxion.nl/wps/wcm/connect/4982b9d1-84e4-4c7f-bc46-b08f17e1674b/KCOI_Guerin,+Laurence_Leer+kinderen+meedenken+en+samen+denken.pdf?MOD=AJPERES

Psychologenpraktijk Gerie Hermens. (2012). *Mentaliseren, hechting en systeemtherapie*. Geraadpleegd op 9 juni 2014, van <http://psychologenpraktijk.wordpress.com/2012/08/20/mentaliseren-hechting-en-narratieve-therapie/>

Vos-Van der Hoeven, T. de. (n.d.). *Ik doe maar even of ik dat niet gehoord heb!* Geraadpleegd op 9 juni 2014, van <http://www.opvoedadvies.nl/negeren.htm>